

ВИШАГИ ВЕРНИ НА ПАРТИЯТА

**СТАТИИ В ПОМОЩ
НА ИЗУЧАВАЩИТЕ ИСТОРИЯТА
НА РЕВОЛЮЦИОННОТО МЛАДЕЖКО ДВИЖЕНИЕ
В БЪЛГАРИЯ**

**ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДСНМ „НАРОДНА МЛАДЕЖ“
СОФИЯ, 1957**

БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ — ОРГАНИЗАТОР И РЪКОВОДИТЕЛ НА ДИМИТРОВСКИЯ СЪЮЗ НА НАРОДНАТА МЛАДЕЖ

РОЛЯТА НА МЛАДЕЖТА В РЕВОЛЮЦИОННАТА БОРБА НА ПРОЛЕТАРИАТА

Димитровският съюз на народната младеж бе създаден на своя учредителен конгрес (21—22 декември 1947 год.) по инициативата на Българската комунистическа партия и лично на Георги Димитров. Но това не бе някаква „нова“ организация. Изграждането на ДСНМ стана в резултат на обединяването на съществуващите тогава младежки политически организации РМС, ЗМС, ССМ, младежкия съюз „Звено“ и младите радикали. Напълно естествено, заслужено и закономерно негов гръбнак стана борческия 450-хиляден Работнически младежки съюз. И не можеше да бъде другояче, защото, както отбеляза Георги Димитров, челната роля, която РМС игра в обединяването на младежта, се обуславяше от няколко причини. Първо — РМС бе най-масовата и организационно най-крепка младежка организация. Второ — със своята смела борба срещу фашизма, която води под ръководството на БКП, той си извоюва голям авторитет и създаде многобройни опитни и готови на всички жертви кадри. Трето — за разлика от другите младежки организации РМС имаше верен компас в своята целокупна дейност — марксизма-ленинизма. Най-сетне РМС единствен в продължение на дълги години бе най-последователен борец за единството на трудещата се младеж. Всичко това не можеше да не направи и действително направи от РМС основа — направляващо ядро на новообразувания съюз. По този начин ДСНМ стана приемник и продължител на всичко най-ху-

баво в българското младежко революционно движение от миналото и преди всичко приемник и продължител на делото на героичните организации на българската трудеща се младеж БКМС и РМС. Това бе с особена сила подчертано, когато след смъртта на Георги Димитров Съюзът прие неговото име. С това той потвърди своята вяроност към идеите на великия комунист — патриот и интернационалист, с чиято дейност са свързани първите стъпки и многогодишната борба на младежкото комунистическо движение в България. „Димитровски съюз“ — това преди всичко означава „Комунистически съюз“.

Десетилетния наред организациите на българската революционна младеж се развиват и крепнат под крилото на Партията и под нейното ръководство участвуват в героичната борба за делото на комунизма. Ето защо, когато се казва, че БКП е организатор и ръководител на ДСНМ, би следвало да се има предвид цялото младежко революционно движение — от неговите първи стъпки до днешния милионен Димитровски съюз на народната младеж — верен помощник и резерв на Българската комунистическа партия.

В работата си сред младежта Партията се ръководи от марксистко-ленинското учение за ролята на младежта в революционната борба на пролетариата, от Лениновите указания за характера, ролята и задачите на комунистическите младежки съюзи. Постоянен пример за Партията е всемирно-историческият опит на КПСС в ръководството над Всесъюзния ленински комунистически съюз на младежта.

Трудещата се младеж е записала светли страници в историята на всички революционни борби и особено в борбата на пролетариата против капитализма. Най-революционният елемент в нашата национална революция — последователите на Ботев и Левски — бяха предимно млади хора, които „тежките и улегнали“ чорбаджии с нескрита омраза наричаха „хлапетии“ и „чапкъни“. Едва петнадесетгодишен работник, Георги Димитров стъпи смело в пътя на революционната борба. 75% от бойците в партизанските отряди у нас бяха младежи. Ремсистката Маруся Тодорова сложи началото на многостаночното движение в страната след 9 септември 1944 г. 500,000 младежи бригадири дадоха своя безплатен труд на първите социалистически строежи в България.

Милиони млади хора участваха във Великата октомврийска социалистическа революция, в изграждането на първата социалистическа държава, а през годините на Втората световна война с кръвта си защитиха свободата на Отечеството си. По зова на Карл Либкнехт младите „спартакисти“ раздрусаха сърцето на империалистическа Германия. Милиони млади китайци дадоха живота си за изгонване на колонизаторите и техните агенти от своята родина . . . И още колко, колко примери. От Шанхай до Париж, от лесовете на Бразилия до арабските пустини днес младежта играе значителна роля в борбата на народите против империалистическия и колониален гнет — за мир и социализъм.

Ленин високо ценеше големите революционни възможности на младежта и нейната роля в революцията, поради което отдаваше голямо значение на работата на Партията сред младежта. „ . . . Нужни са млади сили. Аз бих съветвал веднага да се разстрелват на място онези, които си позволяват да говорят, че няма хора. В Русия има безброй много хора, трябва само по-широко и по-смело, по-смело и по-широко, още веднъж по-широко и още веднъж по-смело да вербуваме младежта, без да се боим от нея. Времето е военно. Младежта ще реши изхода на цялата борба и студентската, и още повече работническата младеж . . . основавайте от младежите стотици кръжоци на вперьодовци и ги поощрявайте да работят с всички сили . . . Не се плашете от тяхната неподготвеност, не треперете поради тяхната неопитност и неразвитост. Първо, ако вие не съумееете да ги организирате и подтикнете, те ще тръгнат след меншевиките и гапоновците и със същата тази своя неопитност ще навредят пет пъти повече. Второ, ще изучават сега събитията в наш дух“ (Ленин и Сталин за младежта, стр. 13 и 14). За непосредственото провеждане на въстанието в Петроград Ленин съветваше да се организират малки отряди от най-решителните елементи — работническата младеж и моряците, които да заемат най-важните пунктове и да участвуват в най-решителните операции.

В речта си при откриването на VI конгрес на КИМ — Комунистическия интернационал на младежта, Георги Димитров заяви: „Особено внимание конгресът (VII конгрес, 1935 г. — б. а.) на комунистическия интернационал отдели на движенията на младежта като една от най-важните пробле-

ми на международното революционно движение, разбирайки напълно, че от правилното, успешно развитие на младежкото движение, от неговия масов размах зависи победата на класовата борба на трудещите се“ (Георги Димитров за младежта, стр. 38).

Кое прави от младежта такава значителна революционна сила и защо Партията отделя голямо внимание на работата сред младежта?

Първо — по силата на естествените закони на младежта принадлежи бъдещето. „Именно на младежта предстои същинската задача за създаването на комунистическото общество“ — казваше Ленин на делегатите на Третия конгрес на Комсомола. Каквато бъде младежта, такава ще бъде бъдещето на страната. И разбира се, Партията е длъжна да остави революцията в надеждни, в комунистически ръце.

Второ — не само бъдещето, но и настоящето много зависи от младежта. Тя е енергична, здрава, необвързана с големи семейни задължения, поради което в революционните боеве тя съставлява главната маса на въоръжената сила на революцията (пък и на контрареволуцията), а в социалистическото строителство може да бъде насочена на най-трудните и отдалечени, но важни обекти (например целинните земи и далекоизточните строежи в Съветския съюз, бригадирското движение у нас и т. н.).

Трето — поради това, че на тази възраст младежът се намира още в процес на възпитание и не е свързан здраво с буржоазната идеология и морал, той най-лесно се поддава на въздействие и неговият идеализъм се проявява с най-голяма сила. Особеност на юношеската възраст е силният стремеж към идеални преживявания — стремеж към героичното, към новото, към хубавото, към щастието, — силно развито чувство за справедливост, за чест и достойнство. Тия стремежи на младежта се сблъскват с грубата капиталистическа действителност: вместо щастие — глад и мизерия, вместо справедливост — подлост и експлоатация, вместо героизъм — еснафска сметка и страхливост, вместо новаторство — бюрократическа закостенялост и попщина.

А в смелата борба на комунистите за ново, по-съвършено и справедливо общество младежта вижда въплотени своите идеали. . . „Ние сме партия на бъдещето, а бъдещето принадлежи на младежта — припомняше Ленин думите на Енгелс. — Ние сме партия на новаторите, а след нова-

торите охотно върви младежта. Ние сме партия на самоотвержена борба със стария гнилоч, а на самоотвержена борба винаги първа се вдига младежта“ (Ленин, Съчинения, том XI, стр. 353).

Но въпреки тия естествени качества, които я правят революционна сила, младежта не може да изиграе своята революционна роля автоматически, оставена на самотек, без партийно възпитание и ръководство. Нещо повече — буржоазията също оценява ролята на младежта в класовата борба и всячески се старае да я завоюва. Тя използва обстоятелството, че именно в юношеска възраст се оформя характерът и мирогледът на човека и впряга всички официални институти за въздействие върху юношите — училище, църква, радио, печат. Буржоазията спекулира с националните чувства и с романтизма на младежта, пропагандира най-див шовинизъм и създава полувоенни националистически организации от фашистки тип. Такива бяха у нас в миналото „юнашките дружества“, „Кубрат“, „Легиона“ и „Бранник“. С помощта на порнографна литература и филми, с въвличане в лекия и развратен живот, с модни, суингски „костюми“, шлагери и алкохол замъглява съзнанието на младежта, отвлича вниманието ѝ от важните въпроси на живота, прави я мекушава и безволева. Под лозунгите за „чиста култура и изкуство“, за „общочовешки морал“, за „предпазване на чистата младеж от мръсната политика“ се насажда безидейност и аполитичност, което неминуемо води до подчиняване на младежта на политическото влияние на буржоазията. И всичко това буржоазията прави с цел да отклони младежта от революционната борба, да я направи жандарм на собствения си народ, да я подготви за пушечно месо в империалистическите войни. Необходимо е особено да се подчертае, че буржоазията действа с национализъм и религия, с проповядване на лекия живот, на „чиста“ култура и „аполитичност“ не само когато е на власт, а и в обстановката на народна власт. Именно по този начин през трагичните събития в Унгария от есента на 1956 година реакцията увлече част от унгарската младеж.

У нас и в повечето страни на света както в миналото, така и сега буржоазията не можа да пусне що-годе корени сред трудовата младеж и да я използва срещу революцията благодарение на работата на комунистическите партии.

Но в историята има, макар и единични случаи, които показват каква вреда на революцията може да нанесе младежта, овладяна от буржоазията. Пресен е примерът с Унгария. Известна е ролята на младежта в авантюрите и престъпленията на хитлеристите в Германия и в цяла Европа. Ето защо Георги Димитров заяви в речта си по-случай петнадесетгодишнината на КИМ: „Няма да дадем пролетарската младеж, няма да дадем трудещата се младеж на буржоазията и фашизма... Тази младеж трябва да бъде с нас, трябва да бъде единна в борбата и тогава нашето дело, делото на международната революция ще победи“ (Георги Димитров за младежта, стр. 25).

И така историята учи, че за да може младежта да изиграе своята положителна роля в революционната борба на пролетариата, тя трябва да бъде организирана и възпитавана под ръководството на комунистическата партия. В теорията и практиката на комунистическите партии е разработен всестранно въпросът, какви трябва да бъдат младежките комунистически съюзи, какъв е техният характер, роля и задачи. Особено ясно разви тези въпроси великият учител на революцията Владимир Илич Ленин в своята реч пред Третия конгрес на Комсомола.

В. И. ЛЕНИН ЗА ЗАДАЧИТЕ НА МЛАДЕЖКИТЕ СЪЮЗИ

Какъв е характерът на младежкия комунистически съюз? Марксизмът-ленинизмът учи, че младежкият съюз е непартийна организация (т. е. не е младежка партия, няма своя отделна програма и не се бори самостоятелно за властта), но същевременно той е организация най-близка до партията — възприела партийната идеология — марксизма-ленинизма, и се бори за осъществяване на партийната програма. Следователно това е политическа, комунистическа организация. По своя класов състав младежкият съюз е масова организация на работническата, селската и учаща се младеж. Ленин подчертаваше, че той трябва да обхване по-голямата част от трудещата се младеж. Но бидейки по състав организация на работническата и селска младеж, по своята класова същност той е пролетарска организация, защото служи на класовите цели на пролетариата — завоюване на диктатурата на пролетариата и построяване на комунисти-

ческото общество. Не бива да се смесва въпросът за класовия състав и за класовата същност. Не бива също така да се мисли, че между работническо-селския състав на съюза и неговата пролетарска същност има някакво непримиримо противоречие, тъй като в последна сметка коренните интереси на трудещото се селячество (съответно на селската младеж) получават най-добра защита именно от пролетарската революция и диктатура на пролетариата, получават възможното най-пълно удовлетворение при социализма.

Каква е ролята на младежкия съюз?

Комунистическата партия, която е висша форма на организация на работническата класа, се свързва с широките народни маси не само пряко, непосредствено, но и чрез редица масови организации — профсъюзи, младежки, кооперативни, културни и др. Младежният съюз е една от тези трансмисии, чрез които Партията се свързва с младежта, инструмент, с помощта на който тя влияе на младежта и я мобилизира за изпълнение задачите на революцията. Младежният съюз е активен помощник на Партията в изпълнението на тия задачи — помощник във възпитанието на младежта, помощник в класовите битки за завземане и за защита на властта, помощник в строителството на социализма. Ленин казваше на комсомолците, че който „е влязъл в редовете на Комунистическия съюз на младежта, той се е нагърбил да помага на Партията в изграждането на социализма“ (Ленин и Сталин за младежта, стр. 41). Същевременно младежният съюз е резерв на партията. От него тя черпи голяма част от своето изпълнение, а също така и млади кадри за държавния апарат, за ръководство на стопанството, на културата, на армията и т. н. Ролята на помощник и резерв нараства особено много в системата на диктатурата на пролетариата, при строителството на социализма.

Какви са задачите на Комсомола?

В своята забележителна реч пред Третия конгрес на Комсомола Ленин посочи, че главна задача на Комсомола е комунистическото възпитание на младежта, защото „... възпитанието и образованието на новите поколения, които ще създават комунистическото общество, не могат да останат старите... Младежният съюз и цялата младеж въобще, която иска да премине към комунизъм, трябва да се учи на комунизъм“ (Ленин и Сталин за младежта, стр. 32 и 33).

Но какво значи да се учим на комунизъм?

Важна съставна част на възпитанието е придобиването на знания. Ленин сочеше, че не е достатъчно да се изучи писаното в комунистическите учебници, книги и брошури, а още по-малко — да се заучат само комунистическите лозунги. От това биха се получили само празни дърдорковци и самохвалковци, които не биха могли да свързват своите знания с полезна практическа работа. Такива книжни, откъснати от живота хора понякога принасят повече вреда на делото, отколкото полза. Необходимо е да се използва цялото положително наследство от старото общество, да се усвоят натрупаните човешки знания. „Да станеш комунист можеш само тогава, когато обогатиш своята памет със знанието на всички богатства, които е изработило човечеството“ (Ленин и Сталин за младежта, стр. 38). Защо това е така? Не е ли комунизмът свършено нова, несвързана с предишните общества наука? Не! В подкрепа на своята мисъл Ленин сочи следните три примера. Първо — образец за това, как се е появил комунизмът от натрупаните човешки знания, е марксизмът. Маркс не е „измислил“ своето учение, а го е създал, след като е изучил всичко, създадено дотогава в областта на науката и по-специално на политическата икономия, философията, социологията, историята. Всичко това той е преработил критически, съпоставил го е със своите изследвания и е направил своите изводи. Второ — пролетарската култура също не идва „неизвестно откъде“, не е измислица на отделни хора, а се явява като закономерно развитие на човешката култура от миналите общества. Трето — свършено конкретно той посочва, че е невъзможно да се електрифицира и индустриализира страната, да се повдигне селското стопанство, без да се усвоят съвременните технически и агротехнически знания. Неграмотни хора с електрификация не ще се заемат. Важна роля в усвояването на знанията има училището. Но какво в такъв случай да се вземе от старото училище? Ленин критикува тия, които искат да изхвърлят всичко от старото училище. Вярно, то е било класово училище. В него са преподавани много изопачени в полза на буржоазията, а също и много ненужни неща. Преподавано е книжно, откъснато от живота, преподавано е с дрсирание и зубрене. Това, разбира се, ще се изхвърли, но положителният опит, положителната наука ще останат. Обобщавайки въпроса за усвояването на знанията,

Ленин учи, че знанията трябва да се усвояват творчески, критически да се обмислят, да се правят от тях изводи, за да бъдат ръководство за действие. „... Да превърнете комунизма от готови заучени формули, съвети, рецепти, предписания, програми в онова живо нещо, което обединява вашата непосредствена работа, да превърнете комунизма в ръководство за вашата практическа работа“ (Ленин и Сталин за младежта, стр. 42).

Освен усвояването на знанията друга, не по-малко важна съществена част на комунистическото възпитание, казва по-нататък в своята реч Ленин, е възпитанието на младежта в духа на комунистическия морал. Но какво е комунистическият морал? Буржоазията клевети комунистите, че били против всякакъв морал. Това не е вярно. Комунистите са против буржоазния морал и са за комунистическия морал. Ленин учи, че моралът е класов. Какво означава това? За буржоазията например е „морално“ да експлоатира работниците, а от гледна точка на пролетарския морал това е грабеж. За пролетариата е напълно морално да се бори за своето освобождение, но буржоазията нарича тази борба разбойническа. За да измами пролетариата и да го държи в подчинение, буржоазията говори за „общочовешки“, вечен за всички времена и класи морал, осветен от религията, и т. н., за какъвто обявява своя морал, разбира се. „Всяка такава нравственост — казва Ленин, — взета като надчовешко, надкласово понятие, ние отричаме. Ние казваме, че това е лъжа, че това е мошеничество и затъпяване умовете на работниците и селяните в интерес на помещиците и капиталистите. Ние казваме, че нашата нравственост е подчинена напълно на интересите на класовата борба на пролетариата. Нашата нравственост се определя от интересите на класовата борба на пролетариата“ (Ленин и Сталин за младежта, стр. 44). Ленин призовава комсомолците да възпитават себе си и цялата младеж в духа на най-висшите комунистически добродетели — на самоотвержена борба за делото на революцията, на съзнателен и дисциплиниран труд, на честност и безкористност, на пламенен патриотизъм и пролетарски интернационализъм. Такова възпитание може да се извърши само в постоянна и непримирима борба с проявите на буржоазния морал. Към тия прояви той отнасяше не само откритата борба на помещиците и капиталистите срещу революцията, но

и редица други, като зверското правило „човек за човека е вълк“ и егоистичната затвореност „на мен да е добре, за другите пет пари не давам“. Стремешът на дребните собственици, особено на селяните, да спекулират с храни и да забогатяват за сметка на трудностите в изхранването на населението е също проява на буржоазния морал, защото по този начин те не само експлоатират другите (и главно работническата класа), но и създават възможност за разрастване на капитализма. Подлизурството, двуличието, кариеризмът, хулиганството, битовото разложение са също отровни цветя на буржоазния морал, които трябва безпощадно да се унищожават.

И така на въпроса „на какво да се учим“ Ленин отговаря: да се учим на комунизъм, т. е. да усвояваме натрупаните човешки знания, да усвояваме комунистическия морал. Но комунистическото възпитание не се изчерпва с това. Остава въпросът „как да се учим на комунизъм“. „Младото поколение — казва Ленин — може да се учи на комунизъм само като свързва всяка стъпка от своето учение, възпитание и образование с непрекъснатата борба на пролетариите и трудещите се срещу старото експлоататорско общество“ (Ленин и Сталин за младежта, стр. 48) и по-нататък — „само в съвместния труд с работниците и селяните човек може да стане истински комунист“ (Ленин и Сталин за младежта, стр. 54).

Това Лениново указание, че комунистическото възпитание трябва да се извършва в самия процес на борбата и строителството, има две страни. От една страна, без участие в практическата работа младежите ще се превърнат на книжни, откъснати от живота фразьори, които могат да бъдат всичко друго, но не и пълноценни комунисти. От друга страна, комунистическото възпитание не е самоцел. Комунист е той, който не само знае какво е комунизъм и приказва за комунизма — такава попщина никому не е нужна. Комунистът затова е и комунист, за да се бори за комунизма. Оттук произтича и втората главна задача, която Ленин постави пред младежкия съюз — да се бори за победата на революцията, да участва активно в строителството на социализма и комунизма. И не само сам да участва, но и да възпитава, да сплоти и поведе на борба и труд цялата младеж, която вижда в младежкия съюз своя вожд. „Без привличане на цялата маса работническа и селска младеж към това изграждане на комунизма вие няма да изградите комунистическото

общество“ (Ленин и Сталин за младежта, стр. 42). Разбира се, задачите за участие в борбата не могат предварително да бъдат конкретно определени. В зависимост от етапа се определят и те. В период на открита въоръжена борба на пръв план изпъкват военните задачи. В мирния период — стопанските. Като изброява задачите през мирния период, Ленин не се ограничава само с големите въпроси на електрификацията, индустриализацията и колективизацията на селското стопанство. Той посочва и редица „дребни“ наглед, но предизвикани от обстановката задачи като разработването на градини около големите градове в помощ на изхранването, грижа за болните другари, грижа за чистотата на улиците, квартала и т. н. „ . . . Всеки ден във всяко село, във всеки град младежта да решава практически една или друга задача на общия труд, макар и най-малката, макар и най-простата“ (Ленин и Сталин за младежта, стр. 56). Само така младежкият съюз ще оправдае своето име и ще завоюва доверието на трудещите се. Тия указания на Ленин за задачите на младежкия съюз, дадени преди повече от 35 години, и днес не губят своята актуалност.

Младежкият съюз обаче не би могъл да изпълни своята роля и задачи без постоянното ръководство, политическо и организационно, от страна на Партията. Ето защо — казва Сталин — осигуряването на партийното ръководство е главното в работата на Комсомола. Всяко отклонение от това правило винаги е носило голяма вреда на младежкото движение — лутане, грешки, а понякога и попадане в плен на буржоазията. Опортюнистите са правили не малко услуги на буржоазията в това отношение. Те демагогствуват, че младежките организации не трябва да бъдат „ограничавани от идеологически догми“, а да търсят „чистата истина“, да се занимават само с култура, спорт и т. н., и т. н. Подобни теории и досега се развиват от десните социалисти на Запад, а за съжаление намират място и у някои младежки ръководители в социалистическа Югославия. Ленин непримиримо воюваше с тия „мними приятели на младежта“, както той ги наричаше, и доказваше, че това на практика означава да се предаде младежта под политическото ръководство на буржоазията — среден път няма. Троцкистите пък парадираха с „лява“ фразеология и плашейки се от организационната самостоятелност, предлагаха създаването на тесни припартий-

на младежки организации и по този начин също обричаха останалата младеж, която не е в „припартийните“ секти, на буржоазно влияние.

Но партийното ръководство не значи опека и дребнаво командване. Ленин доказваше необходимостта от организационна самостоятелност на младежките съюзи. „Често се случва, че представителите на възрастните и старите не умеят да пристъпят както трябва към младежта, която по необходимост е принудена да се приближава към социализма иначе, не по онзи път, не в онези форми, не в онази обстановка, както нейните бащи. Затова, между другото, за организационната самостоятелност ние трябва да държим безусловно и не само следствие на това, че от тази самостоятелност се страхуват опортюнистите, а и по съществуването на работата . . . За пълна самостоятелност, но и за пълна свобода на другарска критика срещу техните грешки. Ние не бива да ласкаем младежта“ (Ленин и Сталин за младежта, стр. 27). Тази организационна самостоятелност, както виждаме, не е в противоречие с партийното ръководство. Тя се налага поради особеностите на младежката работа, изключва дребнавото опекуство и осигурява широко разгръщане на самоинициативата у младежта, но тя не само не изключва, но предполага и изисква политическото и организационното ръководство от страна на Партията. Ленин воюваше с всички прояви на авангардизъм, с троцкисткото кокетирание с младежта, която те наричаха „барометър на партията“.

Това е в общи линии марксистко-ленинското учение за характера, ролята и задачите на младежките комунистически съюзи, въз основа на които работила сред младежта и Българската комунистическа партия.

БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ — СЪЗДАТЕЛ И РЪКОВОДИТЕЛ НА МЛАДЕЖКОТО РЕВОЛЮЦИОННО ДВИЖЕНИЕ

Целият славен път на младежкото революционно движение у нас е неразривно свързан с грижите и ръководството на Българската комунистическа партия. Тя създаде организациите на българската революционна младеж и ги водеше на борба за делото на комунизма. Със своите решения, указания и ежедневна практическа работа тя не само помагаше

за тяхното идейно и организационно укрепване, за изясняване на тяхната роля и характер, за изправяне на допуснатите грешки, но и на всеки етап от борбата им поставяше конкретни задачи, които младите комунисти изпълняваха с чест.

Партията отделяше за работа в младежкото движение едни от най-добрите си кадри. Много видни партийни дейци са работили и израснали в Комсомола и РСМ. Великият учител на нашия народ Георги Димитров взе участие, като представител на ЦК на Партията, в работата на учредителната конференция на СРСДМ и до самата си смърт бе най-добрият приятел и съветник на младежта.

Още в началото на това столетие партията на тесните социалисти, ръководена от Димитър Благоев, води широка пропаганда на социалистическите идеи сред младите работници и учащи се. От 1903 г. до 1912 г. тя създаде гимнастически дружества, марксистически кръжоци и работнически младежки социалистически дружества. През 1912 г. — в навечерието на Балканската война — Партията прецени, че е настрял моментът и необходимостта за обединението им в самостоятелна младежка организация.

По решение на ЦК на 17 и 18 август 1912 г. в Русе се състоя Учредителната конференция на Съюза на работническата социалдемократическа младеж в България — СРСДМ. Новообразуваният съюз високо заяви, че „се числи към БРСДП (т. с.)“. Здравите основи на партийното ръководство, заложили още тогава, имаха решаващо значение за правилното развитие на младежкото движение през следващия период. Макар и да имаше предимно просветен характер и да не можа да стане масова организация на трудещата се младеж, СРСДМ още от самото начало стоеше на здрави класови позиции. Той възпитаваше своите членове в големите революционни добродетели, с които се отличаваше теснячеството: безпределна вяност на делото на работническата класа, непримиримост към класовите врагове и опортюнистите, желязна съзнателна дисциплина, пълно подчиняване личните интереси на общата борба, пролетарски интернационализъм. Върху тази гранитна основа бе изградено впоследствие мощното младежко комунистическо движение в България.

След Великата октомврийска социалистическа революция Партията, която прие в основни линии ленинските лозун-

ги, стана съоснователка на Третия комунистически интернационал и се преименува Българска комунистическа партия (тесни социалисти), правилно ориентира Младежкия съюз в следвоенната обстановка на революционен подем под знамето на ленинизма. На своята III конференция, състояла се през 1919 г., СРСДМ се преименува на Български комунистически младежки съюз и влезе в Комунистическия интернационал на младежта — КИМ.

През следващите няколко години БКП още по-непосредствено ръководеше Комсомола, което му помогна сравнително бързо да изживее остатъците от просветителството, да ликвидира с подценяването на работата в село и да се превърне в боева масова организация — верен помощник на Партията.

След разгрома на Септемврийското въстание 1923 г. Партията оказва голяма помощ на Комсомола за преустройство на работата на нелегални основи, за опазване на кадрите, за умело съчетаване на нелегалните с легални форми на работа. Тя правилно отчете, че в обстановката на дълбока нелегалност съществуваше опасност Комсомолът да се откъсне от младежките маси. По указание на Партията на 24. V. 1928 г. бе учреден Работническият младежки съюз — РМС, като легално проявление на Комсомола. Пак по указание на Партията през 1930 г. бе организиран Български общ народен студентски съюз — БОНСС, който скоро стана поделение на РМС.

Но може би най-ярко изпъква голямото значение на партийното ръководство, най-осезателно и благотворно се почувствува помощта на Партията при преодоляване левосектантските грешки в младежкото движение след 1935 г. В този най-сложен момент Георги Димитров даде ясната и вярна линия — на VII конгрес на Коминтерна той заяви: „Нашите комунистически младежки съюзи в редица капиталистически страни се явяват все още предимно сектантски, откъснати от масите организации... Те все още се стараят да копират комунистическите партии, техните форми и методи, като забравят, че Комсомолът не е младежка комунистическа партия... Техните методи и форми на работа трябва да бъдат приспособени към конкретния уровень и нужди на младежта. Главната задача на младежкото комунистическо движение в капиталистическите страни е да върви сме-

ло по пътя на осъществяване на единния фронт . . . Комунистическите младежки съюзи трябва да се стремят да обединят силите на всички нефашистки масови младежки организации . . . за привличане на страната на антифашисткия фронт на младежта, където и да се намира тя“ (Георги Димитров за младежта, стр. 33—35).

Партията непосредствено провеждаше новия курс в РМС. Това даде скоро своите резултати.

РМС бързо овладя работата във въздържателните дружества, младежките кооперативни групи, читалищата и другите масови организации, осъществяваше единодействие с младежките антифашистки организации, защитаваше всестранните политически, икономически и културни интереси на младежта. Ремсистите бяха най-авторитетните младежи във фабриките, училищата, градовете и селата. В резултат на така провежданата работа РМС укрепна организационно, свърза се с младежта и в навечерието на Втората световна война държеше под свое непосредствено влияние над 15,000 младежи и девойки. Той се оказа готов за тежката въоръжена борба, на която Партията вдигна народа през 1941—44 г. В това най-отговорно време начело на РМС Партията изпрати члена на Политбюро на ЦК на БКП Йорданка Чанкова и члена на ЦК на БКП Александър Димитров.

След народната победа на 9 септември 1944 г. се създадоха за първи път напълно легални и благоприятни условия за работа на младежките антифашистки организации. В скоро време РМС обхвана в своите редове над 450,000 младежи. ЗМС, ССМ, младежният съюз „Звено“ и младите радикали имаха значително по-малко влияние. И сега РМС бе инициатор на единодействието между младежките организации за изпълнение на общите задачи, стоящи пред освобождения народ. Но някои реакционни елементи, промъкнали се в ръководствата на другите младежки организации, пречеха на това единодействие, стараеха се да откъснат тия организации от отечественофронтовската политика и да ги насочат против БКП и РМС. Такова разединение на младежките сили можеше да ползува само враговете на българския народ. Ето защо вождът на Партията и народа Георги Димитров се обърна с писмо към младежите: „Нашата народна младеж, за да изпълни грамадната своя роля в борбата против фашизма и в изграждането на нова, свободна, независи-

ма и силна България, се нуждае от единна, младежка, боева, прогресивна, антифашистка общественно-културна организация“ (Г. Димитров за младежта, стр. 46).

Осмият пленум на ЦК на Партията заяви през март 1945 г., че Партията ще подкрепи създаването на единна младежка организация. И този път РМС се вслуша в гласа на Партията и изигра ролята на пионер в изграждането на младежкото единство.

В обстановката на общ политически подем след разгрома на противонародната опозиция и при наличието на фактически изградено отдолу, в общия труд и борба, единство на младежките маси с помощта на Партията бе преодоляно колебанието на някои от младежките ръководители. Тогава Партията прецени, че са назрели условията за изграждане на единна младежка организация. За по-малко от два месеца през есента на 1947 г. по цялата страна бяха създадени единни младежки дружества и на 21 и 22 декември 1947 г. в София се състоя Учредителният конгрес на СММ. В своето писмо до конгресите на РМС и ЗМС и в речта си на Учредителния конгрес Георги Димитров изтъкна основните задачи на Съюза — възпитание на младежта за защита на националната независимост на родината и за участие в строителството на социализма в България. Той посочи, че новата организация трябва да бъде класова организация на трудещите се младежи, която напълно закономерно и естествено ще трябва да възприеме организационните и идеологически принципи на РМС. Тия указания на учителя на българската младеж и до днес стоят в основата на работата на ДСММ.

Така под грижите и по инициативата на БКП и лично на Георги Димитров бе създаден Димитровският съюз на народната младеж като приемник на Комсомола и РМС.

На тия грижи на Партията българската комунистическа младеж винаги е отговаряла със синовна обич и безпределна вяроност. Въоръжена от нея с непобедимото марксистко-ленинско учение, тя разнасяше партийната правда сред цялата младеж и бе верен помощник на Партията в нейната славна борба. Не е имало случай, когато младежката организация да не е изпълнила партийните указания. Партията казваше: „трябва!“ — младата комунистическа гвардия отговаряше: „готови“.

Още в първите години на своето съществуване СРСДМ взе живо участие в борбата, която Партията под ръководството на Димитър Благоев води срещу подготвяната от балканските монарси Балканска и Междусъюзническа война 1912—13 г., както и срещу Първата световна империалистическа война. Великите интернационалистически традиции на българската младеж получиха своята здрава основа още тогава. Още в 1907 г. тя се свързва с международното младежко революционно движение и досега е негов верен боен отряд.

В масовия революционен подем след Първата световна война и Октомврийската революция Комсомолът бе на своя пост. Той взе живо участие в следвоенните стачни борби, в борбата за защита на младата съветска република и в акцията за събиране на помощи за гладуващото население в Поволжието. Комсомолците бяха в първите редици на масовите акции, които Партията организираше против групирането на буржоазните партии в подготовка на деветоюнския фашистки преврат. Първото боево кръщение и окончателно скъсване със старото просветителство Комсомолът получи в организираното от Партията славно Септемврийско въстание в 1923 г. Цели комсомолски организации се вдигнаха и се сражаваха рамо до рамо с възрастните. За първи път тогава на много места комсомолци и млади земеделци се бориха заедно и тази дружба, родена в огъня на въстанието, укрепваше и по-нататък в общата борба срещу фашизма.

Комсомолът и РМС най-активно помагаша на Партията в сериозните класови битки по време на световната икономическа криза 1929—33 г. Стачки, изборни борби и победи, дръзки улични акции и схватки с полицията, изгонване на кръволака Цанков от Софийския университет — младежта бе навсякъде.

В тревожните години преди Втората световна война РМС вдигна младежта за участие в ръководените от Партията масови борби против фашизма и войната под знамето на Народния фронт. РМС бе душата на младежките комитети за мир (които изпратиха свои представители на редица международни срещи), на младежките конституционни комитети (с участието на земсисти, социалисти и др.), на акцията срещу създаването на държавната фашистка организация „Бранник“. Младите работници участваха в големите стачки през 1936 и 1940 година. Гимназистите и студентите, во-

дени от РМС, се бореха против високите такси, за демократизация на образованието, за политически права. Сериозно изпитание и проверка на готовността бе участието на РМС в борбата срещу подготвяната антисъветска война и по-специално в т. II. „Соболева акция“ през есента на 1940 г. за приемане на съветското предложение за договор за дружба и взаимна помощ.

Но най-светлите страници в своята борба под знамето на Партията българската младеж записа през периода 1941—44 г. Когато след вероломното нападение на хитлеристка Германия над Съветския съюз БКП призова народа към подготовка и провеждане на въоръжено въстание, РМС застана безрезервно зад партийната линия и хвърли всички свои сили в борбата. В огъня на тази борба бе поставено на проверка всичко, което българското младежко революционно движение бе градило в продължение на години. РМС издържа с чест тази проверка. Под ръководството и по примера на камените в битки комунисти хиляди ремсисти се сражаваха в партизанските отряди и бойните групи. Ремсисти вършеха широка агитационна работа и сплотяваха младежта за борба срещу фашизма. Хиляди младежи бяха разузнавачи, свързки и ятаци на партизаните. Хиляди бяха хвърлени в затворите, концлагерите и черните роти. С кръвта на своите най-добри членове РМС още веднъж запечата своята вяност към Партията и нейното светло дело.

РМС изцяло участва в Деветосептемврийското народно въстание. Още на 9—10 септември ремсистите попълниха основните въоръжени сили на народната власт. Войнишките комитети, които в своето болшинство се състояха от ремсисти, обезпечиха преминаването на армията на страната на революцията. На призива на Партията „всичко за фронта, всичко за победата“ РМС изпрати 40,000 доброволци (освен ремсистите, намиращи се в редовете на редовната армия) в бой срещу германските фашисти. Ремсистите в тила оказаха огромна помощ за материалното обезпечаване на фронта и за по-нататъшното заздравяване на народната власт.

А когато след победата Партията призовава към труд за възстановяването на страната и за построяването на социализма, народната младеж застана в първите редици. Хаинбоаз, Перник—Волуяк, Димитровград, язовири, водопроводи, паркове — това са паметниците на героичния труд на 500,000

млади бригадири, които могат да се видят по всички краища на родината. В промишлеността и строителството младежите се оказаха най-отзивчиви в разгарянето на социалистическо съревнование, в усвояването на новите прогресивни почини за увеличаване на производителността на труда. Селската младеж изнесе голяма част от борбата за коопериране на селското стопанство, а сега хиляди младежи работят в животновъдните ферми, отглеждат хибридна царевица, борят се за високи добиви.

Трудовата младеж на учение! — призова Партията и хиляди младежи осъмваха и осъмват над книгата, за да станат инженери, агрономи, стругари, трактористи, лаборанти — да усвоят нови и нужни професии.

Младите български патриоти с чест изпълняват указанията на Партията да се готвят за защита на родината. В народната армия се подготвят хиляди смели пехотинци, летци, моряци, танкисти, радисти — закалени бойци. Зорко бдят младите граничари. Същевременно българската младеж участва в общата борба за мир и укрепва своите интернационални връзки с прогресивната младеж от цял свят.

Димитровската младеж изцяло застапа зад решенията на Априлския пленум на ЦК на БКП и особено по време на унгарските събития демонстрира своята вяроност към Партията, към Съветския съюз и пролетарския интернационализъм — против ревизионистите и буржоазните националисти.

Рожба на БКП, половинвековна борба под ръководството на БКП, вяроност до смърт на великото дело на Партията — това е летописът на Димитровския съюз на народната младеж.

ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО — ГЛАВНОТО В РАБОТАТА НА ДСНМ

Цялата история на младежкото революционно движение в България показва, че в партийното ръководство е силата и здравината на ДСНМ. Той не би могъл сега или в бъдеще да изпълнява своята задача за комунистическото възпитание на младежта, своята роля на помощник и резерв на Партията без нейното непосредствено и постоянно ръководство. Обезпечаването на партийното ръководство е главното в ра-

ботата на ДСНМ. Това е залегнало и в неговия устав. „Димитровският съюз на народната младеж провежда цялата своя работа под ръководството на Българската комунистическа партия. Централният комитет на Димитровския съюз на народната младеж работи под непосредственото ръководство на Централния комитет на Българската комунистическа партия. Работата на местните организации на Димитровския съюз на народната младеж се насочва и контролира от съответните партийни комитети и организации.“

Какво представлява партийното ръководство и как се осъществява то?

Първо — това е преди всичко политическо, идейно ръководство. ДСНМ се ръководи от идеологията на комунистическата партия — марксизма-ленинизма. Политическата линия на Партията за социалистическата индустриализация и колективизация на селското стопанство, за мир — против империалистическата агресия е линия на ДСНМ. Политическата линия на Партията осветява ярко пътя, по който върви нашата страна, ясно посочва задачите на младежта, дава перспектива и увереност на младите борци за социализъм. Ето защо, за да обезпечи своето политическо ръководство, Партията полага големи грижи за марксистко-ленинското обучение на членовете на ДСНМ, за запознаването им с партийната политика. В партийните школи и курсове се учат младежки кадри. Партийни ръководители излизат с лекции и беседи пред младежта. Партията отделя един от най-добрите си пропагандисти за ръководство на просветните звена на ДСНМ. В резултат на всичко това целите и задачите, които Партията поставя, са ясни за хиляди младежи и девойки и те се борят за тяхното изпълнение с твърдо убеждение за необходимостта от това, което вършат, и с пълна вяра в победата.

Второ — Централният комитет на БКП ръководи ДСНМ, като обсъжда на свои заседания основните въпроси на младежкото движение и приема съответни решения и постановления. ДСНМ счита партийните решения като закон за своята дейност. През последните години например ЦК на БКП приреди редица постановления по идеологическите въпроси, по учебното дело, по физкултурата, по работата на младежта в селското стопанство, мините и промишлеността. С редица решения ЦК на БКП оказва голяма помощ, за да стане ДСНМ

действително масова, комунистическа организация на народната младеж — помощник и резерв на Партията. В решението си от февруари 1949 г. и в своето приветствие до IV пленум на ЦК на ССНМ ЦК на БКП разкритикува сектантските прояви и подчерта, че в Съюза няма място за класови врагове, но същевременно изтъква, че „Съюзът на народната младеж е масова, единна, обществено-политическа организация на трудещата се младеж и като такава тя трябва да държи отворени вратите за честните момци и девойки, да бъде школа за възпитание и превъзпитание и на организираната, и на неорганизираната младеж“ (БКП за младежта, стр. 65). С решението си от февруари 1950 г. ЦК обърна сериозно внимание върху недостатъците в осигуряване на партийното ръководство на ДСНМ, подчерта, че партийното ръководство е главното в работата на Младежкия съюз и набеляза конкретни мероприятия в това отношение. Разработвайки въпроса за характера на ДСНМ, Партията посочи, че Съюзът е комунистическа организация и че между него и Комсомола няма и не може да има принципна разлика. В редица свои постановления, както и в приветствието си до Третия конгрес на ДСНМ, Партията постави пред Съюза важни и отговорни задачи: комунистическо възпитание на младежта в борба срещу остатъците на буржоазната идеология и морал; борба за социалистическото преустройство на селското стопанство и за високи добиви от него; повишаване на производителността на труда и снижаване себестойността на продукцията в промишлеността, транспорта и строителството; подготовка за отбрана на родината. Всички тия партийни указания имаха решаващо значение за укрепването и правилната работа на ДСНМ.

Трето — партийните комитети и организации обсъждат на свои заседания, пленуми и събрания по-важните въпроси от работата на съответните организации на ДСНМ, често изслушват доклади от ръководните младежки комитети. Те контролират и направляват работата на организациите на ДСНМ, предпазват ги от грешки или съевременно ги поправят, когато има такива. Но прякото ръководство на организациите на ДСНМ се осъществява от съответните по-горни ръководни органи на Съюза.

Четвърто — Партията осигурява своето ръководство и чрез партийното ядро в ДСНМ, чрез стотиците млади кому-

нисти, които работят в ръководните органи на ДСНМ. Партията полага големи грижи както за тяхното обучение и възпитание, така и за вербуването на нови партийни членове измежду най-добрите активисти на ДСНМ.

Партийното ръководство е източник на сили и увереност за ДСНМ. Но то няма нищо общо с дребнавото опекунство и командване. Дребнавото опекунство може само да наруши ленинското изискване за организационната самостоятелност и самодейния характер на младежкия съюз, може да притъпи самоинициативата на младежките кадри, да ги научи да чакат за всичко готови решения и указания. Ето защо в устава на БКП, приет на Шестия конгрес на Партията през 1954 год., е записано: „Организациите на ДСНМ имат право на широка инициатива в обсъждането и поставянето пред съответните партийни организации на всички въпроси по работата на предприятието, МТС, ДЗС, ТКЗС, учреждението и т. н.“ И наистина, въоръжени с непобедимата партийна идеология марксизма-ленинизма, усвоили партийната политика, направлявани ежедневно от Партията, хиляди младежи разгръщат своята неизчерпаема инициатива и енергия. Партията им дава сили и увереност за самоотвержена борба и труд. Един милион възторжени членове на ДСНМ с чест изпълняват поставените от Партията задачи. ДСНМ е надежден помощник и резерв на Българската комунистическа партия.

И така целият минал и настоящ опит учи членовете на ДСНМ, че партийното ръководство е нужно за Младежкия съюз както въздухът и слънцето. Това произтича от самия характер на ДСНМ като масова, комунистическа организация на младежта. Младите български комунисти с възмущение отхвърлят „приятелските съвети“ на съвременните ревизионисти за някаква „независимост“ на Младежкия съюз от Партията. Те недвусмислено заявяват, че нито хулите на врага, нито препоръките на набедените „национални комунисти“ не са в състояние да откъснат младото поколение от Партията, така както не можеха да го откъснат фашистките заповани, бесилки и куршуми.

Българската комунистическа партия е всепризнат ръководител и организатор на българската революционна младеж. Тя бе верен защитник на нейните политически, икономически и културни интереси през времето на капиталистическата

робия, а днес народната държава, която се ръководи от БКП осигурява най-големи възможности за труд, почивка и учение на младежта, за пълен разцвет на нейните сили и таланти.

БКП възпитава трудещата се българска младеж в дух на висока комунистическа идейност и на беззаветна вярност към делото на пролетариата; в дух на смъртна ненавист към буржоазията и нейните лакеи и агенти в работническото движение — опортюнистите; в дух на пламенен патриотизъм и пролетарски интернационализъм; в любов към първото в света социалистическо отечество — СССР; в дух на смела и самоотвержена борба за победата на комунизма.

Димитровският съюз на народната младеж, който е рожба на Българската комунистическа партия, се отнася с дълбока любов, с искрена признателност и безпределна вярност към майката-партия — създателка и ръководителка.

Членовете на ДСНМ считат за най-голяма чест да станат членове на БКП. За да станат достойни за великото комунистическо семейство, те се готвят в редовете на ДСНМ.

Българските младежи знаят, че всичко, каквото имат — и свобода, и светло бъдеще, и любима организация, и ясен път, — всичко това дължат на Българската комунистическа партия. Ето защо лозунгът на младата димитровска гвардия е: „Винаги верни до смърт на Партията! И в труд, и в бой — под нейното свещено знаме!“

С Т. М И Р Ч Е В

ПЪРВИ СТЪПКИ НА РЕВОЛЮЦИОННОТО РАБОТНИЧЕСКО МЛАДЕЖКО ДВИЖЕНИЕ У НАС

НАЙ-РАННИ ПРОЯВИ НА МЛАДЕЖКО ДВИЖЕНИЕ. УЧЕНИЧЕСКИ КРЪЖОЦИ И УЧЕНИЧЕСКИ БУНТОВЕ

Младежкото революционно работническо движение има своята предистория в широкото просветно и борческо движение сред учащата се младеж от осемдесетте и деветдесетте години на XIX век.

България току-що беше освободена от турското робство. Народните маси обаче скоро разбраха, че те не са постигнали онова, за което са се борили преди освобождението — те не постигнаха освобождението от експлоатацията на господарите, не придобиха демократични права и свободи. И след освобождението те пак бяха ограбвани и подтискани. Феодалната експлоатация беше заменена с капиталистическа експлоатация, а това водеше до масово разоряване на производителите от града и селото, до усиляване на икономическия гнет над трудещите се, до укрепване политическото господство на буржоазията. Ето защо народните маси продължиха да търсят нови идеали за справедливо устройство на обществения живот.

На тази почва в страната започнаха нашироко да проникват демократичните идеи на руските социални учения: на народничеството, на утопическия социализъм на Чернишевски и Добролюбов, на Лавров, а също и на nihilизма; жадно се поглъщаха общественно-политическите теории на западноевропейските утописти като Ласал, радикалсоциализмът от Сърбия, както и зародилото се на българска почва, главно под влияние на руските социални учения, течение на сиромасомилите — една своеобразна смес от руски, nihilи-

зъм и руско народничество. Търсеше се и се четеше цялата съвременна руска и френска социалистическа литература. Едно идейно брожение, едно търсене на най-справедливия социален идеал владееше съзнанието на масите и особено на интелигенцията.

Новия идеал трудещите се започнаха да виждат в мечтата за бъдещото социалистическо общество. Социализмът стана верую на разнообразни слоеве на народа. Но разбира се, веднага трябва да се каже, че това съвсем не беше веруюто на научния социализъм. Всъщност на хората се струваха социалистически многообразните дребнобуржоазни демократически възгледи и течения, без да има в тях и следа от действителен революционен социализъм. Дори и първите стъпки на социалистическата пропаганда, започната от бъдещия революционен марксист и вожд на българската работническа класа Димитър Благоев, беше неиздържана марксистическа пропаганда. В списанието на Благоев „Съвременен показател“ (1885) и във в. „Росица“ (1887), както и в редица други издания, наричани се „социалистически“, се пишеха статии, стоящи далече от въпросите на научния социализъм, представляващи смесица на дребнобуржоазни идейни възгледи — народничество, радикалсоциализъм, сиромашомилство.

Предно място в настъпилото идейно брожение зае учащата се младеж. С присъщия на младежта пламенен идеализъм и готовност за изпитания в името на доброто, на красивото в живота учащите се навлязоха в идейните течения и борби.

Наскоро след освобождението под влияние на българските студентски дружества в чужбина — главно Швейцария, и на завръщащите се от Русия млади българи, възприели идеите на социализма, така както те се разпространявали в Русия и Женева — Цюрих — Лиеж, у нас започнаха да никнат един след друг ученически социалистически кръжоци. Те обхванаха почти всички средни училища в страната — в Севлиево, Габрово, Търново, Пловдив, Казанлък, София, Русе (Образцов чифлик), Варна, Враца... Образуваха се младежки социалистически кръжоци и около редакциите на списание „Съвременен показател“ и в. „Росица“. В тях кипеше необикновено интензивен живот. Учениците се събираха, четяха, спореха, разширяваха своите познания в най-

широкия обсег на културата и познанието и особено в областта на обществения живот. Духовната храна беше руската литература и пристигащите от Женева социалистически книги.

Кръжоците се наричаха социалистически, но те не стояха на марксистическа основа. Общите насоки в идейнополитическия живот на страната налагаше своя отпечатък върху тях. Най-силно беше увлечението по народничеството и своеобразно подражаващото му сиромасомилство. Изобщо върху идейното направление на редица кръжоци непосредствено въздействие оказваше създателят на сиромасомилството Спиро Гулабчев. „Нагълтан с някаква смесица от идеите на руското народничество и руския утопичен социализъм, окичен с ореола на изгонен от царска Русия деец“, Гулабчев се ползуваше с обаяние сред неопитната учаща се младеж. Под такова влияние целта на най-ранните ученически кръжоци се проявяваше в стремеж към просветното и нравствено издигане на учащата се младеж и на народа.

Един стар социалист разказва за тогавашното време: „Една хуманизирана вълна заливаше учащата се младеж: просвета за народа. С голяма жажда младежта бързаше да се въоръжи с научни знания, като не изпускаше случаите да надникне в обществените и политически движения . . . „Просвета за народа“ бе главната цел. Това бе алфата и омегата на учащата се младеж.“

В кръжоците около редакциите на „Съвременен показател“ и „Росица“ се забелязваше известна целенасоченост по линията на по-определена социалистическа просвета и пропаганда. Особено характерно беше това за кръжока около „Съвременен показател“. Гимназистите, влезли в кръжока, бяха повечето бедни младежи, умни, демократично настроени, „жадни за обществени идеали“. Сред тях се водеше открита социалистическа пропаганда и те работеха със съзнанието, че се готвят за бъдещи социалдемократи. Това обаче не изменяше положението. Общо взето, кръжоците представляваха общообразователни просветни групи на жадната за знания интелигенция, повлияна силно от народническата идея за служене на народа в името на нравственото му и просветно издигане.

В повечето случаи ученическите кръжоци работеха конспиративно. Макар и неизбистрени като социалистически

Участници в ученическия социалистически кръжок във Варненската гимназия през 1894 година с ръководител Васил Коларов (левият от двамата легнали с вестник „Работник“ в ръка)

кръжоци, те бяха опасни за буржоазията. Скоро те станаха и обект на преследване от страна на полицията, тъй като неусетно в общия поток на брожение те навлязоха в борбата с управляващата буржоазия, макар и на училищна почва.

Училището не даваше отговор на големите социални въпроси, които вълнуваха учащата се младеж. В много случаи учителите не бяха подготвени добре и не задоволяваха силната жажда за знания у будната младеж. Държавата, ръководена от класовите интереси на буржоазията, въвеждаше разни реакционни разпореждания в училищата, които пречваха пътя за демократично образование на младежта. На тази основа, повлияни от бурните политически борби особено през първия стамболовистки режим (1887—1894), учениците започнаха да вдигат стачки и бунтове в защита на своите ученически интереси. Както се знае от „Спомените“ на Христо Кабакчиев, от изследванията на Георги Боршу-

ков и други автори, такива ученически борби избухнаха в Сливенската и Пловдивската мъжка гимназия (1882—83), в Ломската гимназия, във Варненската, в Петропавловската семинария при Лясковец (1885—86), в Земеделското училище в Образцов чифлик (Русе) и пак във Варненската гимназия (1887), в Занаятчийското училище в Княжево, в Пловдивската и Габровската мъжка гимназия (1887—88), в гимназията в Шумен (Коларовград) и пак в Пловдивската гимназия (1891). Инициатори и вдъхновители на тези борби бяха участниците в тайните ученически кръжоци.

Тези прояви говореха за стихнен зачатък на младежко движение у нас. Тук обаче всичко беше твърде неясно и неопределено. Бунтуваше се само учащата се младеж, без да има пред себе си ясни идейнополитически възгледи, без връзка с младежта изобщо, без организация. Тези стачки и бунтове просто неизбежно станаха обществен израз на дълбокото идейно брожение, завладяло учащата се младеж — на нейните неясни мечтания за справедливо преустройство на живота.

В началото на деветдесетте години в България стана важно събитие. Образувана беше Работническата социалдемократическа партия, факт, който повлия за внасяне на нови елементи в тези първи прояви на младежко или по-точно — ученическо движение у нас.

Образуването на Партията подтикна решително напред социалистическата пропаганда. Започна широко разпространение на съчиненията на създателите на научния социализъм — Карл Маркс и Фридрих Енгелс. Преведени бяха на български език „Манифестът на Комунистическата партия“, „Развитието на социализма от утопия към наука“. Излезе първата марксистическа книга от български автор — „Що е социализъм и има ли той почва у нас“ от Благоев. Масово се разпространяваха трудовете на Георги Плеханов и по-специално книгата му „За монистическия възглед върху историята“. Всичко това влияеше за ускоряване процеса на избистряне на социалистическата мисъл в България. Все по-рязко социалистическата идеология се разграничаваше от дребнобуржоазните идейни течения.

Тази нова обстановка се отрази благотворно върху ученическата просветна дейност. Ученическите кръжоци про-

дължаваха своята дейност, но придобиха нова форма и съдържание. Те попаднаха под влиянието на научната социалистическа пропаганда и почнаха да късат с народничеството и сиромасомилството. Те вече ставаха ученически марксистически кръжоци. Като ръководители се налагаха изтъкнати вече социалисти — марксисти или бъдещи самоотвержени деятели на социалдемократическата работническа партия. През 1895—96 г. например Благоев като учител в Пловдивската мъжка гимназия създаде и ръководеше марксистически кръжок от своите ученици. Той беше официален ученически кръжок, предвиден за извънучебното време на учениците. Макар и официален по същество, кръжокът беше марксистически. Той имаше исторически профил. Може би това е първият кръжок, където младите участници са имали щастието да разберат родната история на научна, марксистическа основа.

В повечето случаи и сега обаче кръжоците възникваха и работеха по конспиративен начин. През 1894 г. в Пловдив под влияние на Вела Благоева, която беше учителка по руски език в девическата гимназия, бъдещата героиня на работническата класа — Ана Маймунова, организира в пансиона таен кръжок на група свои съученички. Ученичките четяха книгата на Чернишевски „Какво да се прави“, която им беше дала Благоева. Но тъй като четенето на тази чудна книга не се разрешаваше от възпитателките в пансиона, Ана и съученичките ѝ намериха едно кандило, захвърлено в избата, откраднаха малко зехтин от кухнята и нощем, когато всички лягаха да спят, те се промъкнаха по чорапи на тавана и започнаха четенето . . .

Особено активна дейност развиваха варненските ученически кръжоци, за които ценни спомени са разказали Христо Кабакчиев и Васил Коларов. В тези кръжоци, макар и нелегални, кипяла голяма самообразователна работа. Кръжочниците четели всичко, което излизало на български език по въпросите на социализма. Четяло се и всичко руско, което можело да се намери в училищната библиотека. Темите, поставени на разискване, обхващали най-сериозни научни проблеми и най-красноречиво говорят за новото идейно направление на ученическите кръжоци: развитието на човешкото общество, капиталистическия начин на производство, принадлежната стойност, осемчасовия работен ден, първи май и пр.

Дейността на ученическите кръжоци ставаше все по-целенасочена и те започнаха да издават свой вестник отначало под името „Ученически защитник“ (в Търново) и по-късно под името „Ученически глас“ (във Варна). Вестникът стана легална трибуна на ученическите въпроси, на ученическите искания и борби. Духът, веещ от него, беше духът на тогавашния социалистически печат. Вестникът поддържаше връзки с кръжоците и в другите гимназии и с това съдействуваше за известно свързване на ученическите кръжоци около един център.

Особено характерна за онзи период дейност разгърна ученическият кръжок „Заря“ в Сливен (1896—97). Той беше таен кръжок, но развиваше и открита дейност. Задачата му бе „духовното и физическо възпитание на членовете му и вършене на социалистическа пропаганда“. Голямата част от членовете му бяха социалисти. Организирана беше и печатна литературна дейност, защитаваща борбите на БРСДП.

Кръжоците вече обхващаха не само учащата се младеж. През 90-те години и до края на XIX век подобни кръжоци се създаваха там, където имаше социалистически дружинки и партийни организации. В тези първи, вече действително социалистически кръжоци малко по-малко започнаха да навлизат и бедни работници-младежи. Налагаше се и нова насока на целите на тези кръжоци. Те вече трябваше да подготвят бъдещи кадри за партията на работническата класа. През 90-те години обаче това беше все пак само едно ново начало.

През този период нова вълна от ученически бунтове и стачки заля страната. За това решаващо въздействие оказа силно изострените политически борби против стамболовия и народняшкия режим. Учениците продължаваха да се борят срещу реакционната училищна политика на буржоазията. Техните искания сега придобиваха по-ярка социална окраска. Драматични епизоди от борбите на варненските ученици е разказал в своите спомени Христо Кабакчиев. Голям ученически бунт избухна през 1892 година в земеделското училище в Образцов чифлик. Бунтът бе предизвикан от накипялото недоволство на учениците поради лошата и недостатъчна храна, която им се давала. Вълненията тук продължиха почти непрекъснато през разглеждания период. През 1897 година учениците отказаха да работят и решиха училището временно да се закрие. Твърдостта на учениците

се подхранваше от широкото разпространение на социалистическите идеи сред тях, дело на ученическите марксистически кръжоци.

Новото в действителността на кръжоците и ученическите бунтове обаче все още не можеше да измени коренно същината на тези най-ранни прояви на младежко движение у нас. Ученическите социалистически кръжоци си оставаха все още предимно затворени просветителни ядра, обхващащи главно прогресивната учаща се младеж.

Ученическите бунтове също останаха затворени в рамките на училището. Разбира се, като се бунтуваха против реакционните разпореждания в училищата, като се бореха за защита на своите непосредствени материални интереси, учениците неизбежно излизаха на общата политическа сцена и обективно ставаха участници в политическите борби против стамболовистите и народняците. Но тези борби на учащите се не увлякоха останалата младеж, те не засягаха въпросите на работническата и селска младеж. Важното обаче е това, че въпреки всичко започна известно разширяване състава на кръжоците и те, макар без формална организационна връзка, попадаха все повече под непосредственото влияние на социалистическото движение. Тъкмо под влиянието на социалистическото движение и социалистическата пропаганда ученическите кръжоци се превръщаха в действителни марксистически кръжоци. Нещо повече — те се превръщаха в ковачници за кадри за младата работническа социалдемократическа партия. Така през 80-те -- 90-те години на XIX век у нас не се създаде общо организирано младежко движение, но прогресивната младеж, обхваната от кръжоците, навлезе в самото социалистическо движение, което от своя страна не можеше да съществува без тази струя на млади просветени кадри. Наистина не всички ученици влязоха в ученическото движение. Някои така се и изгубиха в потока на живота, но болшинството станаха пламенни пропагандатори и дейци на социалистическото движение.

Така стоеше младежкият въпрос след Освобождението до края на XIX век. Младежко движение и организация, която да брани непосредствените младежки интереси, не се създаде. Младежта обаче, както ученическата, така и работническата, не остана сама срещу капиталистическата експлоа-

тация и реакция. Партията, която поглъщаше младите кадри, изковани в социалистическите кръжоци и ученически бунтове, пое защитата на интересите на младежта. При тогавашните обстоятелства тя беше силата, която можеше да направи това. Необходимо беше още доста време, за да стане възможно възникването на самостоятелно младежко революционно-марксистическо движение.

СОЦИАЛНИ КОРЕНИ ЗА ВЪЗНИКВАНЕ НА РЕВОЛЮЦИОННО МЛАДЕЖКО ДВИЖЕНИЕ. ВЛИЯНИЕТО НА БУРЖОАЗНАТА ИДЕОЛОГИЯ СРЕД МЛАДЕЖТА

Още в зората на своето капиталистическо развитие България създаде социални условия за възникване на революционно младежко движение. То се обособи като работническо младежко движение, което обаче не стана отведенъж, а постепенно, започвайки от началото на XIX век и завършвайки със създаването на Съюза на работническата социалдемократическа младеж.

Притискана с векове от турското феодално робство, тръгнала късно по пътя на капитализма и веднага попаднала под ударите на силната външна капиталистическа конкуренция, България се очертаваше като слабо развита, с твърде изостанали капиталистически отношения страна. Характерна черта на капиталистическото ѝ развитие беше масовото въвличане на жени и деца в производството. Стотици и хиляди жени и деца работеха във фабриките и работилниците, подложени на неограничена експлоатация.

В най-развитите отрасли на производството основната работна сила бяха децата и младежите заедно с техните майки. Според официалната статистика за 1910 година една трета от работниците в производството (без служащите) са били работници, по-малки от 20 години. Какъв е бил точно броят на всички деца и младежи-работници, трудно може да се посочи. Той се изчислява обаче приблизително на не по-малко от 200 хиляди души.

Тая огромна армия от работници — деца и младежи, беше поставена в условия на най-жестоката експлоатация. Работният ден на децата и младежите беше такъв, какъвто и на възрастните — 14—15 часа, а понякога непрекъсната днев-

на и нощна работа повече от 20 часа. Надницата на малките работници беше обикновено от 10 до 50—60 стотинки и само в много редки случаи по 1 лев. Дори и най-модерните фабрики представляваха същински зандани и гробници за децата-работници. Достатъчно е само да се разтворят страниците на издадените през 1954/55 години два тома с материали „Работническото движение в България 1878—1904“, за да се разкрие пред нас покъртителната картина на експлоатацията на децата и младежите в производството. Не съществуваше никаква законодателна защита на детския труд. Приетият през 1905 година закон за защита на женския и детския труд в производството фактически не бе приложен. Буржоазните правителства гласуваха такива правилници по приложението му, че той оставаше мъртва буква.

Това бяха безрадостни детски и младежки години. „Тук в праха, тъмнината и влагата, посред оглушителния шум на машините — пише „Работнически вестник“ — ние ще намерим десетки хиляди млади работници и работнички с изпити бледи лица, прегърбени и изтощени, как творят денонощно със своите нежни пръсти и слаби ръце несчетните богатства на своите безжалостни експлоататори, а самите те живеят в черна мизерия.“

Не по-светъл беше животът и на селските младежи и деца. От малки те трябваше да работят заедно с родителите си на полето, изнурявани до смърт от черния труд у селските богаташи.

Децата на работния народ отиваха във фабриките и работилниците, гинеха в селската мизерия, а училището оставаше чуждо за тях. Притиснати от материална нищета, през 1908—1909 г., 265,434 деца не постъпиха в училището; а от постъпилите общо 363,000 деца през годината напуснаха още 41,237. През другите години броят на невлезлите в училището ученици беше още по-голям. Високите такси в гимназиите и разните средни училища препречваха пътя на много способни младежи да продължат образованието си. През 1907—1908 г. в стопанско-професионалните училища се учеха 4,812 младежи, в специално-образователните училища — 4,590, а в Университета едва 738 студенти. Успелите да се запишат в училището пък заплащаха стремежа си към знание и просвета със системен глад. „Много ученици има — пише през 1911 г. директорът на педагогическото училище в

Шумен, — които прекарват деня, като ядат само веднъж. Мнозинството от учениците не се хранят, дето се дава топла храна, а ходят по бозаджийници и халваджийници, тъй като не разполагат със средства.“

Поради това много ученици заболяваха сериозно, най-често от туберкулоза. Срещу други бяха завеждани съдебни дела за нередовно изплащане на дългове към книжарници, гостилници, за наем и пр. Това бяха все деца на трудещите се. Колко скръб навяват например спомените за ученическите години на известния партиен деец Аврам Стоянов! В родното си село Соточино той можал да завърши само първоначално училище. Прогимназия трябвало да учи във Фердинанд (Михайловград). Но родителите му били бедни, нямали средства. Малкият ученик всяка сряда и събота нарамвал торбата и пеш, 17 км през Балкана, отивал в село. Оттам връщал торбата пълна с хляб, лук и малко сирене. В града живеел с петима другари, но като нямали креват, спели на една „леса“. През 1900 г. завършил прогимназия. Но детето имало горещо желание да се учи и се записало във Врачанската гимназия. Тук несгодите и лишенията продължили. Враца е далече от Соточино и храна с торба не можело да се пренася. Тогава дошъл на помощ един местен гостилничар, който станал за Аврам и за другарите му нещо като Странджата от възрожденско време. Той хранел бедните ученици през цялата година на вересия. Всеки ден те сърбали при него евтина фасулева чорба. И се оказали по-щастливи от други бедни ученици. Подобно на хъшовете те гладували при гостилничаря, но все пак не умирали от глад.

Но буржоазията, като изсмукваше жизнените сили на трудещите се деца и младежи, като ги лишаваше от системно образование, правеше всичко възможно да внедрява сред тях своята идеология. Буржоазията вече имаше пред очите си опита от стихийния зачатък на младежкия протест, изразен в недавнашните ученически бунтове. Тя имаше сериозно основание да се бои от неудържимия устрем на прогресивната младеж към усвояване на социалистическото мировъзрение. Ето защо още отрано тя се насочи към младежта, като използваше не само държавните училища, но започна усилено да създава разни дружества — гимнастически, туристически, колоездачни, певчески и пр. Тъкмо през десетилетието до балканските войни гимнастическите дружества

„Юнак“ достигнаха разцвет. В различни градове се появиха дружества „Юнак“, „Дунавски юнак“, „Добруджански юнак“ и други, които по-късно се обединиха в Съюз на българските гимнастически дружества.

Тези дружества носеха ясно изразен националистически характер. Задачата им беше най-активно да насаждат войнствен и шовинистически дух сред младежта. Буржоазията се мъчеше да подготви физически и духовно младежта за завоевателните си планове, за хвърлянето ѝ във война против Турция и другите съседни народи. Забулвайки целите си с идеята за предприемане на освободителна война за „спасението“ на „братята роби“ в Македония и Тракия, буржоазията се стремеше да постави под свое влияние все по-голяма част от младежта, в това число и работническа младеж.

Различни християнски младежки дружества и неделни училища сееха религиозна заблуда и се мъчеха да отклонят младежта от трезвото разбиране на причините за нейния безрадостен живот. През 1904 г. християнските дружества образуваха съюз със свой печатан орган и постепенно с разни примамливи средства той увлече известна част от младежта. В съюза влизаха немалък брой младежи-работници.

Спортните и християнските дружества бяха широко пропагандирани и в училищата. Те подпомагаха учебната програма, която трябваше да внедрява шовинистическо и религиозно възпитание сред учащите се. „Любов към отечеството, вяра в бога — пише сп. „Ново време“ — ето необходимия модус за онази мъгла, която трябва да се даде на децата, за да не могат те после да се опомнят сред мизерията и капиталистическото робство.“

Буржоазията насочваше по-специално вниманието си към работническата младеж. Създадени бяха вечерни училища, допълнителни курсове, неделни училища, където младите работници отиваха след работа и се подготвяха за „добри работници“ и „добри граждани“. По такъв начин те трябваше да се откъсват от влиянието на своята класова, социалистическа идеология.

Буржоазията се мъчеше да откъсне младежта от нейния чист устрем към хубавото и справедливото и от благотворното влияние на прогресивните обществени идеи и чрез широкото разпространение на декадентството в различните му

форми. Преобладаха се, печатаха се и се разпространяваха масово порнографски романи. През десетилетието до балканските войни декадентството зарази немалко младежи. Образувани бяха групи на „санинистите“¹ предимно от учащи се, но влиянието на упадъчните възгледи проникваше неизбежно и сред работническата и селска младеж. Да разгърнем реалистичния роман на Гьончо Белев „Червена заря“, и пред нас ще се разкрият страшните поражения на декадентството сред младежта през онова време.

Защита от буржоазната зараза и гнет младежта намери при БРСДП (т. с.). Под нейното крило тя създаде своя организация. Под нейното крило тя се вля в борбата против капиталистическата експлоатация и буржоазната власт.

ТРУДЕЩАТА СЕ МЛАДЕЖ СЕ ВЪЗПИТАВА И БОРИ
ПОД ВЛИЯНИЕТО И В РЕДОВЕТЕ НА БРСДП (т. с.).
ОБЩОРАБОТНИЧЕСКИ МАРКСИЧЕСКИ КРЪЖОЦИ,
ПРОСВЕТНИ ДРУЖЕСТВА, ВЕЧЕРНИ И НЕДЕЛНИ УЧИЛИЩА

Очистила се от опортюнизма през 1903 г., БРСДП (т. с.) разгъна силите си като революционно-марксистическа партия. Една от основните ѝ задачи стана борбата за извоюване на работническо законодателство за защита преди всичко на женския и детския труд в индустриалните заведения, а много от по-нататъшните ѝ борби и усилия бяха насочени все за практическото приложение на приетия вече закон.

Заедно с това Партията разгърна огромна работа за пропагандирането на социалистическите идеи сред работническата младеж, за намиране форми на задълбочено усвояване от подрастващите работници научните основи на своята класова идеология. Тези грижи на Партията имаха огромно значение за бъдещето на българската младеж и нейното организирано движение.

Като се стремеше да направи от работниците предани на социалистическото дело хора, готови всеки момент да се жертвуват за освободителната борба на пролетариата, Партията си постави за задача да работи за класовото осъзнаване на работниците не само след като са станали нейни члено-

¹ По името на главния герой в известен на времето роман от Арцибашев.

ве, но и преди още да са влезли в Партията. Изхождайки от това становище, още в края на 1902 г. „Работнически вестник“ разви идеята за създаване на различни работнически дружества, около които да се обединят работническите маси. Тази идея беше утвърдена от X конгрес. По цялата страна започнаха да възникват едно след друго работнически просветни дружества, гимнастически дружества, кръжоци, неделни и вечерни работнически училища, курсове.

Особено активна дейност развиваше дружеството „Класово съзнание“ в София. За две-три години най-изтъкнати партийни ръководители изнесоха редица лекции по основните въпроси на общественото развитие. Високият уровень на пропагандата привличаше маса слушатели и броят на членовете на дружеството растеше бързо. Вече през 1904 г. в дружеството членуваха повече от 120 души, а през 1905 г. те станали 135. В болшинството си това бяха неорганизирани работници. Само 9 души от всички членове бяха на възраст над 30 години.

Освен системната пропаганда на марксизма в дружеството се вършеше активна обществена работа в помощ на Партията. Дружеството се отзоваваше на призивите на Партията за подпомагане стачкуващите работници в страната, като устройваше вечери с интересни литературни програми и събраните пари изпращаше на стачниците. Така масата неограничени работници, предимно групирани около дружеството младежи, се възпитаваха в класова солидарност, повишаваше се тяхната политическа съзнателност.

По подобие на софийското просветно дружество възникнаха под същото название или под други имена дружества и към партийните организации, и в много други градове в страната. И в тях навлизаха предимно младежи-работници и ученици. Младежите пълнеха клубовете по време на събрания на дружествата, учеха се. Те участваха в театрални трупни, хорове, оркестри и изнасяха със свои сили разнообразни увеселения и вечеринки. Работническите просветни дружества, замислени от Партията като общоработнически, бързо се превръщаха в почти младежки.

Работническата младеж посещаваше и неделните, и вечерните работнически училища при партийните организации и групи. Тук младите работници слушаха системни курсове по основите на научния социализъм и история, по естествена

история и география, по въпросите на работническото движение в България, както и специални професионални предмети. Беседите се изнасяха от добре подготвени партийни членове. Във вечерното работническо училище в София сам Благоев изнасяше основните курсове. Заедно с него неуморно работеха Георги Кирков и Георги Бакалов.

Партията положи големи грижи и за създаването на просветителни, марксистически кръжоци. Те бяха несравнено по-съвършени от ония първи социалистически кръжоци, които означаваша раждането на социалистическото движение в страната. Това бяха общоработнически марксистически кръжоци, обхващащи предимно най-добрата част от работническата младеж заедно с прогресивните ученици и студенти. Макар и съвсем слабо, те обхващаха част и от най-будната, жадна за светлина и просвета селска младеж. Тези кръжоци бяха вече най-тясно свързани с Партията, те всъщност бяха нейни рожби.

Работнически марксистически кръжок започна да работи още през 1902 г. в Казанлък. Вече през 1902 г. в Русе работеха няколко работнически младежки кръжока. През същата година активно работеше кръжок от десетина младежи-работници в Троян. През 1903 г. живо заработи младежки марксистически кръжок в Брацигово.

Много активна дейност развиваше софийската организация. През 1904 г. при софийските синдикати започнаха да действуват няколко кръжока. През 1905 г. работеше кръжок при д-во „Класово съзнание“. През същата година Георги Димитров ръководеше друг кръжок на група млади работници. През 1906 г. около софийската партийна организация бяха създадени четири кръжока, единият от които, най-активният, се ръководеше от Георги Кирков. През 1905 г. беше създаден специален кръжок за жени-работнички. Работеше кръжок от печатарски работници с ръководител Атанас Талев. По-късно бяха образувани кръжоци в кварталите „Ючбунар“ и „Коньовица“, както и един учителски кръжок. През 1905 г. марксистически кръжок създаде самоковската партийна организация. По специално решение на местните партийни организации след X конгрес бяха създадени марксистически кръжоци в Пловдив, Берковица, Пещера. По същото време русенската партийна организация създаде още няколко нови кръжока. През 1905—6 г. възникнаха марксистически

Младежко гимнастическо дружество в София

кръжоци в Шумен, Ески Джумая (Търговище), Видин, Айтос, Търново. Марксистически кръжоци имаше и на други места в страната — Свищов, Фердинанд и някои села в околнята, Ямбол, Попово, Радомир, Разград, Панагюрище.

Наред с работническите марксистически кръжоци продължаваха дейността си и тайните ученически кръжоци. В Габрово и през 1900 г. продължи да работи таен ученически кръжок. В Казанлък през 1902 г. действуваше кръжок на ученици от педагогическото училище, а две години по-късно ученици от същото училище образуваха кръжок в село Хасът, Казанлъшко. През 1903 г. Георги Димитров работеше в Самоков и ръководеше марксистически кръжок от млади работници-ученици в Железарското училище. Таен ученически кръжок работеше в Кюстендил, в Пловдив, в Земеделското училище в Образцов чифлик, във Видин, в Шуменското педагогическо училище. Едни от най-добрите ученически кръжоци бяха във Врачанската гимназия.

Тъкмо сега при новите условия ученическото движение, което през 80-те и 90-те години проявяваше борческа дейност и пропагандистко-литературна работа под влияние на социалистите, но без фактическа връзка с Партията, се овърза със социалистическото движение. Ученическите кръжоци

се приобщиха към формиращото се младежко революционно работническо движение.

Привличането на голяма част от работническата и учащата се младеж в партийната просветна работа наложи още по-отблизо на вниманието на Партията въпроса за класовото възпитание на младежта. Така на XIII конгрес през 1905 г. вече определено се заговори за младежта и в приетата резолюция се набелязваха мерки за още по-голямо разширяване на мрежата от просветителни работнически дружества и кръжоци, за още по-системна и целенасочена пропагандистка работа.

Всичко това се налагаше и от обстоятелството, че общоделците много активно започнаха да работят за създаване на свои кръжоци, вечерни училища, курсове и пр. Те се мъчеха чрез тях да привлекат на своя страна работническата младеж и чрез това също я обричаха на пагубното влияние на буржоазията.

Вслушвайки се в гласа на Партията, съзнателните работници-социалдемократи по места за кратко време през 1906—7 г. създадоха редица нови кръжоци — в Карнобат (Поляновград), Орхание (Ботевград), Никопол, Долна баня — Ихтиманско, Белоградчик, Харманли, Силистра. Все по това време работеха кръжоци и просветни групи в Добрич (Толбухин), Разград, Провадия, Балчик, Осман Пазар (Нови Пазар), Борисовград (Първомай), Мездра, Ловеч, Горна Оряховица, а също и някои села — Пордим — Плевенско, с. Караджалово — Борисовградско, с. Михалци — Търновско, с. Ветрен — Чирпанско.

Тази широка мрежа от марксистически кръжоци и групи беше отлична школа за самообразование на стотиците работници и учащи се. С упорита работа над книгите и в беседите те набавяха това, от което ги лишаваше капитализмът, и с това препречваха пътя за разпространение на развращаващото влияние на буржоазната идеология. Една дописка в „Работнически вестник“ разказва как в Троян членовете на кръжока — младежи-работници с второкласно или третокласно образование, изучавали задълбочено развитието на земята и другите планети, произхода на живите организми, развитието на научния социализъм. Всеки член на кръжока си имал бележник и в него накратко излагал съдържанието на беседите и отбелязвал книгите, които е прочел.

Стачници от кибритената фабрика в гара Костенец

Членовете на работническия кръжок в Казанлък системно изучавали книгата на Кауцки „Основите на социалната демокрация“. Кръжочниците прочитали колективно определени страници и разяснявали съдържанието им. На друго занимание се изнасял реферат върху даден дял от книгата. В младежкия работнически кръжок в Самоков в един системен петмесечен курс били изучавани „Ерфуртската програма“ на Кауцки и „Манифест на Комунистическата партия“ на К. Маркс и Ф. Енгелс.

В младежкия работнически кръжок в София с ръководител Ат. Талев в продължение на една година бил изучаван „Капиталът“ на Маркс. „Изучавахме „Капиталът“, четяхме и разисквахме — разказва участникът в този кръжок Мих. Петров. — Понеже не всичко разбирахме, усърдно четяхме и малки популярни книжки от Плеханов, в преводи на Г. Бакалов. Учихме се да отстояваме на противника.“ В младежкия кръжок, ръководен от Г. Димитров, била изучавана книгата на Плеханов „За монистическия възглед върху историята“.

Освен с общите научни и теоретически въпроси младежите-кръжочници се запознаваха и с конкретните въпроси на класовата борба в страната. В цикъл лекции се изучаваха програмата на социалдемократическата партия, обсъждаха се въпросите за нуждата от организация на работническата класа, за професионалните организации и значението им за работниците, за същността на общоделството, разглеждаше се работата на Народното събрание и пр. Младежите четяха много за Ботев и за Левски, изучаваха националноосвободителната борба през Възраждането.

И цялата тая дейност на живите, умните младежи беше истинска младежка работа. Каква романтика я обгръщаше! — Преследвания на полицията, защото имаше стремеж към знания, бедността, липса на помещения, невежество и злоба . . . — нищо не спираше стремежа към просвета. Вечер на лулно осветление младежите се събираха някъде край планинско изворче или зад високите зидове на шумнати градини и в шепот разискваха върху великите проблеми на човешкото общество. Стига само да се зачетем в спомените за Брацигово на Хр. Гюлеметов, за да почувствуваме необикновената прелест и героика на това минало.

Особено благотворно се отразяваше кръжочната работа върху прогресивните ученици. Следвайки традициите на първите ученически кръжоци, те активно се съпротивяваха срещу реакцията в училищата, но сега вече ученическите вълнения говореха за ясно социалистическо съзнание и целенасоченост. И за този период могат да се отбележат редица стачки и бунтове на учащите се, като стачката на учениците в Земеделското училище в Образцов чифлик под лозунга на Партията за осемчасов работен ден (през 1902 г.), през 1905 г. — бунтуване срещу забраната да се четат Пушкиновите произведения; стачка, демонстрация и временно затваряне на училището през 1908 г., бунт на учениците от Шуменското мъжко педагогическо училище против реакционните постановления на закона за народното просвещение от 1907 г. и пр. Това вече не бяха спонтанните ученически вълнения от 80-те и 90-те години, това бяха организирани стачки и демонстрации под конкретни социалистически лозунги.

Силното влияние на социалистическите възгледи върху учениците, тяхното участие в кръжоците много сериозно пла-

Участниците в Учредителната конференция на Съюза
на работническата социалдемократическа младеж

шеше органите на Министерството на просвещението. Обмисляха се мерки против това влияние, но напразно. Факторите на „народното“ образование трябваше да признаят, че са безсилни да се справят със „социалистическата зараза“ сред учениците. „Досегашните ми наблюдения ме доведоха до печалното заключение — признава директорът на педагогическото училище в Казанлък, — че учениците не се намират под влиянието на своите учители, а повечето, да не кажа изключително, под влиянието на външни лица, и то из социалдемократическия кръг... Учениците добиват отвращение от онова, що ги учим, а тайно се отдават на социалистическа брошурна литература.“

Широката социалистическа просвета пресичаше пътя за разпространение на буржоазната идеология сред младежта.

Местните партийни организации отделяха много сили и за организирането на работнически гимнастически дружества. Тези дружества изиграха важна роля за групирането на

работническата младеж около Партията, за нейното класово възпитание и организиране.

Веднага след разцеплението софийската организация започна усилена работа за създаване на гимнастически дружества. Замислени като общоработнически, те бързо се превръщаха в почти младежки. Партийната организация се опря на съществуващото още от 1900 г. гимнастическо дружество „Борец“, което към края на 1903 г. получи инвентара на чешкото емигрантско дружество „Сокол“ и заедно с това възприе и неговото име, превръщайки се в д-во „Сокол“ № 1. Разполагайки с добри гимнастически уреди, дружеството стана привлекателно място за работниците, особено за младежите.

През 1904 г. по примера на дружество „Сокол“ в различните квартали на София възникнаха още три нови дружества — „Сокол“ № 2 в квартал „Банишора“, „Сокол“ № 3 в квартал „Корубаглар“ (Лозенец) и „Сокол“ № 4. За късо време тези дружества укрепнаха, създадоха се библиотеки, обогатяваха инвентара си. Макар и още не специфично младежки, дружествата придобиваха все по-определено младежки характер.

Често се устройваха игри, вечеринки, забави, на които младежите успешно изпълняваха различни гимнастически упражнения. На общите игри свиреха самодейни младежки оркестри. Всичко това привличаше неорганизираните младежи. Така например на празненството по случай 1 май 1905 г., устроено от „Сокол“ № 2, дошли повече от хиляда младежи. С голям интерес младежта посрещаше състезанията, устройвани между гимнастическите дружества в София и тези от провинцията.

Успоредно с гимнастическите игри дружествата водеха и широка просветна дейност. От името на гимнастическите дружества най-редовно бяха провеждани открити просветни събрания, на които Димитър Благоев, Георги Кирков, Георги Димитров, Георги Бакалов изнасяха беседи върху научни или актуални политически въпроси. Дружествата участваха и в политическите акции на Партията.

Още в края на 1902 г. в Русе беше основано гимнастическо дружество „Борец“. Беше нает салон, където редовно се провеждаха гимнастически упражнения и се развиваше ши-

Изключени ученички от Пловдив за участие в първомайска манифестация — 1906 г.

рока просветна дейност. В Пловдив от началото на 1903 г. започна да действа също дружество „Борец“, а след това и дружество „Ботев“. Тези дружества надълбоко навлязоха в дейността на пловдивската партийна организация. Вече нито една публична проява на организацията, нито една първомайска манифестация не минаваше без участието на дружествата.

Жива дейност проявяваха работническите гимнастически дружества в Габрово и Дупница (Станке Димитров). Особено целенасочена работа вършеше дружеството в Габрово. Наред с физкултурната и просветна работа то оказваше откритата поддръжка на местната партийна организация в борбата ѝ с общоделците.

През 1904 г. беше основано работническо гимнастическо дружество „Сокол“ във Враца. Дружеството енергично подхвана работата си, бързо укрепна и успя да привлече в свои-

те редове значително число младежи-работници. В края на 1904 г. се създаде работническо гимнастическо дружество „Сокол“ в Плевен.

Успехите на гимнастическото дело не бяха завоювани лесно от Партията. С изключение на софийското дружество „Сокол“ № 1, което наследи богатия чешки инвентар, другите дружества бяха бедни. За обзавеждането си дружествата се нуждаеха от средства, а Партията не можеше да отдели достатъчно. Нужна беше голяма жертвготовност и упорита работа от страна на младите гимнастици, за да снабдят дружествата си с най-необходимото. Поради материалните затруднения дружествата често замираха през зимата, за да бъдат възстановени отново през лятото. Често млади, несъзнателни младежи-работници напускаха гимнастическите дружества под ръководството на Партията и отиваха в буржоазните дружества, привлечени от по-големите удобства, от униформата и другите облаги, с които буржоазията ги примамваше.

В работата на Партията за привличане на младежите-работници в гимнастическите дружества сериозно пречеха и общоделците. След разцеплението те се заеха твърде усилено със създаване на свои гимнастически дружества. Там където възникваха партийни гимнастически дружества, те създаваха свои и по всякакъв начин се мъчеха да разстроят дейността на партийните гимнастически дружества. За своите гимнастически дружества общоделците хвърляха големи средства, мъчеха се да съперничат дори на буржоазните и така се надяваха да привлекат работническата и останалата младеж. За известно време, докъм 1905—1906 г., те имаха известен успех.

Въпреки всички тези трудности обаче Партията продължаваше да работи за създаване и укрепване на своите гимнастически дружества. Благодарение на правдивата пропагандистка работа в тях и целесъобразното физическо възпитание тя успя да сплоти около себе си най-добрата част от работническата младеж и прогресивните учаци се.

Към края на 1904 г. в разрасналите се гимнастически дружества се породиха идеята за обединяване на отделните дружества в една обща организация. Това беше зародишът

на бъдещото обединение на младежките дружества в единен съюз.

На 16 август 1904 г. софийското дружество „Сокол“ №1 свика извънредно общо събрание, на което се разисква въпросът за образуване на общо гимнастическо дружество „Сокол“ с отделни чети в различните квартали на града. Реши се ръководството на дружество „Сокол“ №1 да влезе във връзка с ръководствата на другите дружества и да разгледат по-обстойно въпроса, като изработят общ устав и правилник. Идеята за обединение беше подхваната от младежите-гимнастици и обсъждана на събрания на дружествата. На 4 септември беше проведена другарска среща на дружествата „Сокол“, на която се говори за ползата от обединяването им. До конкретни резултати обаче не се стигна. За това пречеха твърде тежките материални условия. За това пречеха и общоделците, които настойчиво работеха за разцепление на работническата младеж. Чрез неосъзнати младежи те прокараха своето влияние в партийните гимнастически дружества, разстройваха другарските отношения вътре в тях и така пречеха на обединението им.

Тринадесетият конгрес на БРСДП (т. с.), който се състоя през 1906 г., задължи местните партийни организации да основават все по-активно гимнастически дружества, в които преди всичко да бъде привлечена работническата младеж. И последва създаването на нови гимнастически дружества. В края на 1906 г. в Сливен се образува работническо гимнастическо дружество изключително от младежи-работници. Членският състав на дружеството непрекъснато нарастваше. Въпреки нощната работа във фабриките младежите организираха редовни гимнастически упражнения и скоро започнаха да устройват интересни публични игри.

Така след разцеплението на Партията в работническите гимнастически дружества, в марксистическите кръжоци, вечерните училища — в тая огромна мрежа от форми на партийна пропаганда и социалистическо възпитание, както и в конкретната икономическа и политическа борба на Партията се създаваше работническо младежко движение. Младежите се възпитаваха и бореха заедно с възрастните работници в общоработническите организации. Нужно беше да дозреят условията за създаване на самостоятелно революционно работническо младежко движение.

СЪЗДАВАНЕ НА МЛАДЕЖКИ ОРГАНИЗАЦИИ. ОБРАЗУВАНЕ НА СЪЮЗА НА СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКАТА МЛАДЕЖ В БЪЛГАРИЯ

Към 1907 г. в Партията се заговори за създаване на специфични работнически младежки организации, отделени от общите работнически кръжоци и гимнастически дружества. Този въпрос беше поставен и обсъден на XIV конгрес на Партията. Весто беше решение от голяма важност. Партийните организации бяха задължени да насочат вниманието си главно към фабриките, да привлекат по-издигнатите работници и чрез тях да организират работническата младеж в самостоятелни дружества.

Ръководейки се от това решение, местните партийни организации пристъпиха към оформянето на чисто младежки дружества. За това вече имаше създадена солидна основа. Просветната и спортна работа, вършена в общоработническите дружества и кръжоци, сега помогна да се направят бързо първите завоевания в тази насока.

В края на май 1907 г. в София се създаде младежко работническо гимнастическо дружество под името „Младеж“. Това стана в пролетарския квартал „Коньовица“. Юношите от квартала под влияние на съществуващите работнически гимнастически дружества бяха образували „група за ритане топка“. Наречекоха групата си „Младеж“. Георги Димитров и младият тогава печатарски работник Михаил Петров, следвайки решенията на Партията, решиха да я превърнат в организирано младежко дружество. Ръководството на групата пое Михаил Петров и други младежи, които се намираха под влиянието на Партията. Дейно участие вземаха братята на Г. Димитров — Константин и Тодор, печатарският работник Ал. Димитров и двете сестри на Петко Напетов. Дружеството бързо растеше. Отначало се събираха 20—30 младежи, а след три-четири месеца членовете параснаха на 110.

По същото време се организираха и младежите-работници от Захарната фабрика. Дейно участие в това дело взе Петко Напетов, който по това време работеше във фабриката. Скоро младежите от Захарната фабрика се приобщиха към дружество „Младеж“.

Дружество „Младеж“ откри свой клуб. По този случай стана голямо тържество, на което присъстваха около 350

Социалистически кръжок в Габровската гимназия

души младежи. На тържеството Георги Димитров изнесе сказка за целите и задачите на дружеството.

Към края на 1907 г. беше образувано ново гимнастическо дружество „Младеж“ в квартал „Ючбунар“ като клон на първото дружество. Самостоятелното организиране на работническата младеж вече тръгна решително напред.

Партията горещо подкрепи организирането на работническата младеж. В сказката си при откриването на клуба на „Младеж“ Георги Димитров призова всички стари гимнастически дружества, които по своя състав и бездруго бяха младежки, да се сближат с дружество „Младеж“ и дори да се слоят с него в едно общо младежко дружество.

Дружество „Младеж“ организира хор, театрална трупа, декламаторски курс, оркестър, откриха и свое собствено игрище. Колко много труд и себеотрицание бяха необходими при крайно оскъдните средства на младежите, за да постигнат това! Сега те можеха да устройват и публични прояви на организираната младеж с игри на открито.

Дейността на дружество „Младеж“ въодушевяваше младежите и от другите квартали на София. През 1908 г. в „Корубаглар“ се създаде младежко гимнастическо дружество „Искра“. Към 1909 година към ръководените от Партията дружества се присъедини младежкото гимнастическо дружество „Бенковски“ в квартал „Дразмахала“. През 1910 година вече работеше и работническото младежко дружество „Железничарска младеж“ под ръководството на Партията.

По опита на дружествата „Борец“ и „Сокол“ младежките гимнастически дружества развиваха широка пропагандистка работа. Но сега при всички случаи те се стремяха да насочват пропагандата преди всичко към младежките въпроси.

Ръководно дружество в младежката дейност беше дружество „Младеж“ в София. В началото на 1909 г. то се обърна към провинциалните дружества с молба да установят редовни връзки със София, за да се организира в цялата страна „еднообразна и по-полезна обща работа“. Тази стъпка на дружество „Младеж“ говореше, че узрява идеята за свързване на младежта от цялата страна. А това беше първата практическа стъпка към организирано младежко движение.

Такива връзки постепенно започнаха да се създават. Провинциалните гимнастически дружества по примера на София започнаха да се обособяват като младежки дружества под името „Младеж“. Така стана в Русе, Габрово, Дупница, Враца, Плевен, Варна. Образува се младежко гимнастическо дружество в Ески Джумая, което се снабди с инвентар и привлече боляшинството от работническата младеж. Към началото на 1910 г. се създаде младежко гимнастическо дружество в Ямбол, а в деня на Христо Ботев, 2 юни, и в Цариград. В Самоков работеше юнашко работническо дружество, в което членуваха 110 души младежи. Към 1911 г. се създадоха гимнастически дружества в Стара Загора и Шумен.

Повечето от тези младежки гимнастически дружества се свързваха със софийското дружество „Младеж“. Между софийските дружества и провинциалните се устройваха състезания. Врачанското дружество „Младеж“ посети Берковица и там изнесе богата програма, чрез която извърши отлична агитация на създаващите се младежки организации. Софийското дружество „Железничарска младеж“ посети Самоков. Беше устроено състезание между двете дружества, което всъщност се превърна във внушителна манифестация на раж-

дащото се младежко движение. След състезанието двете дружества заедно посетиха Долна баня, където проведоха гимнастически игри и продължиха младежката манифестация.

Всички тези дружества обаче изпитваха старите трудности — липса на достатъчно средства, на помещения, на игрища. Поради това те все още не бяха достатъчно трайни организационно. В годишните отчети на Партията, където се внасяха само изпратените от местните партийни организации цифри, не всичко от младежката дейност по места можеше да бъде отразено. Така за партийната 1908—1909 г. бяха отчетени осем младежки работнически дружества с редовни 219 члена, през 1909—1910 г. — 12 с 325 члена, през 1910—1911 г. — 8 с 210 члена.

Очевидно броят на работническата младеж, обхващаната от специфичните трайни или организационно слаби младежки дружества, беше много по-голям, отколкото това е отразено в партийните отчети. Учейки се в кръжоците, в просветните дружества, вечерните и неделни училища, младежите отиваха в гимнастическите дружества вече със съзнанието за необходимостта от организирано младежко движение. Гимнастическите дружества станаха основата на бъдещия младежки съюз.

Още през 1907 г. младежките гимнастически дружества се свързаха с международното младежко движение. Чрез Партията българските младежи изпратиха на международната социалистическа младежка конференция в Щутгарт свой представител — свързания още с първите младежки борби у нас Христо Кабакчиев. Оттогава нататък те продължиха своите връзки с международното младежко движение.

Каго виждаха успехите на Партията сред младежта, общоделците напрегнаха усилията си за масовизиране на своите гимнастически дружества. През юли 1911 г. те побързаха да образуват федерация на младорботническите дружества. Във федерацията обаче веднага избухнаха котерийни борби и тя започна бързо да се разлага. В началото на 1912 г., на първия си конгрес, федерацията се разцепи. Едно след друго дружествата напуснаха федерацията. Част от членовете им намери мястото си в младежките гимнастически дружества под ръководството на Партията. Няколко години по-рано и най-добрият организатор на гимнастическите игри в общоделските дружества, бъдещият комунист-герой, младият

работник-шлосер Васил Ленков, беше напуснал тези дружества и влязъл в дружество „Младеж“.

Вече никакви пречки не можеха да спрат създаването на младежкото революционно движение. И девойките започнаха по-смело да пристъпят в редовете на младежките дружества. Устройваните увеселения, излети, екскурзии с участието на десетки младежи и девойки, бяха тържество на здрава младежка дружба и висша идейна сплотеност. Събрани там в планината, по сенчести места край родните реки и полета младежите играеха, пееха, свиреха, декламираха. Разнасяха се песните и стиховете на Ботев и Вазов, рецитираше се често приказката на Горкиевата баба Изергил за Данко. Изтръпнали, дълбоко развълнувани, слушаха младежите за младия човек Данко, който въпреки жестокостта, унинието и злобата на хората, в името на любовта си към страдащите изтръгва от гърди пламтящото си сърце, издига го като факел и извежда заблудените хора през тъмната непроходима гора към светлия бряг на човешкото щастие.

Седемнадесетият партиен конгрес, състоял се през 1910 г., разгледа работата сред младежта. Около конгреса в няколко редакционни статии „Работнически вестник“ постави задачата да се създават вече социалистически младежки работнически дружества. В тези няколко статии беше обобщен опитът от дотогавашната работа на Партията за възпитанието и организирането на младежта и бяха начертани целите и задачите на младежкото социалистическо движение.

Това налагаше самата обстановка. Младежките гимнастически дружества в досегашната си работа фактически се развиваха като социалистически. Тяхната дейност подготви създаването на социалистическа младежка организация. Гимнастическите дружества започнаха да се наричат социалистически младежки дружества.

В началото на 1912 г. в София се образува Централно настоятелство на Съюза на работническата социалдемократическа младеж. Председател на настоятелството стана Ламби Кандев, съюзен главатар (ръководител на гимнастическата дейност) — Васил Ленков. Другите членове на настоятелството бяха: секретар Ал. Калинин, касиер Т. Гаврилов, домакин Д. Маринов и съветници Б. Генчев и Й. Георгиев.

Първата организационна единица на Съюза на социалдемократическата младеж стана дружество „Младеж“ в Со-

Младежки социалистически кръжок в Самоков
с ръководителя си Георги Димитров

фия, което се нарече Работническо младежко дружество. При централния партиен клуб се образува ново дружество под името Централно младежко работническо дружество.

Централното младежко работническо дружество и Работническото младежко дружество се заеха незабавно с изработването и обсъждането на устава на Съюза. За това бяха свикани няколко младежки събрания. Проектът за устав беше разпратен и до провинциалните младежки гимнастически дружества. Те също започнаха да се преустройват в социалистически младежки дружества. Така стана преди всичко във Варна, после в Самоков.

Започна се активна подготовка на учредителната конференция на Съюза. Едно след друго бяха проведени добре организирани забави със сказки за младежкото движение, които привлякоха огромната част от софийската работническа младеж.

Голямо дневно увеселение от името на Работническото младежко дружество и Централното младежко дружество беше проведено на 17 юни 1912 г. в кв. „Коньовица“. Сказка

изпесе Ламби Кандев. Разпродадени бяха 400 билета, но те далеч не стигнаха. Много младежи присъствуваха без билети и увеселението се превърна в манифестация на организиращата се социалдемократическа младеж.

Две подобни увеселения бяха проведени в кв. „Коньовица“, масово посетени от софийската трудеща се младеж. Централното дружество проведе открито младежко събрание, на което беше разяснен уставът на Съюза.

Всичко това, извършено в навечерието на XIX конгрес на БРСДП (т. с.), подготви необходимите условия за свикване на Учредителната конференция на Съюза. По инициатива на ЦК, непосредствено след като беше приключена работата на XIX партийен конгрес, на 17 и 18 август беше проведена Учредителната конференция. Това стана в град Русе. Присъствуваха много членове на Съюза, делегати от партийния конгрес начело с Георги Димитров и гости. Делегати бяха 14 души. От името на ЦК на Партията и Синдикалния комитет поднесе приветствие Г. Димитров. Конференцията беше поздравена и от представител на Съюза на работническата социалдемократическа младеж в Румъния.

Конференцията изслуша доклад от Ламби Кандев за „Организацията на работническата младеж“, прие устава и избра централно настоятелство на Съюза. В Централното настоятелство влязоха: Ламби Кандев, Васил Ленков и Иван Клисаров. В настоятелството бяха делегирани Георги Димитров като представител на Централния комитет на БРСДП (т. с.) и Александър Георгов като представител на Синдикалния комитет. За контролна комисия бяха избрани Н. Чолаков и Й. Георгиев.

В устава на Съюза залегнаха основните положения за социалистическото и физическо възпитание на младежта, за идейното ръководство на Съюза от Партията. Това беше здрава основа, върху която Съюзът можеше да се развива успешно и по-нататък. Създаваше се самостоятелна младежка организация под революционното знаме на БРСДП. Цялостната младежка работа се напътствуваше от Централния комитет на Партията.

За организационни единици на СРСДМ бяха обявени софийските младежки дружества и дружествата във Варна, Пловдив, Габрово, Шумен, Провадия и Русе, всичко осем дружества. Това обаче не бяха всичките дружества, създаде-

ни до това време. В навечерието на конференцията възникнаха и нови дружества. Такова дружество например беше образувано в Бургас, съставено от 20 младежи, но то не беше представено на конференцията. Очевидно Централното настоятелство в София не е могло да установи организационни връзки с всички съществуващи дружества, да се свърже и с възникналите през 1912 година в навечерието на конференцията нови младежки дружества. Сами дружествата обаче потърсиха Съюза и няколко дни след конференцията секретар-каснерът Ламби Кандев отчете, че в Съюза вече влизат 10 дружества с повече от 370 члена.

С провеждането на учредителната конференция бе завършен периодът на утробното развитие на младежкото революционно движение у нас. Започна периодът на самостоятелното развитие на славната революционна организация на българската младеж.

* * *

Породило се в недрата на работническото движение, под непосредствената грижа и ръководство на Партията, революционното работническо младежко движение продължи да расте и се развива и по-нататък под крилото на Партията.

Богатият агитационно-пропагандистки опит на БРСДП (т. с.) допринесе много за успешното организиране на младежкото движение. В случая агитационно-пропагандистките черти на Партията проявиха своята положителна страна. Сред младежта беше разгърната още до войните широка просветна и възпитателна работа, която формираше отрано революционен мироглед у подрастващото поколение.

С дейността си сред младежта Партията още до войните показва умение да върши успешно масова работа. Партията следваше правилен курс на създаване на самостоятелна младежка организация под своето идейно влияние. Наред с това обаче тя наложи и не можеше да не наложи отпечатък и върху младежкото движение на неправилните свои възгледи по работата с трудещите се маси и по-специално с младежта.

Не бидейки партия ленинска, тя ограничаваше младежкото движение само в движение на работническата младеж. Не разбирайки по ленински селския въпрос, тя почти не проявяваше грижи за идейното и организационно сплотяване на селските трудещи се маси. Само малки групички селски мла-

дежи от няколко села бяха привлечени в движението. Партията не се бореше за привличане в младежкото движение и на по-широки кръгове от учащата се младеж, както и на студентската младеж. Сравнително малка част от учениците бяха включени в Младежкия съюз. Характерно е това, че ученическите кръжоци не бяха поканени да участвуват в учредителната конференция на Съюза. Студентите образуваха своя социалдемократическа група, несвързана организационно със Съюза.

Освен това наред с положителното си влияние, агитационно-пропагандисткият характер на Партията наложи отпечатък от агитационно-пропагандистки, просветителни черти и на младежкото движение. Не ленинското пък организационно свързване на Младежкия съюз с Централния комитет на Партията и Синдикалния комитет повтаряше грешката на Партията към синдикалното движение и в младежкото движение. Младежкият съюз се превръщаше едва ли не в младежка партийна социалдемократическа организация, Партията не можеше по ленински да осъществява идейното си ръководство към младежкото движение.

Въпреки всичко това обаче с принципното си отношение към младежкия въпрос, с борбата си за създаване на самостоятелно младежко движение под свое идейно ръководство и особено с практическата си работа за създаване на социалдемократически младежки съюз в България Партията на тесните социалисти се доближаваше до ленинския тип революционна марксистическа партия. Като създаде Младежкия социалдемократически съюз, Партията даде в ръцете на българската младеж най-сигурното оръжие за борбата и против пагубното влияние на буржоазната идеология върху нея. Заедно с това, като създаде Младежкия социалдемократически съюз, Партията още до войната положи основния камък на надеждния свой резерв от млади сили, от които тя по-нататък при най-трудните условия черпеше, за да попълва героичните си редици. Младежкото движение следваше неотклонно пътя на Партията и даде своя скъп дял в общата борба за освобождението от капитализма

ТОДОРОВА

СЪЮЗЪТ НА РАБОТНИЧЕСКАТА СОЦИАЛ- ДЕМОКРАТИЧЕСКА МЛАДЕЖ В БЪЛГА- РИЯ И НЕГОВАТА ДЕЙНОСТ

БЪЛГАРСКАТА РАБОТНИЧЕСКА СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (Т. С.) — ОРГАНИЗАТОР И РЪКОВОДИТЕЛ НА СЪЮЗА НА РАБОТНИЧЕСКАТА СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА МЛАДЕЖ. ХАРАКТЕР НА СРСДМ

Образуването на Съюза на работническата социалдемократическа младеж в България имаше огромно значение за бъдещето на младежкото революционно движение у нас. „С основаването на Съюза на работническата социалдемократическа младеж се сложи началото на организирано революционно работническо младежко движение в нашата страна, което извървя тежък път на героични борби и славни победи.“ (Приветствие на ЦК на БКП до ДСНМ, в. „Народна младеж“, бр. 1986 от 2 септември 1952 година.)

В периода до 1912 г. БРСДП подготвяше условията за създаване на самостоятелна организация, която да разгърне широка работа за организиране на работническата младеж, да я подготвя за участие в революционните борби на пролетариата. Още преди създаването на СРСДМ Партията разработи основните въпроси за характера и задачите на дружествата, за необходимостта от обединяването им в отделен съюз на социалистическата младеж.

Нашата Партия правилно разбираше необходимостта от организационна самостоятелност на младежкото движение. В същото време тя изтъкваше нуждата от здрави идейни и организационни връзки с младежкия съюз, от партийно ръководство на младежката организация. Дружествата не бяха оставяни сами да водят своята работа и да се лутат в търсене

на форми и методи за привличане на младежите. Местните партийни организации непосредствено ръководеха образованите младежки дружества и им оказваха всестранна подкрепа. Те поощряваха тяхната просветна и масова работа, подпомагаха ги материално. За оказване по-непосредствена помощ в ежедневната работа на дружествата при всяко настоятелство се изпращаше по един представител от партийните и синдикални организации и един от партийните организации — в младежките контролни комисии. От своя страна младежите участваха активно в партийните просветни събрания, помагаха на увеселителните комисии при партийните комитети, даваха свои представители в стачните комитети и в комисииите за проучване положението на работническата класа. Партията извънредно много държеше за активизирането на младежта и включването ѝ в общата борба. Само с участие в класовата борба младежта можеше да се откъсне от буржоазното влияние, да се сплоти около Партията и се закали като истински борец против капитализма.

На Младежкия съюз Партията гледаше като на резерв за попълване както на своите сили, така и на Общия работнически синдикален съюз. Младежките организации според партийното схващане са подготвителна школа за партийни и синдикални членове.

Тези идейни и организационни връзки на партийната организация с младежките дружества, както и политическото ръководство на Младежкия съюз от Партията, му помогнаха да се изгради на основите на революционния марксизъм и да усвои революционните добродетели на нашата Партия през нейния тесносоциалистически период. Но заедно с това Младежният съюз усвои и слабостите на Партията, които я отличаваха от болшевиизма.

Със създаването на СРСДМ Партията се стремеше да откъсне младежта от влиянието на буржоазията и чрез социалистическо възпитание да я подготви за съзнателно и активно участие в общата борба на пролетариата. Под ръководството на БРСДП Съюзът постепенно преодоляваше слабостта на гимнастическите младежки дружества, които се занимаваха повече с упражнения и по-малко обръщаха внимание на просветната и възпитателна работа. Пред СРСДМ стоеше задачата да съчетае духовното и физическо развитие

Ламби Кандев

на младежта, да се създадат съзнателни, самоотвержени борци против капитализма. В член 2 от приетия на Учредителната конференция устав на Младежкия съюз неговата цел се определя по следния начин: „Целта на Съюза е всестранна духовна и физическа подготовка на работническата младеж за участието ѝ в освободителната борба на работническата класа“.

Една от най-важните задачи на СРСДМ бе социалистическото възпитание на младежта. В основата на просветната дейност стоеше изучаването на научния социализъм, теорията и практиката на работническото движение. Всяка година централното настоятелство изработваше общ план за просветната работа на дружествата и набелязваше теми,

които се поставяха на разглеждане и разискване от членовете: политическото и социалното положение на младежта при капитализма, връзките, които имат младите работници с общите интереси на работническата класа, и пр. Чрез просветните събрания, кръжоците и другите възпитателни средства младежите получаваха начални познания и по естествените науки, за развитието на природата и обществото. Съюзът създаваше здрави другарски отношения между младежите и девойките, помагаше за тяхното физическо закаляване.

Просветно-възпитателната работа на дружествата обхващаше и неорганизираните младежи. На вечерни курсове и събрания се изнасяха подходящи беседи и сказки. Устройваха се литературно-музикални вечеринки, концерти и други представления. Там където младежките дружества нямаха възможност да организират свои театрални трупни, хорове и оркестри, те вземаха участие в общите прояви на партийната организация. В оркестъра на софийската партийна организация заедно с възрастните участваха и младежи. Той изпълняваше програми на общите вечеринки и другарски срещи. В театралната трупа и хора вземаха участие и едни от най-активните членове на младежкото дружество.

Заедно с просветната работа дружествата се занимаваха с физическото възпитание на своите членове. Те уреждаха редовно гимнастически игри и упражнения, излети, екскурзии. Провеждаха се срещи между отделните дружества, които спомагаха както за упознаване на младежите, така и за физическото им закаляване. Срещите се съпровождаха с гимнастически игри и упражнения, а на излетите и екскурзиите се изнасяха беседи, сказки, декламации.

Младежките дружества участваха във всички акции на БРСДП и Общия работнически синдикален съюз, в икономическата и политическа борба на пролетариата под ръководството на Партията. При партийните комитети се създаваха агитационни групи, които имаха за задача да водят разяснителна работа сред работниците, да ги привличат под знамето на Партията и в борбата, която тя води в защита на техните интереси. Агитационните групи, в които участваха и младежи, обикаляха работниците от крайните квартали и водеха

беседи с тях, запознаваха се с живота им и правеха предложение за помощи или мерки за подобряване на положението им.

Съюзът на работническата социалдемократическа младеж насочваше своята дейност главно сред работническата младеж. В него можеха да членуват работници и работнички без разлика на народност и вяра, които приемат устава и се подчиняват на разпорежданията му. Приемаха се и желеещи синове и дъщери на работници, които не участваха в производството, но главно внимание се отделяше на учениците и чираците в работилниците и младите работници от фабриките. Поради това направление в работата на Младежкия съюз и исканията, които се издигаха, бяха насочени изключително в защита интересите на работниците.

В устава не се посочва пределната възраст за членуване в Съюза, но по всичко личи, че тя е 20 години. Малка част от членовете на СРСДМ бяха над 20 години. В Партията и професионалните организации се приемаха и младежи, не членове на Съюза. Много от младежите, които бяха попаднали под влиянието на Партията, влизаха направо в професионалните организации. Последните имаха по-голям опит в работата, бяха по-масови и развиваха оживена дейност. Професионалните организации ръководеха икономическите борби на пролетариата, защитаваха детския и младежки труд. Всичко това привличаше младежите в техните редове. Не случайно към 1913 година повече от 3/4 от членовете на Общия работнически синдикален съюз бяха до 30-годишна възраст.

Членовете на дружествата се деляха на две категории в зависимост от възрастта: юноши — от 12 до 16 години, и младежи — над 16 години. Това беше необходимо, за да могат да се нагодят гимнастическите упражнения и просветните беседи и курсове според възрастта и подготовката на членовете.

Ръководителите на Партията и Съюза бяха прави, като обръщаха внимание на организирането и възпитаването преди всичко на работническата младеж. Но заедно с това трябва да се подчертае, че Младежкият съюз ограничи дейността си само сред младите работници. В обсега на неговата дейност не влизаха селските младежи, които бяха жестоко експлоатирани от чорбаджиите и бяха наклонни да приемат

социалистическото учение. В това отношение можеше да послужи за пример работата на Партията сред селските бедняци. Бяха създадени десетки селски партийни организации. По-късно при тях можеха да се образуват младежки дружества. Единствено селско дружество преди войната бе образувано в с. Килифарево, Търновско.

Младежният съюз не си поставяше за задача да работи и сред ученическата младеж. Учениците имаха свои марксистически кръжоци, които се ръководеха обикновено от учителите-социалисти и се намираха направо под ръководството на партийните организации, без да са свързани организационно с младежките дружества. Студентите пък имаха отделна партийна организация. Поради това СРСДМ не можа да се превърне в масова организация на трудещата се младеж от града и селото. В това се крие една от причините и за малкия числен състав на Съюза, за съвсем бавното му нарастване. Трябва обаче да се подчертае, че макар и малко на брой, членовете на Съюза влияеха на повече младежи. Макар и неорганизирани, благодарение на дейността на СРСДМ, на професионалните съюзи, на Партията много младежи попадаха под влиянието на идеите на социализма и се включваха в общата борба на работниците.

Младежките дружества както партийните организации се изграждаха на териториален принцип по градове и квартали. Във всеки работнически квартал на големите индустриални градове можеха да се образуват клонове от младежките дружества. Териториалният принцип пречеше на дружествата да се свързват непосредствено с младежите на мястото, където те работят, и там във връзка с конкретните условия да водят своята агитация и пропаганда. Така би се постигнало масовизиране на Съюза, защото младежите биха виждали в негово лице техния защитник от капиталистическата експлоатация, организатор на борбата им.

СРСДМ се изграждаше на основата на демократическия централизъм. Дружествата водеха редовен организационен живот и провеждаха най-малко един път в месеца събрания. В края на всяко тримесечие местните настоятелства на специални организационни събрания даваха отчет за извършената работа. Членовете участваха най-активно в обсъжда-

нията и в набеязване мерки за бъдещата дейност. Местните настоятелства се избираха на събрания при най-сериозно обсъждане на кандидатурите. Те се отчитаха пред дружествата и пред Централното настоятелство. Ръководствата, така наречените настоятелства, се състояха от 5 члена, от които трима избрани от самото дружество, един делегат от местния партиен комитет и един делегат от местния работнически съвет. Всяко настоятелство разпределяше работата на своите членове по следния начин: председател, главатар (отговорник за физкултурната работа), секретар, касиер и домакин-библиотекар.

Работата на Съюза се ръководеше от Централното настоятелство. Неговите членове бяха 5, от които 3 се избираха на годишните конференции, един беше представител на ЦК на Партията и един на синдикалния комитет на ОРСС. Централното настоятелство разработваше планове за главатарни, контролираше дейността на местните настоятелства, организираше пропагандата и агитацията на Съюза. То се отчиташе пред редовните годишни конференции и беше длъжно да изпълнява техните решения. Младежният съюз нямаше околийски и окръжни комитети. Дружествата поддържаха връзка направо с Централното настоятелство и получаваха указания направо от него.

Членовете на СРСДМ бяха длъжни да се подчиняват на съюзната дисциплина, да участвуват активно в живота на дружествата, да бъдат постоянни агитатори за делото на Партията. СРСДМ възпитаваше своите членове във вяроност на интересите на работническата класа, в подчиняване личния живот и личните интереси на интересите на Съюза, на Партията. В чл. 18 на устава се казва, че не може да бъде член на СРСДМ онзи, който работи против Съюза и работническата младеж. Пак там се посочва, че извършването на безчестни деяния е несъвместимо с членуването в него.

Още при образуването си СРСДМ подчерта своя интернационализъм. Нему, както и на Партията на тесните социалисти, бе чужд всякакъв буржоазен национализъм и шовинизъм. През цялото свое съществуване той се бореше под ръководството на Партията против завоевателната политика на българската буржоазия, за Балканска федеративна република, за запазване на мира на Балканите и в целия свят.

Заедно с това Младежкия съюз вземаше участие във всички интернационални прояви на младежта и изпрати делегати на младежките конференции в Базел и Берн, състояли се през 1912 и 1915 година. Интернационализмът на Младежкия съюз е подчертан и в неговия устав, където се казва: „Съюзът се намира във връзка с интернационалната организация на социалдемократическата младеж и съставлява част от нея.“

СЪЮЗЪТ НА РАБОТНИЧЕСКАТА СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА МЛАДЕЖ ПРЕЗ ПЕРИОДА НА БАЛКАНСКАТА И МЕЖДУСЪЮЗ- НИЧЕСКАТА ВОЙНА. ПЪРВАТА РЕДОВНА КОНФЕРЕНЦИЯ НА СРСДМ

Учредителната конференция на Съюза на работническата социалдемократическа младеж даде силен тласък на неговата дейност. След конференцията дружествата проведоха събрания, на които делегатите даваха отчет за нейната работа. Разглеждаше се дейността на дружествата и се избираха нови настоятелства. Обикновено на тези събрания присъствуваха не само организирани младежи, но и печленове, които проявяваха голям интерес към новия Съюз. Такова събрание проведе на 29 август софийското дружество, също русенското и другите дружества

Засили се участието на младежите в партийните акции, вечеринките, излетите. Навсякъде младежите изнасяха голяма част от литературната и музикална програма. Организираха се и гимнастически игри. Постави се началото на здрави връзки между отделните дружества чрез уреждане на взаимни посещения и срещи. Тази оживена дейност популяризира Младежкия съюз и на места започнаха да се създават нови дружества и да влизат нови членове в старите. Но само два месеца след учредяването на СРСДМ избухна Балканската война. Подготвяна дълги години преди това от буржоазията в балканските страни, войната влоши рязко положението на народа. Хиляди младежи бяха мобилизирани и заминаха на фронта, а други хиляди бяха подложени на най-жестоката експлоатация. През време на войната навлязоха във фабриките и работилниците много млади работници и деца, които бяха лишени от бащинска издръжка и грижа. При работен ден от 12 до 18 часа те изпълняваха работата

Митинг против войната в София

на възрастните работници с едно минимално заплащане от 10—20—30 стотинки.

Току-що създадените младежки дружества, още неукрепнали организационно, не можаха да устоят на удара, който им нанесе войната. Някои от техните членове бяха мобилизирани, военното положение им пречеше да разгърнат дейност. Партийните организации бяха също обезлюдени и не можеха да оказват помощ на дружествата. Поради това Младежкият съюз не се проявяваше отделно със свои самостоятелни акции. Неговите членове участваха в акциите, които провеждаше Партията.

В същото време Съюзът взимаше дейно участие в работата на Младежкия интернационал. През време на Балканската война едновременно с Базелския конгрес на Втори интернационал на 25 ноември 1912 г. се състоя Международна конференция на работническите социалдемократически съюзи. На конференцията бяха представени 17 страни със 170 хи-

ляди членове. Разгледан бе въпросът за отношението на Младежкия интернационал към избухналата война и мерките, които трябва да се вземат против разпространението на пожара и в другите страни и за прекратяване боевете на Балканите. Конференцията гласува резолюция, с която се присъединява към протеста на интернационалния социалистически конгрес против войната. Представителите на младежта енергично протестираха против войнствената политика на управляващите класи в отделните страни. Те наблегнаха на необходимостта работническата младеж да се възпитава в духа на международното братство и на социализма. Конференцията призова младежките организации от всички страни да укрепват своите редове, за да направят „все по-рисковано за господстващите класи да хвърлят една срещу друга своите армии“. Конференцията подчерта, че социалистическата младеж „ще употреби всички усилия чрез революционизиране съзнанието на младите работници да направи невъзможно, щото господстващите класи да използват младото поколение на работническата класа за своите интереси“.

Представител на СРСДМ на Интернационалната младежка конференция беше Хр. Кабакчиев, който едновременно представляваше нашата Партия на Базелския конгрес на Втори интернационал. Кабакчиев взе дейно участие в работата на конференцията и изрази готовността на българската социалистическа младеж да води борба против войната и нейните последици.

През пролетта на 1913 г. започна възстановяването на младежките организации. Някои от дружествата, които в началото на войната бяха почти прекратили дейността си, започнаха редовен организационен живот. Такива бяха Габровското, Софийското, а малко по-късно и Шуменското младежко дружество.

След свършването на Балканската и Междусъюзническата война младежта се включи активно в изборната борба на Партията за XVI и XVII обикновено народно събрание и в борбата ѝ за наказване на виновниците за националната катастрофа. Секретарят на Съюза Ламби Кандев написа специална статия в „Работнически вестник“, в която призова партийните организации да помогнат за възстановяване на младежките дружества и за осъществяване на нови дружества.

Митинг против войната във Варна

Дружествата провеждаха събрания, екскурзии, гимнастически игри. При всички акции те се явяваха организирано. Отдалече можеха да се видят червените ризи, препасани с небесни шнурове, и тъмносините панталони на момците, червените блузи (матроска кройка) и сините плисирани поли на девойките.

На 30 юни 1914 г. в Работническия дом бе открита годишната конференция на СРСДМ. Присъствуваха делегати от младежките дружества или такива, пристигнали за партийния конгрес и делегирани от дружествата на конференцията. Отчетен доклад изнесе Ламби Кандев. Той разгледа работата на Съюза от неговото учредяване до конференцията, като изтъкна ролята на младежите за поддържане живота на работническите организации през време на войната и участието им в изборните борби и акциите на Партията. В дните на конференцията Съюзът броеше 8 дружества с 356 члена. По-голямата част от членовете бяха индустриални и занаятчийски работници.

Основният въпрос, с който се занима конференцията, бе този за просветата на работническата младеж. При най-активното участие на делегатите бе изработен план за устната и печатната пропаганда, който предвиждаше изнасянето на беседи и сказки в областта на историята, естествознанието и издаването на редица книги, предназначени специално за младежите. Поради липса на печатан орган се взе решение да се използва „Работнически вестник“, който макар и недостатъчно, поради липса на място, разработваше младежки въпроси и даваше съобщения из живота на дружествата.

Кое наложи поставянето на въпроса за просветата на работническата младеж като един от най-главните въпроси в работата на Съюза? Възпитанието на младежта, издигането на нейното класово съзнание беше първостепенна задача на СРСДМ през цялото негово съществуване. Но след Балканските войни положението се измени. Буржоазията претърпя поражение и доведе страната ни до първата национална катастрофа. Нейният авторитет намаля. Но буржоазията не се бе отказала от своите завоевателни планове. Готвейки се за участие в Световната война, тя се стремеше да привлече на своя страна младежта. Тя използваше за своите цели училището, църквата, казармата. Нейните дейци издигнаха глас за възпитаване на младежта в името на българските „национални идеали“. Засилиха дейността си буржоазните гимнастически, певчески и други дружества, в които открито се насаждаше шовинистически дух. В горните класове на гимназиите се създаваха ученически легиони. Участниците в тях се снабдяваха с оръжие и се обучаваха от офицери.

Пред Партията и Младежкия съюз с много голяма сила стоеше задачата за борба против буржоазния шовинизъм. На буржоазното възпитание Партията и СРСДМ трябваше да противопоставят социалистическата просвета на младежта. Затова поставянето на този въпрос като главен за разглеждане от конференцията има важно значение за по-нататъшната дейност на Съюза.

СРСДМ воюваше против буржоазния национализъм и възпитаваше младежта в духа на братска солидарност и дружба между балканските народи. Младежките дружества работеха специално с предказармената младеж. По повод мобилизирането на наборите се устройваха събрания, на кои-

то се изнасяха беседи против войната и милитаризма. На 19 май 1914 г. централното дружество в София устрой голямо публично събрание, на което говори Ламби Кандев на тема „Работническата младеж и милитаризма“. Такива събрания бяха проведени в Пловдив и в други градове. Заедно с антимилитаристическата дейност продължаваше и редовният организационен живот на Съюза.

СРСДМ ПО ВРЕМЕ НА ПЪРВАТА СВЕТОВНА ВОЙНА. УЧАСТИЕТО НА МЛАДЕЖТА В БОРБАТА НА ПАРТИЯТА ПРОТИВ ВОЙНАТА

На 1 август 1914 г. избухна дългоподготвяната Световна империалистическа война. Отначало българското правителство обяви неутралитет, но бе ясно, че то се готви да участва във войната на страната на Германия и Австро-Унгария. Всички буржоазни и дребнобуржоазни партии бяха за участие във войната, макар че се различаваха по въпроса, на чия страна трябва да воюва България. Партията на тесните социалисти бе единствената, която даде правилна оценка на войната и се бори решително и докрай против нея, за спазване на строг наутралитет.

Младежният съюз взимаше дейно участие в акциите на Партията против войната. Със своята дейност той увличаше и неорганизираните младежи. Неговите членове обикаляха с агитационните групи по квартали, фабрики и работилници и водеха разяснителна работа, мобилизираха трудещите се за борба против буржоазията и нейната войнствена политика. Заедно с увеселителните партийни комисии младежките дружества уреждаха вечеринки, забави, излети и срещи с други дружества. Забележителна е срещата между софийското и пловдивското дружество, проведена на 15 и 16 август 1915 г. От Пловдив пристигнаха 39 младежи и девойки. Двете дружества дадоха вечеринка с гимнастически игри и разнообразна литературно-музикална програма. Сказка изнесе Хр. Кабакчиев. На другия ден бе устроен общ излет до Княжево и бе организирано дневно увеселение, на което приветствена реч произнесе Г. Димитров. Гостите бяха изпратени тържествено и задушевно от софийските младежи.

Един месец преди въвличането на България в Световната война едновременно с XXI конгрес на БРСДП се състоя Втората редовна годишна конференция на СРСДМ. В отчетния доклад се констатираше известно нарастване на Съюза, който вече броеше повече от 400 члена. Това нарастване обаче бе недостатъчно и то в никой случай не се равняваше на засиленото влияние на Партията сред трудещите се и младежта. Конференцията набеляза редица мероприятия за засилване, активизиране и масовизиране на Съюза. Реши се дружествата да търсят повече помощта на местните партийни организации, а Централното настоятелство да се обърне към ЦК на Партията с молба да задължи партийните организации да помогнат за подобряване работата на младежките дружества. Конференцията набеляза мерки за засилване на физкултурната дейност и уреждане на специални курсове за главатарии. Препоръчваше се на дружествата да засилят просветната работа, да помагат на партийните увеселителни комитети, като устройват певчески и театрални трупи, оркестри, декламаторски курсове и други.

Конференцията разгледа въпроса за агитацията сред работническата младеж и привличането ѝ в професионалните съюзи. Специален доклад по този въпрос изнесе синдикалният деец Никола Пенев. Гласувана бе и резолюция.

Един от най-важните въпроси, с които се занимава конференцията, бе този за борбата на младежта против войната. Ламби Кандев изнесе доклад „Войната и работническата младеж“, в който очерта новите задачи, които стоят пред Съюза във връзка с избухването на Световната империалистическа война. Конференцията декларира, че се присъединява към резолюцията на партийния конгрес против войната и че ще подкрепи борбата на БРСДП в тази насока. В гласуваната по доклада резолюция се подчертаваше, че СРСДМ ще оспазва всички решения на международните конгреси на Втория интернационал и ще се бори против милитаризма и войната, ще възпитава младежта в дух на пролетарски интернационализъм.

Въпреки недоволството на народните маси и широкото антивоенно движение България бе вмъкната във войната. Нашият народ бе подложен на ново кърваво изстребление.

Хиляди младежи бяха мобилизирани и изпратени по бойните поля да мрат за интересите на буржоазията. Някои

Участниците във втората конференция на СРСДМ

от младите работници, макар и да останаха в тила, бяха мобилизирани в предприятията и учрежденията. Стотици деца и младежи, лишени от материалната подкрепа на родителите си, трябваше да напуснат училищата и да отидат на работа при най-тежки условия.

В защита на младежите се обяви БРСДП. В Народното събрание депутатите от парламентарната група на Партията разобличиха буржоазията, която не полагаше никакви грижи за децата, и се обявиха против изпращането на младежите на фронта.

В условията на започналата вече война СРСДМ не отстъпи от своя интернационализъм. Той участвуваше в борбата на Партията против социалшовинизма на водачите на Втория интернационал, които преминаха на страната на собствените си правителства и ги подкрепиха във воденето на войната.

Младежите се включиха дейно в антивоенната работа на БРСДП. Те разпространяваха позивите, издавани от ЦК и местните организации. Младите печатари нощем печатаха забранените от цензурата възвания и брошури, които пощен-

ските работници и железничарите разпращаха на фронта и в тила. Заедно с партийните организации младежите организираха посещения на болни другари, на ранени войници, подпомагаха семействата на мобилизираните.

През цялото време на войната Партията посочваше, че е необходимо Съюзът да води редовен организационен живот, макар и с малкото останали членове, че не трябва да се изоставя възпитанието на младежта и борбата против войната. Но за неукрепналите още дружества беше извънредно трудно да работят при тези тежки условия. Отделните дружества почти нямаха свои самостоятелни прояви. Те сляха дейността си с партийните и професионални организации.

През време на Първата световна война една част от Младежкия интернационал застана на шовинистически позиции. Но друга част от него под влиянието на болшевиките и Ленин зае интернационалистическа позиция. Ленин и болшевиките високо ценяха тази част от Младежкия интернационал и се бореха за нейното откъсване от опортюнистическите водачи на Втория интернационал, за пълното ѝ преминаване на позициите на пролетарския интернационализъм. Ленин редовно сътрудничеса на издаваното през войната списание „Младежки интернационал“. Той изтъкваше необходимостта да се помогне на младежите да изживеят някои от слабостите в техните схващания, начерта програма за дейността на младежките организации, критикуваше опортюнистическите грешки на списанието.

От 5—7 април 1915 г. в Берн (Швейцария) се състоя извънредна международна конференция на международните организации, останали верни на интернационализма. Участваха делегати от 9 страни, в това число и от Русия и Германия. Конференцията разгледа отношението на младежките организации към войната. Тя констатира общото недоволство на работническата класа и подложи на критика ръководителите на Втория интернационал за това, че не са изпълнили решенията на международните конгреси. Конференцията издигна лозунг за борба против войната. Тя не възприе лозунгите на болшевиките за превръщането на империалистическата война в гражданска и се задоволи само с пацифистическия лозунг за незабавно прекратяване на войната и с общи пожелания за борба против нея. Бернската конференция взе решение за ежегодно провеждане на меж-

Младежко дружество в София след общо събрание

дународен младежки ден в първата неделя на месец септември.

Нашият младежки съюз бе поканен да участва в Бернската конференция и той изпрати свой делегат. В писмо до международното младежко бюро Централното настоятелство даде отчет за борбата си против капитализма, империализма и монархизма. То препоръча на бюрото да застане на същите позиции и да възпитава младежта в дух на революционния социализъм.

На конференцията българският делегат докладва за борбата, която водят Партията и Младежният съюз против войната, за трудностите, които срещат. В своето изказване той подчерта, че борбата трябва да се води главно против капитализма, а не само против милитаризма, който е една проява на капиталистическия строй. Нашият делегат обърна внимание на конференцията, че капиталистите няма да се съгласят доброволно да сключат мир. Това може да осигури само победата на пролетариата. Той даже издигна лозунга „Долу

илюзинге!“, „Да живее революцията“. Но както цялата конференция, така и българският делегат не разбираше большевистките лозунги по въпросите на войната, мира и революцията. Той смяташе за напълно правилни пацифистическите решения на конференцията и изказа задоволството си от тях.

Войната все повече изтощаваше икономиката на България. Влошаваше се непрекъснато положението и на младежта, която засилваше нейното недоволство. Революционните събития в Русия от началото на 1917 г. оказваха влияние и върху нашата младеж. В „Работнически вестник“ бяха отпечатани няколко статии, които сочеха необходимостта да се привлекат в редовете на Съюза младежите, които са подложени на най-тежка експлоатация през време на войната. В статията „Работническата младеж пред Първи май“ се изтъква, че историческите събития и революцията в Русия са показали каква важна роля играят работническата класа и младежта. Примерът на Русия показва необходимостта Младежният съюз да засили работата си и да готви младежта за участието ѝ в общата освободителна борба на пролетариата.

Великата октомврийска социалистическа революция бе посрещната от българския народ и младежта с голям възторг и ентузиазъм. Младежите участваха в борбата на Партията за популяризиране делото на Октомври сред българския народ, за приемане на съветското предложение за мир. Стотици младежи и деца участваха в антивоенните демонстрации, в походите и бунтовете на гладните, в разграбването на складовете със зърнени храни. Най-голяма активност проявиха младежите-работници. През 1917—1918 г. обявиха стачка работниците в Захарната фабрика в Пловдив, поискаха увеличение на заплатите сливенските тъкачи. В същото време Пловдив бе свидетел на грандиозна демонстрация на жените, начело на която стояха тютюноработниците. Демонстрации против тежкото положение на работниците бяха проведени в Ямбол, Сливен, Плевен, Дупница и другаде. Голяма част от тези стачкуващи и демонстриращи работници бяха младежи.

На фронта мобилизираните младежи попадаха под влиянието на тесните социалисти. Те участваха във войнишките възмущения и бунтовете на отделните части. Под агитацията на партийните членове младежите не се поколебаха да на-

пуснат фронта и заедно с възрастните да потърсят сметка от буржоазията за страданията на българския народ. В числото на въстаналите войници имаше и много младежи. Болшинството от участниците в бунта на крайцера „Надежда“ през есента на 1918 г. също бяха младежи.

Революционизирането на младежта под влияние на тежкото положение в нашата страна и на Великата октомврийска социалистическа революция представлява обективната основа, върху която можеше да гради своята дейност Младежният съюз. В новата революционна епоха, започнала от края на световната война, СРСДМ трябваше да преодолее някои от своите слабости, да се изгради като истинска масова организация на българската трудеща се младеж и поставяйки началото на своята большевизация, да готви младежта за прякото ѝ участие в революцията в България.

* * *

Съюзът на работническата социалдемократическа младеж в България изигра голяма роля в борбата на Партията за откъсване на работническата младеж от буржоазното влияние. Той възпитаваше младежта в дух на преданост на марксизма и пролетарския интернационализъм, в непоколебима вяра в силите и бъдещето на работническата класа, в съзнателна желязна дисциплина. СРСДМ възпита в своите редове такива предани борци, като В. Ленков, Кочо Цветаров и др., които не пожалиха живота си в борбата против фашизма. Той постави основата, върху която се изгради покъсно Комунистическият младежки съюз. Ето защо в своето приветствие до ДСНМ по случай 50 години от създаването на СРСДМ Централният комитет на БКП даде висока оценка на ролята на Съюза. „Създаден и възпитан от Партията на Димитър Благоев, закърмен с революционните добродетели на теснячеството, Съюзът на работническата социалдемократическа младеж води смела борба против капиталистическата експлоатация и империалистическата война, разширяваше и укрепваше своите връзки с трудещата се младеж.“

Т. КОЛЕВА

БЪЛГАРСКИЯТ КОМУНИСТИЧЕСКИ МЛАДЕЖКИ СЪЮЗ ПРЕЗ ВРЕМЕТО НА СЛЕДВОЕННАТА РЕВОЛЮЦИОННА КРИЗА

**ВЛОШАВАНЕ ПОЛОЖЕНИЕТО НА МЛАДЕЖТА СЛЕД ВОИНАТА.
УЧАСТИЕТО НА МЛАДЕЖИТЕ В РЕВОЛЮЦИОННОТО ДВИЖЕ-
НИЕ НА МАСИТЕ. ТРЕТАТА КОНФЕРЕНЦИЯ НА МЛАДЕЖКИЯ
СЪЮЗ И НАЧАЛОТО НА НЕГОВАТА БОЛШЕВИЗАЦИЯ**

След Първата световна война България изпадна в тежка криза. Българската буржоазия доведе страната ни до втора национална катастрофа, до пълно разорение и изтощение. Поради липса на суровини и изхабяване на машините индустрията не можеше да работи с пълен капацитет. Намали се посевната площ, тъй като голяма част от работния добитък беше унищожена. В страната се ширеше безработица. Голяма част от населението нямаше храна, топливо, жилища. Растеше спекулата, скъпотията, повишаваха се цените на храните от първа необходимост. Тежкото икономическо положение и стремежът на буржоазията да прехвърли тежестите от войната на гърба на трудещите се доведе до силно изостряне на класовите противоречия в България. Започнаха масови стачки на работниците, които само през 1919 г. достигнаха до 135 на брой. Стачната борба носеше не само икономически, но и политически характер.

Под ръководството на Партията се проведеха масови акции на трудещите се против военното положение, цензурата и скъпотията, за политическа амнистия и установяване на дипломатически отношения със Съветската република. В условията на бурното революционно надигане на масите буржоазията бе принудена да отстъпи временно властта на представителите на Българския земеделски народен съюз.

През 1920 г. беше образувано самостоятелното земеделско правителство под председателството на Александър Стамболийски.

Войната влоши положението и на трудещите се младежи. В производството навлязоха маса деца и младежи. Тяхното число в индустрията и занаятчийските работилници беше около половината от общия брой на работниците. След войната само в тютюневата промишленост бяха заети 30—40 хиляди работници, $\frac{2}{3}$ и даже $\frac{3}{4}$ от които бяха младежи под 25-годишна възраст. Голямо беше числото на младежите в текстилното производство. В занаятчийските работилници младите калфи и чираците бяха повече от възрастните. Дори в такова тежко производство като минното работеха много младежи. Само в мини Перник работеха повече от 700 младежи под 16 години.

Младите работници и децата бяха подложени на най-тежка експлоатация. Те работеха наравно с възрастните при много по-ниски заплати. Капиталистите не спазваха закона за защита на детския и младежки труд. Въпреки забраната младежите и децата работеха повече от 8 часа и пощно време при крайно тежки хигиенни условия. Не съществуваше никаква закрила на труда. Затова и злополуките бяха много на брой и често смъртоносни. Само през 1920 г. станаха 351 злополуки.

Принудени от ранна възраст да изкарват своя хляб при най-тежки условия, стотици деца умираха от глад и епидемии. Ежегодно не по-малко от 200 хиляди деца, подлежащи на задължително учение, поради бедност не можеха да отидат на училище и бяха принуждавани да изкарват своята прехрана сами.

Войната доведе до ново обедняване на селяните и до разоряване на голяма част от тях. Децата на бедните родители, които нямаха с какво да се прехранват, се наемаха като ратаи при чорбаджиите или отиваха в градовете и там споделяха съдбата на хилядите пролетарии.

Голяма част от учащите се произхождаха от семейства на трудещи се. Само с цената на големи лишения и несгоди те завършваха своето образование.

Тежкото положение на младежта, непоносимата експлоатация, на която тя бе подложена, влиянието на Великата октомврийска социалистическа революция и общото револю-

ционно надигане на масите в нашата страна доведоха до силно революционизиране и на младежта. Тук не става дума само за участие в икономическите борби, а за засилване интереса на младежите към политическия живот в страната. Хиляди младежи обърнаха погледа си към Партията, която в това време издигаше лозунги за подготовка и провеждане на революция в България, за премахване на капиталистическия строй и за създаване на съветска власт по примера на руските работници и селяни. Това революционизиране на младежта и готовност за борба представляваше благоприятна почва за работа на Младежкия съюз.

Още в края на войната младежите участваха активно в акциите на Партията против скъпотията, глада, цензурата и военното положение, за пълна политическа амнистия. Те разнасяха позиви и бюлетени, служеха за курнери, помагаша на агитационните команди и на увеселителните групи при партийните комитети.

Младежите взеха дейно участие в първомайското чествуване през 1919 г. В тоя ден работниците напуснаха фабриките и заведенията и масово се стекоха на манифестациите. В техните редици имаше и много младежи — организирани и неорганизирани. Голяма активност проявиха учениците, които напуснаха класните стаи и организирано се вляха в манифестациите на трудещите се.

Уплашена от масовото участие на учениците и студентите в първомайските манифестации, буржоазията се помъчи да уреди шумни манифестации на 24 май с подчертан националистически характер. Партията уреди контраманифестация, като свърза подготовката на празника с борбата против националистическата и шовинистическа политика на буржоазията, за пролетарска култура, за трудово училище. Младежите се вляха масово в организираните от Партията манифестации.

Младежите оказаха голяма помощ на партийните организации за подготовката и провеждането на акцията на Партията на 27 юли. Те разнасяха позиви, афиши, хвърчащи листове, поддържаха връзката между центъра и кварталите в градовете, между отделните села. В деня на акцията участваха в работническата гвардия за охрана на манифестациите, бяха в първите редици на манифестиращите, без да се боят от нападащата войска и полиция.

Младежко дружество от София на излет

Младежите участваха и в провежданите от Партията публични събрания, митинги и други прояви. Те бяха в първите редици на стачкуващите и показаха примери на издръжливост и класова солидарност. В стачните комитети влизаха и младежи, а в общата борба се издигаха и специални младежки искания: за равен труд — равна заплата, отмяна на нощния труд и 6-часов работен ден за младежи до 18 години и др.

В следвоенните години на много места в страната избухваха ученически стачки против буржоазната система на обучение и възпитание в училищата. Но заедно с това се поставяха искания за даване право на учениците да създават свои просветни кръжоци и да се организират. Някои от стачките бяха стихийни, а други се организираха от членовете на Младежкия съюз. Известни са масовите стачки на учениците от Свищов, Бургас, Шумен, Кюстендил, Сливен, Дупница. Стачките в Разград, Радомир и другаде обхванаха всички кла-

сове и протичаха при пълна дисциплина и солидарност на стачкуващите.

Засили се влиянието на Партията и сред младите войници. В казармите се разпространяваха позиви и брошури, издавани от Партията, изграждаха се партийни групи, а покъсно се създаваха и младежки организации. През лятото на 1919 г. в някои от военните части настъпи силно раздвижване сред войниците от 41 набор, които след войната не бяха уволнени. Издигаха се лозунги, които подканяха към бунт, в случай че не бъдат пуснати да си отидат по домовете.

В тези условия на бурен революционен кипеж, на масово участие на младежите в ръководените от Партията борби на народните маси се проведе Третата редовна конференция на Младежкия съюз. Конференцията имаше да разрешава важни задачи. Тя трябваше да постави началото на масова младежка организация, способна да организира и възпитава трудещите се младежи. Тя трябваше да преодолее някои от слабостите на Съюза на работническата социалдемократическа младеж отпреди войната, които при новите условия можеха да попречат в работата му.

На 25 май 1919 г. едновременно с партийния конгрес бе открита и младежката конференция. Отчетен доклад за дейността на Съюза изнесе секретарят на СРСДМ Ламби Кандев. В резолюцията по доклада се набелязаха конкретни мероприятия за подобряване работата на младежките дружества. Като се вземаше предвид обстоятелството, че до времето на конференцията Младежкия съюз почти не бе нараснал, а в това време младежта вземаше масово участие в борбите на трудещите се под ръководството на Партията, се набелязаха мерки за привличане на младежите в редовете на дружествата. Конференцията реши при всяка партийна организация да се изгради дружество; да се обърне особено внимание на просветата на младежите, на развиване на художествената самодейност чрез създаване на театрални групи, оркестри, хорове, организиране на излети, екскурзии и срещи между дружествата. „Цялата дейност на младежките дружества трябва да се организира така, се казва в резолюцията, че да буди революционното съзнание и борчески дух сред младежта, да я организира като истинска пролетарска гвардия и я подготви за решителните и смели акции, които предстоят на пролетариата по пътя на завладяване на поли-

· Младежко дружество в Котел на гимнастически упражнения

тическата власт и осъществяването на пролетарския идеал — комунизма.“

Особен интерес сред делегатите предизвика докладът на Л. Кандев „Днешният момент и задачите на комунистическата младеж“. В доклада се правеше оценка на положението в капиталистическия свят, на икономическото и политическо положение в България и във връзка с това се набелязваха задачите на младежките организации.

В приетата от конференцията резолюция личи новото отношение на Съюза към въпроса за развитието на капитализма след победата на Великата октомврийска социалистическа революция. Изтъкваше се, че пред пролетариата стои задачата за непосредствено премахване на капиталистическата експлоатация и за построяване на комунистическото общество. Особено важно е схващането, изразено в резолюцията, че пролетариатът трябва да сломи диктатурата на буржоазията и да установи своя, пролетарска диктатура.

От тая оценка на политическия момент конференцията определи и задачите на Младежкия съюз. „Задачата на Съю-

за на комунистическата младеж в България следователно — се казва в резолюцията — в днешния революционен момент повече отвсякога трябва да бъде: да събере и обедини под своето знаме всички младежи и деца на пролетариата и малоимотните градски и селски маси, да ги възпитава в дух на комунизъм, да всади в тях революционен дух и направи от тях смели и решителни борци за осъществяването на комунизма, готови в решителния момент първи да вземат участие като червеногвардейци в революционната борба на пролетариата.“

В решенията на конференцията Младежкият съюз се разглежда не само като пропагандатор на марксистическите идеи, а преди всичко като активен борец за социализъм.

Конференцията премина под знака на пълното солидаризиране с идеите на Октомврийската социалистическа революция, на възприемане лозунгите на Комунистическия интернационал и на Българската комунистическа партия.

Голямо значение за бъдещото развитие на Съюза има решението на конференцията да преименува СРСДМ в Съюз на комунистическата младеж в България. Младежкият съюз заедно с Партията премина като цяло под знамето на комунизма.

Конференцията допусна грешка, като не набеляза конкретни искания, в името на които да призове младежта да се организира и бори. Тя не взе мерки за преодоляване на някои организационни недъзи, които съществуваха в СРСДМ и не направи във връзка с това съответните изменения в устава.

Третата редовна конференция има голямо значение за по-нататъшното развитие на младежкото движение в нашата страна. С нейните решения се постави началото на идейното и организационното превъоръжаване на Младежкия съюз, на овладяване на марксистко-ленинската теория и методи на работа. БКМС не можеше изведиъж да се освободи от слабостите на СРСДМ и да се превърне в съюз от ленински тип. Неговата болшевизация представлява труден процес на освобождаване на някои отрицателни тенденции на тесния социализъм, които той притежаваше в периода преди войната, и търсене на нови форми и методи. Третата конференция направи първата стъпка в това отношение.

За по-бързото болшевизиране на Младежкия съюз, за неговото превръщане в масова организация на българската

трудеща се младеж спомогнаха и обективните условия в нашата страна, настъпили след Първата световна война — революционизиране на младежта и готовността ѝ да участва в борбата на пролетариата. Българската комунистическа партия, която постави началото на своята болшевизация, насочваше Младежкия съюз както в идейно и теоретическо отношение, така и в неговата организационна работа.

Партията разбираше ролята на младежта в революцията и затова правеше всичко възможно за организирането и възпитаването на младежта. Тя поставяше пред Комсомола важната задача да привлече и подготви младежта за непосредствено участие в класовите борби на пролетариата. Партията разбираше необходимостта и правилно осъществяваше партийното ръководство над младежкото движение. От своя страна БКМС признаваше и търсеше ръководството на Партията както в идейно, така и в организационно отношение. Младежкият съюз беше чужд на вредната теория за авангардната роля на младежта и винаги подчертаваше, че авангард на пролетарската революция може да бъде само Комунистическата партия.

За да осъществява своето ръководство, Партията изпращаше свои представители в централното и местните настоятелства на Съюза. От своя страна, дружествата изпращаха по един представител в партийните комитети, който имаше право на решаващ глас по младежките въпроси. Партийните организации изпращаха в дружествата своите членове-младежи. Там те се конструираха като партийни ядки, които бяха под непосредствен контрол на партийния комитет.

Органът на БКМС —
в. „Младежка правда“

Партийните организации предоставяха на младежите своите клубове, помагаха на дружествата с парични средства, даваха им лектори за просветните събрания. В партийните курсове се учеха и младежи и се разглеждаха младежки въпроси.

Ръководството на Младежкия съюз от страна на Партията, както и здравите връзки между Партията и Съюза спомогнаха за бързото развитие на БКМС и за по-безболезненото извършване на неговата большевизация едновременно с большевизацията на БКП. Тесните организационни и политически връзки на Съюза с Партията не лишаваха БКМС от неговата организационна самостоятелност. Той имаше свои отделни организации, ръководни комитети, свикваше конгреси, даваше директиви, водеше своя пропаганда и агитация сред младежта.

През ноември 1919 г. в Берлин бе свикан първият конгрес на Комунистическия младежки интернационал. На него присъствуваха делегати от 14 страни, в това число и представител на Съветския комсомол, по чиято инициатива бе свикан конгресът. В своята програма, приемането на която стана при най-оживени разисквания, КИМ прие платформата на Коминтерна и тезисите му за диктатурата на пролетариата и за съветска власт. Набелязани бяха задачите на младежките съюзи за комунистическото възпитание на младежта, за нейното участие в политическата борба на пролетариата.

Образуването на Комунистическия младежки интернационал има голямо значение за бъдещото развитие на международното младежко движение. Постави се началото на една организация, освободена от опортюнизъм, на обединение силите на младежта от целия свят в името на борбата против капитализма и за построяване на социалистическото общество.

Комунистическият младежки интернационал помогна извънредно много за развитието и на БКМС. Всички решения на международните конгреси се разглеждаха от конгресите на Младежкия съюз у нас и по тях се набелязваха специални мерки за приложението им в България. По такъв начин БКМС подобряваше своята работа, свързваше задачите си със задачите на международното младежко движение.

КОНГРЕСЪТ НА БКМС ПРЕЗ 1920 Г. ХАРАКТЕР НА БКМС

Младежният съюз трябваше да извърши прелом в своята просветно-възпитателна и организационна работа, за да може действително да изиграе ролята на авангард на трудещата се младеж в нашата страна. През 1919 г. хиляди младежи участваха в партийните акции и борбите на масите, а малка част от тях бяха организирани в младежките дружества. Конгресът на БКМС, който бе свикан на 31 май 1920 година, се занимава с въпроса за подобряване формите и методите на работа на Съюза, разширяване на неговата дейност и привличане в редовете му голяма част от младежите, които проявяваха готовност за борба.

Конгресът оповести своята солидарност с решенията на Първия конгрес на КИМ и заяви тържествено, че се присъединява към Комунистическия младежки интернационал. В резолюцията на конгреса по този въпрос се казва: „Съюзът на комунистическата младеж в България, който се намира под ръководството на БКП и стои на почвата на Комунистическия интернационал, съставлява секция от Младежкия комунистически интернационал. Той напълно възприема неговите програмни принципи, изразени в програмата и манифеста на берлинския му конгрес от 22—26 ноември 1919 г., обявява се солидарен с делото на конгреса и дълбоко съжалява, че не може да вземе участие в него.“

Конгресът разгледа отчета за работата на Съюза през изтеклата година. Той констатира известно числено нарастване на БКМС. Докато през 1919 г. имаше всичко 12 дружества с 585 члена, сега техният брой беше 69 с 3,640 члена. Това представляваше известен успех, но както се отчете, не бяха използвани всички обективни условия за разрастване на Младежкия съюз.

В този дух е и оценката, която даде партийният конгрес за състоянието на БКМС. В годишния отчет на Партията за 1919 г. се казва: „Със съжаление трябва да се констатира, че организацията на младежите, за развитието на която съществуват твърде благоприятни условия и която е призвана да играе твърде ценна роля в комунистическото движение, по организационни недъзи и по липса на енергично ръководство не е отивала добре. Една реорганизация се налага и тя ще бъде предприета в най-скоро време.“ Конгресът

вмени в дълг на партийните организации „да извършат всичко необходимо за разрастване на Съюза на комунистическата младеж, за да се създаде неговото пълно единство в една централистична организация“.

Като имаше предвид партийната оценка и решенията на КИМ, БКМС набеляза мерки за подобряване организационната работа на Съюза и за неговото превръщане в действително масова централизирана организация на работническата, селска и учаща се младеж. В устава бе внесено изменение, което предвиждаше по-пълното внедряване принципите на демократическия централизъм, и водеше до укрепване единството в младежките дружества.

Комсомолът възпитаваше високи морални качества у своите членове. Той усвои характерното за тесните социалисти подчиняване личния живот на обществените интереси и остана винаги верен на тези принципи. В конгресната резолюция бе подчертано: „От всеки комунист-младеж се изисква предана и активна до себеотрицание дейност. Младежките дружества трябва да развият и да създадат високо идеални другарски отношения, без които е невъзможно една истиинска градивна работа.“

Конгресът изтъкна необходимостта да се засили работническият елемент в дружествата. Заедно с това, като се изхождаше от силното революционизиране на селската младеж, бе поставена задача за организиране на младежки комунистически дружества по селата. За целта препоръчваше да се търси помощта на селските партийни групи и на градските младежки дружества.

В устава и решенията на младежките конгреси са отразени организационните принципи, върху които се изграждаше Младежният съюз. В БКМС можеха да членуват работници, млади селяни и учащи се. Дружества се създаваха във всеки град или село, където имаше възможност за това. Приемането на членовете ставаше в местните организации, като се искаха препоръки от двама членове на дружеството. В по-големите градове, където членовете бяха повече, дружествата се разделяха на квартални секции. Те имаха своите секционни ръководства, провеждаха отделно събрания. Най-много веднъж в месеца се провеждаха общи дружествени събрания. По-късно при увеличаване членовете на БКМС секциите се деляха на чети, а четите — на десетки. Десетки-

те бяха най-малките организационни единици на Съюза. Те имаха за задача да упознаят младежите в своя район, да поддържат постоянни връзки с тях, да разпространяват комунистическата преса, да организират просветата чрез привличането на младежите в кръжоци, беседи, четения и др.

Младежният съюз не възприе наред с териториалния принцип на изграждане на дружествата и производствения принцип. Тази организация слабост на БКМС му пречеше да се свърже по-здраво с младежите и да води своята агитация съобразно с икономическите условия на работата им.

От членовете на Съюза се изискваше да участвуват активно в организационния живот на дружествата. Комсомолците присъствуваха редовно на организационните събрания и участвуваха най-дейно в тях, изказваха се и правеха предложения за подобряване на работата. Решенията се вземаха с вишегласие. Принципът на демократическия централизъм се спазваше най-строго. Дружествените ръководства се избираха на организационни събрания и можеха да бъдат сменени, когато не изпълняват своите задължения. Ръководствата се отчитаха пред дружествата и пред Централното настоятелство.

БКМС развиваше огромна просветно-възпитателна работа за издигане на теоретическото ниво на младежта, за въоръжаването ѝ с научни знания, с теорията на марксизма-ленинизма. Цялата просветна работа на БКМС бе нагодена така, че да развива класовото съзнание на младежта и да я откъсва от буржоазното влияние. Изучаваха се вече не само

Органът на БКМС — в. „Младеж“

произведения, които популяризираха марксизма-ленинизма, но и трудовете на класиците.

През лятото на 1919 г. Съюзът започна да издава свой вестник „Младежка правда“, който беше скоро спрял от правителството. На негово място се появи вестник „Младеж“, който излизаше в много по-голям тираж и се списваше по-добре. Вестникът имаше различни рубрики с интересни материали. В рубриката по културните въпроси се помещаваха статии за пролетарската култура, за достиженията на науката в отделните ѝ отрасли, статии по философски, анти-религиозни и други въпроси. По-голямата част от статиите в рубриката бяха писани от Тодор Павлов. На страниците на вестника пролетарският поет Христо Смирненски помести едни от най-хубавите си стихотворения. Интересът към в. „Младеж“ бе голям. Неговите абонати нараснаха бързо и през 1923 г. той достигна тираж 15 хиляди екземпляра.

Бе създадена младежка библиотека, която издаваше интересни брошури за положението на младежта и за международното младежко движение. Всяка година Централното настоятелство изработваше примерен тематичен план по общо партийни и младежки въпроси. Беседите бяха нагодени за специалните условия, при които работеха дружествата — за работническата, селската, ученическата и студентската младеж.

Младежките дружества използваха най-различни форми и методи за водене на просветната работа. В това отношение те получаваха голяма помощ от партийните организации. Голям интерес предизвикваха така наречените художествени вечери, на които се изнасяха доклади по различни въпроси на литературата и изкуството. Младежите обсъждаха въпроси на театралното дело, журналистиката и литературната критика, разглеждаха произведения на писателите-класици, запознаваха се с живота и делото на великите революционери.

Самостоятелно или заедно с партийните организации дружествата уреждаха литературно-музикални вечери и вечеринки. Често просветните събрания се придружаваха с литературни програми. Младежите образуваха свои оркестри, хорове, театрални трупни.

БКМС обръщаше сериозно внимание на физическото развитие на младежта. В ръководството на всяко дружество имаше специален член (главатар), който отговаряше за гимнастическите игри и физическото развитие на младежите, при дружествата се създаваха младежки гимнастически групи „Спартак“, които изучаваха игри с различни сюжети, изпълняваха упражнения на лостове, паралелки, художествена гимнастика. С тези игри дружествата излизаха на срещи, градински увеселения, художествени вечери. Спартаковите чети участваха и в учредяването на Червения спортен интернационал през 1921 г. в Москва.

Младежките гимнастически групи играеха голяма роля за привличането на младежите в редовете на Съюза. Те се противопоставяха на буржоазията, която се стремеше чрез спорта да привлече трудещата се младеж. На всички младежки и партийни тържества спартаковци изнасяха своя програма и извикваха възторга на присъстващите.

Особено голяма роля за закаляване на младежите играеха общите излети, екскурзиите и взаимните посещения на дружествата. Чрез тях младежите се познаваха по-добре, организираха си приятен отдих и в същото време популяризираха младежкото комунистическо движение. Не са редки случаите, когато след посещенията на комсомолците на места, където няма младежка организация, се създаваха дружества или условия за тяхното изграждане.

Във времето след 1921 г. се организираха гимнастически чети не само в градовете, но и в селата. Някои от тях, като тези в Бъркач, Беглеж, Махалата (Плевенско) и др., играеха и футбол.

След като укрепиха своята физкултурна дейност, от единични игри при различни поводи младежките дружества преминаха към по-организирани прояви. През 1922 г. под ръководството на Партията бяха проведени във всички окръжни центрове масови младежки срещи и спартакиади.

Оживената и разнообразна дейност на Младежкия съюз водеше до засилване на неговия авторитет и до увеличаване броя на членовете му. Дружествата представляваха здрави колективи, основани на здрави другарски отношения, на взаимни уважения и на общност в интересите.

КАК БКМС ОРГАНИЗИРАШЕ РАБОТНИЧЕСКАТА, СЕЛСКАТА И УЧЕНИЧЕСКАТА МЛАДЕЖ. НАЧАЛО НА ДЕТСКОТО КОМУНИСТИЧЕСКО ДВИЖЕНИЕ

Комунистическият младежки съюз се стремеше да организира преди всичко младите работници от фабриките и работилниците. Но за да се свърже по-тясно с работническата младеж, бе необходимо да се направят промени в организационната структура на градските дружества. Така бяха образувани младежки агитационни команди, които обединяваха всички комсомолци, работещи в едно предприятие. Агитационните команди изучаваха положението на младежите в предприятието и провеждаха своята дейност съобразно с местните условия. Те се намираха в постоянна връзка със синдикалните организации и партийните групи и им оказваха помощ за въвличане на работническата младеж в икономическата и политическа борба. Агитационните команди разпространяваха партийната и младежка литература, даваха свои представители в стачните комитети и в комисиите за проучване положението на работниците.

За масовизиране на Съюза и за единство в работата на БКМС и на ОРСС се въведе така нареченото двойно членство, според което младежите от професионалните съюзи влизаха в младежките дружества и обратно.

БКМС започна да работи и за организиране на бедната селска младеж. След Третата младежка конференция, която реши, че дружества могат да се основават не само в градовете, но и в селата, Съюзът разви голяма дейност за образуване на селски дружества. Докато през 1920 г. имаше само 22 селски дружества, следващата година техният брой нарасна на 139.

Младежният конгрес през 1921 г. отчете многостранната дейност на Съюза и големия напредък в неговата работа. Конгресът се занима с икономическото положение на младежта и набеляза мерки за привличане на младите работници в БКМС. Той препоръча да се осигури надмощието на работниците в Съюза, но в същото време обърна внимание и върху необходимостта да се организира трудещата се младеж в селата. Един от най-важните въпроси, с който се занима Третият конгрес на БКМС, бе въпросът за пропагандата и агитацията сред селската младеж. Като изхождаше от

решенията на Втория конгрес на Коминтерна и на Третия конгрес на БКП, БКМС издигна лозунга за съюз на работническата и селската младеж и се опита да набележи мерки за неговото осъществяване. В резолюцията на конгреса за пръв път ясно и определено се сочеше, че „пролетарската революция в България ще победи и нейните придобития ще се закрепят с подкрепата на бедните и малоимотни селски маси“. Във връзка с това се подчертаваше, че Младежният съюз трябва да присъедини усилията си към усилията на Партията за пробуждане съзнанието на малоимотните селяни и сплотяването им с градския пролетариат в една обща революционна сила. Конгресът реши да насочи вниманието си за организиране и възпитаване главно на синовете на наемниците и малоимотните селяни, които работят постоянно или временно при чорбаджите, като при всяка селска партийна организация се изгради младежко дружество.

Решенията на Третия конгрес на БКМС за съюз на селската и работническата младеж представляват голяма крачка напред по пътя на болшевикзацията на Младежния съюз. Но както Партията и Младежният съюз смяташе, че съюзът с бедната селска младеж може да се осъществи само чрез организирането ѝ в комунистически дружества, затова конкретни лозунги, в името на които тя можеше да бъде привлечена за участие в освободителната борба на пролетариата, не бяха набелязани. БКМС допусна сериозна слабост и затова, че не си постави за задача да установи връзки със ЗМС, който тогава имаше влияние сред част от селската младеж.

След конгреса с помощта на партийните организации дружествата засилиха работата си по организиране на селската младеж. Свикваха се околийски конференции, в дневния ред на които влизаше въпросът за агитацията и пропагандата на село, и се набелязваха конкретни мероприятия в това отношение. На много места инициативата за създаване на дружества поемаха младежите от града. Те изпращаха специални агитационни и организационни команди. Голяма роля в това отношение играеха излетите на градските дружества в селата, които се съпровождаха с гимнастически игри, литературно-музикални програми и вечеринки.

В изпълнение решенията на Третия конгрес започнаха да се провеждат срещи между градските и селски младежи в околийските центрове или в отделни пунктове. През пролет-

та на 1922 година в цялата страна станаха такива срещи в околийските градове. Те се придружаваха с младежки манифестации, публични събрания и вечеринки.

За по-близък контрол и ръководство на селските организации при Централното и окръжните настоятелства се създадоха специални секции, които имаха за задача да изпращат на село агитатори, да издават агитационен материал, да ръководят работата сред селската младеж. При градските дружества в околийските центрове се създадоха комисии със задача да оказват помощ на селските дружества, обикновено един от членовете на настоятелствата отговаряше за работата в селата.

Взетите мерки и помощта, която оказваха партийните организации по места, скоро отбелязаха резултати. През пролетта на 1922 година БКМС вече имаше повече от 300 дружества в селата.

В следвоенния период голяма политическа активност проявиха учениците. Правителството на БЗНС забрани на учениците да се числят към младежки организации и партийни групи, да участвуват в акциите и тържествата, организирани от тях. Особено много се преследваха членовете на Младежкия комунистически съюз. Министерството на просветата нареди да се изключват от училищата всички, които са заподозрени в съчувствие на комунизма. Това наложи изменение в методите на работата на Младежкия съюз с учениците. В училищата се създадоха ядки, а просветната работа се водеше в отделни кръжоци. Ученическите ядки и кръжоците се намираха под ръководството на младежките настоятелства. Те участваха в просветната, агитационната и друга дейност на дружествата, доколкото това не ги излагаше на преследване от страна на училищните власти. Дружествените настоятелства определяха отговорници за работата на кръжоците и за агитацията в гимназиите. С тяхна помощ се избираха и отговорници на отделните класове, които разпространяваха в „Младеж“ и помагаха за събиране на членски внос. По такъв начин Съюзът се свързваше по-тясно с учениците и се създаваше единство в целите и задачите на цялата трудеща се младеж.

В следвоенните години се постави началото и на детското комунистическо движение. Още през 1919 г. Партията обърна внимание на необходимостта да се започне системна рабо-

та сред децата за тяхното организиране в комунистически групи. Започна да излиза и детското списание „Другарче“. Групите се изграждаха под контрола на партийните организации, но се намираха под прякото ръководство на младежките дружества. В тях членуваха деца от 7 до 14 години.

Работата сред децата бе трудна и отговорна. Младежите и учителите-комунисти с цената на много труд трябваше да привличат децата, да им уясняват на разбираем за тях език даже и най-сложните проблеми, да ги възпитават като бъдещи комсомолци и членове на Партията.

По инициативата на КИМ през 1921 и 1922 година бяха проведени две международни детски седмици. През това време БКМС провеждаше събрания с децата и родителите, изясняваше задачата на детското комунистическо движение, създаваше нови групи. През 1922 г. броят на детските комунистически групи беше вече 50 с близо 3,000 члена. Все повече деца участваха в живота и борбите на Младежкия съюз и Партията.

БКМС ВЪЗПИТАВА БЪЛГАРСКАТА МЛАДЕЖ В ДУХ НА ПРОЛЕТАРСКИ ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗЪМ

БКМС възпитаваше младежите в дух на непримиримост към всякакъв национализъм, в чувство на международна солидарност и любов към работниците от всички страни. Той бе един от най-дисциплинираните членове на Комунистическия младежки интернационал; поддържаше връзка с младежките съюзи в другите страни, получаваше техните печатни органи и им изпращаше своите издания; вземаше дейно участие в работата на Виенския подсекретариат, който като поделение на КИМ имаше задача да оказва помощ на младежките съюзи от поверения му район. По предложение на БКМС се създаде Балкано-дунавска комунистическа младежка федерация, която се намираше под ръководството на Балканската комунистическа федерация и изигра голяма роля за засилване дружбата между младежта от балканските страни.

Ярка проява на интернационализма на БКМС беше чествуването на международните младежки дни в България. Младежките дни се предшестваха от агитационни седмици,

в които се събираха помощи за интернационалния младежки фонд и се изнасяха доклади за развитието на КИМ, за борбата на младежта против войната и капиталистическата експлоатация. В събранията и манифестациите участваха и неорганизиранни младежи.

За първи път международният младежки ден бе чествуван у нас през 1920 г. Дружествата проведоха голяма подготовка за деня, но правителството забрани акцията. Въпреки забраната в много села и градове се устройоха публични събрания, а някъде — митинги и демонстрации. През време на червената седмица и на самия ден — 5 септември, бяха приети 800 нови членове и се образуваха десетки младежки дружества. За международния младежки фонд у нас бяха събрани 35,000 лв., с което БКМС се нареди в предната редица на младежките съюзи по своята интернационална пожертвувателност.

Международният ден през 1921 г. мина под знака на събиране помощи за гладуващите в Поволжието (Съветска Русия). От средата на 1921 и през цялата 1922 година БКМС взе дейно участие в помощната акция, организирана от Партията. Зовът за оказване помощ на гладуващите намери широк отклик сред младежта, която бе възпитана в дух на международна солидарност и любов към съветската страна. Младежите се поставиха изцяло в услуга на партийните организации и участваха активно в проагитирането на събранията за откриване на подписката. Те участваха и в агитационните команди, които събираха помощи.

Когато международният комитет за помощ на гладуващите реши 3 и 4 септември да се определят за международни дни, в които да се събират помощи, ЦК на БКП реши да се слеят Международният младежки ден и помощната акция, като се проведат в цялата страна събрания и митинги и се направи всичко възможно за масовото участие на младежта в събиране на помощи за гладуващите. Централното настоятелство изпрати окръжно до дружествата, в което ги призова на работа за успешното провеждане на акцията. „Да превърнем младежкия ден в една мощна демонстрация — се казва в окръжното — на пролетарската и селска младеж в помощ и защита на Съветска Русия и да изразим нашата международна солидарност в една невиджана пожертвувателност за руските работници и селяни.“

Празнуване на Международния младежки ден в Пазарджик

На 4 септември в цялата страна бяха свикани многолюдни събрания, митинги и манифестации. На много места се организираха литературно-музикални вечеринки и градски увеселения, приходите от които се даваха в помощ на гладуващите. В София бе свикан осемхиляден митинг, на който говори Васил Коларов. В гласуваната от митинга резолюция се изказваше готовността на трудещите се в нашата страна да се притекат на помощ на своите гладуващи братя и да се борят с всички сили за защита делото на Октомврийската социалистическа революция.

През цялата 1922 година в „Младеж“ печаташе съобщения за участието на младежите в помощната акция. Дружествата проявяваха голяма инициатива и използваха всички средства за събиране на помощи. Те провеждаха специални вечеринки, другарски срещи, коледуване и средствата предаваха на помощната комисия. На сватби и имени дни вместо подаръци се събираха помощи. Много младежи си определяха редовни месечни вноски, а други се лишаваха от разни удоволствия, за да помогнат на гладуващите.

Трогателна пожертвувателност проявиха и българските деца. Те се отказваха от своите подаръци и спестявания, които даваха за руските си другарчета. Децата, особено организирани в комунистически групи, обикаляха заедно с комисиите, проявяваха инициатива, сурвакаха, участваха във вечеринките, организирани за събиране на помощи.

Когато през есента на 1922 година задграничният комитет за подпомагане на гладуващите реши помощната акция да се съсредоточи в поемане издръжката на децата—сираци от пострадалите области, БКМС с ентузиазъм се зае с изпълнението на това решение. Пример даде Централното настоятелство, което реши да осинови едно дете и да лее издръжката му. Той бе последван от софийското и други младежки дружества. Там където младежите не можеха да поемат самостоятелно издръжката на дете, те внасяха своите суми в партийните организации.

БКМС проявяваше братско съчувствие към революционната борба на трудещите се от цял свят, популяризираше живота и делото на ръководителите на работническата класа. Особено популярни бяха сред нашата младеж Карл Либкнехт и Роза Люксембург. Убийството на двамата пролетарски герои извика дълбоко възмущение сред българските работници и младежи. Честуването на годишнините от тяхната смърт се превръщаше в мощна манифестация на интернационализма на Партията и Младежкия съюз. Всяка година на 15 януари се провеждаха събрания, манифестации, траурни вечери, другарски срещи с подходяща програма. Младежите се възпитаваха да следват примера на борците за социализъм.

БОРБАТА НА БКМС ПОД РЪКОВОДСТВОТО НА БКП ПРОТИВ НАСТЪПЛЕНИЕТО НА ФАШИЗМА В НАШАТА СТРАНА И ПРОТИВ БУРЖОАЗНИТЕ МЛАДЕЖКИ ОРГАНИЗАЦИИ

През 1921 година и особено през 1922 година буржоазните партии започнаха да се организират, за да премахнат земеделското правителство, да разгромят революционното движение и неговия ръководител — Българската комунистическа партия. Те нямаха опора сред масите, които в огромното си мнозинство вървяха след БКП и БЗНС. Увере-

на, че по пътя на изборите няма да може да вземе властта, едрата българска буржоазия започна подготовка за фашистки преврат. За целта тя се стремеше да използва младежта като ударна сила в изпълнение на пъклените си планове.

При буржоазните партии се създадоха младежки съюзи, които бяха зародиш на белите гвардии в България. Техният характер пролича още през 1921 година, когато при опожаряването на работническите домове най-дейно участие взеха младежи от народняшката, демократическата и други буржоазни младежки организации.

Особено голяма дейност развиха сред младежта народняшката и демократическата партия. Техни представители по места чрез заплашвания, подкупи принуждаваха младежите да се записват за членове на съюзите им. Ядрото на буржоазните младежки дружества беше от синове и дъщери на капиталисти, корумпирани елементи, които се готвеха да бъдат в помощ на своите бащи в борбата им против трудещите се. Като своя главна задача буржоазните съюзи смятаха борбата „против вътрешните врагове“, за да не се допусне „да стане в България както в Русия“. На втория конгрес на народняшкия младежки съюз, състоял се през август 1922 година, пред Съюза бе поставена задачата да бъде преден отряд на „конституционния блок“. Конгресът премина под лозунгите за борба против революционното движение. Лидерите на народняшката партия най-ярко изразиха целите и задачите на техния съюз. Пред делегатите Буров заяви открито: „Вас ви наричат фашисти! Вие трябва да се гордеете с това и да се вслушвате в примера, който ви дават италианските фашисти.“ Той призова народняшката младеж да се бори против правителството даже и с неле-

Атанас Стратиев

Коста Шулев

гални средства. Такива задачи поставяха пред младежките си съюзи и другите буржоазни партии.

За изпълнение на своите планове на буржоазията бе необходимо да привлече по-широки слоеве от младежта. Това тя вършеше чрез борбата си за заграбване ръководствата на масовите младежки организации — въздържателни съюзи, юношески туристически съюзи, гимнастически дружества „Юнак“, младежки червен кръст и други подобни. Под булото на неутралитет по отношение на политическите

партии буржоазията се стремеше да спечели по-несъзнателната трудова младеж и да я откъсне от влиянието на Партията и БКМС. На много места ръководствата на тези съюзи попаднаха в ръцете на буржоазни елементи, които направляваха дейността им съобразно своите класови интереси

През същото време се създаде и Съюзът на социалистическата младеж, ръководен от партията на широките социалисти. Той стана сръдие в ръцете на широките социалисти за борба против комунистическото движение. ССМ не можа да получи широко развитие и имаше влияние главно сред ученическата младеж.

В 1921 година под ръководството на БЗНС се създаде Земеделският младежки съюз — ЗМС. Макар в него да членуваха деца на заможни селяни и службогонци, грамадното болшинство от членовете му бяха честни, трудещи се селски младежи. Те издигаха лозунги за просвета и култура, за Балканска славянска федерация, за борба против фашизма и за народен съд против виновниците за катастрофата на България. Още при създаването на ЗМС в него се оформиха две крила. В едното влизаха чорбаджийските и заможни селски младежи, а в другото — синове на бедни и средни селяни. На конгреса на ЗМС през ноември 1922 г. лявото

крило настоя за народен съд против погромниците, за борба против фашисткото настъпление. Пред конгреса един от делегатите заяви: „Земеделският народ няма други врагове освен блокарите. Те, както се научаваме, искат да убиват видни наши хора . . . А понеже пямат подкрепата на народа, те ще си послужат с разбойнически средства. Нека се закълнем, че с всички сили ще осуетим разбойническите им намерения“. Във в. „Младежко знаме“, органа на ЗМС, се печатаха остри статии, насочени против фашистката опасност и едрата българска буржоазия.

Тодор Димитров

Но както БЗНС и Земеделският младежки съюз бе в плен на теорията за самостоятелна селска власт. Той не виждаше в Комсомола организация, с която трябва да бъде в съюз и братски отношения и не направи стъпки за сближение с БКМС.

В тази обстановка на остра борба на буржоазните партии, а заедно с това на БЗНС и на широките социалисти да привлекат младежта на своя страна и да си създадат поширока социална база Партията и Комсомолът трябваше да провеждат широка разяснителна работа за опасността, която заплашваше трудовата българска младеж. Младежният съюз правилно насочи своя удар срещу младежките организации с фашистки характер. Той показа тяхната същност, разобличи плановете им за разгром на революционното движение, за терор над прогресивните дейци. Що се отнася до неутралните младежки дружества, Съюзът подчертаваше нееднократно, че в тях членуват младежи и деца на бедни родители. Но от тези правилни разсъждения не се направиха необходимите изводи за отношението на Комсомола към тези дружества. Вместо да изпрати в тях свои членове, които чрез системна работа да откъсват че-

Димитър Константинов

стните младежи от буржоазното влияние, БКМС издигна лозунг за бойкотирането им. С това БКМС се откъсваше отчасти от трудещата се младеж, която не бе така решителна, за да скъса със своите организации, но беше настроена антифашистки.

БКМС следеше с голямо внимание развитието на ЗМС и неговата дейност. Във връзка с борбите между двете течения в Младежкия земеделски съюз той стоеше на страната на левията. По повод конгреса на ЗМС през 1922 година в „Младеж“ писа: „На въпроса „кои са те“ отговорът може да бъде един и само един: при все че между тях се намират и селски кождери, и разни пок-

варени службогонци и други, но в подавящата си част това са синове на малоимотния или безимотния трудещ се свят, това са деца на селския трудещ се народ. В грамадното си болшинство това са честни, още непоковарени, здрави младежи на труда, които ентузиазирано идат да посочат на банкерска и търговска София своите попукани от труда ръце, своите гърди, своите сили и своето право за борба за живот, за просвета.“ Но въпреки това правилно разбиране БКМС не можа да си изработи правилно отношение към ЗМС. Опити за сближение между двете организации не бяха направени. Почти през цялото време до 9 юни 1923 година отношенията между тях не бяха дружески, а понякога бяха и неприязнени.

Под ръководството на Партията Младежният съюз мобилизираше своите членове за оказване отпор на фашизма. Той постави своите членове на разположение на партийните организации за охрана на клубовете, за набавяне на оръ-

Участници в младежката спартакиада в Дупница — 1922 г.

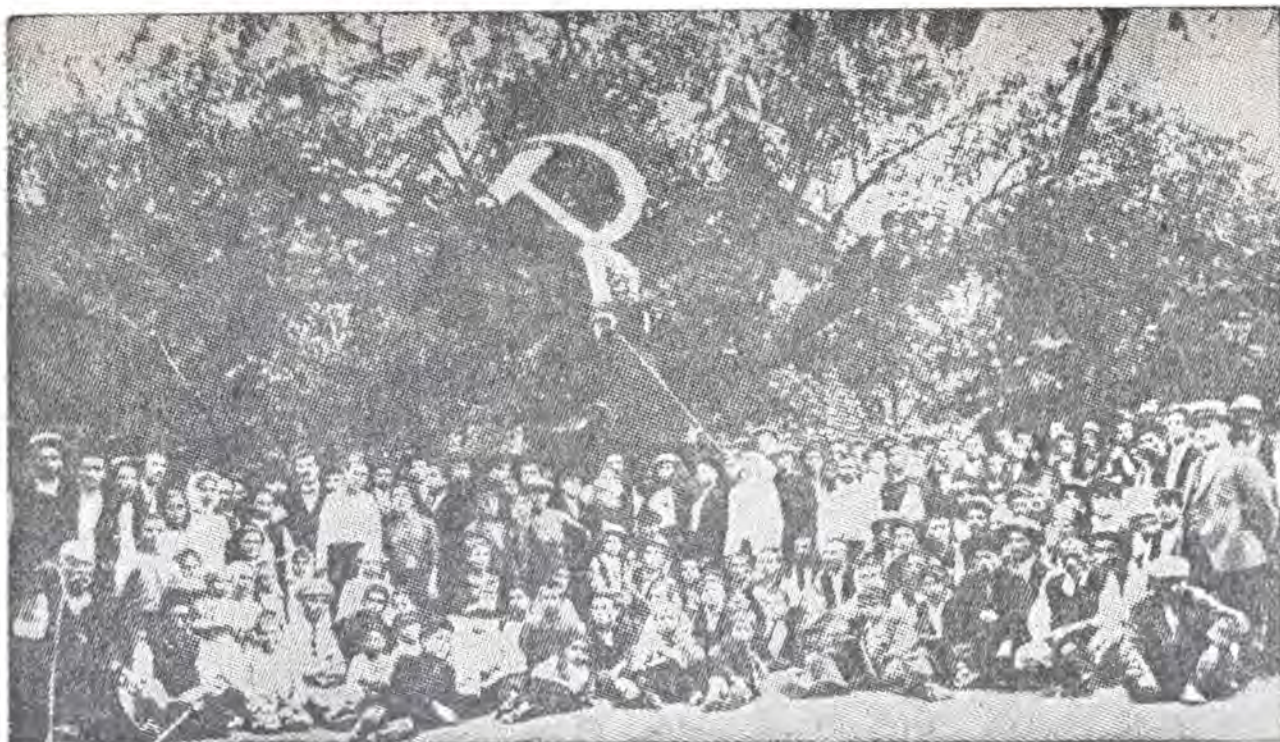
жие и неговото укриване, за разузнаване и разобличаване дейността на реакцията.

През 1921 година БКМС проведе две червени агитационни седмици (10—24 юли) за борба против фашисткото младежко движение и за затягане на собствените си организации. Пролетта на 1922 година се ознаменува с мощно движение на българския народ под ръководството на БКП против контрареволуционната врангелова армия, която българската буржоазия искаше да използва за извършване на преврат. Младежите вземаха дейно участие в протестните събрания и митинги, уреждани от Партията, и сами организираха такива. Софийското дружество осигури масовото участие на младежта в двадесетхилядния митинг против Врангел. В Карнобат (Поляновград) младежите със своите агитационни команди обиколиха къщите и осигуриха масово посещение на партийната акция. В същото време се свикваха и младежки протестни събрания и митинги. Централното настоятелство издаде специален „Позив към ра-

ботническата и селска младеж“, в който се казва: „Българската комунистическа партия надава повсеместен тревожен вик против развилнялата се врангелова банда и зове народа да бъде нащрек. Комунистическата партия иска разоръжението, разпускането и прогонването на тази контрареволуционна сбирщина от двадесет хиляди души зад пределите на България! Партията ще напегне всички сили, за да достигне тази цел с помощта на работническите маси. В тази важна акция на Партията комунистическата младеж трябва да изпълни своя революционен дълг... Стайте на крак, другари младежи. Въвлечете в смелите и енергични акции на Партията цялата трудеща се младеж!“

Насочвайки главната си работа в борбата против фашизма, БКМС в същото време укрепваше организационно, заздравяваше своите дружества, развиваше оживена културно-просветна работа. Младежкият съюз си беше поставил за задача да се свърже по-тясно с трудещите се младежи и да стане действително масова младежка организация. Чрез агитационните команди дружествата проучваха положението на работническата младеж и се обявиха в нейна защита против опитите на капиталистите да засилят настъплението си спрямо жизнените интереси на работниците. Съюзът призова дружествата да подпомогнат най-активно младите стачници, да издигат лозунги против нарушаването на закона за женския и детски труд, против засилване експлоатацията на младите чираци и калфи. Всичко това издигна авторитета на БКМС и в неговите редове навлизаха все повече работници. За пример може да се посочи софийското дружество, което през 1922 г. нарасна от 593 на 1,000 члена. Помощта, която градските дружества и партийните организации оказваха на селската младеж, и активизирането на селските дружества спомогнаха за основаването на стотици нови организации в селата. Благодарение на това в навечерието на Септемврийското въстание в Комсомола членуваха близо 20 хиляди младежи.

За масовизирането на Младежкия съюз голяма роля изигра оживената му работа за физическото възпитание на младежта. През лятото на 1922 г. в почти всички окръзи бяха проведени масови младежки спартакиади. В пловдивската спартакиада взеха участие над 1,000 младежи от 35 градове и села, във видинската, състояла се в село Алек-

Чествуване международния младежки ден в село Крушево, Севлиево

сандрово — 1,500 младежи. За котелската спартакиада пристигнаха младежи от Сливен, Ямбол, Бургас и други градове, които понякога извървяваха пеша по 50—80 км.

Спартакиадите се придружаваха не само с гимнастически игри, но и с младежки веселия, хорови изпълнения и декламации, манифестации и митинги. Те бяха цялостен преглед на състоянието на младежкото революционно движение, на неговата боева готовност, сплотеност и организираност.

Четвъртият конгрес на БКМС, състоял се на 8—10 юни 1922 г., констатира численото нарастване на Съюза, увеличаването на работническия елемент в него и подема за организиране на селската младеж. Заедно с това конгресът отчете, че голяма част от младежите се намират вън от Съюза и че са необходими още големи грижи и усилена работа за тяхното спечелване. Набелязаха се мерки за привличане на девойките в редовете на БКМС, за по-тясно свързване с работническата младеж чрез засилване работата на агитационните команди в предприятията. За активизиране на селската младеж бе решено да се организират съвместни излети, посещения, другарски срещи. Да се води спе-

циална разяснителна работа на село и да се привлекат младежите за участие във всички партийни акции и мероприятия. Конгресът постави задача на дружествата да развият работата си на по-широка основа, като все повече привличат в своя живот и неорганизираните младежи.

Един от най-важните въпроси, с който се занима конгресът, бе тоя за единния фронт и борбата против фашизма. Във връзка с настъплението на капитала в нашата страна, както и в световен мащаб, се създаде възможност за обединение на широките трудещи се маси в името на техните непосредствени интереси. За борба против фашизма и опасността от нова световна война.

Четвъртият конгрес на БКМС разгледа решенията на Третия конгрес на Коминтерна и на бюрото на КИМ за тактиката на единния фронт и заяви, че възприема тая тактика като насъщна необходимост и набеляза лозунгите, в името на които призова младежта на единна борба. Младежният съюз допусна грешка, като не съумя да разработи конкретните форми за приложение тактиката на единния фронт при конкретните български условия. Както БКП и той разглеждаше единния фронт на младежта като организация на неорганизираните под знамето на Партията и Съюза. В резолюцията на конгреса по този въпрос се казва: „... В България по липса на масови противнически организации с пролетарски елемент единният фронт трябва да се изрази във вдигане на борба на неорганизираните маси на младежта в името на непосредствените ѝ интереси и нужди под знамето на Комунистическия съюз и в редовете на целокупната бореща се работническа маса под знамето на Комунистическата партия.“ За преговори с неутралните младежки организации, със ССМ и ЗМС за единна борба против фашизма даже и не споменаваше. БКМС твърдеше, че въвн от Младежкия съюз други борчески младежки съюзи не съществуват и че в този смисъл единният фронт на пролетарската младеж е вече постигнат. Младежите, които искат единен фронт, според схващането на БКМС трябваше да напуснат своите съюзи и да подадат ръка на червената младеж. Даже отбелязвайки левите тенденции в част от делегатите на конгреса на ЗМС, БКМС не можа да направи необходимите изводи за възможно разбирателство между двата съюза.

Комсомолско дружество в село Шипка, Казанлъшко

През лятото и есента на 1922 година се засили политическото настъпление на реакцията. Заедно с това тя предприе репресии и нападения над комунистически и комсомолски дейци, опитваше се да разгонва комунистически митинги, събрания и срещи. Фашистки групи откриха стрелба по участниците в младежката спартакиада в Дупница. В София на улицата от офицер бе ранен комсомолец. Бе извършено нападение над младежко събрание в с. Слатина, Софийско. По покана на местната партийна организация в селото бяха дошли комсомолци от ючбунарската секция. В разгара на събранието върху присъстващите се нахвърли шайка блокери, въоръжени с ками и револвери. При стълкновението бяха ранени седем младежа.

Партията организира широко протестно движение против изстъпленията на реакцията. Комсомолът призова младежта да подкрепи партийната акция и да се вдигне срещу фашистките провокации. Вестник „Младеж“ пише: „На удар — удар! На организацията — организация! На силата — сила! Без сами да предизвикаме скандали, ние не трябва повече да позволяваме на буржоазията да ги прави и опита

ли се пак — нека бъдем винаги готови да ѝ отговорим така, че втори път вече да не помисли за тях.“

Младежният съюз взе дейно участие в партийните окръжни събори във връзка с опитите на конституционния блок да предприеме открито политическо движение против правителството на Земеделския съюз. Дружествата бяха изцяло в услуга на партийните организации. Те агитираха за участие в съборите, помагаха за охрана на манифестациите и митингите. Начело на всички манифестации в тези дни вървяха младежките дружества с музика и хор. На окръжния сбор във Враца присъствуваха повече от 1500 младежи, дошли от целия окръг. В Плевен се събраха 1200 младежи. Съборите се придружаваха с младежки конференции, вечеринки, гимнастически игри.

Младежките дружества бяха в пълна услуга на партийните организации и при подготовката на референдума за съде на виновниците за националната катастрофа.

Цялата дейност на Младежния съюз в този период беше насочена за мобилизиране на младежта за борба против опасността от фашизма и настъплението на крупния капитал. Съюзът включи своите сили в борбата на Партията и професионалните съюзи за запазване на 8-часовия работен ден, който капиталистите все повече нарушаваха. За възпитаване на младежите в дух на патриотизъм БКМС организира тържествено чествуване на годишнината от обесването на Левски през 1923 г. и от рождението и смъртта на Ботев. На изнасяните по тези случаи беседи пред младежки събрания се сочеше, че истинските наследници на нашите революционери не са буржоазните синове, а комсомолците, които се борят за щастието на своя народ.

Голяма активност прояви Младежният съюз и по време на международната акция за борба против опасността от войната (11 до 18 март 1923 г.). Младежките дружества извършиха усилена подготовка на акцията, провеждаха събрания, участваха в митингите и манифестациите на Партията.

В процеса на борбата против фашизма на места се набеязаха наченки на единодействие между БКМС и ЗМС. Тези връзки обаче не бяха разширени, а напротив, в началото на 1923 година при влошаване отношенията между

Партията и Земеделския съюз борбата между двете младежки организации се засили.

Реакционните сили използваха разединението на БКП и БЗНС, за да нанесат удар на Партията — ръководителя на народните маси. През нощта срещу 9 юни те извършиха с помощта на военната лига фашистки преврат. Установена бе властта на крупния капитал — най-големия враг на младежта.

Т. КОЛЕВА

МЛАДЕЖТА В СЕПТЕМВРИЙСКОТО ВЪСТАНИЕ 1923 ГОДИНА

На поколението, което се роди в края на миналия и началото на нашия век, беше съдено още от ранно детство да изпита всичките ужаси на капиталистическия строй. Кошмарът на двете разрушителни войни от 1912—1913 година и 1914—1918 година и следвоенната икономическа криза оставиха у хората на това поколение незаличими следи за цял живот.

След Първата световна империалистическа война положението на трудещата се българска младеж беше по-тежко от положението на възрастните работници и селяни. Държавата не признаваше друго отношение към младежите освен отношение на свирепа капиталистическа експлоатация и варварско духовно и политическо потисничество. Но нима тези младежи, приспивани в люлките с бунтовни песни за храбри хайдути, расли със стихотворенията на Христо Ботев, благоговеещи пред образите на Левски и Караджата, изпили до дъно горчилката на капиталистическия строй и обнадеждени от яркото сияние на Великата октомврийска социалистическа революция, можеха безропотно да се примирят с трагизма на своето положение!

Комунистическата партия и Комсомолът сочеха изхода и затова една огромна част от младежта се нареди под знамето на комунизма.

През 1922 година и началото на 1923 година опитите на буржоазните партии чрез заговор да свалят правителството на Стамболийски нажежаваха политическата атмосфера и предвещаваха буря. Членовете на БКМС бяха готови да я посрещнат достойно. Възпитани от Комунистическата партия в дух на безпределна преданост към делото на работниче-

ската класа и безкрайна омраза към неговите врагове, възмъжали в боевия колектив на своите младежки дружества, комсомолците и комсомолките бяха готови още при първия партиен призив да се вдигнат на бой и отдадат младостта и живота си за осъществяване на своите велики комунистически идеали.

ДЕВЕТОЮНСКИЯТ ВОЕННОФАШИСТКИ ПРЕВРАТ И УЧАСТИЕТО НА МЛАДЕЖТА В ЮНСКОТО НАРОДНО ВЪСТАНИЕ. БКМС И БОРБАТА НА ЗДРАВИТЕ СИЛИ В ПАРТИЯТА ЗА ИЗПРАВЯНЕ НА ДЕВЕТОЮНСКАТА ТАКТИКА

В ранната утрин на 9 юни 1923 г. хората разтревожено се трупаха пред разлепения по стените и стоборите манифест, който известяваше за станалия през нощта преврат. Правителството на Стамболийски беше свалено. Най-реакционните кръгове на българската буржоазия насилствено бяха заграбили властта.

Още при първата вест за преврата на много места в провинцията народните маси се опълчиха срещу новото самозвано правителство. Хиляди членове на БЗНС и ЗМС тръгнаха на бой в защита на земеделската власт. Много комунисти и комсомолци, без да чакат сигнал от ЦК на БКП, с оръжие в ръка се противопоставиха на фашистките заговорници. На 11 юни въстана Плевен. Стихийни въстания избухнаха в Карловска (Левскиградска), Шуменска, Варненска, Провадийска и други околии. Навсякъде, където партийните организации призоваха трудещите се на въстание, първи въставаха комсомолците.

Много комсомолци и комсомолки от Плевен и околните села взеха участие във въоръжената борба. След поражението трима от тях бяха осъдени на 12.5 години строг тъмничен затвор, а останалите 17 младежи — на по 3 години. Младежите от Килифарево след своето активно участие в юнското въстание образуваха младежка въоръжена чета, която просъществува до 1925 година.

Комунистите и комсомолците и в другите градове на страната бяха готови за решителни действия, но ЦК на БКП поради надмощие на тесносоциалистически схващания за ре-

волюцията не даде сигнал за въстание. В нарочен позив Централният комитет заяви, че борбата се водела между градската и селската буржоазия и затова Партията няма да се намесва в нея. На това становище застана и Централното настоятелство на БКМС.

Погрешната позиция на ЦК внесе смущение в партийните организации и на места предизвика открита опозиция срещу партийното ръководство. Здравите сили в Партията разкритикуваха остро неправилното становище на ЦК, който и след 9 юни продължаваше да го поддържа. На безпощадна критика подложи деветоюнския неутралитет и Изпълнителният комитет на Коминтерна. ЦК на БКП не само че не се съгласи с тази справедлива критика, но даже не запозна с нея партийните членове.

Значителен брой комсомолци се солидаризираха с критиката на Коминтерна и застанаха твърдо зад здравите партийни сили. По инициатива на отделни младежки дружества беше проведено обсъждане на деветоюнската партийна тактика. Такова обсъждане се състоя на 16, 17 и 18 юни 1923 година в Пловдив на отлично посетени десетнически събрания. В своя отчет до Централното настоятелство младежкото ръководство отбеляза: „Не ще съмнение, че в такива дни на неизясненост не можеше нищо друго да констатираме освен недоволство от партийното становище“. В софийското младежко дружество много комсомолци също се изказаха против деветоюнската тактика и се солидаризираха с критиката на Коминтерна.

Своето отношение към позицията на Централния комитет изрази и българските студенти, учещи се в чужбина. Берлинската студентска комунистическа група на 24 юли след тридневни разисквания решава да изпрати писмо до Централния комитет, в което да се изкаже по неговите грешки. В това писмо деветоюнският преврат се разглежда като част от настъплението на капитала и се характеризира като фашистки. „Предвид съдбоносните последици от преврата на 9 юни във вътрешно и интернационално значение — заявяваха студентите — групата счита, че централата на БКП е пропуснала чрез своята пасивност един крайно удобен и от особено значение исторически момент за революционното дело, още повече че тя не хвърли даже лозунга за работническо-селско правителство.“

С какво да си обясним факта, че една значителна част от комсомолците се обявиха против деветоюнската тактика, за въоръжено въстание? Погрешно е да се смята, че това се дължи на политическа зрялост, на наличие на болшевишки разбирания у комсомолците. По своята политическа подготовка младежите далеч отстъпваха на партийните членове, но заедно с това в тях по-малко бяха вкоренени догматичните тесносоциалистически схващания за революцията. Младежите по природа по-лесно и по-безболезнено възприеха новото, а освен това, възпитани от Партията в дух на революционна действеност, те просто жадуваха за революционни битки. Затова на много от тях повече им допадна позицията на здравите сили в Партията и критиката на Коминтерна, отколкото провъзгласеният от Централния комитет неутралитет. Затова те се обявиха против деветоюнската тактика, за решителни действия. По такъв начин те помогнаха на здравите партийни сили в борбата за възприемане на една нова тактика, която да насочи Партията и страната към въоръжено въстание.

ПОДГОТОВКА НА СЕПТЕМВРИЙСКОТО ВЪСТАНИЕ. БОРБА ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА ЕДИНЕН МЛАДЕЖКИ ФРОНТ. ПЪРВИ СБЛЪСКВАНИЯ С ФАШИСТКАТА ВЛАСТ

И наистина здравите партийни сили, подпомогнати от Коминтерна, удържаха победа. На своето заседание от 5 август 1923 година Централният комитет на БКП взе решение да се подготви всенародно въоръжено въстание срещу настъпващия фашизъм.

Централно място в решенията на ЦК от 5 август заемаше въпросът за единния фронт. Преодоляла своето предишно неправилно отношение към него, Партията установи тесни връзки с разбития Български земеделски народен съюз, а на 16 август 1923 година отправи публично предложение до Централния комитет на широкосоциалистическата партия, както и до някои масови организации за изграждане на единен общонароден фронт.

Като съставна част в този единен фронт на същите основи трябваше да се създаде младежки фронт, който да обедини цялото трудещо се младо поколение за борба против настъп-

ващия фашизъм. БКМС активно заработи за изпълнението на партийните директиви по този основен въпрос в политическата подготовка на бъдещото въстание.

На 18 и 19 август 1923 година Комсомолът свика в София конференция, на която присъствуваха представители от всички окръзи на страната (без Видински окръг). На тази конференция обстойно се обсъдиха задачите на организацията съобразно новия партийен курс. Конференцията реши незабавно да се свикат комсомолски конференции във всички окръзи, на които да се поставят новите задачи пред Комсомола, и се пристъпи към практическо осъществяване на младежкото единство.

В съгласие с решенията на тази конференция на 22 август 1923 година Централното настоятелство на БКМС изпрати писмо-предложение до Централния комитет на Съюза на социалистическата младеж за изграждане на единен младежки фронт. В писмото се предлагаше двете организации да водят съвместна борба за въвеждане на 6-часов работен ден за младежите, за съблюдаване, прилагане и разширяване на трудовото законодателство, за увеличаване на работната надница, против неопикуемата експлоатация и реакционната външна и вътрешна политика на правителството.

Ярък документ за борбата на Комсомола за изграждане на единен младежки фронт представлява резолюцията на Пловдивската околийска конференция, състояла се на 26 август 1923 година. Сега вместо опразване редовете на ЗМС конференцията решава селските комунистически дружества да съдействуват за възстановяване и укрепване на земеделската младежка организация, да поддържат постоянни другарски връзки с нейните членове и да ги канят на всички свои мероприятия. Такова трябваше да бъде и отношението към „членовете на всевъзможните спортни и неутрални дружества, като не се изпуска изпредвид и многобройната неорганизирана маса от работници и синове на бедни селяни и занаятчии“.

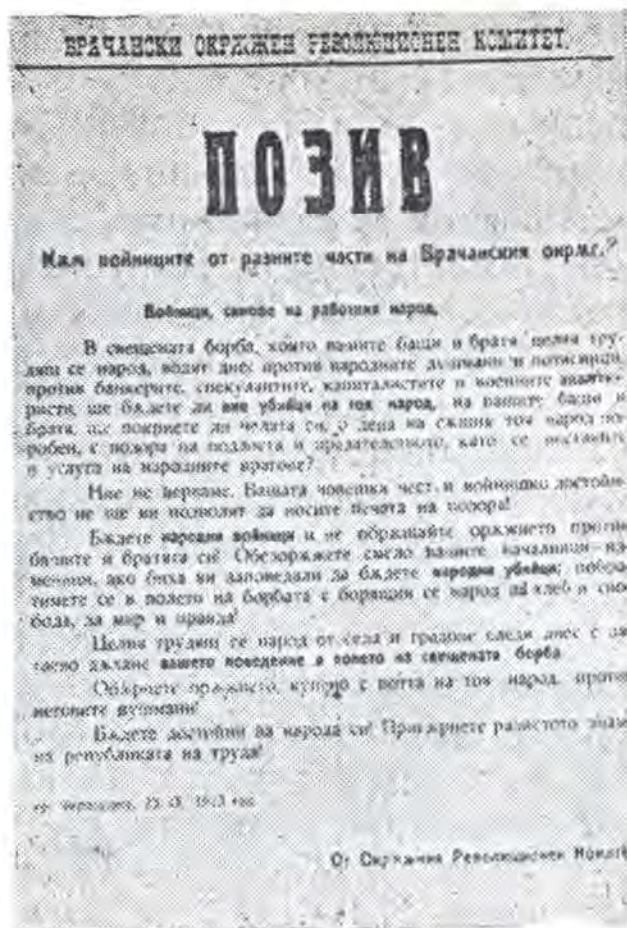
БКМС разглеждаше единния младежки фронт не като проява на класово сътрудничество, а като нова форма на класова борба срещу капиталистическата реакция. Резолюцията на Пловдивската комсомолска конференция, след като препоръчваше да се спечелят всички честни трудещи се младежи, членуващи в буржоазните дружества, заедно с това

зовеше комсомолците да водят безпощадна борба срещу останалите буржоазни елементи.

Правилната постановка на въпроса за единния фронт скоро доведе до първите успехи. Разбира се, Централният комитет на Съюза на социалистическата младеж по примера на широкосоциалистическата партия отговори отрицателно на направеното предложение. БКМС обаче на много места в страната успя да изгради единен фронт с младежите-земеделци. Във Видин младежкото комунистическо дружество не само създаде единен фронт с членовете на ЗМС в града, но и учреди заедно с тях нарочен акционен комитет, който да ръководи съвместната им борба. Голям успех за единния младежки фронт беше и задружното чествуване на международния младежки ден през 1923 година.

Създаването на единния младежки фронт от Комсомола и Земеделския младежки съюз — това беше политическата подготовка на младежта за предстоящото въоръжено въстание.

За успеха на въстанието решаващо значение имаше наред с политическата и военотехническата му подготовка. Комсомолът преустрои цялата своя дейност съобразно решенията на ЦК от 5 август и се зае да затегне своята организация, за да бъде в състояние да изпълни всички партийни поръки във връзка с подготовката на въоръженото въстание. Централното настоятелство на БКМС след конференцията на 18 и 19 август изработи „допълнителна директива“ за

Позив на Врачанския окръжен революционен комитет до войниците

организационно затягане на дружествата, в която препоръчваше да се организира зорко разузнаване сред вражеските среди и да се дава отпор на всяка фашистка провокация.

Всестранното укрепване и затягане на организационната дисциплина в Комсомола му позволиха с чест да изпълни всички поставени от Партията задачи.

По силата на Ньойския мирен договор Българската армия трябваше да се намали, а излишното оръжие да се предаде на съгласенските комисии. Големи количества от тези оръжия обаче бяха укрити от властите из страната. Комунистите и комсомолците откриваха тези скривалища и от тях се снабдяваха с оръжие и боеприпаси.

В такива акции участваха през 1922 и 1923 година старозагорските и невозагорските младежи. Софийските комсомолци участваха в разтоварването и укриването на един вагон с оръжие, което под формата на чували брашно беше доставено от Партията на гара София. Във Враца неколцина младежи изрязаха със стъklarски нож витрината на един магазин и взеха изложеното в нея оръжие заедно с патроните.

Младежите създаваха свои бойни групи или се включваха в бойните групи на партийните организации. Бойната ученическа група в Казанлък, в която е участвувал Георги Караславов, се е състояла от 5 комсомолци и е била въоръжена с един малък пистолет, един парабелум, една карабина и една бомба „Одринка“.

В бойните групи младежите старателно изучаваха военното дело и начините за стрелба с различните видове оръжие, защото знаеха, че в предстоящата яростна схватка ще се бият с хитър и добре подготвен враг. В навечерието на Септемврийското въстание Димитър Константинов като член на Централното настоятелство на Комсомола и сътрудник на военния отдел при Централния комитет на Партията обиколи нелегално цялата страна и лично подготви и обучи много комсомолци.

Младежите активно работеха и по изпълнението на партийната директива за засилване на комунистическата дейност сред войнишките маси. По нареждане на Партията стотици комсомолци и единосфронтовци постъпиха като доброволци в армията, за да засилят нелегалните комунистически групи в казармите и подготвят преминаването на войниш-

ката младеж на страната на народа. В навечерието на въстанието във всички части на софийския гарнизон съществуваха нелегални групи. В София, Враца, Сливен, Стара Загора и на други места бяха създадени нелегални гарнизонни съвети. За съжаление подготвителната дейност сред войнишката младеж беше недостатъчна.

Всяка година на 28 август на празника на Лопушанския манастир се стичаха хиляди посетители от близки и далечни краища. Тази година Партията реши да превърне манастирския празник в антифашистка демонстрация. В подготовката на акцията взеха участие всички градски младежки дружества и 25 дружества от селата. На 28 август 1923 година в околностите на манастира се стекоха около 10,000 посетители. Пристигнаха и комсомолците, облечени в червени рубашки, наредени в стройни редици, маршируващи под бодрите маршове на своите оркестри. В това време неочаквано се разнесе вестта, че по покана на местните фашисти в манастира ще пристигне министър-председателят Александър Цанков, за да произнесе политическа реч. Партията веднага издигна лозунга: „Бойкот на фашисткия водач!“ Пристигането на Цанков прекрати общата веселба. За да покаже своята ненавист към фашисткия водач, народът нахлу в манастирския двор, но щом думата бе дадена на Александър Цанков, всички се втурнаха към вратите и дворът опустя. Вбесен и позеленял от яд, Цанков произнесе своята злокобна закана: „Тук се готви нещо, но няма да позволим. Само да посмеете, Огоста кървава ще стане!“ Неговите думи обаче бяха заглушени от революционните песни, които отново екнаха в околностите на манастира.

Фашисткото правителство, насъскано от цялата буржоазна преса, реши да разгроми комунистическото движение, като проведе на 12 септември повсеместни арести на повидните партийни деятели и с това да обезглави Комунистическата партия. Предупреден за предстоящите арести, Централният комитет взе мерки за запазване на партийните кадри. Въпреки това на 12 септември правителството нанесе чувствителен удар на Партията, макар че не можа да парализира нейната дейност. В цялата страна беше въведено военно положение, а Партията, Комсомолът и останалите работнически организации бяха обявени фактически въвн от законите.

Провокацията на 12 септември не само че не уплаши младежите, но още повече засили желанието час по-скоро да започне решителната схватка с фашизма. С цялото си сърце, с всичката си младежка енергия, изоставили всичко друго, младежите най-усърдно изпълняваха поставените им от Партията задачи, колкото и трудни да бяха те. „Светлите лунни нощи бяха превърнати в дни — разказва един комсомолец. — По цели дни скитахме по горите, при другарите в Балкана, докладвахме за извършеното, давахме сведения, получени от нашето разузнаване, прехвърляхме се през оградите на дворовете и градините, за да правим проверка на бойните групи, издирвахме оръжие и вършехме още много непредвидени работи.“

Младежите с нетърпение очакваха сигнала на въстанието. На 15 септември 1923 година Централният комитет на Партията реши в най-близки дни да започне въоръжена борба.

На същото становище застана и Централното настоятелство на Комсомола, което заседаваше в София на ул. „Кръстец“ № 14 и обсъждаше въпроса за участието на БКМС във въстанието. На тези заседания присъствуваха Димитър Константинов, Атанас Стратиев, Константин Шулев, Рубен Леви и други. На 16 септември 1923 година Централното настоятелство на Комсомола изпрати писмо до Централния комитет на Партията, в което единодушно, при един въздържал се, решително настояваше за незабавно обявяване на въоръженото въстание. С това писмо Централното настоятелство на Комсомола още повече засили позициите на здравето марксистическо ядро в Централния комитет и твърдо застана зад Георги Димитров и Васил Коларов.

На 17 септември се определи точната дата на въстанието, а на 20 септември окончателно се формулира неговата цел: „Да се сваля узурпаторското правителство на Цанков, дошло на власт чрез военнофашистки преврат на 9 юни, и да се установи работническо-селско правителство“. На това заседание Централният комитет назначи за главен революционен комитет Георги Димитров, Васил Коларов и Гаврил Генов, на които беше възложено да привлекат и един представител на БЗНС.

На другия ден, 21 септември, една дълга автомобилна кола с прикрепени към нея жалони напусна столицата. Ни-

кой не подозираше, че гладко избръснатите и добре облечени пътници са Георги Димитров и Васил Коларов, които с умело подправени документи, под носа на полицията, безпрепятствено отпътуваха за Врачански окръг. Партията повери тяхната охрана на двама предани до смърт комсомолци — Божидар Митров и 19-годишния Васил Гюров.

Докато главният щаб на въстанието пътуваше към Врачанския окръг, хиляди млади вестonosци се отправиха да занесат и до най-затънтеното кътче на страната паролата за въстанието.

„Сякаш имах крила — си спомня един от тях. — Вървах не по шосето, а направо през ниви, ливади, гори. Вървах, а душата ми пееше радостно. Утре в зори започва въстанието. Утре ще стане това, за което дълго сме мечтали. Утре над всички градове и села ще се развява нашето алено знаме!“

ОБЯВЯВАНЕ НА СЕПТЕМВРИЙСКОТО ВЪСТАНИЕ. МАСОВО УЧАСТИЕ НА МЛАДЕЖТА ВЪВ ВЪОРЪЖЕНАТА БОРБА. ЗНАЧЕНИЕ НА СЕПТЕМВРИЙСКОТО ВЪСТАНИЕ ЗА МЛАДЕЖКОТО КОМУНИСТИЧЕСКО ДВИЖЕНИЕ

Мъглиж беше пръв — така писа в своята поема за Септемврийското въстание Гео Милев. А първи в Мъглиж бяха младежите. Те имаха бойко, дисциплинирано младежко дружество. Много от тях бяха членове и на партийната организация в селото. Дори секретарят на партийната организация беше 23-годишен. (Секретарят на окръжния комитет на Партията в Стара Загора Неделчо Николов беше също много млад, едва на 25 години.)

Научавайки за арестите на 12 септември, партийната организация и младежкото дружество в Мъглиж решават да се вдигнат на въстание. На 13 срещу 14 септември въстаниците обезоръжават намиращото се в общината кавалерийско отделение, превземат селото и арестуват по-активните фашисти. Към околните села полетяват млади вестonosци, препуснали буйните пленени кавалерийски коне. Примерът на Мъглиж бива последван само от село Голямо Дряново. И там повече от въстаниците са били младежи.

На 14 септември от Казанлък пристига кавалерийска фашистка част, която след няколкочасово сражение разбива

въстаниците. Те се оттеглят в Балкана, където чакат избухването на общото въстание.

Въстанието в Стара Загора започна на 19 септември и в него младежите взеха активно участие. Една младежка бойна група от Дълбошкия район, ръководена от Доню Пехливанов, със смела атака въпреки ожесточения картечен огън превзема долния етаж на казармата.

Безпримерен героизъм проявяват и новозагорските младежи. В боевете за казармата около стотина от тях биват определени за резерв, понеже нямали никакво оръжие. Недоволни от това решение, младежите се размесват с въоръжените си другари и се втурват на вихрен шурм с дървета и камъни. От казармата ги посреща плътна картечна стрелба, която обаче не спира мощния им порив. Младежите превземат долния етаж и пленяват разположената там белогвардейска част.

За участието на новозагорската комсомолска организация във въстанието дружественото ръководство пише до Централния комитет на БКМС в нарочен доклад: „Ние се вдигнахме на 19-ти срещу 20-ти. Младежта понесе всичко на свой гръб. Тя взе участие в превземането на околийското управление и сградата на казармата. Тя после масово се яви на фронтовете. Още сутринта на 20-ти не остана нито един младеж, който да не вземе оръжие.“

Най-голям размах обаче въстанието имаше във Врачански окръг. Окръжната комсомолска организация се състоеше от 52 дружества и наброяваше 1,800 члена. Почти всички комсомолци взеха участие във въстанието.

През нощта срещу 23 септември на един от хълмовете край Фердинанд комсомолецът Иван Първанов Пейчев запали сигналния факел и разтърси среднощната тишина с призивен бомбен гръм. Нея нощ в много села и градове заудряха тревожно и тържествено църковните камбани, лумнаха буйни огънове по височините, проечаха първите сигнални изстрели, които възвестяваха започването на антифашисткото народно въстание.

Сигналът на Иван Пейчев, даден от хълма край Фердинанд, вдигна на шурм въстаническите части, обкръжили отрано града. На същия хълм се е намирала и комсомолската бойна група от село Долна Вереница, съставена от Младен Петров, Йордан Ненков, Иван Тодоров, Гераско Симеонов и

Борис Тасков. Когато започва щурмът, към нея се присъединяват Иван Пейчев и Кръстю Генов. Седмината младежи, приминавайки през градините и дворовете с викове и стрелба, скоро се озовават в центъра на града. Заедно с част от соточинската група те влизат в околийското управление и освобождават арестуваните комунисти и комсомолци, след което вземат участие в превземането на телеграфо-пощенската станция.

На разсъмване градът премина изцяло в ръцете на въстаниците. Цялата организирана и неорганизирана младеж с готовност се поставя на разположение на революционния щаб. „Младежите масово се стичаха и се записваха в редовете на формиращата се народна армия“ — спомня си Асен Греков, един от нейните командири.

Към 2 часа следобед при прикритието на пушечен и оръдеен огън силен правителствен отряд отново завладява града. Към Фердинанд се насочват нови въстанически групи от околните села, най-голямата от които е била лопушанската дружина. Тя брояла около 800 въстаници, 300 от които са били комсомолци. Младежите от Сотоchio, Лопушна и останалите села тръгват на бой със своето комсомолско знаме, носено от Иван Спасов. В този бой най-самоотвержено и храбро се сражават младите въстаници. „Те не знаят да се бият хубаво — разказва един участник в това сражение, — но без страх летят напред и героически излагат своите гърди на куршумите, а това дава кураж, влива ентузиазъм в целия боеви отряд.“

На 25 септември 1923 година при Бойчиновци става най-голямото сражение. То продължава от 12 часа през нощта до 3 часа следобед на другия ден. В него участвуват около 8,000 въстаници, от които няколко хиляди са били младежи. Макар и слабо въоръжени, въстаническите дружини с песни настъпват срещу врага. И в това сражение най-напред вървят младежите. Като използвали тъмнината, те излизали далече напред и макар че не всички са били въоръжени, гръмогласно викали в хор: „Напред, другари, ура!“ „Безумно храбрият вик на тази крилата младеж се поемаше от настъпващите работници и селяни и в резултат ново мощно „Ура!“ из 8,000 гърла разтърсваше разораната от гранати земя, а червеният отряд се промъкваше напред. Никъде, в никое друго септемврийско сражение влиянието на

младежта, на нейния неспокоен буен темперамент не се е чувствувало по-силно, отколкото в този паметен 15-часов бой. Това бе омайна революционна нощ, в която смъртният писък на фашистките графати се заглушаваше от бойните песни на обхванатите от младежки плам въстанали работници и селяни, една нощ, която винаги ще буди чувство на удивление и страхопочитание през героичния септемврийски възход.“

В боя при село Превала младежите показват не само геройство, но и военна съобразителност. Щабът на въстанието във Фердинанд изпраща под командата на Кръстю Генов отряд от 30 души (предимно младежи), да разбие военната част, която се готвела да удари въстаническата армия в тил. Като орли младежите накацват по скалите над село Превала и със затаен дъх зачакват кога ще се зададе фашисткия отряд. Когато той приближава, младите въстаници откриват убийствен огън, убиват на място 80 войника, а останалите начело с капитана прогонват към Белоградчик.

В Септемврийското въстание най-активно участвуваше и цялата чипровска комсомолска организация. След като научават вестта, че Лопушна е въстанала, комсомолците превземат общината и се подготвят за атака срещу близката гранична застава. Над планинските върхове проечат призивните звуци на медната тръба, с която Младен Младенов дава сигнал за нападение. Младежите, строени по четирима, начело с оркестъра на младежкото дружество с маршова стъпка тръгват към заставата. Музиката засвирва Интернационала и всички го подеват с пълен глас. 30 младежи заедно с оркестъра, който продължава да свири революционни маршове, приближават до заставата и предлагат на фелдфебела да се предаде. Вместо да се подчини, той заповяда на войниците да вземат оръжие. Тогава в заставата се втурват трима комсомолци, които още от по-рано са имали връзка с войниците. „Не стреляйте в своите братя“ — извикват младежите. „Ние сме с вас“ — отвърща един войник и хвърля пушката си, последван от останалите. Войниците арестуват фелдфебела и стотици невъоръжени хора нахлуват в заставата, за да се снабдят с оръжие. „Музиката, засвири и се изви буйно хоро, играеха мъже, жени, стари и млади. А Замфир Шатарски, нашият знаменосец, водеше хорото с високо вдигнато знаме“ — разказва един участник в превземането на заставата.

Участници в Септемврийското въстание от Фердинадска околия

И в Берковица комсомолската младеж беше в първите редици в барикадните боеве по главната улица при превземането на околийското управление и пощата.

За участието на младежите от Врачански окръг в Септемврийското въстание Иван Андреев казва: „Те участваха във въстанието с целия си ентузиазъм, първо — като бойци във всички революционни части, и второ — като помощници по прехраната, връзка между боевите части и революционните комитети по селата. От Фердинанд бе дадена младежка част за обслужване отряда на поп Андрей. В боевете за Бойчиновци и Криводол значителна част от убитите бяха младежи. Младежи плениха двете оръдия на противника. Младежите обърнаха с кирки върненския влак край Бойчиновци и т. н. Без тях бе немислимо Септемврийското въстание.“

Същото би могло да се каже и за участието на младежите в другите въстанали райони. Около хиляда младежи вземат участие в ломските боеве, едни от най-ожесточените и продължителни през септемврийските дни. Предимно младежи образуват и конния ескадрон в село Медковец. На

въоръжена борба се вдигат стотици младежи от оряховските села.

Над 1,000 младежи от Ихтиманско влизат във въстаническите отряди. Най-активно участвуват младежите от селата Долна баня, Костенец, гара Костенец, Долна и Горна Василица, Кованлъка и други. Много са били младежите и в отряда на Кирил Лазаров. „Отличителна черта на комсомолците бе, че винаги отиваха в боя там, където бе най-опасно“ — разказва техният командир.

Масово участваха в Септемврийското въстание и младежите от Брацигово. В един доклад до щаба на въстанието Иван Спасов заявява, че с такава младеж, каквато има в отряда си, е готов навсякъде да отиде, където му заповядат, защото бойците му не са деца, а истински спартанци.

През септемврийските дни на 1923 година въстанаха и много села във вътрешността на страната като самотни островчета сред вражеско обкръжение. И там младежите бяха най-решителните, най-активните бойци както при установяването на революционната власт, така и при нейното отстояване. Когато на 23 септември в село Златарица, Еленско, партийната организация даде сигнал за въстание, в него се включи цялата комсомолска организация, основана още през 1919 година. Комсомолци и младежи-земеделци задружно изпълняват отговорни задачи по прекъсване на телефонните жици, по охраняване и обезвреждане на враговете. От 59-те въстаници в селото 31 бяха младежи.

В Септемврийското въстание наред с българските си другари въстанаха и много младежи от малцинствата в Оряховско, в Шумекско и в други части на страната.

Макар че в главния щаб на въстанието не бяха включени младежки представители, във всички местни революционни комитети младежите бяха представени. На много места начело на революционните комитети застанаха енергични и решителни комсомолци като Лазар Тошков (село Лесичево, Пазарджишко), Спас Еленков (с. Царево, Пазарджишко), Петър Панчевски (с. Бутан, Ломско) и много други. За командант на гара Костенец е бил назначен решителният и безстрашен комсомолец Мирко Петров от село Долна Василица.

Септемврийското въстание е забележително преди всичко с масовия безименен героизъм на въстаналия народ и на неговата революционна младеж. Но в пламъците на това въ-

стание израснаха и хиляди герои, които със своите подвизи направиха имената си безсмъртни.

Атанас Цветански е един от тях.

На отряда, на който комсомолският секретар е бил назначен за помощник-командир, щабът възлага превземането на гара Сарамбей. Врагът посреща въстаниците с убийствен огън. Злобно съскат куршумите, а снарядите, смъртта? Атанас Цветански безстрашно се изправя пред тях и полита в атака с възгласа: „Напред, другари, за новото общество!“ Зад младия командир се вдига с мощно „ура!“ целият отряд. В този бой със смъртта на героите загива любимият младежки ръководител, секретарят на Околийския комитет на Комсомола в Пазарджик Атанас Цветански.

Незабравим ще остане и подвигът на 16-годишния комсомолец Кочо Иванов Шеретски от Берковица. Групата, в която той участвувал, получава задача да превземе околийското управление. Въоръженият и подготвен враг отчаяно се съпротивява. Тогава Кочо устремно се втурнал напред, приближил до зданието, хвърлил през прозореца една бомба и докато полицаите, зашеметени от оглушителния взрив, дойдат на себе си, безстрашният момък с насочен пистолет се вмъкнал при тях, последван от останалите младежи.

От Берковица с 17-годишната героиня-комсомолка Елена Филипова, която при превземането на пощата развяла над главата си червена престилка и първа се спуснала срещу неприятели. Увлечени от нейния пример, на атака се вдигнали всички въстаници. Уплашен от този изблик на революционен ентузиазъм, полковник Кузманов, който охранявал пощата, се предал без бой.

Град Тетевен, обкръжен от полиция и войска, не е могъл да се присъедини към въстанието, въпреки че околните села са били въстанали. Една сутрин обаче по неговите безлюдни улици затрополяла вихрено понесена каруца, в която петима младежи, облечени в червени рубашки, размахвали оръжие и викали до пресипване: „Да живее работническо-селската власт!“ Тази младежка група, която можала да се промъкне в блокирания от фашистите град, била изпратена от село Гложене, за да вдигне Тетевен на въстание. Опитът не успял, но в историята на Септемврийското въстание бил записан още един младежки подвиг.

Тъй както някога в годините на жестоката борба срещу турските поробители българските девойки участваха в революционното движение, така и сега потомките на Сирма войвода и Райна Княгиня не останаха безучастни в борбата срещу фашистката тирания. И сега девойките шиеха знамена, кичеха пушките на въстаниците с цветя и здравец или заедно с тях тръгнаха на бой.

Четири девойки — Мара Георгиева, Райна Илиева, Вера Трендафилова и Катя Спасова, влязоха в редовете на Лопушанската дружина и участваха в повторното превземане на Фердинанд. Няколко девойки взеха участие в боя при Бойчиновци.

Много комсомолки постъпиха като сестри в образуваната обща революционна болница във Фердинанд и ден и нощ се грижеха за ранените въстаници. По време на ломските боеве девойки обикаляха улиците и къщите, като зовяха мъжете да грабят оръжието, докато други техни другарки готвеха храна за въстаниците в революционната кухня.

В буйния поток на въстаналата работническа и селска младеж се вля и възторжената струя на въстаналите средношколци и студенти. В боевете на пехотинските казарми в Нова Загора са участвували и много ученици. Дошли направо от клас, те били с ученическите си униформи, но без шапки. Когато ги запитвали защо се гологлави, те отговаряли, че щом превземат казармата, ще наложат войнишки фуражки, които повече им приличали.

Във въстанието взеха участие и ученици от Търновската гимназия, от Берковската гимназия, от Ломското педагогическо училище и много други средни училища в страната.

Достойно участваха във въоръжената борба и народните студенти. Те бяха не само обикновени бойци, но и на много места командири или помощник-командири. Океан Димитров, студент по право от Берковица, е бил член на революционен комитет. Владимир П. Минчев, също студент, е командувал зона и боеви отряд; студентът Иван Маринов от село Садина е ръководил също въстанически отряд. Като главен организатор и ръководител на въстанието в Шуменско изпъква пламенният и героичен студент по медицина Гроздан Георгиев Узунов от село Дживел, юнашки загинал в ръкопашна схватка с врага. В боя за Сарамбей загинал и Кирил Дюлгерев, студент от Пазарджик.

Българските студенти от чужбина със затаен дъх следели развитието на събитията в България. Берлинската студентска комунистическа група, която брояла 120 члена, щом получила вестта за избухването на въстанието, решила да се върне в България, за да вземе участие в него. Събитията обаче я изпреварили. След разгрома групата издава на няколко езика документи за зверствата на фашистката власт в България, за да привлече вниманието на световната общественост.

До голяма степен успехът на въстанието зависеше от отношението на войнишките маси към него. „Ако революцията не стане масова — пише Ленин — и не обхване самата войска, тогава и дума не може да става за сериозна борба.“ Затова и по време на въстанието на редица места се направиха опити за привличане на войската. Още на 23 септември 1923 година окръжният революционен комитет във Фердинанд издаде „Позив към войниците от различните части на Врачански окръг“, в който ги призовава да не стрелят срещу своите братя, а да се присъединяват към тях. И наистина в боя за Фердинанд имало войници, които късали пагоните и сваляли кокардите си в знак на предаване. Те казвали, че са членове на нелегални войнишки тройки и се присъединявали към революционните отряди. При настъплението към същия град няколко войници били разстреляни поради опита им да изпълнят заповедта за атака.

Най-голямо единодействие между въстаналия народ и преминалата на негова страна войнишка младеж се осъществява в Разлог, където бива превзета казармата и в ръцете на въстаниците падат 150 пушки, три картечници, два камиона, хранителни припаси, униформи.

На много места в страната (Търново, Пловдив, Стара Загора и другаде) значителен брой войници са били готови да се присъединят към въстанието. Тази готовност обаче останала неизползувана. По време на въстанието не започва „физическа борба за спечелване на армията“ и затова голяма част от войниците, които били на страната на народа, не били използвани във въоръжената борба. Това по-късно бе посочено от Георги Димитров като една от причините за поражението на въстанието.

В сгъня на въстанието изгоряха много исторически грешки от миналото. Изгоря и предишната вражда между БКМС

и ЗМС. Единствено ЗМС прие предложението за единен младежки фронт и заедно с Комсомола участва в антифашисткото народно въстание.

В навечерието на въстанието по поръчение на Централния комитет на Партията Иван Пашов се среща с Петко Д. Петков и Цвятко Аврамов (представител на ЗМС), за да обсъдят съвместното участие във въстанието. Земеделските представители изразили готовността на членовете на БЗНС и ЗМС да тръгнат рамо до рамо с комунистите в борбата срещу фашизма. И наистина както в подготовката, така и в провеждането на въстанието взеха участие много младежи-земеделци.

Радослав Нотев — редактор на вестник „Младежко знаме“ и член на Постоянното присъствие на Земеделския младежки съюз, веднага след излизането си от затвора на 16 септември 1923 година заминава за Берковица, научава за подготовката на въоръженото въстание и активно се включва в нея.

Местните партийни комитети и комсомолските дружества твърдо се придържаха към единифронтовската линия и на тайните партийни събрания, на които се дават последните директиви за въстанието, на много места са присъствували и членове на БЗНС и ЗМС. На таква събрание в село Златарица, Еленско, са били извикани младежи-земеделци и са им били поставени важни задачи по установяване на новата революционна власт. След превземането на селото Александър Шалаверов, младеж-земеделец, застава начело на най-разпалените младежи и ги повежда към кантона по пътя за град Елена, за да обезвредят настанените в него шестима войника от горската жандармерия. Под ръководството на енергичния командир войниците биват разоръжени и младите въстаници се снабдяват с пет пушки, два сандъка патрони и четири ръчни бомби.

Много младежи—единофронтовци, участвуват в дружината на Доню Пехливанов при шурмуването на старозгорските казарми, а в боевете на 20 и 21 септември в местността „Крънска гора“ храбро се сражават и младежи-земеделци от Казанлък и околните села Шипка, Шейново, Крън, Елина и други. Във въстанието вземат участие и членове на ЗМС от

село Белювица — Берковско, Козарево — Новозагорско, и други.

Въпреки че не навсякъде бяха изживени деветоюнските отношения между комунистическата и земеделската младеж, пролятата кръв в съвместната борба беше най-ярката и нерушима спойка на единния фронт.

Енгелс казваше, че терорът е безполезна жестокост, практикувана от хора, които се страхуват за себе си. В дните на Септемврийското въстание и по време на неговото потушаване българската буржоазия, обезумяла от страх за своите богатства и за своята власт, се отдаде на незапомнени зверства и изстъпления, като превърна България в мрачна и кървава преизподня.

Фашистките банди подлагаха на изстребление преди всичко младото поколение, за да изтръгнат заедно с младите сърца и техните опасни мисли и идеали, техния протест и борчески устрем и по този начин да предпазят разклатеното си господство от едно ново, още по-мощно въоръжено въстание. Масовите поголовни убийства бяха най-разпространените средства за разправа с въстаналия народ.

На Кръстовден в село Карамусал, Пазарджишко, когато църковните камбани тържествено приканвали благочестивите християни за молитва, в кръчмата заседавал местният комитет, който съставял черния списък за разстрела. В този списък попадат и младежите Иван Чобалигов, Никола Пенков, Иван Пачов (заедно с баща си), Ангел Николов, Атанас Чобалигов и Горан . . . Цялото население било заставено да излезе навън, за да присъствува на разстрела. Четиринадесетте въстаници били наредени в колона и заставени да маршируват под звуците на специална музика, която вървяла до тях. На два километра от селото те били убити.

Зверствата на фашистките палачи в село Горна Гнойница, Ломско, нямат равни на себе си и затова Антон Страшимиров нарече най-зловещия герой в романа „Хоро“ Гнойнишки. 76 въстаника, между които много младежи, биват подкарани уж за град Лом. На 5 километра от селото те били разстреляни.

С настървеност и озлобление фашистките изверги са подлагали на мъчение и убивали по най-жесток начин комсомолците, които са били секретари на младежките дружества

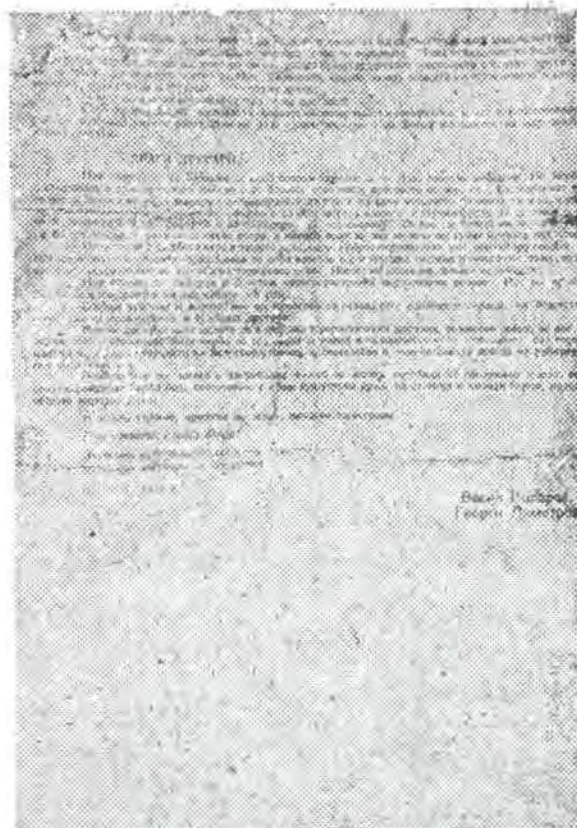
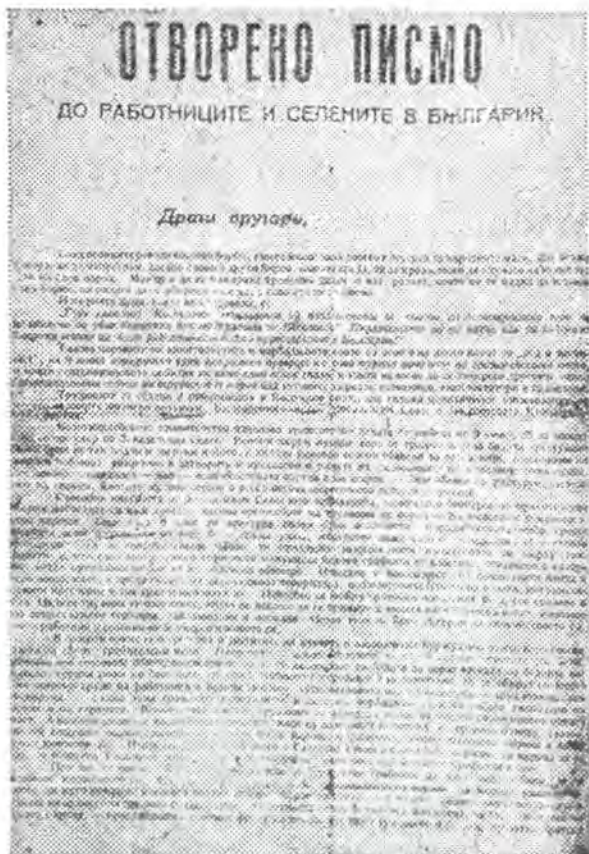
или техни активни дейци. Секретарят на младежкото комунистическо дружество в село Лопушна Кръстю Генов заедно с много свои другари бил отвлечен край Берковица и след неописуеми мъки умъртвен. След няколко дни неговият труп бил намерен с отрязани ръце и крака. Така мъчително загинал и функционерът на соточенското младежко дружество, учителят Йордан Йорданов. С мъчения са били умъртвени и 19-годишният секретар на БКМС във Вършец, дърводелецът Иванчев, секретарят на Комсомола в Долна баня Хаим Леви и още много и много комсомолски активисти.

На 21 септември игуменът на Черепишкия манастир предава на наказателния отряд 18-годишния италиански младеж Леонардо Черито, знаменосец на младежкото дружество в Мъглиж, участвувал ведно с българските си другари в Септемврийското въстание. Заедно с него след жестоки мъчения биват разстреляни и 16-годишният Райчо Христов, Иван Кехайов и Станчо Ямалиев от село Мъглиж, Казанлъшко.

Комсомолците, изправени пред щиковете, пред дулата на картечниците, не проявяваха нито малодушие, нито слабост, защото тяхната саможертва беше резултат не на някакво мимолетно увлечение по примамливи идеали, а на предварителен размисъл върху смисъла на живота, борбата и жертвите, защото тяхната смърт беше озарена от една велика вяра в неизбежната победа на идеите, за които умираха.

Комсомолците оставаха верни на своите комунистически идеи дори тогава, когато заради това заплащаха с живота си. След боя в „Ценовския бозалък“ група въстаници попадат в плен и войниците ги подкарват към Чирпан. След въстаниците вървял и Жеко Каразиев, комсомолец от с. Мерицлери. Конвоирацията подофицер, виждайки пребития момък и изваденото му око, за да го подиграе и унизи, грубо му заповядал да извика: „Да живее Цанков!“ Комсомолецът поема дъх и с всичка сила изкрещява право в лицето на палача: „Долу царизмът!“ за тази си дързост смелият момък е бил разстрелян.

Когато убиецът забива своя нож в гърдите на берковския комсомолец Юсни Абдулов — Алията, момъкът с хрипящ глас му извикал, че сърцето му може да бъде изтръгнато, но това, което е в него — никога. Пред този подвиг изтръпнал

Отворено писмо до работниците и селяните в България

даже и самият палач. Няколко седмици по-късно той заявявал пред пиянската си компания, че винаги когато изтрезнее, вижда пред очите си Алията и трепери от страх пред неговата сила.

По средата на пътя между Пещера и Брацигово, в местността „Грамадите“, днес се издига братската могила на дванадесет септемврийски герои, разстреляни на това място през нощта на 29 септември 1923 година. Осем от убитите са младежи. При разстрела деветнадесетгодишният комсомолец Славчо Кърналов извиква на палачите след първия залп: „Стреляйте, мерзавци, жив съм още!“ На паметната плоча сега са издълбани тези думи — думите на деветнадесетгодишния комсомолец, възвисил се до безсмъртие.

Със своето геройско участие в първото антифашистко въстание в света българската младеж спечели симпатията и доверието на младежта от всички страни. Когато при потушаване на въстанието революционната младеж в България беше подложена на нечуван терор, в нейна защита се обявиха нейните млади другари от чужбина. В Белград е било

свикано нарочно общостудентско събрание, което е протести-
рало против терора в България. Студентите от Прага взели
решение всеки месец да отделят по петнадесет крони за бъл-
гарските антифашисти и изпратили първите 180 чешки крони
на българските емигранти в Югославия, сред които е имало
и 200 младежи.

В защита на българската младеж се обявява и големият
френски писател-антифашист Анри Барбюс. В своята зна-
менита книга „Палачите“ той разкри на световната прогресивна
общественост по какъв начин българските фашисти
изтребваха младото поколение.

С особено съчувствие към борбата на българската младеж
се отнасяха съветските комсомолци. Азербайджанският мла-
дежки комунистически съюз изпрати нарочна телеграма до
БКМС, в която изразяваше своята увереност, че „Младеж-
кият съюз на България под ръководството на БКП заедно
с работниците и селяните ще смъкнат игото на буржоазията
и чуждестранните капиталисти, като установят властта на
работниците и селяните, въпреки жестоките преследвания,
на които са подложени“.

На 28 октомври 1923 година в Москва на тържествено
събрание по случай петата годишнина от създаването на Рус-
кия комунистически младежки съюз от името на БКП и
БКМС произнесъл приветствена реч Васил Коларов. Него-
вият разказ за героичното участие на българската револю-
ционна младеж в Септемврийското въстание предизвикал
дълги и нестихващи овации в чест на младите герои.

За Партията Септемврийското въстание означаваше
преломен момент и решителна крачка в болшевизацията и
усвояване на ленинските принципи, средства и методи за
борба. Такова беше значението на Септемврийското въста-
ние и за революционното младежко движение. Септемврий-
ското въстание обогати Младежкия комунистически съюз с
нови средства и методи за борба, обогати го с голям рево-
люционен опит. То разчисти пътя за изграждането на един-
ния младежки фронт на работническата и селската младеж.
То на дело показва огромната роля на младежта в освободителната
борба на работническата класа.

**БОРБАТА НА БЪЛГАРСКАТА МЛАДЕЖ СРЕЩУ ФАШИЗМА
СЛЕД РАЗГРОМА НА СЕПТЕМВРИЙСКОТО ВЪСТАНИЕ.
ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА КОМСОМОЛСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ.
УЧАСТИЕТО НА КОМСОМОЛА В ПОДГОТОВКАТА НА НОВО
ВЪОРЪЖЕНО ВЪСТАНИЕ**

Във въоръжената борба загинаха с оръжие в ръка хиляди младежи. След поражението на въстанието много други бяха зверски избити, натъпквани във фашистките тъмници или принудени да емигрират в чужбина. В емиграция младежите твърдо понасяха всичките тежести на живота, без да проявяват ни най-малка слабост или разкаяние за участието си във въстанието. Обратното, те най-решително подкрепяха становището, че въстанието е било неизбежно и че значението му за бъдещето на Партията и страната е огромно.

Вътре в страната революционната българска младеж въпреки всички рискове и опасности на нелегалната борба продължаваше делото на Септемврийското въстание. В градовете и селата отново се създаваха комсомолски комитети, които привличаха в организацията най-изпитаните младежи, разпределяха ги на петорки, организираха нелегалната дейност на БКМС. При възстановяване на организацията по примера на Партията се възприема производственият принцип. В предприятия, учреждения, квартали и махали една след друга изникват комсомолски ядки, в които продължава да живее младежката вяра в светлите комунистически идеали. Привличането на членовете към нелегална работа е ставало на тайни заседания сред подобаваща обстановка. След прочитане на правилата за нелегалната работа младежите са полагали и клетва: „Убеден съм — се казвало в клетвата, — че в България пролетарската революция не може да възтържествува без едно въоръжено въстание и аз като истински революционер се задължавам да работя за неговото възтържествуване, като рискувам и живота си... С никакви причини — лични или семейни, нямам право да отказвам изпълнението на възложената ми работа. Заявявам, че за извършеното съзнателно, несъзнателно или принудено предателство съм длъжен да понеса без протест наказанието, което Съюзът ще ми наложи.“

Цялата дейност на Комсомола се изгражда върху принципа на най-строга конспиративност. Връзките с Централ-

ния комитет на БКМС се поддържат с шифровани писма. Цялата архива се изгаря, за да не попадне в ръцете на полицията.

В края на април 1924 година в околностите на София се провежда първата общосъюзна нелегална комсомолска конференция, на която присъствуват представители на всички окръзи. Конференцията одобрява провеждането на Септемврийското въстание и с това спомага за укрепване позициите на септемврийското ядро в Партията. Конференцията разглежда и редица въпроси, свързани с изграждането на нелегалната организация въз основа на производствения принцип.

В решенията на тази конференция, публикувани по-късно в нелегалния орган на ЦК на БКМС „Червено знаме“, се заявява, че Комсомолът трябва да закалява сред младежта „волята за участие в неизбежното въстание на българските работници и селяни, за събаряне на буржоазно-фашистката власт“. Конференцията разглежда и въпроса за единния младежки фронт. Организациите на БКМС, се подчертава в решенията, „трябва да работят за постигане на единния фронт между комунистическата, земеделската и революционно-емигрантската трудеща се младеж и нейните организации“.

И наистина БКМС постига известни успехи в изграждането на единния фронт. За единодействие между работническата и селската младеж се изказват голям брой делегати на конгреса на БЗМС през декември 1924 година.

Огромно значение както за Партията, така и за Комсомола имаха решенията на Витошката партийна конференция (17 и 18 май 1924 година). В нея участвуват и отговорни комсомолски ръководители и в новонабрания Централен комитет на Партията бива включен един представител на Комсомола. Конференцията одобрява провеждането на Септемврийското въстание, обаче не обръща достатъчно внимание на опасността от левия уклон, която вече беше налице.

След разгрома на Септемврийското въстание въпросът за властта и за ново въоръжено въстание продължаваше да стои на дневен ред. С голям ентузиазъм комсомолците създаваха нелегални войнишки групи, участваха в тайните канали за пренасяне на оръжие, създаваха конспира-

тивни бойни групи, подготвяха се за нови схватки с победилния враг. Чрез хиляди нелегални позиви БКМС не преставаше да вдъхва вяра и да зове своите членове и цялата младеж на борба срещу фашизма.

„Млади комунисти — се казва в един от тези позиви, — при нелегални условия руските младежи през 1917 година работиха за победата на работническо-селската власт и пролетарската революция и победиха. И ние ще победим! Ще изкопаем подземия и окопи и пак ще работим за освобождението на младежта. Народът от селата и градовете е с нас!“

Комсомолът се стремеше в условията на необуздания полицейски терор да съчетава нелегалната с легалната дейност. Под редакцията на Вълко Червенков започна да излиза нелегалният вестник „Бждаще“. БКМС създаде комунистически фракции в много от масовите спортни и въздържателни младежки организации.

Комсомолската организация участвуваше активно във всички акции, провеждани от Партията. Стотици комсомолци излязоха на първомайската манифестация през 1924 година и с това показаха своята несломима воля за борба против фашизма. Дори едно такова скръбно събитие като

Вестник „Бждаще“

погребението на Димитър Благоев бе внушително предупреждение, че Комунистическата партия и комунистическата младеж са несломими. Във връзка с убийството на пламенния единокронтонец Петко Д. Петков софийските комсомолци издадоха нарочен некролог, в който звучеше призивът за единна борба срещу фашизма.

Под ръководството на Партията комсомолците водиха непрестанна борба срещу фашисткия закон за защита на държавата и затрупваха правителството и парламента с протести, изложения, писма и искания. „Управници — пишеха група млади софийски работници, — към вас, които дойдохте на власт чрез нощен конспиративен преврат и се правите на глухи и слепи пред всички изобличения, вие, лицемерни вълци, които изклахте най-будния трудещ се свят през юни и септември, към вас се обръщаме с вика: опомнете се! Не ви ли стигнаха вам, кръвожадни хиени, жертвите, които са вече дадени по ваша вина? Тяхната кръв още дими, а вие искате да пролеете и тая на техните братя! Стига цапахте ръцете си с работническа кръв, защото и пролятата е доста много, а всяка нова капка ще ви удави.“

В първите редици на стачните борби в защита на работническите интереси бяха комсомолците. През пролетта на 1924 година се засилиха и студентските вълнения, които също прерастаха в стачки.

През лятото на 1924 година дейността на комунистическото четническо движение особено се засили. Възникнали в отговор на безогледния фашистки терор, четите трябваше да съставят бойните единици на бъдещото въстание и да служат за убежище на преследваните комунисти и комсомолци. Една голяма част от четниците бяха младежи.

В края на 1924 година и началото на 1925 година обаче следствие на отлива в международното революционно движение и частичната стабилизация на капитализма се забеляза известно отдръпване на народните маси от революционна борба. Партията обаче не се съобрази с промените в обстановката и с всички сили продължаваше предишния курс. Върхна точка на ултралевичарския уклон в антифашисткото движение през това време беше атентатът в катедралата „Св. Неделя“ през април 1925 година. Той се превърна в сигнал за предварително подготвения раз-

гром на комунистическото движение у нас. Фашистката власт обаче не можа да унищожи вярата в неизбежната победа над фашизма и преклонението пред подвига на Септемврийското въстание.

Младежта и народът свято тачеха паметта на своите септемврийски герои, разказваха за тях легенди, пееха песни. В най-хубавата народна песен за Септемврийското въстание убитият младеж-герой се обръща към своята другарка, като я моли да не жали за него, а да продължи борбата:

Ти ще найдеш моите верни стъпки.
те личат по кървавите капки,
и по тях ще стигнеш висините,
ще надминеш даже и орлите!

По тези кървави дири на героите тръгна българската младеж. Окриляна от техния пример и вдъхновена от техния завет, тя премина през изпитанията на нелегалната борба и огъня на съпротивата, за да полети днес с полета на орлите към висините на комунистическия строй.

Ф П А Н А Й О Т О В

РАБОТНИЧЕСКИЯТ МЛАДЕЖКИ СЪЮЗ (РМС) И ПЪРВИТЕ МУ БОРБИ ПРОТИВ ФАШИЗМА

ТРУДЕЩАТА СЕ БЪЛГАРСКА МЛАДЕЖ В УСЛОВИЯТА
НА ФАШИСТКАТА ДИКТАТУРА. ВЪЗСТАНОВЯВАНЕТО НА
КОМСОМОЛА СЛЕД АПРИЛСКИТЕ СЪБИТИЯ — 1925 ГОДИНА

Черна и страшна за работническото движение в България беше 1925 г. След масовите убийства, тормози, арести и преследвания, на които бяха подложени трудещите се след поражението на героичното Септемврийско въстание — 1923 г., след развихрения терор над прогресивните дейци през 1924 г. и в началото на 1925 г. дойде злополучният априлски атентат — акт на отчаяние и самозащита срещу ударите на врага. А това беше отдавна диреният повод на фашистката власт за окончателен разгром на Комунистическата партия и работническото движение в страната. Кървави дни и нощи надвиснаха над България. Без съд и присъда бяха разстрелвани, обесвани, удушвани, изгаряни живи най-преданите синове на нашия народ — членове на Комунистическата партия, на Земеделския съюз, безпартийни. Всяка възможност за проявление на прогресивните народни организации беше унищожена. Страх и ужас цареше в страната.

Фашистките управници тържествуваха. Те вярваха, че са се отървали от силата на народния гняв, а не виждаха, че между себе си и народа бяха сами издълбали такава пропаст, която нищо, никой и никога не бе в състояние да запълни. Мост между фашизма и народа вече не можеше да има и фашистката буржоазия скоро сама трябваше да се убеди в това, когато с нови сили се надигнаха на борба трудещите се в страната.

Фашизмът не пощади и трудещата се българска младеж. С дива жестокост се смазваше всеки неин опит да се организира и да се бори за защита на своите икономически, политически и културни интереси. По време на априлските събития заедно с партийните дейци загинаха едни от първите ръководители на Комсомола: Атанас Стратиев, Тодор Димитров, Коста Шулев и много други редови комсомолци. Стотици минаха достойно през изпитанията в полицейските участъци и затворите. Младите български комунисти се оказаха достойни за своята борческа организация, за доверието на Партията. Те предпочитаха геройската смърт пред измяната, пред подлото капитуланство. Членът на ЦК на БКМС Атанас Стратиев, който работеше и във военната организация на Партията, се хвърли от четвъртия етаж на ареста, без да промълви дума пред враговете. Комсомолецът Емил Марков след мъчителни инквизиции се хвърли от горните етажи на тогавашната „Обществена безопасност“. Той остана жив по една случайност, за да загине през годините на Втората световна война като един от ръководителите на въоръжената народна борба против фашизма. А такива примери има не един и два. Юнашки защитаваха честта на Комсомола и делото на Партията комсомолците, които бяха изправени пред фашистките съдилища.

Скъпи жертви даде и Земеделският младежки съюз — ЗМС, и между тях ръководителите на лявото крило на Съюза — Цвятко Аврамов, Радослав Нотев, Сергей Румянцев.

Обезправената трудеща се младеж от града и селото трябваше да изпита на гърба си всичката тежест на капиталистическата експлоатация. И в условията на относителна частична стабилизация на капитализма положението на българския народ и неговата младеж се влошаваше безспирно. Висока производителност на труда, което характеризираше капиталистическата стабилизация в България, се постигаше чрез увеличаване на работното време, чрез намаляване на работническите надници, чрез масово прилагане в производството на женския и детския труд. Скъпотията се увеличаваше и въпреки че на пазара се изнасяха все повече и повече стоки, купувачите бяха малко и все намаляваха. Това противоречие криеше в себе си опасност от нова криза за българската икономика. И тая криза не закъсня да се появи.

Особено тежко беше положението на работническата младеж. По непълни изчисления в индустриалното производство бяха заангажирани около 300 хиляди млади работници и работнички. В някои отрасли на производството — тютюневия, текстилния и др. — повече от половината от заангажираните работници бяха младежи. Така в Пловдив от около 12—14 хиляди тютюневи работници не по-малко от 70% бяха младежи и девойки. Повече от половината от общото число тютюневи работници в Хасково бяха младежи. В тютюневите складове в Пазарджик работеха хиляда и осемстотин младежи и девойки. От общо двеста души работници във фабрика „Балъкчиев“ — София 130 бяха девойки и жени от дванайсет до два̀сет и пет годишна възраст. Осем-часовият работен ден, извоюван от работническата класа след Първата световна война, не се спазваше. Работният ден се движеше от 9—10—12 часа при нищожни надници. За равен труд жените получаваха по-ниски заплати. Много фабрики и особено занаятчийски работилници бяха пълни със съвсем невръстни деца, които като чираци влачеха робско съществуване. Собствениците често глобяваха работниците, удържаха им от надниците, използваша ги за каквото им хрумне. Йордан Лютибродски, геройски загиналият комсомолски ръководител от Враца, след като завършил тъкаческо училище, постъпил през 1928 г. на работа в една недостроена тъкаческа фабрика в Русе. Вместо в тъкачницата обаче господарят го карал да бърка бетон за дострояване на сградата. „Аз забелязвам — пише седемнайсетгодишният Лютибродски до баща си, — че вместо да науча нещо, напротив, забравям и туй, дето го знаех. Вместо да ми дава, каквото е нужно за работа в тъкачницата, той ме праща да му правя бетон. И това се повтаря няколко пъти, докато най-после му казах, че не са ме пратили да правя бетон, а той се изсмя и каза, че трябва да му платя, задето ме е научил да правя бетон...“

Младите работници се трудеха при крайно нехигиенични условия. В пловдивския тютюнев склад „Коцуоглу“ работеха около 230 младежи (от общо 320 работници) по осем и половина часа на ден. „Законът за хигиената не се спазва — пише тогавашен вестник, — липсват всякакви вентилатори, а работниците са така натъпкани, че едва ли се пада на човек по 3 куб. метра въздух.“ В склада на тютюневия

консорциум във Враца работеха от 100 до 250 млади работнички, чието число постоянно се менеше при крайно нехигиенични условия и за мизерни надници. В положение на крепостници работеха единайсет — седемнайсет-годишни момичета във варненските текстилни фабрики „Текстил“, „Прогрес“ и „Принц Кирил“.

Често явление бяха злополуките в производството. Поради лоши предпазни мерки избухна барутен взрив в софийския военен арсенал. В огъня изгоряха 25 работника, повечето младежи, и още толкова бяха измъкнати полуживи — задушени и силно обгорени. Вследствие експлозия в мина „Твърдица“ бяха ранени 23 работника и 3 бяха убити — двамата от тях бяха ученици, дошли да работят през ваканцията. По време на експлозия в софийската фабрика „Въгледвуокис“ бяха убити 3 младежи и един беше ранен.

Тежко страдаше работническата младеж и от безработицата. От общо сто хиляди безработни, които имаше в страната, близо половината бяха младежи.

Непоносимите условия, при които живееше и се трудеше младежта, се отразяваха пагубно на нейното здраве, на морала ѝ. България по това време беше на първо място в Европа по туберкулозни заболявания, а известно е, че туберкулозата е бич преди всичко за младежта. Според една проведена тогава анкета 40% от софийските ученици боледували от туберкулоза. На основата на тежките икономически условия застрашителни размери вземаше детската и младежка престъпност, проституцията. „Глад, болести, нехигиенични жилища, мизерни трудови условия, ниски над-

Вестник „Младежка дума“

ници, дълъг работен ден или безработица — ето това води към израждане на най-скъпото за един народ — неговата младеж — пише в „Младежка дума“. — А грижи ли се някой за подобрене положението на тая младеж, за осигуряване съществуването ѝ? Не!“

Фашистката диктатура беше препълнила затворите със стотици млади хора, които излежаваха дълги присъди. В затворите гинеше в своята най-хубава младост най-добрата част от българската младеж. Постоянно се фабрикуваха „процеси“, „конспирации“, „заговори“ и нови и нови младежи прекрачваха прага на полицейските участъци, изпитваха целия ужас на фашистката инквизиция. Те имаха само една вина — бяха видели докъде ще доведе фашизмът народа ни и бяха посветили живота си на борбата за освобождението на трудещите се. В Пазарджишкия затвор от общо 62, посочени в списъка на задържаните, 37 са под тридесетгодишна възраст. От 38, посочени в списъка на политическите затворници в Пловдивския затвор, 25 са под 30 години. От 24 затворници, посочени в списъка на Шуменския затвор, под 30 години са 20. А така беше из цялата страна.

Варварският закон за защита на държавата задушаваше всеки опит за свободно проявяване на трудещата се младеж. По силата на тоя закон през 1926 г. бяха осъдени на смърт четирима членове на ЦК на БКМС, между които другарите Вълко Червенков и Рубен Аврамов. През есента на същата година бяха арестувани над 400 младежи. Един след друг се заредиха комсомолски процеси. По време на изтезанията в полицейския участък се самоуби секретарят на Врачанския окръжен комитет на Комсомола Борис Пирдопски. Пребити от бой, починаха двама комсомолци от Плевен и Михайловград. Както съобщава самата буржоазна преса, арестуваните няколко десетки комсомолци от Дупница били подложени на нечовешки изтезания в полицията. Самоубиха се арестувани комсомолци в София (Крум Дудов), Пловдив (Димитър Ментанов), при опит за бягство бе убит студентът Димитър Вълков. Под съдебна отговорност само в София бяха подведени 37 комсомолци. Комсомолски процеси бяха гледани в Дупница, Шумен, Плевен, Търново, Враца, Габрово, София, Сливен, Пловдив, Пазарджик. Пред фашисткия съд младежите не молеха по-

щада, а смело разобличаваха фашистките престъпления и фашистките инквизитори. В Габрово бяха осъдени четирима комсомолци на 7 и 5 години затвор за разпространение на лозунги и позиви във връзка с международния младежки ден. Между осъдените беше и младият тогава работник Райко Дамянов. Подсъдимите срещнаха присъдата с лозунги срещу фашисткото правосъдие и фашизма. Пловдивският процес завърши, като подсъдимите издигнаха лозунги в чест на Българската комунистическа партия и Съветския съюз и с дружно пее на Интернационала.

Срещу обезглавяването на българската младеж се надигна протест в цяла Европа. Видни общественици, юристи, учени, писатели със световно име като Стефан Цвайг, Карин Михаелис изобличиха зверствата на българския фашизъм.

Фашизмът лиши трудещата се младеж от нейна легална класова младежка организация, която да защитава нейните права, да я води в борбата за по-добро бъдеще. Революционното младежко движение в страната претърпя тежък удар през 1925 г. Българският комунистически младежки съюз с разстроени организации, с ръководен кадър избит или пратен по затворите беше поставен в най-дълбока нелегалност. Но младежта не можеше да бъде оставена сама срещу пристъпите на фашизма. И Партията постави задача за бързото възстановяване нелегалните организации на Комсомола, за намиране легални форми и средства за масова работа сред широките младежки слоеве.

Първи се заеха с възстановяване на организацията си софийските комсомолци. Съставът на ЦК на БКМС беше попълнен с по-малко известни на полицията комсомолски дейци. Започна да се печата на циклостил нелегалният вестник „Червено знаме“. Появиха се отново позиви, които възвестяваха на младежта, че Комсомолът живее, вдъхва ѝ сила и вяра. В края на август, по време на събора в Драгалевския манастир, присъстващите бяха осеяни с комсомолски позиви. Фашистката власт, която тръбеше, че комунистите са окончателно унищожени, се стресна. Жълтият печат хленчеше, че „комунистическата змия“ е почнала отново да съска и призоваваше да се вземат мерки за смазването ѝ.

В скоро време в София бяха възстановени районните организации и се сформира окръжен комитет на БКМС. Цен-

тралният комитет си постави задача да възстанови връзките с провинцията. От София бяха изпратени инструктори на ЦК, които се срещаха с комсомолските дейци по места и помагаша за възстановяването на нелегалните организации. Трудностите бяха много — освен преследванията от страна на властта трябваше да се преодолее капитулантството вътре в организацията, да се изолират на отделни места предателите. Във връзка с отказа на някои комсомолски дейци да разпространяват нелегални материали ЦК изпраща сериозно предупреждение към местните организации. „ЦК на БКМС — се казва в писмото — взема повод от това, за да напомни опасността, че възприетата тактика на свиване в организационната черупка и политика на скръстени ръце биха ни отвели в една затънтена улица, от която не бихме могли да намерим никакъв изход.“

До края на 1925 г. Централният комитет успява да възстанови връзките си с почти всички важни провинциални центрове. Секретарят на ЦК на БКМС — Жак Натан, отива във Виена, където се беше установил ЦК на БКП, за да влезе във връзка с партийното ръководство и да получи инструкции за по-нататъшната работа. По това време идват решенията на Московското съвещание на ЦК на БКП, което направи първата преценка на събитията през 1923—1925 г. и набеляза политическата линия на Партията. Решенията характеризираха положението в България като начало на капиталистическа стабилизация и отлив на революционното движение, което налагаше да се премине към организирано отстъпление, към окопаване сред масите и подготвяне на силите за новия революционен подем. Съвещанието призова трудещите се маси в страната на борба против фашисткия терор и за амнистия на политическите затворници, против скъпотията и за запазване осемчасовия работен ден и увеличение на надниците. На основата на тия решения партийните организации се заеха с укрепването си и с разширяване влиянието на Партията сред трудещите се.

В резолюциите на съвещанието се оценяваше високо работата, която вършеше Комсомолът. „Комунистическият младежки съюз наред с Партията и под нейното ръководство участва в революционното движение на страната. . . През всичкото време той е съблюдал строго партийната дисциплина и е изпълнявал възложената му от Партията работа“.

Докато Комсомолът работеше упорито за възстановяването и укрепването на своята нелегална организация, буржоазията насочваше сили за изпълнение на своя план за откъсване на младежта от влиянието на Комunistическата партия, за спечелване младежта на страната на фашизма. В този план влизаше унищожаването на единството между двете най-големи организации на трудещата се младеж — БКМС и ЗМС — и изграждането на цял ред буржоазни младежки организации — партийни (за синовете на капиталистите) и „аполитични“ (за децата на народа). Особена услуга в това отношение им оказваха десничарските среди в БЗНС и БЗМС.

Единството на работническата и селска младеж се роди в подготовката на героичното Септемврийско въстание и се закали в огъня на въстанието и в общите изпитания след неговото поражение. Но след априлския атентат, когато погинаха много от ръководителите на ЗМС — поборници на работническо-селското единство, в ръководството на Съюза постепенно вземаха връх десничарските елементи, които против волята и интересите на по-голямата част от членската маса водеха политика в угода на буржоазните елементи. Лозунгът на десничарите беше превръщането на ЗМС в културно-просветна организация, която да стои далеч от политическия живот и да не се интересува от борбата на селската младеж за хляб и правдини. Комсомолът следеше живо борбите, които ставаха в ЗМС, и решително подкрепяше лявото крило, което изразяваше тежненятия на трудещата се селска младеж. Комсомолът посрещаше положително правилните лозунги, които издигаше левията на ЗМС против Закона за защита на държавата (ЗЗД), за амнистия;

Вестник „Младежка искра“

против спекулата, за подобряване икономическото положение на селячеството; даваше им гласност сред обществеността. Същевременно Комсомолът напомняше за опасността от капитулация пред десничарите и напомняше, че земеделската младеж „обединение или примирение със своите заклетни врагове и общ конгрес не може да прави“. Но за съжаление на Четвъртия конгрес на ЗМС, който се състоя през ноември 1927 г., левията отстъпи пред натиска на десницата и бе извършено обединението на Съюза на реакционна основа. „Четвъртият конгрес — писа комсомолският вестник „Младежка дума“ — тикна БЗМС силно назад и вдясно от борческите традиции, които младежкото земеделско движение беше взело с толкова тежки борби от 9 юни 1923 г. насам.“

И така буржоазията успя в първата част от своя план за завоюване на младежта — с помощта на десницата в БЗМС тя си осигури откъсването на земеделската младеж от единодействието с младите работници от града. Едновременно с това се образуваха и укрепваха различни младежки буржоазни организации. Към буржоазните партии съществуваша младежки съюзи, които коваха кадри на буржоазията за властта, но те бяха малобройни — в тях членуваха главно безделниците на капиталистите. А за синовете и дъщерите на трудещите се буржоазията издигна лозунга за „безпартийността“, за „аполитичността“, за „неутралитета“. Буржоазията се стремеше да завоюва и туристическите, въздържателните, спортните и другите масови младежки организации. За насаждане на великобългарски шовинизъм и войнствен националистически дух се появи фашистките организации „Хан Кубрат“ и „Родна защита“.

БОРБА ЗА ЛЕГАЛНО ПРОЯВЛЕНИЕ НА КОМСОМОЛА. ВЕСТНИК „МЛАДЕЖКА ДУМА“

Комсомолът, поставен в тежки нелегални условия, не можеше да се бори срещу напъните на буржоазията да спечели младежта. Въпросът за намиране легални форми за проявление стана насъщен въпрос за трудещата се младеж. Партията овреме съзря опасността за изолиране на Коммунистическия младежки съюз от широките младежки маси и взе мерки за предотвратяване на тая опасност. Единствената ле-

гална форма за работа на Партията тогава бяха образуваните през 1925 г. Независими работнически професионални съюзи (НРПС). Следвайки партийните указания, БКМС обърна сериозно внимание на масовата работа сред младежта. Комсомолците изграждаха младежки групи към НРПС, от чието име се организираха публични младежки събрания, изнасяха се лекции по марксистко-ленинското учение и пр. Важно завоевание на Комсомола за публична проява и за ръководене ежедневните борби на младежта беше излизането на вестник „Младежка дума“, чийто първи брой се появи на 22 март 1926 година.

За трудещата се българска младеж легална младежка организация беше нужна като въздух и слънце. Тя беше нужна като оръжие, като средство за защита икономическите интереси на младежта, за борба против непоносимите условия на живот. Тя беше необходима за политическата борба, за защита политическите права на младежта, против ЗЗД, за амнистия. „Работническата младеж — писа в „Младежка дума“, — поставена при невъзможни условия на съществуване, е лишена от правото да си създаде своя класова младежка организация. Това е едно аномално положение. Работническата младеж се нуждае от организация за защита на икономически, духовни и политически интереси. Състоянието на младежките сили в този момент поставя пред работническата младеж големия въпрос за намиране на пътища, които ще я изведат от това аномално положение.“

Но намирането на правилните пътища се оказва трудно. В началото на 1926 г. борбата за легална младежка организация се постави на погрешна основа. Ръководството на Сциалистическия младежки съюз (СМС) реши да използва за свои цели широкото движение на трудещата се младеж за легално политическо проявление. Така беше издигнат лозунгът за „младежко единство“. По това време СМС беше малочислена опортюнистическа организация, която сляпо вървеше по предателския път на сакъзовци и пастуховци. Образуван през 1921 г., към края на 1926 г. Съюзът имаше 31 градски и 50 селски дружества с около 1500 члена — 423 индустриални работници, 287 занаятчийски работници и останалите — селянчета и учащи се. С подкрепата си на деветоюнския фашистки преврат и яростната си противосъветска и противокомунистическа пропаганда СМС не можа

да спечели влияние и доверие сред трудещата се младеж. Затова лозунгът за изграждане единен младежки съюз за ръководството на СМС беше средство за повдигане авторитета на организацията им. То се надяваше, че при условията на фашистката диктатура, когато Партията и БКМС работеха в най-дълбоко подполие, ще съумее да се наложи над работническата младеж и че новият единен младежки съюз ще остане верен на опортюнизма.

Тия намерения на СМС не бяха разбрани от комсомолското ръководство. То възприе лозунга за единство преди всичко като средство за създаване на класов младежки съюз, за осъществяването на което трябваше да се използват всички възможности.

За отпразнуването на 1 май 1926 г. по инициатива на Комсомола беше образуван общ комитет от представители на младежките групи при НРПС, на младежите, членуващи в Свободния синдикален съюз, и на Социалистическия младежки съюз. Непосредствена задача на този общ комитет беше да заинтересува и въввлече колкото може повече младежи в първомайската акция. Тази стъпка на комсомолското ръководство беше безусловно правилна, но това не беше само стъпка, а начало на едно обединение на работническата младеж на базата на съществуващия легално Социалистически младежки съюз. Така в издадения от комитета първомайски позив се казваше: „Първи май трябва да послужи като начало и на едно събиране на младежките сили в страната. На 1 май младите робни на труда трябва да се наредят под единното знаме на общия синдикален комитет, на което стоят написани исканията на младежта . . .“ На уреденото от комитета първомайско събрание задачата за изграждане единна борческа младежка организация се постави и от представителя на младежите при НРПС, и от представителя на СМС. Във връзка с 2 юни общият комитет издаде позив, с който приканваше младежта да изгражда такива комитети из цялата страна. Ботевият ден също бе чествуван общо.

На страниците на „Младежка дума“ се обсъждаше характерът на бъдещата единна организация. На първо време трябвало да се изгради младежки синдикален апарат в професионалните секции, който да привлече широката неорганизирана младежка маса в производството, както и безработ-

Ремсисти на излет

ната младеж. А това привличане било възможно само на почвата на преките икономически интереси на младежта. Следващата крачка е свикването на секционни младежки конференции, на които да се оформят младежките секционни комитети при настоятелствата на професионалните секции. Така трябваше да се стигне до създаването на общо национално ръководство на младежките комитети при професионалните съюзи, което заедно с младежите при Свободния синдикален съюз и СМС ще образуват Централна младежка акционна комисия с разклонения по цялата страна. Централната комисия трябва да пренесе работата си от рамките на организацията в средата на широките безпартийни, неорганизирани младежки маси от предприятията. В процеса на това общо младежко раздвижване ще се определи и физиономията на бъдещия младежки съюз. За Комсомола обаче беше напълно ясно, че тоя съюз не може да се изгражда на други принципи освен на класови, че той трябва да се роди отдолу, под напора на младежките нужди и желания, че той трябва да води младите работници, да обединява усилията им и в името на конкретните им икономически искания да ги доведе до осъзнаване на необходимостта от легална младежка организация.

Сумирани, възгледите на Комсомола за единния младежки съюз се свеждаха до следните моменти:

а) Съюзът трябва да се създаде отдолу — от самата работническа младеж;

б) Съюзът трябва да бъде класов — да защитава класовите интереси на работническата младеж и да бъде непримирим противник на общоделството и на другите враждебни на марксизма течения;

в) Съюзът трябва да бъде борчески — да ръководи борбите на работническата младеж.

Комсомолът се отнасяше внимателно към внезапно появилите се стремежи към единство на работническата младеж у ръководството на СМС. „Социалистическа младеж“ (органът на СМС — б. а.) добре подема въпроса — пишеше „Младежка дума“. — Ще съумее ли да разбере обаче добре младежките искания и да се приспособи към тях, това бъдещето ще покаже. Ние все още не сме изгубили надежда за това. Дано!“ А по друг повод: „Социалистическият съюз, ако иска да излезе от това положение на бездейност и слабост, трябва да направи една смела крачка напред — да скъса с отвратителното общоделство . . . и да тръгне по пътя на енергичната защита на класовите интереси на работническата младеж“. Както се вижда, отношенията са ясни, а условията — категорични. Но все пак беше направена важна грешка. Недооценено бе, че при липсата на действително класова, марксистическа младежка организация изграждането на единния младежки съюз би укрепило позициите на опортюнизма и че това са подбудите, които направиха ръководителите на СМС сторонници на младежкото единство. Единен младежки съюз заедно с проповедниците на класовото сътрудничество с буржоазията не би могъл да спечели доверието на работническата младеж. Това от комсомолското ръководство не беше разбрано и за да се разбере, трябваше да се притече на помощ Комунистическата партия и Комунистическият интернационал на младежта (КИМ). Благодарение на помощта на Партията и КИМ Комсомолът видя опасността, която крие в себе си за революционната работническа младеж лозунгът за единен съюз със СМС и с не този лозунг. Младежкото раздвижване, което съществуваше в стра-

Ремсисти от село Лопушна

ната от началото на 1926 г., трябваше да се насочи към създаването на действително класова младежка организация.

ЦК на БКМС взе ясен и твърд курс на създаване легален класов съюз на работническата младеж. В брой 12 (юни 1926 г.) на в. „Младежка дума“ беше публикувана статията „Към пролетарски младежки съюз“. В нея се опровергаваха твърденията на буржоазната преса, че се готвело обединение на младежите при НРПС и СМС. След като напомня, че СМС е политическа организация, свързана с Партията на широките социалисти и Социалистическия младежки интернационал, статията подчертава: „Само това е достатъчно, за да се види каква е политическата и идейна физиономия на този съюз“. „Със Социалистическия младежки съюз — пише вестникът — може да става въпрос за общи и единни акции в името на конкретните нужди, засягащи общите интереси на работническата класа в даден момент... Но за обединение не може да става въпрос, без работническата младеж да

е създавала своя организация. Въпросът се свежда не до обединение, а до създаване на масова младежка организация, от която в момента се чувствува нужда.“ И статията завършва с призив: „Млади работници, напред към масов работнически младежки съюз“.

Вестник „Младежка дума“ стана трибуната, чрез която Комсомолът насочваше борбата на трудещата се младеж за изграждането на класова работническа младежка организация. Това беше наистина борчески, любим вестник на народната младеж. На неговите страници се поместваха дописки за тежкото положение на младите работници, жестоко ограбвани от своите господари. Анкетата за икономическото и политическото положение на младите работници и селяни, която поде вестникът, показва потресаваща картина на безрадостното съществуване на хиляди млади хора в страната. Вестникът призоваваше работническата младеж да се бори за своето освобождение от капиталистическите окови. На неговите страници младежта се запознаваше с живота на трудещите се и младежта в Съветския съюз, възпитаваеше се в любов и привързаност към първата социалистическа страна. Чрез своя орган младежите изразяваха своята пълна подкрепа на Комунистическата партия в борбата ѝ за пълна амнистия.

За кратко време „Младежка дума“ успя да сплоти около себе си будната работническа, селска и учаща се младеж. В списването и разпространяването му участваха дейно младежи от цялата страна. Около самата редакция беше създадена редакционна школа от 17 души, почти всички работници. Подобни школи възникнаха и в някои места из провинцията. Задачата на школите се състоеше в това: да участвуват най-активно в списването на вестника, да имат свои разклонения по фабрики, мини, работилници, да провеждат широка просветна работа сред младежта. Редакционните младежки школи бяха една от първите организационни форми за проявление на Комсомола след априлските събития.

Вестникът работеше системно за изграждането на здрава и организирана мрежа от свои разпространители и настоятели. Той поставяше задача пред съзнателните младежи да си разпределят населените места на райони, като за база

вземат индустриалните предприятия. Постепенно да привличат настоятели във всяко предприятие, които същевременно да бъдат и дописници, и организатори на системна политическа и просветна работа сред работническата младеж. Цялата тази дейност целеше да утвърди мнението, че работническата младеж трябва сама да започне изграждането на работническия младежки съюз като своя класова организация.

Вестникът откри широка дискусия за характера на бъдещия легален младежки съюз. Всички участници в дискусията бяха единоплушни, че нуждата от легален младежки съюз е насъщна за работническата младеж и работническият младежки съюз трябва да бъде класов съюз, дело на самата работническа младеж, неотделим от общото движение на пролетариата за политическо и икономическо освобождение. „Трудовото младежко движение в България — пише младеж от Плевен — още в своето организационно зачатие и в масовото си бурно проявление е представлявало брънка от общото класово движение на трудещите се... Следователно организационното изграждане на младежкия работнически съюз е възможно само във връзка и тесен контакт с общото трудово-освободително движение.“ Решителен отпор се даваше на сектантските предложения, според които РМС трябвало да се състои само от млади работници, за да се опазел от „разводняващото влияние на дребната буржоазия“. Вестникът подчертаваше, че работническата младеж е длъжна да привлече в борбата против буржоазния строй всички трудещи се младежи под нейно ръководство, защото работническата младеж е „рожда на пролетариата, когато историята е отредила да изгради новото общество“. Сериозен отпор получи и мнението, според което преди всичко младежите трябвало да се включат на активна работа в НРПС и чак когато професионалните съюзи се превърнат в масова организация на всички трудещи се, младежите биха могли да се оформят в младежки съюз, но като секция към НРПС. Това беше неправилно смесване на политическата организация с професионалния съюз. „Младежите отделна професия ли са и специфични професионални интереси ли имат, за да имат нужда да се обособят в отделна секция от общата синдикална организация?“ — справедливо питаха мнозина. Младежният съюз трябва да се изгради от младежите във фабриките и предприятията, за да групира силите на младежта в името

на непосредствените ѝ икономически интереси, но на политическа основа, да пресече попъзновенията на капиталистите и техните оръдия да привлекат младежта на своя страна.

След големия провал в Комсомола в края на лятото на 1926 г. в страната се завърна нелегално и стана секретар на ЦК на БКМС Никола Кофарджиев. Разстройството в комсомолските организации беше бързо ликвидирано. На 2 декември 1926 г. по инициативата на комсомолец Иван Пенев в село Смолско, Пирдопско, беше образувано първото работническо младежко дружество в страната. В „Младежка дума“ помести протокола за основаването на дружеството, в който се изказваше съжаление, че няма „работническо младежка централа“, към която дружеството да се присъедини и се подканваше трудещата се младеж да започне изграждането на работнически младежки дружества. На страниците на вестника се откликна веднага секретарят на ЦК Н. Кофарджиев, който подкани „трудещите се младежи по села и градове да последват примера на смолските младежи“. През януари 1927 г. ЦК на БКМС даде нареждане за непосредствено образуване на работнически младежки дружества. Образоването на работнически младежки съюз от агитационен лозунг се превърна в практическа задача пред трудещата се младеж.

На 22 февруари 1927 г. в София бе провъзгласено образуването на Работническата партия — легалното проявление на Комунистическата партия. Тая вест се посрещна с възторг от трудещата се младеж. В много писма до своя орган тя изрази огромната си радост, че работническата класа се сдоби отново със своя партия. „Българската пролетарска младеж посреща с радост Работническата партия — пишат от Пловдив. — Ние ще я подкрепим, защото тя е нашата класова организация, а ние знаем, че класосъзнанието и организацията са сила. Ние също викаме да живее делото на работниците. И по-нататък онова, което е наш дълг, ние ще го изпълним въпреки всичко, към изграждането на Работническия младежки съюз към нашата партия“. Подобни писма бяха изпратени от София, Варна, Хасково и други места. Образоването на Работническата партия даде силен тласък на борбата за създаване на Работническия младежки съюз.

ИЗГРАЖДАНЕ НА РАБОТНИЧЕСКИ МЛАДЕЖКИ ДРУЖЕСТВА ПО МЕСТА. УЧРЕДИТЕЛНА КОНФЕРЕНЦИЯ НА РМС

Още докато траеше дискусиата на страниците на вестник „Младежка дума“, в София беше образувано работническо младежко дружество. На 3 април 1927 г. в галерията на една софийска бирария насяда голяма група младежи. На масите бяха разположени шишета лимонада и сайдер, за да придадат на събранието вид на младежка веселба. След краткия доклад, който изнесе редакторът на „Младежка дума“ Цветан Стефанов, и разискванията, които станаха по него, трийсет и двама души сложиха подписа си под учредителния протокол. Бе избрано ръководство от осем души, между които Иван Илчев, Янко Петков, Димитър Брайков, Деню Чоканов. Ръководството бе задължено да изработи в най-къс срок програмна декларация на дружеството, която да се разгледа и одобри от дружествено събрание. Като съобщаваше за образуването на софийското младежко дружество, „Младежка дума“ призова: „Нека не остане в София съзнателен млад работник извън своето дружество. Нека примерът на софийските младежи да бъде последван и от работническата младеж из цялата страна, където и да живее и работи — по градове и села.“

Но софийското младежко дружество не можа да заживее на първо време пълнокръвен живот и да се превърне бързо в стожер на движението за образуване на РМС. Освен трудностите, които създаваше фашистката власт, борбата за създаване на РМС срещна противодействието на сектантските елементи, настанили се в задграничното ръководство на Комсомола. Те побързаха да обявят снемане на курса за образуване на легална младежка организация, като го обявиха за опортюнистически. Според техните разбирания освен нелегалния Комсомол друга класова организация на работническата младеж не можело да съществува. Те не виждаха голямата опасност, която представлява за широките младежки маси настъплението на буржоазията срещу младежта; че Комсомолът е обречен на пълно парализиране, ако не си осигури своевременно възможност за свое легално проявление. Само месец след като беше образувано софийското дружество, вестник „Младежка дума“ трябваше да помести статия, в която се твърди, че „съюз в настоящия

момент не трябва да се образува, а напротив, усилията на класосъзнателната младеж трябва да бъдат насочени към класовото разрастване, заздравяване и укрепване на Работническата партия“.

Тази нова позиция внесе смут и объркване в средите на трудещата се младеж. Движението за образуването на РМС беше спряно в началото на пътя. Софийското дружество дори не се опита да разгърне някаква дейност. Само благодарение на решителната намеса на Комунистическия интернационал на младежта капитулантската линия на левосектантите беше отменена и движението за образуването на РМС получи нов размах. След четиримесечно закъснение „Младежка дума“ помести заключителна статия по дискусиата за характера на легалния младежки съюз. Първата фаза от борбата за РМС — фазата на обсъжданията, на съпоставянето на различни мнения и гледища, за да се дойде до най-правилното разрешение на задачата, завърши. Дискусиата показва, че лозунгът за Работнически младежки съюз не е случайно агитационно средство, а че е наложен от условията, при които е поставена да работи и живее работническата младеж. В статията бе разкритикувано погрешното поставяне на въпроса за легален младежки съюз през началото на 1926 г., като посочи, че това би довело до притъпяване на борческото класово съзнание на трудещата се младеж, до амнистиране на СМС за неговите предателства, до замъкване на младежта в лагера на опортюнизма. Издигането на лозунга за РМС беше важно постижение за трудещата се младеж. Статията подчертаваше твърдото желание на младежта да изгради свой класов, борчески младежки съюз. Образуването му трябва да стане чрез масово раздвижване и активизиране на младежта. РМС, се посочваше в статията, ще ратува за обща борба на работническата и селска младеж против политическата реакция, против деветоюнския фашистки сговор, за подобряване икономическото положение на младежта. „Нека запретнем всички наши усилия — призоваваше вестникът — за незабавното изграждане на нашия борчески, класов работнически младежки съюз! Нека веднага пристъпим към образуване на младежки дружества по села и градове!“

Призивът на вестника откликна в цялата страна. Едно след друго се образуваха младежки дружества. Още през

август петнайсет младежи положиха основите на дружество в Русе. През септември и октомври младежки дружества бяха образувани в Хасково (с 37 члена), в Пловдив (със 70 члена), в Шумен: в някои села. Дружествата се изграждаха на териториален принцип, „за да може — както пишеше „Младежка дума“ — да обгърне в себе си по-широки младежки маси“. По предприятията се поставяше задача да се оформят само групи на РМС, и то ако позволявали условията. След половин година бездействие софийското младежко дружество започна интензивен организационен живот. Подпомогнато активно

Начо Иванов

от партийната организация в София и от членовете на Централния комитет на Работническата партия като Аврам Стоянов, Петко Напетов, то бързо увеличаваше авторитета си сред младежта в столицата. Събранията му се посещаваха от стотици младежи. В края на ноември беше приета и декларацията на дружеството, която стана програмен документ за образуването на РМС. След като очертаваше тежкото положение на младежта при фашизма, декларацията поставяше задача да се премине към обединение на съществуващите младежки дружества в един общ работнически младежки съюз. Декларацията определяше характера и целите на РМС и поставяше икономическите и политическите искания на младежта. В нея се съобщаваше, че настоятелството на софийското младежко дружество се превръща в инициативен комитет на РМС, който ще подпомага образуването на нови дружества и ще поддържа връзка с тях.

На дружествени събрания из страната декларацията на софийското дружество беше широко обсъдена. Такова съб-

рание например се проведе в Княжево. Дружеството в работническия център Сливен, след като разгледа декларацията, предложи всички дружества „да бъдат изградени на производствения принцип като основен принцип на всяка класова работническа организация и най-ефикасен за масовото разрастване на организациите и борбите, които водят последните“. Това предложение обаче не бе прието от „Младежка дума“ — редакцията смяташе, че като легална организация, РМС трябва да се изгражда на териториален принцип.

В работническото младежко дружество в тогавашното софийско село Надежда (сега квартал на столицата) членуваха двайсетина младежи, повечето работници, а по-малко ученици и студенти. Дружеството се събираше редовно на събрания, при хубаво време — на полето, а при лошо — в частни квартири. Към дружеството бе създадена спортна група, в която членуваха много повече младежи и където спортуването и класовото възпитание на младежта вървяха ръка за ръка.

Своите първи стъпки младежките дружества трябваше да направят при крайно трудни обстоятелства, при условията на непрекъснати преследвания и страшен полицейски терор. Фашистката власт си беше поставила задача да задуши още в зародиш всеки опит на работническата младеж за организиране. Първите удари бяха отправени срещу негласния орган на изникващия Работнически младежки съюз — вестник „Младежка дума“. Само до края на 1927 г. срещу редакцията бяха заведени четири дела. За едно недълго разстояние бяха конфискувани осем броя на вестника, а други броеве се конфискуваха в провинцията от местни органи на властта. От постоянните конфискации вестникът неведнъж бе поставян пред непосредствената опасност да прекрати излизането си. Настоятелите на вестника се преследваха и арестуваха. В Асеновград полицията редовно разтуряше заседанията на настоятелството на дружеството, а членовете биваха преследвани и подлагани на побоища. През април 1927 г. беше убит основателят на първото ремсово дружество в страната Иван Пенев. „Полицията запрещава нашите публични и организационни събрания и заседания, върху членовете се упражняват груби насилия, не се разрешава никаква дейност“ — се казва в статията на

Работническо младежко дружество в село Торос. Луковитско

„Младежка дума“, озаглавена „Долу ръцете от РМС!“. И при тия условия естествено бе някои дружества да прекратят дейност още след образуването си, да не устоят на фашисткия терор. Още в началото си работническите младежки дружества трябваше да заживеят всъщност един полу-легален живот. Но повечето устояваха, и не само устояваха, но постепенно разширяваха влиянието си сред младежта, привличаха я на своя страна. С това създаваха предпоставките за обединението на ремсовите дружества в страната в един общ работнически младежки съюз.

Борбата за създаване на легален младежки съюз премина през три етапа. Първият — това беше времето, през което работническата младеж обсъждаше въпроса за необходимостта от създаване на легален младежки съюз и се диреха най-подходящите форми за организиране на младежта при условията на фашизма. Вторият етап започна с преминаването от дискусиите и обсъжданията към изграждането на работнически младежки дружества по места. Докато първият етап се характеризираше с раздвижването на работническата младеж на базата на общото политическо раздвижване на работническата класа и с особена острота се

поставяше въпросът за организирането на младежта, а вторият етап се характеризираше със създаването на младежки дружества в по-големите пролетарски центрове, главната задача през третия период беше да се обединят съществуващите дружества в един общ работнически младежки съюз.

1928 година отбеляза нов подем на класовите борби на работническата класа, в които важно място заемаше и работническата младеж. Нови младежки дружества се появиха в с. Становец—Новопазарско, с. Кривино—Новоселско, с. Лесичево — Пазарджишко, с. Сигановец — Шуменско, с. Кованлък — Търновско, и др. Значително увеличи броя си съществуващите от по-рано — софийското достигна 120 члена, асеновградското — 53 (от тях 46 бяха тютюневи работници). Инициативният комитет за РМС, който работеше под непосредственото ръководство на ЦК на РП, установяваше връзки с дружествата по места, помагаше за активизирането им, съдействуваше за образуване на нови дружества.

През април 1928 г. софийското работническо младежко дружество прие резолюция, с която се предлагаше да се учреди РМС и се сочеше 24 май като дата на учредителната конференция на Съюза. Резолюцията приканваше дружествата да обсъдят дневния ред на конференцията, да свикат общоградски и общоселски събрания, събрания по предприятия и махали, на които да се вземе отношение към учредяването на РМС.

Предложенията на софийското дружество бяха приети.

В навечерието на 24 май по решение на ЦК на БКМС софийското дружество започна да издава в. „Младежка искра“, който след конференцията стана орган на РМС и беше незаменим съветник и другар на трудещата се младеж в България в продължение на двайсет години. Първият брой на вестника излезе на 13 май 1928 година.

На 24 май 1928 г. — деня на славянската просвета и култура, в София на ул. „Позитано“ № 7, в клуба на Работническата партия беше открита учредителна конференция на Работническия младежки съюз. На конференцията бяха представени петнайсет градски дружества с 37 делегати и шест селски дружества с 6 делегати. Обсъждането на въпросите, поставени в дневния ред, започна отзад-напред, та ако

Ремсова конференция в Асеновград

полицията попречи на работата ѝ, поне да бъдат избрани ръководните органи и да бъде приет уставът на Съюза.

Наистина полицията нападна заседанието и делегатите трябваше да се съберат нелегално извън града. Въпреки това конференцията изпълни задачите си докрай. Беше избрано Централно настоятелство и контролна комисия, бяха приети уставът и декларацията на РМС. За членове на първото централно настоятелство на РБС бяха избрани Начо Иванов, Янко Петков, Петър Станчев, Асен Трайчев, Атанас Трайчев, Цачо Цачев, Никола Янев. Конференцията гласува резолюции във връзка с глада и бедственото положение на работниците, бедните селяни и трудещата се младеж в България; против белия терор на фашистката буржоазия и за подпомагането на пострадалите от земетресението младежи.

Особено важен документ на конференцията представлява декларацията на РМС, която очертаваше характера, целите

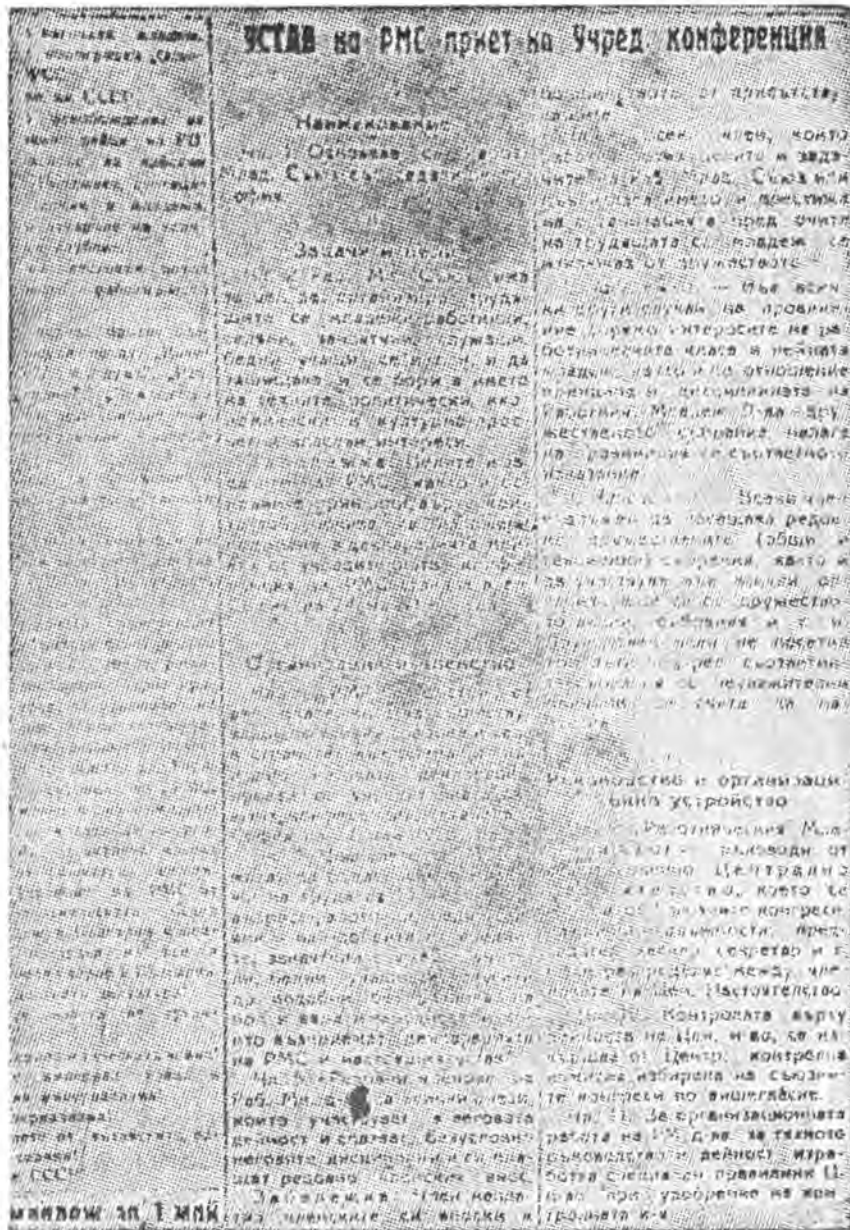
и задачите на Работническия младежки съюз в България. Характеризирайки деветоюнския фашистки преврат и положението в страната под фашистката диктатура, декларацията изтъкваше причините, които са наложили създаването на РМС. „Безправно политическо, непосилно икономическо и нерадостно културно положение, към което се прибавят още опитите на буржоазията да откъснат младата пролетарска генерация от пролетариата и да я превърнат в палач на своите братя и бащи, майки и сестри — ето цялата картина.“ А оттук и необходимостта от легален младежки съюз — защитник на работническата младеж и ръководител на нейните борби. Декларацията разясняваше, че работническата младеж е неделима, жива част от работническата класа, с чиито интереси и идеали е кръвно свързана. Но освен това тя има и чисто младежки, съответни на възрастта ѝ и положението ѝ в производството интереси и нужди, които не само че не са в противоречие с общокласовите, а напротив — от тяхното задоволяване е заинтересована цялата класа. Затова декларацията издига лозунга: „Никаква борба въвн от знамето на класата!“ В декларацията се разглеждаше накратко борбата на работническата младеж за РМС и се критикуваше грешката, допусната в началото на 1926 г. с издигане на лозунга за единен съюз със СМС.

Декларацията определяше характера на РМС:

— РМС е класова, пролетарска младежка организация, която стои твърдо на почвата на класовата борба и е неприемлива към всякакъв вид опортюнизъм.

— РМС обхваща цялата трудеща се младеж — работници, селяни, чираци, ученици, студенти, служещи, като се признава ръководната роля на пролетарската младеж от града и селото.

— РМС е резултат на широкото младежко раздвижване в страната. „Той не се създава нито от, нито при Работническата партия, а ще бъде организационно самостоятелен.“ В същото време се подчертава, че РМС установява най-тесни връзки с РП, която е легална класова организация на българския пролетариат. Платформата на Партията е платформа на всички трудещи се в страната, включително на младежта, затова РМС я възприема, подкрепя я и се бори за осъществяването ѝ.

Устав на РМС

Декларацията поставяше основните икономически, политически и културни искания на младежта, посочваше нуждата от единодействието на всички трудещи се младежи против реакцията и фашизма. В декларацията се даваше израз на интернационалистическите чувства на работническата и селска младеж. След като напомняше, че лозунгът, „който повече от $\frac{3}{4}$ столетие сплотява работниците от цял свят: пролетарии от всички страни, съединявайте се!“ е лозунг и на РМС, декларацията се обявяваше в защита на СССР и в подкрепа на освободителната борба на китайските работници и селяни.

Учредителната конференция на РМС завърши един важен етап от историята на революционното младежко движение. Нейн основен резултат е, че трудещата се младеж в България се сдоби със свой легален младежки съюз, а Партията — с трибуна за възпитанието на младежта и за масовото ѝ привличане в общата борба на трудещите се в страната против фашизма, за по-добър живот.

РМС НАЧЕЛО НА БОРБАТА ЗА ЗАЩИТА ИНТЕРЕСИТЕ НА ТРУДЕЩАТА СЕ МЛАДЕЖ. ОБРАЗУВАНЕ НА БОНСС

Трудещата се младеж в България посрещна с неизмерима радост и ентузиазъм образуването на РМС. Веднага след учредителната конференция РМС се насочи към естествената си среда — трудещата се младеж от града и селото, за нейното организиране и възпитаване. Под ръководството на Партията РМС оглави борбите на младежта против капиталистическата експлоатация, за политически права и по-добро бъдеще на младото поколение в страната.

Непосредствено след конференцията Централното настоятелство на Съюза обяви агитационен месец на РМС със задача да се основат десетки нови дружества, да се увеличат поне двойно членовете, да се стегнат организационно младежките дружества. Окръжно № 1, което ЦК издаде, посочва тия основни задачи: първа грижа след учредителната конференция трябва да бъде изграждане на ремсови дружества във всеки град, във всяко село; да се масовизират всички дружества. Окръжното поставя въпроса и за единната борба с групите на ЗМС, но... „през главата на водачите-предатели“. А как ще се спечели младежта за делото на РМС? В много статии вестник „Младежка искра“ изтъква, че това може да стане, когато ремсистите се свържат крепко с широките младежки маси. „За да въвлечем младите работници и работнички в редовете на РМС — пише вестникът, — е необходимо да отидем при тях, да изучим тяхното положение, да разберем техните болки и нужди и в името на техните непосредствени искания да ги водим на борба и към организация.“

С такова разбиране на задачите беше обявен агитационният месец на РМС. Успехите бяха повече от насърчителни.

По градове и села възникваха нови и нови младежки дружества, стотици младежи и девойки се вливаха в младежката организация. Дружества бяха образувани в Харманли, Казанлък, с. Рила — Дупнишко, с. Голям извор — Тевенско, Бургас, с. Крън — Казанлъшко, Стара Загора, с. Мерицлери — Чирпанско, с. Шипка — Казанлъшко, Перник, Враца и на много още места. За кратко време РМС обедини в своите редици около 1500 члена. Тези успехи биха били несравнимо по-големи, ако постоянният полицейски терор не стесняваше силно дейността на Съюза. На 25 юни 1928 г. беше разтурено събранието на младежкото дружество в Хасково и няколко младежи бяха арестувани. Веднага след образуването на младежкото дружество във Враца бяха арестувани шест негови членове заедно с дошлия от София редактор на в. „Младежка дума“ — Цветан Стефанов, и подложени на изтезания в полицията. Арести на младежки дейци бяха извършени във Варна и Кюстендил. В Плевен полицията нападна ремсово събрание — един от ремсистите беше тежко ранен. В Ямбол беше задържан членът на Централното настоятелство Янко Петков. Министерството на вътрешните работи не пожела да завери устава на Съюза. На секретаря на Съюза полицията предлагаше да обяви РМС за доброволно разтурен, а като не успяваше да постигне това, арестуваше цели младежки дружества, скрояваше конспирации, възбуждаше процеси. Особена ярост предизвика у фашистката диктатура чествването на четиринайстия международен младежки ден на 2 септември 1928 г. Бяха конфискувани три последователни броя на „Младежка дума“, бяха конфискувани броеве на „Младежка искра“, също специалният позив на ЦН по провеждането на деня, арестуван бе секретарят на РМС — Начо Иванов. Във връзка с позива бе заведено дело срещу всички членове на ЦН на РМС. Целите дружества в Бургас и с. Лесичево, Пазарджишко, бяха арестувани. В Сливен срещу самия 2 септември беше арестувано цялото младежко дружество — двама негови членове бяха осъдени като разпространители на устава и декларацията на РМС. Впрочем почти всички окръжни на ЦН се инкриминираха, понеже РМС нямал право да ги издава — нямал заверен устав, а разпространителите им се преследваха строго. За шест месеца (от септември 1928 г. до март 1929 г.) излязоха само девет броя от в. „Младежка

дума“. За една година от в. „Младежка искра“ излязоха едва деветнайсет броя — и от тях много бяха конфискувани. За това време вестникът смени шест редактори. Имаше няколко последователни броя, всеки от които беше с различен редактор — едва вестникът излязъл, и редакторът се озоваваше в затвора.

Но въпреки трудностите РМС живееше. Неговото влияние растеше. Неговите редове се умножаваха. Младежки дружества бяха образувани в с. Локорско, с. Белово, с. Гложене — Тетевенско, с. Момина клисура, Пазарджишко. Перушица, с. Килифарево — Търновско. Към 1930 г. броят на членовете достигна пет хиляди, а през 1932 — седемнайсет хиляди. Такъв растеж не познаваше нито една друга организация, дори щедро субсидираните и покровителствуваните от държавата официални организации. Много младежки дружества работеха дейно, свързваха се с широките младежки слоеве, привличаха ги на своя страна. Дружеството в село Гложене взе масово участие в селските общински избори, като агитираше за кандидатите на работническата партия. Всяка седмица то устройваше другарски срещи с литературни програми и кратки докладчета, които се посещаваха масово не само от младежите, но и от възрастните селяни. Благодарение на своята разностранна дейност дружеството в село Килифарево увеличи броя на членовете си почти три пъти. Софийското младежко дружество, за да организира и ръководи по-добре младежките борби, обсъди на организационно събрание преминаването на дружеството от териториалния на производствения принцип. Столицата даже беше разделена на пет района, за всеки от които беше утвърден районен комитет. Голямо внимание се обръщаше на класовото комунистическо възпитание на работническата младеж. ЦН подработи и изпрати на дружествата подробен план за просветната дейност, който изискваше във всяко дружество да се образуват просветни школи и марксистически кръжоци. Просветната работа се схваща като средство за отбиване буржоазното влияние сред младежта, на опитите на буржоазията да завладее младежта идейно, и от друга страна — чрез правилното класово възпитание да не се даде възможност за виреенето на всевъзможните пораженски, ликвидаторски и други опортюнистически отклонения, които „отвътре атакуват пролетарското движение и внасят мътилка в класовото

Бонсова конференция на Люлин

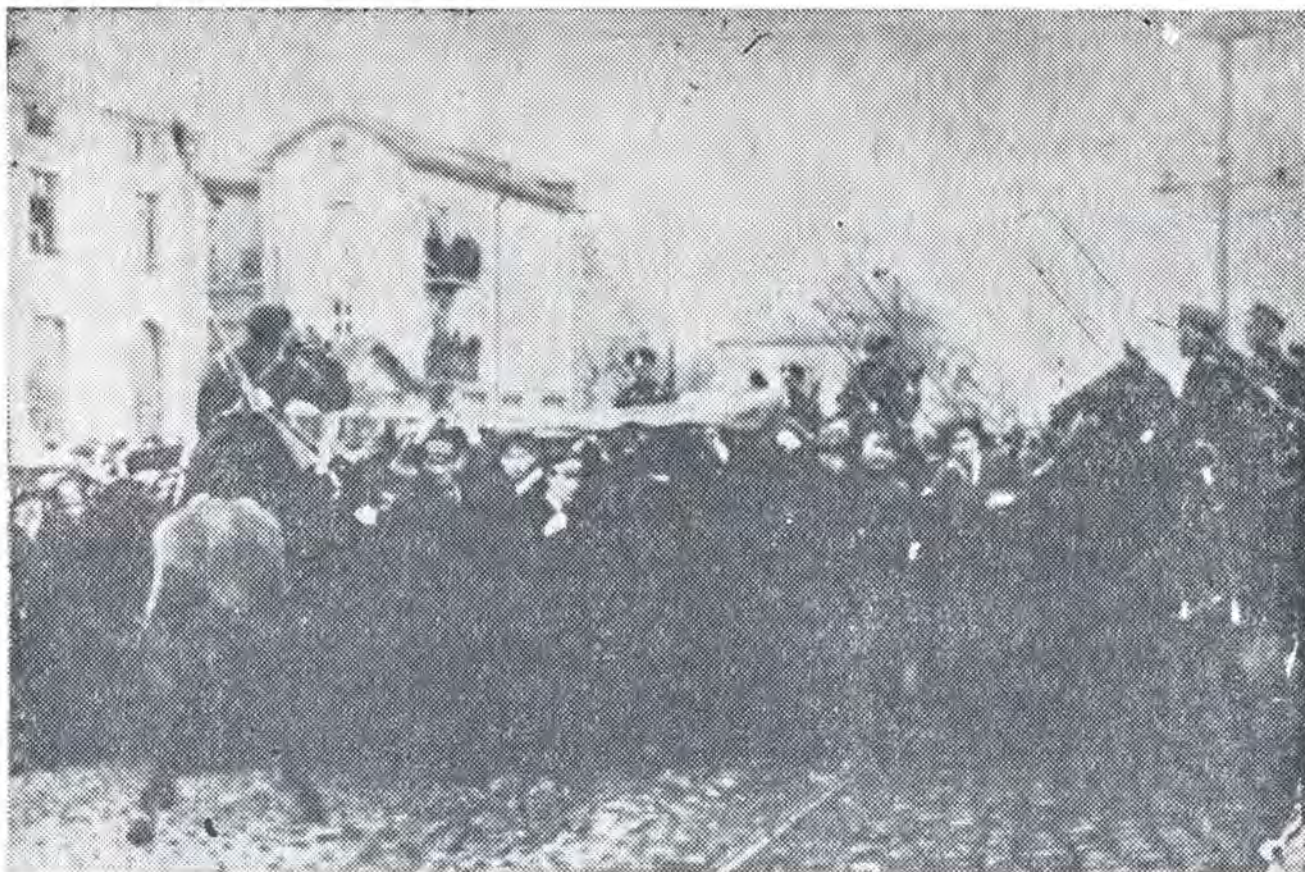
пролетарско движение“. „И затова всеки младеж на труда — набляга планът на ЦН — ... трябва усилено да заработи за класовото си пролетарско образование.“

В центъра на своята работа много ремсови дружества се стремяха да поставят защитата на непосредствените интереси на младежта. „Борбата на младежта — предупреждава и окръжно № 23 на ЦН от юни 1929 г. — да се разгаря въз основа на непосредствените младежки искания.“ По инициативата на РМС се изградиха антивоенни комитети, комитети против терора и за амнистия. По време на голямата тютюноработническа стачка от 1929 г. заедно с общоработническите се издигат и специални младежки искания за бесплатно образование, за равен труд — равна заплата, против преследването на младежките организации и пр. Някои младежки дружества даже сами стават инициатори на стачната борба на работниците. Членовете на ремсовото дружество в дърводелската фабрика на гара Белово били всички арестувани за разпространение на ремсови позиви и за това, че за 1 май

1930 г. подготвяли стачка във фабриката. По предприятията продължаваха да работят младежките синдикални групи. Младежките дружества устройваха понякога излети, издаваха стенвестници, организираха рабкорски кръжоци, уреждаха футболни срещи, образуваха детски групи.

Но поради трудностите, създавани от фашистката власт, и поради господството на пакостния левосектантски курс в Партията тая дейност на РМС не взе необходимите широки размери. Сектантският курс пречеше на Съюза да разгърне всички свои сили и възможности, да заговори с младежта на най-разбран език. Правилните изводи и решения често оставаха само на книга. Книжността беше един от най-съществешите недъзи в работата на РМС през този период. РМС често вярно схващаше нуждите на практиката, на борбата, вярно посочваше една или друга слабост, разкриваше причините и търсеше пътищата за подобряване на работата, но също така често това оставаше само в писанията, в обсъжданията. Поради полицейските преследвания дълго време много дружества не поддържаха никакви връзки с ЦН. На конгреса на РМС, проведен нелегално през 1932 г., бяха представени 17 хиляди члена, но за осем месеца бяха събрани едва 24 хиляди лева членски внос, което говори за много тежкото финансово състояние на Съюза. „Общото състояние на нашия съюз е крайно неудовлетворително“ — констатираше неведнъж и вестник „Младежка искра“, като изхождаше от големите нужди на момента. Буржоазната власт не позволяваше да се вземат мерки за подобряване на това положение, но дори ограничените възможности, които съществуваха, не винаги и не пълно се използваха. През 1929 г. софийското дружество обсъжда и решава да се премине от териториалния към производствения принцип за изграждането на младежки дружества. „Ние сме се откъснали от младежта — с тревога пише „Младежка искра“ следващата година. — Нашите организации са в кварталите, а не в предприятията, където е младежта.“ А след две години конгресът на РМС отново решава: „незабавно преминаване към производствения принцип“. Както се вижда, обсъждания и решения много, а фактически стъпки за провеждане в живота на едно безусловно правилно решение — недостатъчно.

„Младежка искра“ неведнъж бие и по вредните, сектантски методи на работа. „Ние не водим никаква икономическо-

Полицията разгонва студентска демонстрация

синдикална работа сред младежта — самокритично пише вестникът, — когато икономическото положение на младежта се ежедневно влошава. Ние не работим за създаването при нашите дружества на спортни, туристически, музикални, драматически и пр., и пр. кръжоци. Не устройваме в нашите клубове другарски срещи и вечеринки, не правим другарски излети, където нашата младеж да намери свое, пролетарско развлечение и отдых. На това често гледаме като на „буржоазен предразсъдък“, а младежта се нуждае от младежки развлечения, защото е младеж. Щом като ние не правим нищо, за да ѝ ги дадем в една здрава, пролетарска форма, то тя ще ги намира у тези, които ѝ ги поднасят: в буржоазните спортни клубове, в танцувалните салони, в тяхното кино и т. н.“ Но и след тия правилни констатации и ясно изразен стремеж за намиране по-разнообразни форми за работа не се поставя задачата да се работи сред съществуващите масови младежки организации, а да се откъсва младежта от тях и да се образуват отделни масови работнически ор-

ганизации — културно-просветни, спортни, туристически и др.

РМС критикуваше остро бягството от масовата работа. Някои считаха масовата работа за делнична, отклоняваща вниманието на работническата класа от главната задача: непосредствената подготовка за завземането на властта. Такива ремсови дейци не разбираха нуждите на момента, забягваха напред, без да видят, че РМС още не е овладял болшинството от трудещата се младеж. „А без завладяване болшинството от решаващите слоеве на работническата класа и трудещите се селяни — пише „Младежка искра“ — всяка борба за властта е осъдена на неуспех.“ И вестникът разкрива необятни простори за масова работа сред младежта: изграждане на дружества във всеки град и село, образуване дейни групи по предприятия, организиране на работническата младеж в младежките синдикални групи, образуване по предприятията младежки комитети за борба против намалението на надниците и увеличаване на работния ден; разгръщане широка културно-просветна и спортна дейност, откъсване на пролетарската младеж от фашистките организации и др.

Цялото внимание на РМС беше погълнато от организационното затягане и укрепване на Съюза. И другояче не можеше. Без здрава, стегната, монолитна класова младежка организация не можеше да се организира и мобилизира младежта. Организационното укрепване на Съюза и масовата работа трябва да вървят едновременно — посочва „Младежка искра“. „Най-подходящият момент за организационното и всестранно укрепване на работническите организации — подчертава вестникът — това е моментът, когато масите излизат на борба. Ние сме били и ще бъдем винаги с работническата и трудова селска младеж. Зовейки я на смела и упорита борба, организирайки я в защита на нейните интереси, увличайки я в общия поток на борещите се работници и селяни, ние ще градим и изграждаме своя борчески съюз.“

Това показваше и практиката от борбата на работническата класа и нейната младеж. РМС израсна и укрепна в борбата против капиталистическата експлоатация и политическото безправие. Това налагаха още повече условията, при които РМС бе създаден и започна да работи. Световната

Стачкуващи студенти във Варна

икономическа криза, която избухна през 1928 г., засегна остро и нашата страна. Увеличаваше се безработицата, постоянно се намаляваха работническите надници, катастрофално падаха цените на селскостопанските продукти. Негодуванието сред работническата класа и трудещите се селяни растеше застрашително, което доведе и до падането на кървавия фашистки сговор. Във фронта на фашистката диктатура беше направен сериозен пробив. Отново буржоазията трябваше да подири спасение за господството си у представителите на Земеделския съюз и начело със сигурните царедворски „демократи“ беше образувано правителството на така наречения „Народен блок“.

Влиянието на Работническата партия се усилваше бързо. На парламентарните избори през 1931 г. за нея бяха дадени 170 хиляди гласа — 31 нейни представители бяха избрани в Народното събрание. Една година по-късно Партията спечели общинските избори в София, но „демократическото“ правителство отказа да предаде управлението на софийската община в ръцете на работническата класа.

При условията на икономическата криза се влоши рязко положението и на работническата младеж. От общо двеста хиляди работници в страната — съобщава вестник „Млад работник“ — повече от 80 хиляди са младежи. Още по-нашироко се прилагаше евтиният детски и женски труд. Учащата се младеж живееше в безперспективност — на малцина от тях капиталистическата държава можеше да осигури завършване на образованието и подходяща работа. Тежко се отрази кризата и върху бедната и средна селска младеж.

Недоволството, което растеше у младежта, създаваше благоприятни условия за дейността на РСМ, за въвличане нови сили в неговите редове. Под влияние на агитационната работа на РСМ, под ръководството на Партията хиляди младежи вземаха участие в стачните борби на работническата класа. Младежи участваха в героичната двайсет и петдневна стачка на ткстилците от ямболската фабрика „Тунджа“, на текстилците от Варна, на тютюневите работници от Хасково, Пловдив и София.

В средните училища от 50 хиляди ученици близо 12 хиляди бяха обхванати в съществуващите тогава марксистко-ленински кръжоци. Против реакционния дух, който буржоазията насаждаше в училищата, вдигаха стачки учениците от Свищов, Сливен и на други места. Само през учебната 1931—1932 г. стачкуваха учениците от София, Пазарджик, Чирпан, Шумен, Казанлък и др.

Широко политическо раздвижване обхвана и студентската младеж. Още в началото на 1927 г. започна да излиза вестник „Студентска трибуна“ като ратник за Общ съюз на българската академическа младеж. В борба с реакционните фашистки студентски организации постепенно се стигна до създаването на 26. III. 1930 г. на Български общостудентски съюз — БОНСС. Отначало БОНСС бе замислен като широка демократическа и антифашистка организация, която трябваше да обедини цялата антифашистка и демократическа студентска младеж, но поради сектантски грешки бе превърната в поделение на РСМ за университета. БОНСС провеждаше широка просветна работа сред своите членове, ръководеше младежки кръжоци в средните училища, подпомагаше работническата младеж. Но най-славна страница от борбите на БОНСС през този период бе борбата за изгонване на кръволака Ал. Цанков от университета.

БОНСС организира бойкотиране на лекциите на фашисткия професор, което довеждаше до въоръжени сблъсквания с полицията. Десетки студенти бяха пребивани. На протестния митинг против Александър Цанков, организиран от БОНСС, присъствуваха близо 6000 студенти. В позива, който Съюзът бе издал, се казваше: „Александър Цанков е убиец на 30 хиляди невинни български граждани и той не може да бъде професор. Вместо професорска катедра искаме народен съд за убиенца Александър Цанков. Вън от университета кръволокът Цанков!“

В резултат на тая упорита съпротива на народното студентство, организирано и ръководено от БОНСС, правителството бе принудено да забрани на Ал. Цанков да чете лекции в университета.

От не по-малко значение бяха борбите, които БОНСС води в защита на кандидат-студентите за демократизиране на българското висше образование. В неговите бойни редици израснаха такива забележителни младежки и партийни дейци-герои като Малчика, Лиляна Димитрова, Вела Пеева, Димитър Каляшки, Васил Воденичарски, Емил Шекерджийски.

Все по това време към ремсовите дружества развиваха дейност и детските групи. В началото на 1933 г. представители на 1200 организирани пролетарски деца се събраха на първия детски пленум в България.

Но успехите на РМС бяха недостатъчни. Политическото активизиране сред младежта не можа докрай и добре да бъде използвано — въпреки голямото влияние, което Съюзът имаше сред нея. Немалко ремсови дружества имаха затворен сектантски характер, страняха от младежта, а и младежта не се стремеше към тях. Много лошо въздействуваше на работата им постоянното текучество на членове, а и на кадрите на Съюза. Много грешки и слабости, които се виждаха и многократно отчитаха, продължаваха да съществуват и да тегнат на работата. А преследванията на властта се увеличаваха. Вестник „Младежка искра“ излизаше нередовно, „систематически конфискуван, понасящ огромни материални щети“. Така например брой 24 излезе на 25 юни 1930 г., бр. 25 — на 1 ноември същата година, а бр. 26 — на 17 февруари 1931 г. Вътрешното министерство и при „демократа“ Гир-

гинов не завери устава на РМС и забраняваше всякаква негова организационна и публична дейност. Конгресът на РМС бе забранен и неговите делегати трябваше да се събират тайно. Продължаваха арестите на младежките дейци, убийствата. През 1931 г. бе умъртвен в полицията членът на ЦК на РМС Асен Трайчев.

Всичко това сериозно пречеше на РМС, но не беше основна причина за недостатъците в работата му. Основната причина се крие в неправилната политика, която левосектантското ръководство на Партията провеждаше към Младежкия съюз.

ЛЕВОСЕКТАНТСКИЯТ КУРС В ПАРТИЯТА И НЕГОВОТО ОТРАЖЕНИЕ В РАБОТАТА НА КОМСОМОЛА И РМС

Както е известно, през 1929 г., т. е. точно по времето, когато световната икономическа криза прехвърли границите и на нашата страна и на тая основа се разраснаха борбите на трудещите се, в ръководството на Партията взеха връх дребнобуржоазни, сектантски елементи. Левосектантската фракция, заграбила партийното ръководство, имаше неправилно отношение към миналото на Партията, разглеждаше БКП като свършено нова партия, израсла след Септемврийското въстание, а не като резултат от преустройството на партията на тесните социалисти и превъоръжаването ѝ с ленинизма. Изхождайки от това, тя противопоставяше младите партийни кадри на старите, водеше борба против ръководителите на Партията Георги Димитров и Васил Коларов, проповядваше „изкореняване“ на теснячеството, по троцкистки кокетираше с младежта, като я величаеше едва ли не като главна революционна сила. Теорията за „консервативните“ стари кадри и революционните млади кадри оказва пакостно влияние на работата на Младежкия съюз. Тя подхранваше възгордяване, всезнайство, откъсване от действителността и най-опасното — авангардистки тенденции спрямо Партията. Ето какво четем в едно окръжно на РМС от 1928 г.: „Много неща, които много от старите „марксисти“ не могат да разберат, та ако ще и главите си да пръснат от напрежение, младата гвардия на пролетариата днес много лесно и правилно (марксистически) схваща . . .“

Оценявайки положението в страната, левосектантите неправилно твърдяха, че главният стратегически удар на Партията трябвало да се насочи против БЗНС и социалдемократическата партия и определяха Земеделския съюз като „преден отряд на фашистката контрареволуция“. Левосектантите виждаха в невярна светлина политическото и икономическото положение в страната и затова не можеха да поставят ония задачи и лозунги, в името на които Партията би могла да поведе на борба широките народни маси. Заедно с това левосектантското ръководство провеждаше дълбоко погрешна, неленинска политика към Младежкия съюз, в основата на която стоеше демагогската теория за „авангардната роля на младежта“.

По това време работеха две младежки комунистически организации: Комсомолът, който се намираше в дълбока нелегалност, и РМС, който се ръководеше от Комсомола и беше негова легална проява.

Под влияние на левосектантите РМС се изграждаше по подобие на Работническата партия, безкритично възприемаше нейното организационно устройство и фактически се превръщаше в младежка работническа партия. Въпреки някои правилни изказвания и изводи на практика не се виждаше, че младежката организация трябва да бъде масова организация, че тя трябва да обединява широки слоеве от младежта, че трябва да учи и да възпитава младежта. На дело ремсистът трябваше да притежава (а комсомолецът още повече!) качествата, които Партията изискваше от своите членове. Ремсистът трябваше да бъде кален в борбата, да бъде изпитан и готов на всякакви жертви борец, да познава марксизма-ленинизма. Още по-високи стени от предварителни условия ограждаха достъпа на младежите в Комсомола. И това предизвикваше високомерие у ремсистите към останалата младеж, а у комсомолците — дори и към ремсистите. Вместо да живеят сред младежта, да я сплотяват и учат, да я организират и ръководят, те заживяваха със самочувствието, че са свършени, отвисоко гледаха на неорганизираната младеж. И резултатът беше — откъсване на РМС и Комсомола от широките младежки маси, превръщането им в затворени, сектантски организации.

Двете младежки организации не се занимаваха достатъчно с насъщните младежки въпроси, с особените интереси на

младежта. Кампаниите, които се провеждаха, в по-голямата си част бяха политически и въпреки героизма на ремсовите кадри си оставаха малочислени, сектантски акции. Това беше една сурова школа, в която се закалиха много младежки дейци, калени революционери, но школа, която не можеше да увлече младежките маси. Политическите акции в оня момент фактически се изразяваха в единоборство: отделният ремсист — срещу полицията — вместо цялата антифашистка младеж срещу фашистката диктатура.

Тежък недъг в младежката работа беше безконечната заседателщина. Вместо положението и нуждите на младежта — надълго и нашироко се дискутираше по отвлечени политически въпроси, издигаха се заучени сектантски формули и лозунги.

Подражавайки на отношението на Партията към Земеделския съюз и социалдемократическата партия, младежките съюзи насочиха огъня на борбата си срещу ЗМС и СМС. Вместо да се сплотяват всички антифашистки младежки сили в борбата срещу фашизма, ЗМС и СМС биваха обявявани за главна опора на фашистката реакция сред младежта. Докато в първия брой на „Младежка искра“ в статия, озаглавена „За съюза на работническата и селска младеж“, се обявяваше, че: „РМС трябва да се бори най-енергично за класовото затягане на бедните и малоимотни селянчета, да работи за единна борба, като се обръща за тази борба и към младежите от Българския земеделски младежки съюз“, в посетнешните окръжни се поставяше като първостепенна задача „разложителната работа в БЗМС“, а единният фронт се схващаше като привличане на честните членове на ЗМС в РМС и Комсомола. През 1931 г. ЦК на РМС издава дори специална директива по „разложителната дейност в БЗМС“. В нея се говори: „Безусловно е, че БЗМС и БЗНС са главна социална опора на фашистката диктатура днес“. След като се критикува недостатъчната разложителна работа в ЗМС, в директивата се подчертава: „Затова една от нашите главни задачи в село е разложението в БЗМС и привличане следващите го маси в нашите класови младежки и други организации“. Тези възгледи и произтичащата от тях дейност отклоняваше вниманието на трудещата се младеж от действителната опасност в лицето на фашизма, спъваше изграждането

Окръжна конференция в Шумен

на антифашистки младежки фронт, отслабваше борбите срещу фашисткото настъпление.

Не по-добро беше отношението на Комсомола и РМС към различните масови младежки организации. Вместо да работят в тях и чрез тях да възпитават младежта, да ги превършат в крепости на борбата срещу фашизма, Комсомолът и РМС ги обявяваха за фашистки и водеха борби за разложението им.

Откъсването на Комсомола и РМС от младежките маси се проявяваше и от нескончаемите апели за улични трибуни и демонстрации, за обща политическа стачка, които се издигаха по всякакъв повод. Впрочем според сектантските разбирания България се е намирала в условията на революционната криза и борбата за властта те виждаха като съвсем предстояща. Както е известно, професионалният интернационал трябваше изобщо да снесе лозунга за обща политическа стачка в страната, като компрометиран. Така в позива на РМС във връзка с деветнайстия международен младежки ден (1933) като главна задача пред всички дружества се

поставя обявяването на стачки в отделните клонове на производството, които „да се разгарят и пренасят от един бранш в друг, от един град в друг, към прерастване в обща политическа стачка“. А според едно полицейско донесение младежта почела международния младежки ден с разпръсване на позиви, с окачване на червени знамена, с боядисване в червено на църкви, училища и къщи.

Недостатъците в работата на Комсомола и РМС неведнъж бяха остро критикувани в различни решения на Коминтерна и КИМ (в решенията РМС не се споменава по конспиративни съображения — РМС не е бил член на Коминтерна). Остра критика на недостатъците в работата на БКМС се правеше в резолюцията на политсекретариата на Изпълкома на Коминтерна по комунистическото движение и текущите задачи на БКП: „В КМС недостатъчно сериозно се отнасят към практическата повседневна масова и профсъюзна работа. Повратът към масовата работа в Комсомола, борбата против политиката на големите думи и малките дела, още не са осъществени.“ И Коминтернът обръщаше внимание на опасността от авангардистки уклон в Младежкия съюз: „При това положение толкова по-опасни са забелязващите се в ръководството на КМС тенденции за авангардизъм по отношение на Партията“.¹ По-късно по повод решенията на Третия пленум на ЦК на БКП, състоял се през 1933 г., Коминтернът посочи, че „въпреки някои достижения на Комсомола . . . основните слабости и недостатъци на БКМС все още си остават неликвидирани: съвършено неудовлетворителен е социалният състав и твърде слабо е закрепването в едрите предприятия; пропагандистки установки, отсъствието на развърнати борби против враждебните младежки организации и на систематическа антимиитаристическа работа. Водейки борба против десните опортюнистически грешки, частно в практиката на комсомолските организации, КМС трябва в масовата, фабричната и икономическата работа да изкоренява лявото сектантство, към което до неотдавна имаше примиренческо отношение от страна на ръководството на КМС.“ Заедно с това Коминтернът изискваше от Партията „да усили политическото ръководство за най-бързото прео-

¹ БКП в резолюции и решения, т. III, стр. 396.

доляване на изостаналостта на Комсомола от ръста на революционния подем на трудещата се младеж“.¹

Серiously се критикува сектантщината в Комсомола и в някои решения на Комунистическия младежки интернационал. Още през 1930 г. КИМ обърна внимание на Комсомола за слабата борба, която води срещу сектантщината, срещу подценяването на икономическите борби на работническата класа и участието на младежта в тях. През 1933 г. тая критика бе повторена отново — КИМ заяви, че Комсомолът се е превърнал в сектантска организация, че членовете му се увеличават бавно, че се поставят изкуствени прегради за влизане в Комсомола, като се търсят само проверени, изпитани младежи. Комсомолското ръководство възприемаше на думи тия критики, нещо повече, то дори се самообвиняваше. В исговите решения се осъжда игнорирането на единния младежки фронт, подценяването на работата сред спортните, туристическите, въздържателните и пр. организации; страхът от масовизирането на Комсомола и подбирането само на „начетени“ младежи, минали през масовите организации и „стъргата“ (полицията). Но критиките на КИМ и Коминтерна се приемаха формално — същността на грешките не се виждаше и затова положението не се променяше. Дори след като Коминтернът заяви, че единен фронт трябва да се изгражда не само отдолу, но и с ръководствата на антифашистките партии, Комсомолът се критикуваше за подценяване на работата в масовите организации с цел: да се отвоюват членовете им; че на село не се разобличавала . . . „фашистката порода на ЗМС“, за да се отвоювали трудещите се младежи—членове на ЗМС. Указанията на Коминтерна и КИМ комсомолското ръководство също приемаше формално, само на думи. На дело не бе извършен коренен прелом в организационната и масовата работа в Младежкия съюз; недооценяваше се работата в предприятията, в профсъюзите, в масовите организации; единен фронт на най-широките младежки маси против настъпващия фашизъм не бе изграден.

Дори в навечерието на 19 май 1934 г. Третата нелегална конференция на Комсомола обяви, че революционната криза непосредствено се приближавала и че с разлагането на ЗМС и СМС, на които Комсомолът нанесъл решителен удар, се е

¹ Пак там, стр. 412.

стигнало до „бързо стесняване социалната база на фашистката диктатура“.

В резултат на всичко това деветнайстотомайският фашистки преврат завари Комсомола и РМС изолирани, откъснати от широките младежки маси. Наистина още на другия ден след преврата ЦК на РМС издаде позив, в който призоваваше ремсовите дружества да вдигнат младежките маси, но само тези, които са под ръководството на класосъзнателните младежи и общото ръководство на класовата партия, и да ги насочат срещу военнофашисткия преврат, срещу военнофашистката диктатура и... срещу капитализма. А борбата срещу фашисткия преврат и капитализма трябва да се изрази в издигане на трибуни в предприятията, по улици и площади, по градове и села. „Разгаряйте стачния пожар, като се дойде и до генерална политическа стачка — се казва в позива. — Разпространявайте позиви — печатни и ръкописни, хвърчащи листчета, писане лозунги, свикване конференции, засилете личната агитация, използвайте всички начини и средства, за да изведете масите на улицата на протест, на борба против военнофашистката власт, против фашистката диктатура, за работническо-селска, съветска власт!“ Както се вижда, ремсовото ръководство не разбираше, че борбата против фашизма засяга много по-широки кръгове от младежта и издигаше лозунги, в името на които не можеше да се сплотят всички нефашистки младежки сили. Липсата на единодействие между нефашистките сили в страната се оказа решаващо за победата на фашисткия преврат. Без правилен политически подход и верен анализ Младежният съюз, както и Партията, се оказа в опашката на събитията. Фашизмът отново съумя да използва разнодействието между двете основни партии в България — БКП и БЗНС, за да нанесе нов удар на трудещите се.

Животът доказва неправилността на левосектантските принципи. Животът налагаше нов курс в Партията, нов курс и в Младежкия съюз за мобилизиране под ръководството на Партията на всички честни, патриотични младежки сили в борбата срещу фашизма, за по-добър живот на трудещите се и младото поколение на България.

И. ДИМИТРОВ

БОРБАТА ЗА ИЗГРАЖДАНЕ ЕДИНСТВО В РЕДОВЕТЕ НА БЪЛГАРСКАТА МЛАДЕЖ В УСЛОВИЯТА НА ОТКРИТАТА МОНАРХО-ФАШИСТКА ДИКТАТУРА

ПОЛИТИЧЕСКОТО И ИКОНОМИЧЕСКО ПОЛОЖЕНИЕ НА ТРУДЕЩАТА СЕ МЛАДЕЖ В УСЛОВИЯТА НА ОТКРИТАТА МОНАРХОФАШИСТКА ДИКТАТУРА

На 19 май 1934 година политическият кръг „Звено“ и Офицерската лига при подкрепата на част от представителите на финансовия капитал извършиха военен държавен преврат. В страната се установи режимът на терористическа диктатура, която за непродължителен срок от време чрез хитростите и машинациите на монарха Борис III, по пътя на преходните правителствени кабинети на генерал П. Златев и Андрей Тошев прерасна в откритата монархофашистка диктатура.

Политическото и икономическо положение на народа се влоши. Трудещите се маси бяха лишени от завоюваните чрез борба демократически придобивки. Монархофашистката диктатура в лицето на подбираните от Кобурга правителства погази всякакви остатъци от буржоазния парламентаризъм и демокрация. Народното събрание, което все пак бе трибуна, от която истинските представители на народа разобличаваха грабителската политика на управляващите кръгове и защитаваха интересите на трудещите се, бе разпуснато. Разтурени бяха градските и общински съвети. Търновската конституция бе потъпкапа. Въведена беше системата на управление чрез декрети. Със съдбините на страната и народа се разпореждаше лично монархът и камарилата около него от действащи и запасни генерали, банкови директори, карьеристи, спекуланти, хора чужди на народните интереси.

Политическите партии, професионалните и национално-освободителните организации и съюзи бяха поставени извън законите. Същата участ последва и младежките политически организации: Работническият младежки съюз, Българския младежки народен земеделски съюз („Врабча“ I и „Пладне“), Социалистическият младежки съюз, Българския общ народен студентски съюз и др. Въздържателните, кооперативните, спортните, културните, благотворителните и други масови обществени организации бяха поставени под строгия контрол на полицията. Демократическият прогресивен печат, който беше мощно средство за разобличаване антинародната политика на фашистките управници и който държеше будно общественото съзнание, беше забранен, а съществуващите легални издания се намираха под контрола на свирепата и безпощадна фашистка цензура. Всяка прогресивна демократична проява, всеки протест на честната обществена мисъл се задушаваше със средствата на бесен полицейски терор. Политиката на управляващата клика беше насочена към узаконяване робското и безправно положение на народните маси. Нещо повече, с цел да се държат трудещите се в подчинение се създадоха държавни съюзи и организации като: Българският работнически съюз, Занаятчийският съюз, Земеделските задруги и пр. Направени бяха опити за създаване и на казионен младежки съюз.

Монархофашистката диктатура и капиталистите предприеха варварски поход срещу жизнените икономически интереси на работниците, трудещите се селски и градски маси. Коровият безрадостен залък на народа се ограбваше по най-безмилостен начин от държавата и капиталистите.

Положението на работническата класа беше трагично. Благодарение на полицейския терор, упражняван над организацията и борбите на работниците, фабрикантите и предприемачите усиливаха грабежа и експлоатацията. Съществуващото работническо законодателство се погазваше. Работният ден в редица производства продължаваше 10—12—14 часа. Работническите надници бяха изключително ниски — през 1935 година в сравнение с 1927 година по официални данни те са били намалени с 42.2%, а в действителност с повече от 50%. Особено безчовечно се изсмукваха жизнените сили на работническата младеж и децата, които за равен труд получаваха съвсем нищожни надници. Деца от 14—16-

годишна възраст, заети в тютюневата промишленост, през 1936 г. получавали по 5 лева на ден, приблизително колкото е струвал един килограм хляб. На младежите-работници фабрикантите гледаха като на източник за евтина работна сила. За непоносимо тежкото икономическо положение на работническата класа писа дори и официалният орган на казионните профсъюзи в „Труд“, а именно, че „българският работник със стоицизъм носи кръста на бедността. Той работи в такива условия, които не би търпял нито един европейски работник“.

Йордан Лютибродски

Трудещите се селски маси пъшкаха също така под ботуша на откритата монархофашистка диктатура. Те бяха напълно обезправени. Нямаха възможност да кажат думата си по въпросите за данъците, акцизите, по цените на селскостопанските произведения и тия на индустриалните. Разрушителното действие на икономическите кризи върху стопанствата на бедните и средни селяни се засилваше. Една значителна част от трудещите се селяни се намираха под зависимостта на селските чорбаджии, лихвари и кулаци. Селската младеж беше принудена да чиракува у кулаците, за да изкара своята прехрана. Друга част напускаше селото и отиваше в града като наемни работници и прислужници. Селската младеж беше лишена от елементарни условия да получи по-високо образование, от условия за културна почивка и спорт.

Откритата монархофашистка диктатура беше най-злият враг на просветата, прогреса и културата. Младежта беше лишена от възможността да получи образование. Масово се закриваха училища, гимназии. Министърът на просветата на генералско-фашисткото правителство П. Златев цинично заяви, че за учебната 1935/36 г. ще бъдат приети в IV (VIII)

клас на реалните училища само 6000 ученика, и то на заможни родители, които действително ще могат да осигурят материално следването им. Неимоверно много и ежегодно се увеличаваха таксите за следване в университета. В страната вилнееше антипросветна и антикултурна реакция. Монархофашистката диктатура заплашваше с унищожаване създадените от народа културни ценности.

Терористическите мерки, предприети срещу младежките организации, лишаваха трудещата се младеж от възможността да води организационен живот, да се възпитава и бори за защита на политическите си, икономически и културни интереси. Младежта беше лишена от своите младежки издания, които я възпитаваха в омраза и ненавист към фашистката тирания, в любов към родината и народа, в дух на пролетарски интернационализъм, в любов и уважение към първата социалистическа страна — Съветския съюз.

При тези условия трябваше да живее, работи и учи трудовата младеж. Условия, които лишаваха младежта от нейната младост.

При това политическо, икономическо и просветно безправие, в което се намираше нашата трудеща се младеж, основната задача, която се поставяше за разрешаване, беше да се сълестят силите на цялата прогресивна, демократически пастроена младеж в единен народен фронт за борба срещу общия враг — фашистката диктатура.

ПРЕУСТРОЙСТВО В ДЕИНОСТТА НА БКМС И РМС И БОРБАТА ЗА ИЗГРАЖДАНЕ ЕДИНЕН МЛАДЕЖКИ АНТИФАШИСТКИ ФРОНТ

В условията на откритата монархофашистка диктатура с особена настойчивост се постави необходимостта от единство на трудещата се младеж. Единството на младежта се диктуваше от нуждата да се обединят и правилно насочат младежките сили в борбата против фашизма, против опасността от подготвящата се империалистическа война, за запазване на мира, за възстановяване и в защита на демократическите права и свободи на народа. Пред Българския комунистически младежки съюз и Работнически младежки съюз, които обединяваха в редовете си най-прогресивната, революционна

и решителна част от младежите и девойките в страната, се поставяше задачата да застанат начело на борбата за изграждане на единно младежко народофронтовско движение за защита на младежките права и свободи.

За да изпълнят тази задача, БКМС и РМС трябваше преди всичко да преустроят цялата си дейност според създадените се тежки нелегални условия, трябваше да изменят съдържанието, формите и методите на своята работа. Много от изпитаните и проверени в революционната борба младежки кадри бяха натъпкани в затворите, друга значителна част от тях трябваше да водят нелегален живот. Редица прекрасни и пламенни младежки ръководители бяха избити

Нелегалните условия, жестоките полицейски преследвания разкриха неправилните сектантски методи на работа и ръководство, показаха наяве изолираността на БКМС и РМС от широките младежки маси. Следователно пред БКМС и РМС на първо място стоеше задачата да преодолеят сектантските методи на работа и ръководство, да здравят и разширят мрежата на своите организации, да намерят такива форми и начини на работа и организация, чрез които да се свържат крепко с широките слоеве на трудещата се нефашистка младеж.

При пряката и непосредствена помощ на Комунистическата партия, на Комунистическия интернационал и КИМ двата работнически младежки съюза — БКМС и РМС, започнаха да възстановяват своите организации, поставяха дейността си на нови основи и постепенно изживяваха сектантската си изолираност от другите младежки организации. За решителното подобряване дейността на Комсомола и РМС голямо значение имаха решенията на Петия разширен пленум на ЦК на БКП и състоялата се непосредствено след него Четвърта нелегална конференция на БКМС.

Четвъртата нелегална конференция на БКМС се проведе през февруари 1935 г. В изнесените на конференцията доклади по решенията на Петия разширен пленум на ЦК на БКП и специално по неговата основна резолюция (БКП във връзка със събитията на 19 май 1934 г.), по състоянието на Съюза във връзка с военнофашисткия преврат на 19 май 1934 г., по тактиката на единния антифашистки младежки фронт и задачите на Комсомола; върху организационно-масовата работа на Съюза и преустройството на ней-

ните форми и методи и в приетите резолюции се прави все-странен анализ на икономическото и политическо положение на младежта в условията на фашистката диктатура. Конференцията протече под знака на деловата критика и самокритика. Подложи се на щателен разбор дейността на Комсомола отпреди, по време и след преврата на 19 май, разкриха се недъзите и слабостите в организационното строителство и масовата дейност, осъдиха се вредните сектантски методи на работа. Четвъртата нелегална конференция на БКМС единодушно одобри решенията на Петия разширен пленум на ЦК на БКП. В приетата резолюция „Превратът от 19 май, положението на младежта и задачите на БКМС“ се казва: „Съюзната конференция от името на Комсомола заявява на БКП и нейния ЦК начело с вождя на Партията др. Димитров, че ще мобилизира всички сили на Съюза за бързото и успешно провеждане решенията на Петия пленум сред широките трудещи се младежки маси“.

Следвайки указанията на Партията, конференцията насочи Комсомола към мобилизиране на широките трудещи се младежки маси на борба против фашистката диктатура.

В резолюцията по организационно-масовата работа на Комсомола като червена нишка минава основната задача, която се поставяше на дневен ред — изграждане на единен младежки антифашистки фронт. „За мобилизиране на широките младежки маси против войната, фашистката диктатура е необходимо — се казва в резолюцията — действителното изграждане на широк младежки антифашистки фронт. Съюзът и всяка комсомолска организация трябва да вземат най-конкретни мерки за организиране на единния фронт със ЗМС („Врабча“ 1 и „Пладне“), СМС, организацията на националреволюционната и поробена младеж, въздържателната и др.“

Конференцията подчерта, че единният фронт не е маневра, а средство за мобилизиране на най-широките младежки маси за борба против фашизма. Окръжните и районни комитети на БКМС бяха задължени да се свържат с ръководствата на ЗМС, СМС и другите младежки организации за установяване на общи действия против фашисткото мракобесие.

Четвъртата разширена конференция на БКМС набеляза и формите за изграждане на младежко единство в стра-

ната. А те бяха: изграждане на антифашистки младежки комитети, комитети за борба против войната, за мир, против данъците, комитети против фашисткия младежки съюз, за синдикално единство, групи, дружества, просветни кръжоци, около които да се „... обедини комунистическата, земеделската, социалдемократическата, безпартийната, националугнетена, спортна, въздържателна, учаща се младеж...“

В изпълнение на основната задача — борба за изграждане на единен младежки антифашистки фронт, на който душата трябваше да бъде Комсомолът и РМС, конференцията набеляза мер-

роприятия за подобряване на организационната работа и издигането ѝ на равнището на политическите задачи, които стояха за разрешаване. Констатирайки изоставането на комсомолската работа сред работническата младеж, конференцията посочи, че Комсомолът трябва да пренесе центъра на работата си в едрите предприятия. Поставена беше задачата да се подобри работата сред учащата се младеж, като във всяко училище се изграждат антифашистки комитети и комитети за борба против таксите и всевъзможните фондове. Обърна се сериозно внимание за активизиране на марксистко-ленинските групи с цел да се превърнат в разсадник на антифашистка просветна пропаганда.

Решенията на Четвъртата разширена конференция на БКМС въоръжиха комсомолците и ремсистите с ясна перспектива за работа и борба. По цялата страна през март, април, май 1935 година се проведоха окръжни и районни конференции на БКМС, на които се обсъждаха решенията

Йорданка Чанкова

на Четвъртата нелегална конференция и се набелязваха мерки за цялостното подобряване на работата, за изграждане на единния младежки антифашистки фронт.

Необходимо е да се изтъкне, че въпреки правилните и навременни решения на Четвъртата конференция на БКМС процесът на реорганизацията на организационно-масовата работа се затрудняваше от още неизживените сектантски методи на дейност. Изграждането на единния младежки фронт се ограничаваше само с преговори между ръководствата. Комсомолските организации не съумяха бързо да преустроят работата си и да насочат усилията си към активизиране борбите на трудещата се младеж за защита на икономическите и политически интереси и свободи, за борба против фашизма и войната.

Изключително важна и решаваща роля за поврат в работата на Комсомола и РМС, за поставяне на дейността им на правилна основа и оттук за засилване на младежкото антифашистско движение в страната имаха решенията на VII конгрес на Комунистическия интернационал. В тези решения се посочва, че първостепенните задачи на младежките комунистически съюзи са: незабавно преодоляване на сектантските преживелици, навлизането на комунистическата младеж в масовите младежки организации и активна работа в тях за постигане на младежко единодействие. В резолюцията на VII конгрес на Коминтерна по отчетния доклад на Вилхелм Пик се казва: „Седмият конгрес на Комунистическия интернационал предлага на ексекутивата на КИ и КИМ да вземат ефикасни мерки за преодоляване на сектантското свиване в черупката си на редица организации на комунистическата младеж и да вменят в дълг на комунистическата младеж да влезе във всички масови организации на трудещата се младеж (синдикати, културни, спортни и други организации), създадени от буржоазнодемократическите, реформистките и фашистки партии, както и религиозните дружества, и да се борят систематически в тези организации за влияние над широките младежки маси, да мобилизират тия маси за борба против принудителните трудови лагери, за подобряване на материалното положение и за правата на младото трудещо се поколение, стараяйки се за тая цел да създадат широк единен фронт на всички масови нефашистки организации.“

Така Седмият конгрес на боевия щаб на международното комунистическо и работническо движение определя задачите на комунистическите младежки съюзи — работа сред младежта като решаващо условие за изтръгването ѝ от буржоазното фашистко влияние и спечелването ѝ на страната на борците против фашизма и империалистическата война. За издигане на значително по-високо ниво дейността на БКМС и РМС огромно значение имаха мъдрите указания на генералния секретар на Изпълнителния комитет на Коминтерна Георги Димитров, дадени пред Шестия конгрес на Комунистическия младежки интернационал.

Александър Димитров

Димитров, ръководейки се от ленинските положения за ролята и характера на младежките организации, изтъкна, че главната насока на дейността им е да съдействуват за сплотяване на младото трудово поколение в единен боеви съюз против фашизма. „Цялата антифашистка младеж — посочва Димитров — е заинтересована в обединението и организирането на своите сили. Затова вие, другари, трябва да направите такива пътища, такива форми и методи на работа, които осигуряват създаването на нов тип масови младежки организации в капиталистическите страни, на които няма да са чужди жизнените интереси на трудещата се младеж, създаването на такива организации, които, без да копират Партията, ще се борят за всички интереси на младежта, ще я възпитават в духа на класовата борба, на пролетарския интернационализъм, в духа на марксизма-ленинизма.“

Решенията на Шестия разширен пленум на ЦК на БКП конкретизираха към специфично националните условия в нашата страна световно-историческите решения на Седмия кон-

грес на Коминтерна, въоръжиха комунистическата младеж с ясна перспектива в борбата за изграждане на широк единен младежки народен фронт.

Претворявайки в живота решенията на VII конгрес на Коминтерна и VI конгрес на КИМ, както и решенията на VI разширен пленум на ЦК на БКП, БКМС и РМС от затворени младежки организации, откъснати до голяма степен от младежта, се превърнаха постепенно в масови народни младежки съюзи, укрепваха и разширяваха връзките си с най-широките слоеве на младежта.

Комсомолът и РМС измениха съдържанието на своята работа, съобразявайки се с нуждите на трудещата се младеж, с нейните най-разнообразни интереси, с желанието ѝ да работи, учи и живее радостно. Те поеха защитата на всестранните икономически, политически и културни интереси на младежта, възпитавайки я в дух на борба против фашизма и империалистическата война, за мир и братска солидарност с трудещата се младеж от всички страни, за свобода и демокрация. Те се насочваха към масовите легални младежки организации. Бяха създадени ремсови и комсомолски активи във въздържателните, ученическите и студентските организации, в националреволюционните и спортните дружества, в читалищата и в Червен кръст. Прониквайки в тези организации, комсомолците и ремсистите бяха най-преданите им членове, стремяха се да бъдат най-добри спортисти, туристи, читалищни дейци, актьори, певци. Те бяха най-добрите пропагандатори и организатори. Бяха най-ревностни апостоли и пионери на младежкото единство. Закипя нов живот в масовите културно-просветни, стопански, професионални, спортни, читалищни съюзи и организации. Силата на РМС и БКМС проникваше навсякъде сред младежките маси и тази невидима, но реално съществуваща сила раздвижи към активен политически живот огромни младежки маси. В легална опора на БКМС и РМС се превърнаха постепенно въздържателните дружества, спортните и туристически организации, младежкият Червен кръст. Софийските комсомолци и ремсисти през 1936—1937 г. работеха активно в 26 читалища, от които „Хр. Ботев“, „Аура“, „Гоце Делчев“ и др. бяха се превърнали в база за сплотяване на прогресивната демократична младеж. В около 41 спортни клуба ремсистите и комсомолците бяха спечелили влияние над младежта. Комсомолците и рем-

систите завоюваха голямо влияние в младежките кооперативни групи, създавани към селските кооперации. Работейки с младежки жар и ентузиазъм в масовите младежки легални организации, комсомолците, ремсистите и бонсистите провеждаха в живота основната задача, поставена от политическия момент — сплотяване на всички младежки сили за съвместна борба против фашистката диктатура.

Едновременно с преустройството на своята дейност съобразно нелегалните условия, при непосредствената помощ на Комунистическата партия БКМС и РМС поведоха борба за изграждане на единен младежки антифашистки фронт. Следвайки партийните указания, БКМС и РМС изживяха съществуващото по-рано неправилно отношение към БЗМС („Врабча“ 1, „Пладне“) и СМС, които бяха антифашистки младежки организации и с които се установиха тесни връзки за съвместна борба на базата на общите интереси на младежта, членуваща в тях.

Първите стъпки за установяване на единодействие между РМС и БЗМС бяха направени още в края на 1934 година. Сключено беше споразумение между ЦК на РМС и Постоянното присъствие на БЗМС („Врабча“ 1) за обща борба и провеждане на съвместна работа в различните масови младежки организации. В издадения през ноември 1934 г. общ апел от ЦК на РМС и ПП на БЗМС („Врабча“ 1) е изразена единната воля на двата съюза за съвместна борба. Набелязана е платформата, в името на която трябва да се води общата борба, а именно: против намалението на надниците и заплатите, уволненията на работниците и чиновниците, увеличаването на работния ден, против данъците и глобите и тяхното екзекутивно събиране. Издигат се исканията за действителна помощ на безработните и всички гладуващи градски и селски маси, откриване на закритите училища, държавно безплатно обучение на бедната младеж, против фашистката просвета, за свободно съществуване на всички борчески младежки организации, за свобода на техния печат и събрания. Това бяха искания, около които можеха да се сплотят всички демократични и прогресивни младежки сили. Двете централни ръководства призоваха трудовата младеж независимо от политическа принадлежност и религиозни схващания да се нареди под „...бойните знамена на единния фронт, да поведе решителна борба против фашистката власт, за победата на труде-

щите се“. Призивът на ЦК на РМС и БЗМС („Врабча“ 1) намери отзвук сред ремсовата и зѐмледиска младеж. На редица места в страната започнаха преговори между низовите ръководства за съвместна дейност, провеждаха се конференции, на които се създаваха единокронтовски младежки комитети. Такива съвместни конференции бяха проведени в края на 1934 г. в селата Новачене, Рашково—Ботевградско, Каликор, Белица, Кованлък—Ихтиманско, Яна, Долни Богров, Войняговци—Софийско, и на други места.

Със сключеното споразумение между РМС и БЗМС („Врабча“ 1) се сложи началото на изграждането на единния младежки фронт в нашата страна.

В началото на 1935 година по предложение на БКМС се постигна споразумение за единокронтствие в борбата против фашистката диктатура и военната опасност между централните комитети на БКМС и СМС. Съюзът на социалистическата младеж се присъедини към по-рано изградения единен фронт между РМС и БЗМС („Врабча“ 1), към които бяха се присъединили и БКМС, и БЗМС („Пладне“). „Нареждането на социалистическата младеж под знамето на антифашисткия младежки фронт — писа „Комсомолска трибуна“ — е голямо достижение в борбата против фашизма, сериозен успех на антифашисткия фронт.“

Единният младежки фронт на петте младежки организации, обединяващи около осемдесет хиляди младежи, беше продиктуван от суровата действителност и споен с общите интереси на младежта и с кръвта на скъпите жертви, които тя беше дала и даваше в борбата против фашистката диктатура.

Своя принос за обединяване силите на антифашистката младеж даде и българското народно студентство. През 1935 г. Централното настоятелство на БОНСС изпрати предложение до ръководствата на студентските организации: Жага Жорес, Александър Стамболийски, Цанко Бакалов, до неорганизираното честно мислещо прогресивно студентство и до честно мислещите студенти, организирани в Българския народен студентски съюз—БЗНС, за изграждане на общостудентския фронт. В предложението на ЦН на БОНСС се казва: „само дружната борба на народното студентство, неговият единен фронт против фашисткото настъпление в университета може да създаде оная сила, която да бъде в състояние

да отблъсне вълната на фашистката реакция, да закрепни и осигури непосредствените студентски интереси.

Врагът е общ и настъпва върху общите студентски интереси. Тази общност на интересите на широките студентски маси и тяхното стремление за борба е твърдата база, върху която може и трябва да се изгради дружната борба и единният фронт против високите такси, ограниченията и военната опасност.

Като изхождаме от това, ние се обръщаме към вас с предложение за дружна борба и общ студентски антифашистки фронт с участието на вашите организации.“

Благодарение енергичната дейност на БОНСС беше постигнато споразумение с другите студентски антифашистки организации и се изгради общостудентски фронт.

В страната се изграждаха младежки антифашистки и антивоенни комитети, които обединяваха младежи с различни политически убеждения, партийна принадлежност и религиозни схващания, но готови да се включат в борбата против фашистката диктатура, в борбата за мир, против империалистическата война.

Създаваха се единоговортовски младежки комитети по места. Такива комитети бяха изградени през 1935 година в Горна Оряховица, в Червенобрежка околия, в селата Енина и Шипка — Казанлъшко, и др. В една дописка от Кулско, поместена във в. „Червено знаме“, се казва: „В нашето село В... изградихме единен антифашистки фронт със земеделците. Окачихме единоговортовско знаме — половината чер-

Иван Чушков

вено, половината оранжево, с антифашистки лозунги: против натрапените кметове, против военнофашистката диктатура. Ние младите селянчета ще трябва да не се ограничаваме само с окачване на знамена, а да поведем ежедневна борба за защита на нашите интереси.“

Сдружените младежи-земеделци от Търновски окръг единодушно одобриха постигнатото споразумение между централните ръководства на младежките политически организации. Те отправиха апел, в който се казва: „... ние апелираме към всички младежи от градове и села в нашия окръг да си подадем ръка за единна борба и се наредим под светлото едиофронтовско знаме, да защитим нашите интереси и организации и с общи усилия да се борим против войната и фашизма и успехът ни ще бъде неминуем“.

Следвайки указанията на Комунистическата партия, БКМС и РМС застанаха начело на борбата за възстановяване на потъпканите демократически права и свободи, за защита на Търновската конституция. По инициатива на РМС бяха проведени съвещания с представители на почти всички нефашистки организации и групировки, които доведоха в крайна сметка до създаването на „Общ младежки фронт за защита на Търновската конституция“. Задачите, които си постави „Общият младежки фронт“, бяха: борба за пълно възстановяване на Търновската конституция, незабавно произвеждане на избори по стария изборителен закон, като се гарантират изборителните права на младежта; свобода на словото и печата, свобода на сдружената * борба против фашизма в лицето на Цанков и другите фашистки групировки. Трудещата се младеж се включи активно под знамето на Общия младежки фронт в борбата против политическото безправие и опитите на фашистката реакция да лиши младежта от изборителни права. През юли 1936 година централните комитети на РМС и СМС и ПП на ЗМС издадоха общ позив „Против готвените ограничения на изборните права на младежта“, чрез който призоваха работническата, селската и останалата младеж да се вдигне на борба за защита на изборителните си права. „Пред лицето на опасността от кървавата диктатура на Цанков — се казва в позива — в името на изборителните права на младежите, навършили

21 година, в името на свободното организиране на младежта обединете още по-тясно своите усилия и ги превърнете в мощно движение, което ще осуети намеренията на реакционното правителство на Кьосеиванов.

Водете дружна борба за пълното възстановяване на Търновската конституция, за произвеждането на избори по старата избирателна система, с участието на младежта, навършила 21 година, от двата пола.

Участвавайте активно в създаването на народофронтовските избирателни комитети, градете единни младежки организации.“

В резултат на активната дейност на комсомолците и ремсистите по цялата страна се изграждаха младежки конституционни комитети, които сплотяваха около себе си всички демократически младежки сили. В страната се разгърна широко младежко движение за възстановяване на Търновската конституция. Това движение взе огромен размах по време на общинските избори през 1937 г. Младежките конституционни комитети провеждаха конференции, събрания, изпращаха протестни писма, телеграми и резолюции, в които настояваха за възвръщане и разширяване на демократическите права и свободи. Особено активна дейност проведе Младежният конституционен комитет и комитетите по места в навечерието на парламентарните избори през 1938 година. Младежният конституционен комитет през януари 1938 година издаде „Манифест към българската младеж от села и градове“, в който фактически е изложена платформата, в името на която води борба трудовата младеж. В манифеста се разобличават опитите на монарха чрез ултрареакционния избирателен закон да си създаде послушен парламент. „Младежи, ние трябва да работим — се казва в Манифеста — за избирането на такива народни представители, които ще се борят за осигуряване на светло настояще и бъдеще за българската младеж.“

Така под ръководството на РМС и БКМС растеше народофронтовското младежко движение в страната, сплотяваха се младежките сили за обща борба против фашистката реакция, за демократически права и свободи на народа.

ЕДИНОФРОНТОВСКИТЕ МЛАДЕЖКИ КАМПАНИИ — ВАЖНО СРЕДСТВО ЗА ИЗГРАЖДАНЕ ЕДИНСТВОТО НА ТРУДЕЩАТА СЕ МЛАДЕЖ

Огромно значение за укрепването и разширяването на единния младежки народен фронт в нашата страна имаха съвместно провежданите кампании. В началото на 1935 година между ЦК на РМС и ПП на БЗМС („Врабча“ 1) се постигна споразумение за провеждане от 1 до 15 февруари съвместна кампания против бесилките, арестите, интернирванията и фашистко-полнейския терор срещу младежта. В тази акция комсомолците, ремсистите и бонсистите бяха на челно място. Те даваха пример как трябва да се води борбата против фашизма. Към това първо по рода си мероприятие се присъединиха по-късно социалистическата, въздържателната, туристическата, християнската и останалата младеж.

Съвместната кампания се провеждаше под лозунгите: отменяване смъртната присъда на Йордан Лютибродски и останалите смъртни присъди, освобождаването на дванадесетте млади сдружени земеделци в Шумен и всички арестувани работници и селяни в страната, против монтирането на нови съдебни процеси, против бесилките, които покриваха страната. Формите и методите на работа за активизиране на младежките маси бяха: събиране на подписи под специално изработените изложения, провеждане на конференции и събрания, приемане на протестни резолюции и пр. В откритото писмо на ЦК на РМС и ПП на БЗМС („Врабча“ 1) се казва: „Само единната борба на целокупната работническа и трудеща се младеж от града и селото без разлика на политически убеждения, заедно с нейните по-възрастни братя е в състояние да спре въжето на палача и спаси нашите другари от явна смърт“.

На редица места низовите ръководства на РМС и БЗМС установяваха връзки помежду си, набелязваха общи мероприятия за активизиране на младежките маси и въвличането им в борбата. Единният младежки фронт в Горна Оряховица проведе редица акции против бесилките и арестите. Разпространявани бяха хвърчащи листове, позиви с лозунга „Долу въжето от работническите и селски младежи!“, „Освободете дванадесетте арестувани млади земеделци!“ Състояха се общи конференции на младежите. В село Петърч, Софийско, до началото на 1935 г. са били проведени три

Академикъ

МЛАДИТЕ И МИРА НЕПОСРЕДСТВЕНА МЛАДЕЖКА ВЕСТНИЦА ОТЪ БЪЛГАРИЯ

Вече е известно, че в България се е создала една нова политическа ситуация. Това е резултат от действията на младите хора, които са се обединили в една обща борба за свобода и мир. Те са се противопоставили на старите власти, които са били свързани с империализма и войната. Младите хора са показали, че те са готови да жертват всичко за своите идеали. Те са се организирали в различни организации, които работят за просветно-културно-политическо образование на народа. Това е единственото средство за постигане на истинския мир и свобода.

Младите хора в България са се обединили в една обща борба за свобода и мир. Те са се противопоставили на старите власти, които са били свързани с империализма и войната. Младите хора са показали, че те са готови да жертват всичко за своите идеали. Те са се организирали в различни организации, които работят за просветно-културно-политическо образование на народа. Това е единственото средство за постигане на истинския мир и свобода.

НОВО ДОКАЗАТЕЛСТВО

ЖАРЪ

СЪСТАВИТЕЛЪТЪ: Д-Р. ИВАНОВИЧЪ И К. ЖАРЪ

Год. I. № 2. 25.11.1918 г.
Издание на вестника "ЖАРЪ" в София.
Издание на вестника "ЖАРЪ" в София.
Издание на вестника "ЖАРЪ" в София.

63 ГОДИНИ ИЗМИНАХА...

63 години изминаха... Това е годината на великата борба за свобода и мир. Младите хора са се обединили в една обща борба за свобода и мир. Те са се противопоставили на старите власти, които са били свързани с империализма и войната. Младите хора са показали, че те са готови да жертват всичко за своите идеали. Те са се организирали в различни организации, които работят за просветно-културно-политическо образование на народа. Това е единственото средство за постигане на истинския мир и свобода.

МЛАДЕЖКАТА СЪ ДВИЖЕ ОТЪ МИРЪ

Младите хора в България са се обединили в една обща борба за свобода и мир. Те са се противопоставили на старите власти, които са били свързани с империализма и войната. Младите хора са показали, че те са готови да жертват всичко за своите идеали. Те са се организирали в различни организации, които работят за просветно-културно-политическо образование на народа. Това е единственото средство за постигане на истинския мир и свобода.

Легалните младежки вестници „Академик“ и „Жар“

конференции против бесилките и кървавата фашистка тирания. Писма, резолюции, протести, изпращани от младежта. Бомбардираха ежедневно министрите на вътрешните работи и правосъдието, прокурорите на окръжните съдилища в Пловдив, Стара Загора, Хасково, Русе. В тях трудещата се младеж се обявяваше против вилнеещия в страната фашистки терор. РМС, СМС, БЗМС призоваваха младежите и девойките да поведат борба за „освобождаване на интернираните“, за „прекратяване кървавите инквизиции, упражнявани в Дирекцията на полицията“. От името на единния фронт група работници и работнички в Княжево пишат до министъра на страшилицата, както те се изразяват: „Издигаме високо глас на протест срещу тъй безмилостното погубване живота на пролетарския борец и герой Александър Войков. Кой ви назначи и даде това право да бесите? Не сте ли вие самите разбойници, които с взлом разбихте вратите и днес с оръжие в ръка колите, бесите, убивате и ограбвате потта и труда на бедния български народ?“ В студентско писмо до министъра на вътрешните работи се казва: „Вчера вие обесихте още един борец против фашистката диктатура — войника Александър Войков от с. Кумарица.

Ние високо ви заявяваме, че на негово място ще издигнем нови хиляди самоотвержени борци. Бесилките ви не ще ни уплашат. След всяка бесилка ще засилваме борбата.“ В друго писмо, отправено от група студенти до министър-председателя, се казва: „Страната се залива от терор. Всеки ден биват избивани работници и селяни. Бесилките работят непрестанно. Всеки трудещ се е застрашен да увисне на бесилката. За всичко това ние ще държим отговорен теб като министър-председател. Не мислите ли вече да спрете, или ще достигнете и вие като миналите палачи цифрата 30,000!!“ В тези и десетки писма-протести на нашата младеж е изразена ярко омразата ѝ против фашистката диктатура, нейната решимост да се бори в защита на смелите антифашистки патриоти, да изобличава зверствата и престъпленията на фашизма.

Още по-широк размах придоби младежкото единоефронтовско движение във връзка с двадесет и първия младежки ден. Между централните ръководства на БКМС, РМС, ЗМС („Врабча“ I и „Пладне“) беше сключено съглашение за съвместно чествуване на деня. Взето беше решение времето

от 15 август до 1 септември 1935 г. да бъде определено като период на единокронтоскa млaдeжкa антивоeннa кaмпaннa. В издaдeннa общ позив от центрaлнe рѣкoвoдствa сe кaзвa: „Ннe сe обрѣщaмe кѣм вaс, цeлoкoпнa трoдoвa и прoгрeснвнa млaдeж, бeз рaзлнкa нa полнтчeскн убeждeннa, дa сн пoдaдeм брaтскa рѣкa зa бoрбa прoтнв нaднгaщaтa сe вoйнa и прoтнв нaрoдннa врaг — фaшнзмa . . . Нeкa вснчкн сe нaрeднм пoд рaзвeтнe нaрoдoфрoнтoвскн знaмeнa и чрeз нaшнe пoзнвн и бeсeдн, сѣбрaннa и прoтeстн дeмoнстрaцнн и стaчкн зaявнм, чe ннe, млaдoтo пoкoлeннe, нe нскaмe дa стaвaмe убнйцн нa нaшнe брaтjа oт дрoгнe стрaнн и нe нскaмe дa бѣдeм убнвaнн зa ннтерeснe нa рeакцнjaтa. Дa зaявнм, чe ннe нjмa дa прoлнвaмe крѣвтa сн зa ннтерeснe нa тнj, кoнтo oтмeнjат нaшнe пoслeднн прaвa, нjмa дa мрeм зa ннтерeснe нa тнj, кoнтo нaмaлjавт зaплaтнe нн и нн обрнчaт нa глaднa смѣрт, кoнтo прoдaвaт кoтлнe и чeргнe нa нaшнe рoднтeлн в сeлo зa дaнѣцн и глoбн.“

Прoвeждaнeтo нa млaдeжкaтa антивоeннa кaмпaннa вѣв врѣзкa с oтпрaзнувaнeтo нa двaдeсeт и пѣрвнj мeждунaрoдeн млaдeжкн дeн рaздвнжн цjлaтa рaбoтнчeскa, сeлскa, учaщa сe млaдeж. Стрaнaтa бeшe oбснпaнa с лoзунгн, пoзнвн прoтнв вoйнaтa и фaшнсткaтa днктaтурa. Бeшe нзрaзeн плaмeнннj пaтрнoтнзм и ннтeрнaцнoнaлнзм нa трoдeщaтa сe млaдeж, нeйнaтa вoлjа дa сe бoрн прoтнв нaрaствaщaтa oпaснoст oт нoвa свeтoвнa вoйнa, зa зaпaзвaнe нa мнрa. .

Тaкa в сѣвмeстнe ннe aкцнн, прoвeждaнн oт млaдeжкнe полнтчeскн oргaннзaцнн, eдннннj млaдeжкн фрoнт сe прeврѣцaшe в мoщнa снлa в бoрбaтa нa трoдoвнj нaрoд прoтнв фaшнсткaтa днктaтурa.

БОРБАТА НА НАРОДНАТА МЛАДЕЖ ПРОТИВ СЪЗДАВАНЕТО НА ФАШИСТКАТА МЛАДЕЖКА ОРГАНИЗАЦИЯ, ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА ЕДИНЕН МЛАДЕЖКИ СЪЮЗ

Мoнaрxoфaшнсткaтa днктaтурa, пoгaзвaнжн свoбoдaтa нa млaдeжкнe полнтчeскн oргaннзaцнн, пoгубвaнжн звeрскн нaн-дoбрнe бoрцн нa рeвoлyцнoннoтo млaдeжкo двнжeннe, сe стрeмeшe в сѣщoтo врeмe дa нзпoлзувa млaдeжтa зa свoнe тe цeлн, зa прoвeждaнe нa рeакцнoннaтa сн полнткa. Пoхoдѣт нa фaшнзмa срeщy млaдeжкнe прoгрeснвнн н дeмo-

кратични организации целеше да сплаши младежта, да я принуди послушно да изпълнява нейните кървави замисли. Фашистката диктатура направи опит да натика трудещата се младеж в казионна младежка организация, в която младите работници, селяни, учащи трябваше да станат послушни роби на буржоазията. Целта беше да се фашизира трудещата се народна младеж и да се подготви като пушечно месо за назряващата империалистическа война. Изграждането на казионен фашистки младежки съюз заплашваше нашата младеж. В борбата против тази опасност младежките прогресивни организации по инициативата на БКМС и РМС сключиха споразумение за защита на обявените във законите младежки политически организации и запазване автономията на легално съществуващите организации и съюзи.

В апел, издаден през ноември 1935 г. от ръководствата на БЗМС („Врабча“ 1), СМС, Македонския младежки съюз, БОНСС, БЗМС („Пладне“), Добруджанския младежки съюз, РМС, социалистическата студентска група „Жан Жорес“, организацията на прогресивните ученици се посочва, че горепосочените организации са се споразумели да поведат съвместна борба против държавния фашистки младежки съюз и националните легиони. Исканията, които бяха издигнати, са: разоръжаване и разтуряне на националните легиони и държавния младежки съюз; спиране на вестниците „Прелом“ и „Пламяк“; борба против закона за физическото възпитание на младежта, пълна автономия на спортните организации, незабавно възстановяване на всички работнически, селски, национални, ученически, студентски, демократически и други нефашистки младежки организации, забранени след 19 май 1934 година. Издигнати бяха също така искания за свобода на младежкия прогресивен и демократичен печат.

Апелът намери широк отзвук сред цялата младеж. Под ръководството на РМС и на единогофронтовските младежки комитети се провеждаха конференции, гласуваха се резолюции, изпращаха се делегации. Опитите на царско-фашистките правителства да обединят и спечелят младежта на своя страна и създадат по законодателен път държавна фашистка организация бяха успешно отбити от единната борба на трудещата се младеж.

Народната младеж пазеше своите организации. Тя не позволи да бъде насилствено организирана. Но неуспяла в

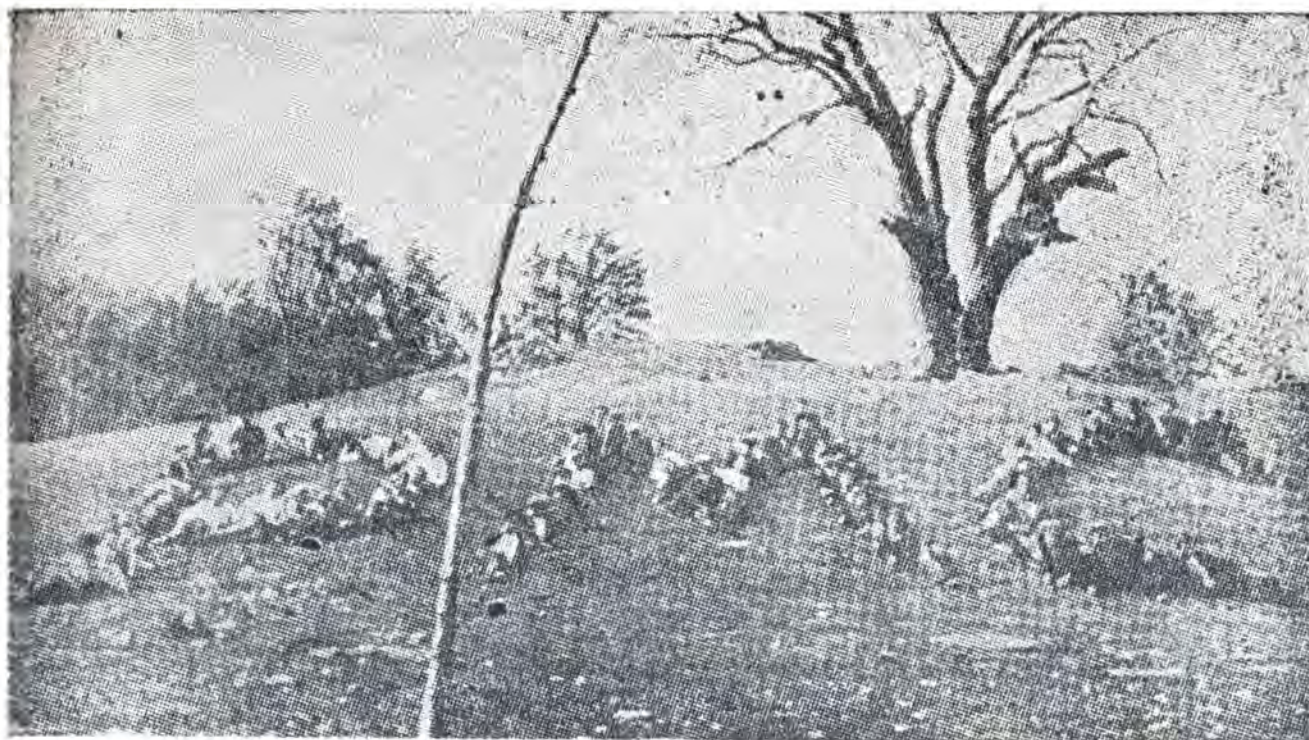

Младежка акция за мир в село Долни Дъбник, Плевенско

изграждането на държавен младежки фашистки съюз, управляващата клика започна грубо, брутално да се намесва в дейността на масовите младежки организации. Правителството на царския лакей Георги Къосеиванов открито заяви, че националистическото възпитание на младежта ще бъде проведено чрез съществуващите организации на младежкия Червен кръст, Юношеския туристически съюз, християнските дружества и други, като ги постави под държавен полицейски контрол. Националистическото възпитание, провъзгласено от правителството, на дело значеше фашизиране, милитаризиране на младежта. Издаден беше закон за физическо възпитание. Работническата, селската и учаща се младеж до 21 годишна възраст беше заставяна насила да членува във фашизираните казионни и спортни организации. Насочвайки се към осъществяване на своите престъпни планове, царско-фашистката власт засили намесата си във вътрешно-организационната дейност на масовите легални младежки организации и съюзи. По внушение на полицейските власти Съветът на българската въздържателна федерация не утвърди избрания с мнозинство от конгреса управителен съвет на Българския неутрален съюз, а назначи такъв от хора, близки и гредани на фашизма и полицията. Полицейските власти забраниха излизането на печатния орган на Българския неутрален младежки въздържателен съюз. Разтурени бяха ре-

дица младежки въздържателни дружества в Ловеч, Враца, село Торос (Лазар Станево), Луковитско, и на други места. Полицейските власти се намесваха и спъваха чисто просветната дейност на народните читалища. Забраняваха се сказките, вечеринките, събранията. Изменен беше уставът на младежкия Червен кръст с цел превръщането му във военно-шовинистическа организация. По-късно фашистката управляваща камарила подготви законопроект и за създаването на две държавни младежки организации. Първата беше организация за физическо и държавно гражданско възпитание на българската младеж от 7 до 19-годишна възраст. С втория законопроект се ликвидираше свободата на народните читалища и се превръщаха в държавни организации. С тези два законопроекта правителството узаконяваше безправията на българската младеж. Съществуващите легални масови младежки организации фактически се ликвидираха.

На този кървав поход срещу младежките прогресивни демократически организации трудовата младеж отговори с решимост да се бори за защита на своите права и свободи. Инициативата на РМС и БКМС заедно с борбата, която се водеше против създаването на фашистки младежки съюз, в страната се разгърна движение за изграждане на единен народен младежки съюз, поставен на демократични начала, в който младежта да може свободно да прояви своята самоинициатива и енергия. Нашата младеж поведе борба за създаване на организация, плод на творческите ѝ усилия, със свободно избрано ръководство от самата нея, която да изразява младежките интереси и стремежи, да се бори против военните авантюри и робството, за мир, свободно и щастливо бъдеще. Прогресивният младежки вестник „Жар“ поде анкета за обсъждане на въпроса — какъв съюз е необходим на прогресивната младеж. Редакцията публикува „Отворено писмо“ до всички младежки организации с призив да вземат участие в обсъждането. В широко разгърнатата се дискуссия взеха участие видни демократично настроени общественици, хора на науката и културата. Въздържателното дружество „Борба“ в село Беглеж, Плевенско, изпрати до редакцията на в. „Жар“ отговор, в който се казва: „Ние сме за обединението на цялата младеж в единната организация, в която да са застъпени всички младежки нужди (спорт, туризъм, въздържание, лов, просвета), която да ратува за правата на

Ремсисти на излет

младежта, за икономическа защита, защита на младежкия труд.

Ние смятаме, че такава младежка организация, която е една необходимост за младежта, трябва да се изгради от самата младеж и да се ръководи от младежите. Организацията ще може да съществува само с пълно запазване на политическия неутралитет и пълна демократичност на изказване, критика и избираемост...

Нашата организация ще работи за обединението със сказки, реферати и пр. Готови сме да излъчим свои представители на конференцията или конгрес, на който ще се разреши въпросът за създаване на единна младежка организация в цяла България."

"Отвореното писмо" на редакцията на в. „Жар“ намери жив отклик и раздвижи учащата се младеж. Средношколците се присъединиха към подетата инициатива за изграждане на единен младежки съюз. В дописка, поместена в „Жар“, се казва: „Една група ученици от Оряховската гимназия прочетохме вашето „Отворено писмо“. Ние поздравяваме и усърдно се трудим да допринесем поне малко полза. Аз се радвам, че на мен се падна честта — пише дописникът — да ви предам ентусиазма и искрената признателност

на непокварената учаща се оряховска младеж за чудесната ви инициатива.“

Работническата, селската и учаща се младеж одобри горещо инициативата за изграждане на единна младежка организация. Но поради колебанията в някои младежки ръководители и фашисткополицейските преследвания стремежите на младежта към самостоятелно организиране не се осъществиха. И въпреки това общата кампания изигра важна роля за сплотяване на младежките сили, за активизиране на борбата им против опитите за създаване на фашистки младежки съюз.

Движението за единодействие на всички демократични сили в страната нарастваше. Важна роля в това отношение изигра постигнатото споразумение между Централните комитети на БКМС и СМС, което създаде реална основа за сплотяване преди всичко на работническата младеж. През март 1936 г. централните комитети на БКМС и СМС изпратиха писмо до екзекутивите на Комунистическия и Социалистическия младежки интернационал, в което се посочваше, че двата централни комитета са обсъдили тежкото икономическо положение и политическото безправие на младежта в страната и са стигнали до заключението, „... че е необходимо още по-голямо сплотяване на нашите сили срещу общия враг фашизма... Ние смятаме, че е време да заработим по-конкретно — се казва в писмото — за сплотяване на всички наши сили, за обединението на нашите организации...“

Ние одобряваме и се присъединяваме към предложението на КИМ към СИМ за единни действия в интернационален мащаб против фашисткото нападение на Италия против Абисиния, за запазване на мира.“

Секретариатът на Комунистическия младежки интернационал даде висока оценка на дейността на БКМС и СМС. В писмо до ЦК на БКМС и ЦК на СМС се казва: „Ние с радост прочетохме заявлението ви, че сте готови незабавно да обедините комунистическия и социалистически младежки съюзи. Ние приветствуваме вашето решение да вървите по пътя към обединението на всички нефашистки младежки организации, на цялото младо поколение на трудещите се в България...“

Ние сме много радостни, че младежта в България, страната, която даде на света безсмъртния борец, великия антифашистки трибун Георги Димитров — принадлежи към една от първите, които, следвайки призива на нашия учител, обединяват своите сили в борбата против фашизма . . .“

По инициатива на БКМС и РМС се започна работата по обединяването със СМС. По места младите комсомолци, ремсисти и социалисти възприемаха тази идея и задружно работеха. През януари 1938 година беше издаден съвместен брой на вестник „Младежка искра“ и вестник „Социалистическа младеж“. Но трябва да се посочи, че ръководството на СМС проявяваше сериозни колебания, не възприемаше еднодушно предложението за организационно обединяване на работническите младежки организации, а с това се спъваше изграждането на младежкото единство в страната.

През 1938 година по указание на Комунистическата партия двата младежки комунистически съюза БКМС и РМС се обединиха. Създаде се единен младежки комунистически съюз РМС. РМС стана единствен представител на младежкото комунистическо движение в страната.

БОРБАТА НА ТРУДЕЩАТА СЕ МЛАДЕЖ ЗА ЗАЩИТА НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ СИ ИНТЕРЕСИ, ЗА МИР И ЗАПАЗВАНЕ НАЦИОНАЛНАТА НЕЗАВИСИМОСТ НА СТРАНАТА

В периода на откритата монархофашистка диктатура, под знамето на единния младежки антифашистки народен фронт нашата младеж води смела борба за защита на своите непосредствени икономически искания. Начело на тази борба стоеше РМС, който мобилизираше, активизираше и въвличаше в борбата трудещата се работническа и селска младеж.

Работническата младеж взе активно участие заедно със своите братя и бащи в делегационното движение, разгърнало се в страната под ръководството на Комунистическата партия, против пътния данък, против задължителния членски внос и назначените ръководства на БРС и пр. Работническата младеж активно се включи в стачните борби на работническата класа — в общата работническа стачка, която разтърси през 1936 г. цялата страна, в стачките на текстилните работници в Сливен и Габрово, общата шофьорска стачка и

пр. Героична борба води младежта и по време на стачките през 1940 година в Пловдив, Дупница, Асеновград, София. Трудещата се селска младеж се бореше против грабителската политика на българската фашизирана буржоазия, насочена към превръщането на страната в аграрен придатък на хитлеристка Германия, против задължителния членски внос за земеделските задруги, за запазване автономията на кооперациите и пр.

Паметни ще останат в страниците на младежкото революционно движение борбите на народното студентство през този период. По инициатива на БОНСС, който беше душата на народния общостудентски народен фронт, бяха проведени редица забележителни студентски акции против Цанков — 1935 г. Студентската демонстрация на 24 май 1936 г. мина под лозунгите: „Върнете ни политическите права и свободи!“, „Широка народна просвета!“, „Да живее Търновската конституция!“

Величава беше общостудентската стачка през март 1937 г. Организираното и системно настъпление на фашистката реакция в университета напластяваше в душата на прогресивното, демократично настроено студентство негодувание и гняв срещу тия, които погазваха неговите интереси и свободи. Избирателният закон от 1937 година отне избирателните права на студентите. Чашата на търпението преля. През март 1937 година една широка протестна вълна заля „мирните“ и „тихи“ аудитории. По нареждане на полицията университетът беше закрит. Стачката на студентите се ръководеше от общостудентския фронт, душата на който беше БОНСС. В нея се включиха студентите от Софийския свободен университет, студентите от Свищов, Пловдив, Шумен, Дупница. Цялото студентство се вдигна на борба под лозунгите: право за участие в обществения и политически живот, свобода на студентските организации, автономия на университета, едногодишен платен стаж за всички, завършили висшето си образование. Борбата на народното студентство намери подкрепа сред гражданството. В София се изгради общоградски комитет за подпомагане на борещите се студенти. Въпреки преследванията, арестите, побоищата двуседмичната студентска стачка завърши с известни успехи. Най-важното достижение беше обединяването на силите на органи-

зираното и неорганизирано студентство в името на неговите икономически, политически и културни интереси.

Студентската стачка през март 1937 година бе израз на една демократична, антифашистка по своята същност борба. В нея народните студенти на свой собствен опит се убедиха, че сръжиято за борба против фашизма е единството на всички демократически сили. Тази борба показва, че българското студентство държи високо знамето на прогреса, културата и демокрацията, че носи в душата си революционния дух на Ботев и Левски

Под ръководството на Комунистическата партия РМС и БОНСС организираха кандидат-студентските борби, в които младежта високо издигаше своя глас против ограниченията за приемане в университета, за даване възможност на трудещата се младеж да получи образование.

Комунистическата партия и РМС разгърнаха широка дейност и за политическото и патриотично възпитание на чашата младеж. Вестниците „Червено знаме“, „Младежка искра“, „Академик“, „Жар“ и др., списанието „Комсомолска трибуна“ бяха мощно средство за разпространяване сред народната младеж идеите на възрожденците, за възпитаване на младежта в дух на народен патриотизъм и пролетарски интернационализъм. В това отношение огромно значение изиграха съветските филми „Трактористи“, „Тринадцать“, „Висока награда“, „Пътен лист за живота“, „Александър Невски“, „Минин и Пожарски“ и др. Съветската литература се поглъщаше жадно от будната българска младеж.

Под ръководството на РМС и единния антифашистки младежки фронт нашата младеж разгърна широко движение за мир. Младежта застана в първите редици на борците против новата световна война, за запазване на мира. Младежта, на която са присъщи великата любов към живота и ненавист към разрушенията и смъртта, все повече и повече осъзнаваше необходимостта от активни действия за защита на мира. Ето защо нямаше мероприятие, насочено против войнствуващата политика на фашизираната българска буржоазия, което да не се подкрепяше от прогресивната демократична младеж, в което тя да не вземаше дейно участие.

РМС призоваваше своите членове активно да работят за въвличане на останалата младеж в движението за запазване на мира, да съдействуват за изграждане на антивоенни ко-

митети за мир, които да включват в състава си различните слоеве на младежта без разлика на партийна принадлежност и религиозни убеждения. За кратък период от време почти във всички населени пунктове в страната се изградиха младежки комитети за мир. През 1936 г. бе изграден Български младежки национален комитет за мир, в който влизаха представители на 16 младежки организации. Вън от това всенародно младежко движение остана само легионът. Душата на младежкото движение против военната опасност, за мир бяха ремсистите и комсомолците. Те станаха главни инициатори за участието на нашата младеж със свои делегати на Брюкселската конференция за мир. В страната бяха проведени младежки конференции, на които се разглежда дневният ред на младежката международна конференция за мир. Международната младежка конференция беше свикана и заседава на 29 февруари и 1 март 1936 година в Брюксел. На конференцията присъствуваха 500 делегата, представители на 389 младежки организации с 15 милиона организирани младежи от 23 страни. Това беше първата крачка за организиране на миролюбивата младеж от всички страни в единен международен фронт на мира. Пратеници на нашата младеж бяха Елена Гаврилова, Георги Кумбилиев и Рашо Шоселов. От трибуната на това международно младежко събрание на мира те заявиха, че „българската младеж всякога е била силно привързана към мирния труд в нашите полета, фабрики, работилници, аудитории и днес повече отвсякога е с вярата в идването на по-щастливи дни за нашия и за всички народи“. В декларацията, направена на конференцията, се казва, че „българската младеж е готова еднородно да се нареди под знамето за защита на мира“.

Особено голям размах взе младежкото движение за мир в страната във връзка с подготовката за Женевския младежки конгрес за мир. На събрания и конференции се разглеждаше програмата на конгреса. Така например на 2 май 1936 година във физико-математическия факултет се провежда грандиозно събрание, посетено от 700 души, на което се изнася доклад „Мирът и младежта“, а др. Елена Гаврилова изнася доклад за работата и решенията на международната младежка брюкселска конференция на мира. На това събрание студентската младеж спонтанно и неприну-

дено изразява своята готовност да работи всестранно за делото на мира и братски отношения между народите.

Нашата младеж одобри всецяло програмата на Първия международен младежки конгрес на мира, който се проведе в Женева от 31 август до 7 септември 1936 година и чрез своите делегати заяви, че „светът ще постигне справедлив мир най-правилно чрез мирна ревизия на договорите и чрез действително покровителство на малцинствата“.

Всенароден младежки размах взе младежкото движение за мир във връзка със свикването на Втория младежки конгрес за мир през 1938 година в Нюйорк. Под ръководството на комунистическата младеж по цялата страна се провеждаха събрания, на които се разясняваше целта на подготвящата се война, какво тя носи на младото поколение, кои са силите, заинтересовани от войната. Разгърналото се движение за мир в нашата страна имаше ясно изразен антиимпериалистически, антифашистки характер. То беше една от формите за осъществяване единдействието на българската младеж. Българската младеж в условията на фашистката диктатура, борейки се за мир, против войната, проведе редица акции за мирното ревизиране на Ньойския договор. Тези акции показваха колко близки са на народните маси исканията за свобода и независимост.

РМС организираше народната младеж на борба за защита правата, свободите и подпомагане на борещия се испански народ. Организираха се специални комитети за подпомагане на испанските патриоти. Изпращаха се приветствени писма чрез испанската легация. Огромна по своето значение е младежката акция, проведена през март 1939 година, във връзка с окупирането на Чехословакия от хитлеристка Германия. Българската младеж протестира против този варварски акт на фашистка Германия. Симпатиите на нашата младеж към чехословакия народ намериха израз в студентската демонстрация от 16, 17 и 18 март 1939 година. Народното студентство демонстрира под лозунгите „Да браним и пазим националната независимост на страната!“

Широк размах придоби борбата на трудещата се младеж за сътрудничество между балканската младеж. Младежта се обявяваше за установяване на близки икономически и културни връзки между балканските народи, за съвместна защита от фашистката агресия.

Следвайки мъдрите указания на Българската комунистическа партия, въпреки жестоките полицейски преследвания, арестите, интернирванията, смъртните присъди с всеотдайната си дейност Комсомолът и РМС спечелиха любовта и доверието на прогресивната и демократично настроена трудова младеж.

В разгърналото се в страната движение против фашисткия терор, за възстановяване на погазените демократични права и свободи, в борбата за организиране на народен младежки фронт, за създаване на единна демократична младежка организация, против войната, за запазване на мира и националната независимост на родината се постигна сплотяване на младежките прогресивни сили. В тая борба израснаха и се закалиха хиляди безстрашни борци за народна свобода, стотици смели ръководители и между тях младежките герои Йорданка Чанкова, Александър Димитров (Сашо), Адалберт Антонов (Малчика), Лиляна Димитрова, Свилен Русев.

И когато Партията призова народа ни на оръжие, българската трудеща се младеж се нареди в първите редици на въоръжената борба срещу хитлеристките окупатори и монархофашистката диктатура.

С Т. К О Л Е В

ПО ПРИЗИВА НА ПАРТИЯТА — НА ВЪОРЪЖЕНА БОРБА ПРОТИВ ФАШИЗМА

ПРИЧИНИ И ХАРАКТЕР НА ВТОРАТА СВЕТОВНА ВОЙНА. БОРБАТА НА РМС ЗА ЗАЩИТА ИНТЕРЕСИТЕ НА МЛАДЕЖТА. ПРОТИВ НАСТЪПЛЕНИЕТО НА ФАШИЗМА

Втората световна война и победата на Съветския съюз в нея предизвика дълбоки промени в света. Нейното възникване не трябва да се счита като случайност. Тя, както и Първата световна война, беше резултат от развитието на световните икономически и политически сили в условията на съвременния монополистически капитализъм.

Войните са неизбежен спътник на капитализма. За капиталистите войната е също така неизбежно и естествено състояние, както експлоатирането на работническата класа. Откритият от Ленин закон за неравномерното и скокообразно икономическо и политическо развитие на капитализма в епохата на империализма дава единствено вярното обяснение на причините за империалистическите войни. Именно в действието на този закон трябва да се търси обяснението както на Първата, така и на Втората световна войни.

В условията на империализма отделните капиталистически страни се развиват неравномерно, скокообразно. В резултат на това и съотношението на икономическите и политическите сили между тях рязко се изменят. Едни от държавите далеч изпреварват други. По такъв начин възниква въпросът за преразпределение на вече завладените земи. Така възникна Първата световна война — за ново разделение на света. По силата на същите причини възникна и Втората световна война.

Макар корените на Втората световна война да се крият в самата капиталистическа система, по характер обаче тя се различава от Първата. Докато Първата световна война беше империалистическа и за двата блока, то Втората световна война имаше завоевателен, разбойнически характер за фашистките сили, а за всички нападнати и заробени от фашисткия агресор страни тя имаше още от самото си начало справедлив, освободителен характер.

Държавите от оста — Германия, Италия и Япония, още преди да започнат войната, ликвидираха и последните останки от буржоазнодемократичните свободи в своите страни, установиха варварски режими на подтискане демократичните сили, обявиха политика на заграбване на чужди земи, на дискриминация и унищожаване на малките народи. Затова и войната против държавите на оста още от самото начало придоби характер на антифашистка, освободителна война. Това беше война, в която народите, пъшкащи под фашисткия ботуш, се бореха за своята свобода и национална независимост, бореха се за своето съществуване. Влизането на Съветския съюз във войната само усили нейния антифашистки, освободителен характер.

Войната придоби такъв антифашистки, освободителен характер въпреки волята и желанията на реакционните кръгове в Англия, Франция и САЩ. Във войната те преследваха свои цели. Те се стремяха да изтласкат от световния пазар новопоявилите се хищници Германия и Япония, които вече сериозно ги притесняваха, от друга страна, желаеха да ги хвърлят в една война против Съветския съюз, разчитайки по такъв начин да го „обезкръвят“ и ослабят. Естествено, водейки войната против хитлеристка Германия и нейните сателити, реакционните кръгове в западните страни не желаеха нито да се премахне реакционният режим в Германия, нито в нейните сателити. Още в самото начало на герmano-съветската война сенаторът Труман, бъдещият президент на САЩ, заяви: „Ако видим, че печели Германия, то следва да помагаме на Русия, а ако печели Русия, то следва да помагаме на Германия и нека те да се самоунищожават колкото може повече“. Известно е, че през 1941—42 и 1943 година реакционните кръгове в западните страни тайно от СССР водеха преговори за сключване на примирие с Германия. Но тяхната политика срещаше противодействие от самите техни

народи, които съчувстваха на антифашистката борба на Съветския съюз. И въпреки желанието и намеренията на правителствата на западните държави по своето обективно съдържание Втората световна война беше война прогресивна, освободителна за държавите, които се бореа против хитлеристката коалиция.

Дълго преди избухването на войната българската фашизирана буржоазия и немският агент цар Борис подготвяха вмъкването на страната във войната. Дворцовата клика бе поставила България в пълна икономическа зависимост от Германия. Една част от буржоазията беше за английска ориентация във външната политика,

но тя също така не навиждаше Съветския съюз. Разликата се състоеше само в това, че едните искаха да ни продадат на хитлеристка Германия, а другите — на Англия и Франция. Взе връх прогерманската ориентация.

Още през 1940 г. цар Борис започна усилено да подготвя вмъкването на България във войната на страната на Германия. Отначало беше подчинено българското народно стопанство на германската икономика. Към края на 1940 г. в България окончателно се утвърди господството на германските монополисти, които имаха в свои ръце повече от 65 на сто от износа и вноса на страната. Истински господари на страната станаха крупните германски банки „Дойче банк“, „Дрезднер банк“, строителният тръст „Тод“, минният тръст „Херман Гьоринг“, тютюневият тръст „Балкантабак“, електрическите тръстове „АЕГ“, „Сименс“ и др. Българската буржоазия, тясно свързана с германските монополи, беше тяхна агентура. Подкупването на значителна част от български индустриалци и търговци, на министри и народни представители, на разни висши чиновници и царедворци беше обикнове-

Адалберт Антонов — Малчика

но явление, което струваше милиарди левове на народа. Българската буржоазия фактически служеше на империалистическите интереси на Германия, тя продаде националните интереси и независимост на България много преди официалното подписване на пакта за влизане на страната в оста.

По такъв начин, както и преди Първата световна война, под маската на неутралитет икономически и политически страната се обвързваше с хитлеристка Германия. А това означаваше за българския народ трета национална катастрофа.

При тази вътрешна и международна обстановка само Партията на българските комунисти защитаваше интересите на народа. Тя си постави задачата да засили борбата за защита непосредствените интереси на трудещите се, да се бори против вмъкването на страната във войната, да разяснява на народните маси, че единственият спасителен път за българския народ и за спасяване на страната от трета национална катастрофа е сближаването със Съветския съюз.

На 25 ноември 1940 г. съветското правителство, вярно на своята миролюбива последователна външна политика, чрез своя представител Соболев предложи на България пакт за приятелство и взаимна помощ. С този пакт Съветският съюз предлагаше гаранции за запазване независимостта на България и поемаше задължения да поддържа нейните справедливи териториални искания.

Въпреки мерките, които взе фашистката власт, да скрие от българския народ предложението на съветското правителство, радостната вест скоро обхвана цялата страна. Над 340,000 български граждани сложиха своите подписи под изложения, изпратени до правителството и други официални институти, с които настояваха да се приеме предложението. „Вън от това движение — както посочи Георги Димитров в доклада си пред Петия конгрес — останаха само открито капиталистическите и реакционни елементи от двата лагера — германофилски и англофилски, които се обединяваха в своята ненавист към Съветския съюз и болшевизма.“

РМС оказа извънредно активна подкрепа на Партията за разясняване същността на съветското предложение. На призива на ЦК на РМС „Трудещи се младежи, борете се смело и решително за приемане на предложениния пакт за взаимна помощ със Съветския съюз!“ — младежите бяха пламенни

организатори на събрания и конференции по предприятия, села и квартали, където се обсъждаше масово съветското предложение. Ремсистите пишеха и разпространяваха позиви и лозунги сред населението, като го приканваха да се присъединява към всенародното движение. Само от Пазарджик бяха изпратени над 160 изложения до правителството, в Габрово бяха събрани над 3,000 подписи. В позив до младежта се разобличава предателската дейност на легионерите, които се опитват да омаловажат значението на пакта. Изтъква се, че предложеният пакт не заплашва, както твърдят бранници и легионери, а гарантира ефикасната защита на нашата национална независимост. Позивът призовава: „Трудещи се младежи, честни българи, разобличавайте противниците на пакта като врагове на големите народни интереси“.

Като разясняваха същността на съветското предложение, ремсистите заявяваха:

„Пактът за взаимна помощ със СССР ще донесе на трудещата се младеж и на народа мир, национално обединение и материално благоденствие. Всеки противник на пакта е предател и враг на големите народни интереси.

Утрудени младежи, честни български патриоти, разобличавайте предателите и враговете на народа. С писма и изложения борете се още по-решително за незабавно и безусловно приемане на съветските предложения.

Да живее пактът за взаимна помощ със СССР!“

Въпреки единната всенародна воля на българския народ фашисткото правителство и цар Борис отхвърлиха съветското предложение и присъединиха България към колесницата на Германия и по този начин изправиха страната за трети път пред национална катастрофа. На 1 март 1941 г. Богдан Филев подписа пакт за присъединяване на страната към фашистката ос.

Нашата Партия изразяваше истинските интереси на трудещите се маси. Тя проведе огромна работа в тези дни. Разгърна усилена дейност за приемане на съветското предложение и решително се обяви против присъединяването на България към тристранния пакт. Тя бе единствената сила в страната, която се обяви енергично против предателската политика на фашисткото правителство.

„Българският народ е убеден — се казва в декларацията на Партията от 6 март 1941 г., — че само едно народно пра-

вителиство, опиращо се на волята и доверието на народа, сключило пакт за взаимна помощ със СССР, ще може да изведе страната от гибелния път на войната, по който го е тикнало днешното правителство.“

Скоро самият народ почувствува на гърба си резултатите от присъединяването на страната към хитлеристка Германия. След разгрома на Югославия и Гърция българска войска окупира голяма част от техните територии. При това фашистките ръководители се опитваха да заблуждават народа, че с помощта на хитлеристка Германия са осъществили „националните“ идеали. Но, както правдиво посочи Георги Димитров, като „придоби“ Тракия и Македония, България сама загуби националната си независимост. България бе превърната в полуколония на Германия. По силата на сключената на 1 февруари 1941 г. спогодба българското правителство се задължаваше да поеме издръжката на германските войски, да ги снабдява с хранителни продукти и фураж, да им дава съгласно постигнатото по-късно споразумение с БНБ по 20 милиона лева за всеки три месеца. По този начин официално бе узаконено ограбването на българското народно стопанство от хитлеристите. По тази спогодба БНБ изплати на германците през време на престоя им в България като окупатори 281, 460, 281 лева. Сумите са дадени по новия курс на лева от 1952 година. За размерите на германския грабеж може да се съди по следните данни. От 1941 до 1944 година от България бяха изнесени повече от 546,000 тона каменни въглища, близо 11,000 тона вълна, 3,000 тона кожи, 5,000 тона месо и колбаси, 128,000 тона тютюн, 265,000 тона плодове, 365,000 тона зърно, 4.4 милиона глави общо, 3.1 милиона глави свине, 130 милиона яйца и други. За същото време за издръжката на немската окупационна армия бе иззето от българското население 375,000 тона зърно, 446 милиона яйца, 323,000 птици, 197,000 тона фруктов мармалад, 74.8 хиляди тона пресни плодове, голямо количество месо, колбаси, спиртни напитки и др.

В тежко положение се намираше промишлеността и селското стопанство. Цялата икономика на страната беше нагледна съобразно нуждите на хитлеристка Германия. Беше подложено на голямо ограбване селското стопанство. Продукцията на зърнени храни силно намаля и от 2 милиона

тона през 1939 г. спадна на 1.717 тона през 1944 г. Към края на 1944 г. производството на цялото селско стопанство спадна на 70% от довоенното равнище.

По такъв начин още преди обявяването на германо-съветската война България беше превърната от фашисткото правителство в плацдарм за нападение и подтискане на съседните нам балкански народи, а след това и като база за войната против Съветския съюз.

Настъпиха решителни дни за борба против фашизма за извоюване на нашата национална независимост.

Работническият младежки съюз посрещна подготвен настъпващите нови събития. Той имаше здрави позиции в легалните организации, беше създал и възпитал възторжени млади патриоти, готови да поемат трудния път на нелегалната и въоръжена борба. Под ръководството на РМС трудещата се младеж през 1940 г. взе особено активно участие в борбата против приемането на закона за създаването на казионната фашистка организация „Бранник“.

Със създаването на „Бранник“, по подобие на немската фашистка младежка организация „Хитлерюгенд“, правителството се надяваше да създаде масова база за фашизма сред младежта. Прилагаха се всевъзможни средства за принуда и заплашване към младежта, за да участвува в тази казионна организация. Тя беше подчинена направо на министър-председателя и се финансираше от държавата.

Нашият народ добре разбра замислите на правителството. Затова даде решителен отпор на този нов противонароден акт. Протестиращите младежи и граждани искаха да се запазят съществуващите младежки организации, тяхното демократично устройство, да се даде свобода на младежта сама да се организира. Душата на тази борба беше Работническият младежки съюз.

В редица позиви и други материали РМС разобличава истинската противонародна същност на фашистките организации. В позив, написан от Йорданка Чанкова и поместен в „Младежка искра“, се разяснява истинският характер и същност на новосъздадената казионна фашистка младежка организация „Бранник“. В него се изтъква, че младежкото единство е задача, за която се бори цялата младеж, но тя не може да се разреши по заповед. Младежта не иска да се обединява по заповед. Тя иска да изработи сама своята програма.

По същия повод — против образуването на „Бранник“ — е изпратен позив до народните представители на 25-то обикновено народно събрание. Позивът е подписан от името на млади работници, селяни, ученици, студенти.

Чрез много невидими нишки РМС беше свързан с широките слоеве на младежта. В РМС младежта виждаше свой защитник, свой другар и ръководител. Младите и още неопитни чирачета от занаятчийските работилници виждаха в РМС борец за осъществяване на техните искания, за по-добър живот и по-добро заплащане на труда им, младите работници от предприятията се опираха на организираната сила на РМС в борбата против експлоатацията. Независимо от съществуващото формално трудово законодателство капиталистите експлоатираха по всевъзможни начини младите работници. Работният ден се увеличаваше произволно, често на младежите се заплащаше много по-малко. Глобите бяха обикновено явление. Никой не полагаше грижи за битовите условия. Още по-тежко беше положението на младите чираци в работилниците, които често работеха по 12—14 часа срещу нищожно възнаграждение при крайно лоши трудови условия. Ето защо по указание на Партията РМС заставаше начело на икономическите искания на младежта и на тази основа той обединяваше около себе си работническата и трудещата се младеж.

През 1941 г. в текстилната фабрика „Родина“, Горна Оряховица, работеха на три смени около 150—160 млади работнички. Почти всички бяха от селата. Във фабриката нямаше ремсова организация. Само една от работничките, др. Надежда Панайотова, беше член на РМС и на Партията. Партията и РМС разпространяваха отначало своето влияние сред тези работнички именно по пътя на защита техните икономически интереси. Поради спиране на електрическия ток всеки ден те губеха по 2—3 часа. Собственикът отказваше да заплаща тези часове. Работничките стачкуваха и принудиха собственика да удовлетвори справедливите им искания. Така те осъзнаха своята организирана сила. Но другарката Панайотова не ръководеше само икономическите борби на работничките. Тя често организираше излети, запознаваше работничките с други младежи, които вече членували в РМС. Така тя постепенно се издига като естествен и желан ръково-

дител на девойките във фабриката. По такъв начин се подготвят и условията за изграждане на ремсова организация. Това е един от многото примери, които характеризират дейността на РМС от онова време.

РМС отбеляза значителни успехи в своето организационно укрепване, броят на неговите членове чувствително нарасна и той се превърна в една истинска масова младежка организация. В редица важни центрове, където преди е имало малки групички, сега съществуваха и работеха сравнително масови младежки организации, значително по-оживена бе масовата работа на РМС.

Като отбелязваше тези неоспорими успехи на РМС, Седмият пленум на ЦК на Партията, състоял се в началото на 1941 г., обърна внимание и на ред съществени слабости, които следваше незабавно да се преодолеят от ремсовите организации. Незадоволителна беше и се подценяваше работата сред работническата и особено сред фабричната младеж. Все още бе нисък идейно-политическият уровень на ремсистите, а на някои места, увлечени по своята вътрешна организационна работа, ремсовите организации бяха подценили масовата работа сред младежта. В живота на РМС се констатираха още редица слабости: отбелязваха се случаи на грубо нарушение съюзната дисциплина, пренебрежение към изискванията на конспирацията, недостатъчно беше запознатата младежта с положителното и целебно въздействие на критиката и самокритиката, не бяха достатъчно популяризирани живите примери на образцово държание пред врага и вражеския съд и т. н. Накрая се посочваха задачите, чието изпълнение ще доведе до ново подобрене в работата на РМС: всестранна помощ на РМС и ремсовите организации от партийните организации, постоянни грижи за политическото издигане и възпитание на ремсистите, укрепване на ремсовите организации и привличане повече работници в тях, създаване на нови организации, подобряване работата в масовите младежки организации и т. н. „Пленумът апелира — се казва в заключение на резолюцията — към нашата славна младеж в РМС да се вслушва в съветите на Партията и да се хвърли с всички си жар за успеха на нашето освободително дело.“

Под ръководството и при най-близката помощ на Партията РМС бързо се справяше с тези свои недостатъци. Бързо

укрепваше организационно. В ремсовите организации работеха хиляди марксистко-ленински кръжоци. Младежта беше на своя боеви пост, готова да изпълни новите задачи.

Следвайки указанията на Партията, ремсовите организации разгърнаха широка разобличителна дейност против идването на хитлеристките войски в България и използването на страната като изходна база за нападение на нашите съседи. Фашисткото правителство не само допусна германците вътре в страната, но и самò изпрати български войски, които окупираха значителна част от територията на Гърция и Югославия. Сега пред РМС се поставяше задачата да работи особено много сред войнишката младеж, която се намираще в окупираните територии и вътре в страната. На войниците се разясняваше, че те трябва да подпомагат борбата на съседните народи. По този начин РМС продължаваше да възпитава младежта в дух на пролетарски патриотизъм и интернационализъм. Много младежи-ремсисти преминаваха в партизанските части на съседните нам народи и рамо до рамо с тях се сражаваха против фашизма.

ХИТЛЕРИСТКОТО РАЗБОЙНИЧЕСКО НАПАДЕНИЕ СРЕЩУ СССР. НАЧАЛО И РАЗРАСТВАНЕ НА ВЪОРЪЖЕНАТА БОРБА ПРОТИВ ФАШИЗМА И УЧАСТИЕТО НА МЛАДЕЖТА В НЕЯ

На 22 юни 1941 г. хитлеристка Германия вероломно нападна Съветския съюз и подложи на опожаряване и ограбване мирните съветски градове и села. Хитлеристките войски нападаха по хайдушки, без предупреждение и обявяване на война, въпреки съществуващия пакт за ненападение между Съветския съюз и Германия. Още един път бсше показана хищническата и хайдушка природа на фашизма.

Хитлеристите очакваха да срещнат един слаб и недобре подготвен противник, те разчитаха на „светкавичната“ война. Според техните сметки трябваше за един-два месеца да преминат в церемониален марш по улиците на Москва, а до есента да стигнат Урал и по този начин да разгромят и заробят съветската страна. Но сметките, както казва нашият народ, бяха направени без кръчмаря. Започна една жестока война, война на живот и на смърт, в която фашизмът беше разгромен.

Още в самото начало нашата Партия взе решителна позиция срещу немскофашисткия блок и неговата българска агентура. И още от първия ден на разбойническото хитлеристко нападение срещу Съветския съюз Партията се залови да организира народа за борба. В издадения на 22 юни 1941 г. позив ЦК на Партията призовава българския народ да застане на страната на Съветския съюз. „Историята не познава — се изтъква в позива — по-разбойническа, по-империалистическа и контрареволуционна война от тая, която фашизмът поде против СССР... Пред българския народ, който в огромното си мнозинство храни безкрайна любов към съветския народ и свързва с него всички свои надежди за по-добро бъдеще... стои колосалната задача да не допусне по никакъв начин използването на своята земя, на своята войска за разбойническите цели на германския фашизъм. Нито едно зърно българска пшеница, нито парче хляб за германофашистките обирачи, нито един българин в тяхна служба!“

Два дни след започване на военните действия Политбюро на нашата Партия даде сигнал за въоръжена борба на народа за освобождение на страната от фашистко иго. В своето решение Политбюро обвързваше успеха на нашата борба с успешната борба на Съветския съюз против хитлеристка Германия. Партията поставяше задачата да не се позволи вмъкването на страната във войната против Съветския съюз, да се предприеме морална и материална подготовка на народа за изгонване на германците от страната, за смъкване на техните наемници и за установяване на народнодемократична власт.

Възприетият нов курс поставяше пред Партията редица нови конкретни задачи: да се разстройва българската армия, като се направи негодна да изпълнява вътрешната полицейска функция и същевременно за завоевателни цели; да се попречи на българското народно стопанство да обслужва германците; да се спре ограбването на страната, да се разстройват комуникациите и тилът на противника; да се обединят демократичните сили на народа в общата борба; да се подготви и проведе въоръженото въстание. Дадено беше указание най-изтъкнатите дейци на Партията и РМС, заподозрени от властта, да минават в нелегалност, преди да бъдат арестувани. Започваше въоръжената борба на народа!

Партията пристъпи към организиране на бойни групи, на партизански отряди и чети, на диверсии и саботажи в производството. За ръководство на въоръжената борба при ЦК бе създадена специална военна комисия. Особено внимание в тези първи дни на войната се обръщаше за информиране на населението по истинския характер на войната и запазване на вярата в непобедимата сила на Съветския съюз.

Започна една борба на народа, която по своя характер бе националноосвободителна — против хитлеристките окупатори, и класово-революционна — против техните сътрудници в лицето на монархията и крупната буржоазия, реакционното чиновничество и офицерството.

Още от тези първи дни на войната РМС правилно се ориентира в създадената обстановка и най-активно подкрепи приетия от Партията курс на въоръжено въстание.

До 1941 г. в значителна степен РМС провеждаше легално своята дейност. На преден план се поставяха въпросите за единството на цялата младеж, за защита на нейните интереси, борба за нейната просвета и култура. Активистите на РМС насочваха своето внимание за работа в масовите организации, за укрепване връзките с широките слоеве на трудещата се младеж. В даваните дотогава оценки на международното положение се изтъкваше, че главен враг на работническото и комунистическото движение са империалистическите държави Англия и Франция — както се казваше, „враг № 1“. За това може би оказа влияние сключението между Германия и Съветския съюз договор за ненападение и военна помощ. Както е известно, с подписването на този договор беше отложена войната против Съветския съюз с повече от година. Поради тези обстоятелства нападението на Германия и за нашия народ се оказа до голяма степен изненада в първия момент.

Новата обстановка налагаше бързо и коренно преустройство на цялата работа на РМС. Предстоеше преди всичко да се мине в дълбока нелегалност. Главните трудности идваха от обстоятелството, че болшинството от най-изтъкнатите младежки дейци бяха известни на врага. Те бяха се проявили в легалната масова работа на РМС. Извън този актив имаше само значително по-малко дейци, които не бяха до такава степен известни на полицията. Именно този известен на полицията актив трябваше да преустрои своята работа на дъл-

боки нелегални основи, той трябваше да създава бойни групи и да води нелегална работа. Трябва да се отбележи, че в първите дни на войната съществуваха сред една част от актива и известни легалистични настроения.

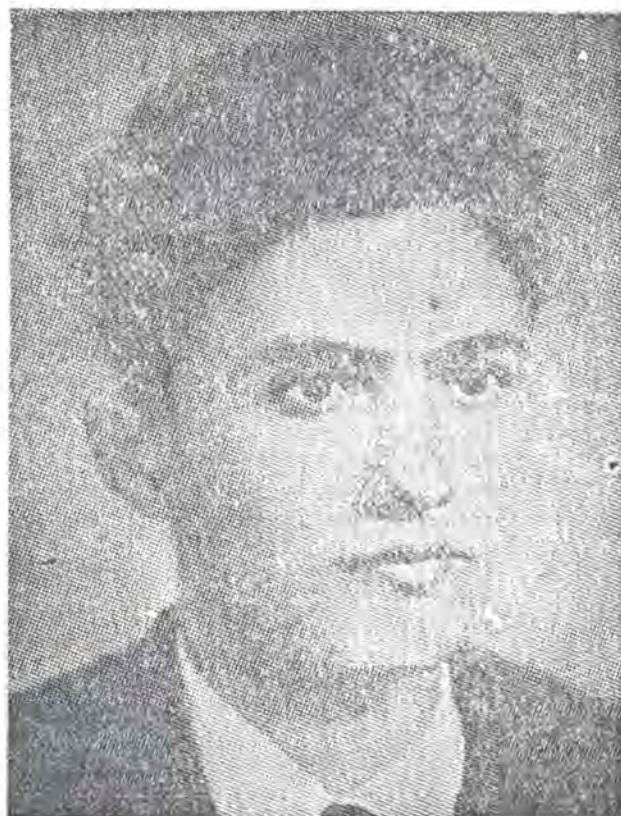
На свое заседание на 29 юни 1941 г., станало на Витоша, ЦК на РМС, като обсъжда създаденото положение в страната, единодушно приема новия курс на Партията — към подготовка на въоръжено въстание, и обещава да работи с всички сили за включване на цялата младеж в борбата. На заседанието, което се провежда на Витоша, вземат участие

Йорданка Чанкова, Апостол Колчев, Елена Гаврилова, Стою Генчев, Марко Добрев, Любчо Баръмов, Георги Кумбилиев и др. Заседанието приема писмо до ЦК на Партията.

Писмото безрезервно одобрява линията на Партията. С него ЦК на РМС изказва пълна подкрепа на партийната директива за въоръжено въстание, която „със своите насоки и указания ще изиграе огромна роля за боевата мобилизация на народните сили в страната в борбата за разгромяване на омразния фашизъм . . .

. . . Ръководството на РМС съзнава отговорността в днешния съдбоносен момент и голямата роля, която трябва да играе РМС в решителната народноосвободителна борба. Затова съюзното ръководство счита за свой дълг да увери Партията, че то ще напегне всички усилия не само за мобилизацията на всички ремсови сили и за отдаването без остатък на тези сили в борбата на нашия народ против фашизма, за свобода, но и да обезпечи най-широкото и активно участие на народната младеж в тази борба . . .

. . . Ние разбираме, че предстоят още много тежки изпитания пред младежта . . .

Свилен Русен

... На вас, другари от ЦК на Партията, ние извикваме: „Пътят, по който ни водите, е верен път. Само така може да се обясни голямата вяра на народа към нашата Партия. Водете ни все тъй смело и уверено. Зад вас, единна и сплотена повече от всякога, е младежката гвардия“ — така завършва писмото.

На същото заседание става разпределение на работата. Определен е представител на младежта в бойния щаб на Партията — военната комисия.

Правителството добре съзнаваше опасността от разрастваната се народна борба, организирана от Комунистическата партия. Затова взе енергични мерки за арестуване и обезвредяване на най-активните партийни и ремсови дейци. На 4 юли полицията извърши големи арести както в София, така и в цялата страна. Някои от дейците до това време не съумяха да се преустроят и укроят и немалко от тях бяха арестувани и интернирани. Интернирани са и много дейци на РМС както от центъра, така и по места.

Илюзиите за легална работа бързо се изпаряват. Започна да става ясно и за средния и низов кадър, че борбата ще бъде жестока.

Става бързо поляризиране на силите. Някои проявяват колебание и се отдръпват, съюзните младежки организации — демократи, социалисти и земеделци, остават настрана, те не приемат въоръжената борба. Макар и да не скъсва връзките си с тях, РМС остава единствената младежка организация, която с всички сили се зае да организира участието на младежта във въоръжената борба.

Какви бяха главните задачи, които се поставяха пред РМС в този период?

Главната задача беше да се готви младежта за въоръжената борба. Затова започна и практическа работа за снабдяване с оръжие и обучаване на младежта да си служи с него. На второ място, но не по важност, се поставяше задачата за усилен политическа работа сред младежта и народа, за разясняване истинския характер на войната, за военните действия, за разобличаване лъжливата хитлеристка пропаганда. Главният въпрос беше: да се поддържа духът на населението, да се укрепва вярата в крайната победа на Съветския съюз. По това време се подсилват някои опортюнистически

и ликвидаторски настроения: някои другари изпадат в малодушие и губят перспектива, когато в първите дни на войната немците настъпваха. Други — макар и честни и антифашистки настроени хора — не виждаха възможност за победа на Съветския съюз. Затова и те не бяха склонни за въоръжена борба против фашизма. Всичко това налагаше да се води усилена политическа работа сред населението и младежта като необходимо условие за по-нататъшно разгръщане на въоръжената борба.

Тази разяснителна работа РМС води, като използва най-разнообразни средства: лична агитация, печатни материали и др. ЦК на РМС издава информационен бюлетин, в който информира младежта за истината по военните действия на Източния фронт. Такива бюлетини и позиви издават и много комитети и ремсови организации. ЦК на РМС организира стенографиране на радиопредаванията от Москва и ги разпространява сред младежта. По самоинициатива тези радиопредавания се слушаха и бюлетините се разпространяваха на много места. По такъв начин се поддържаше духът и увереността на младежта.

Полицията добре оценяваше ролята на тази политическа работа сред населението. Затова тя преследваше разпространителите на подобни позиви и бюлетини. Зачестиха съдебните процеси. По това време вече само за четенето на такива позиви военно-полевите съдилища даваха по 10—15 години затвор.

Въоръжение, обучение на младежта, преустройство на цялата работа на нелегални основи, широка разяснителна работа сред населението за истинския характер на войната — такива бяха главните задачи на РМС през този период. В организационно отношение се постави задачата не само за преустройство на нелегални основи, а и за всестранно затягане на цялата организация от горе до долу. Укрепват се окръжните комитети и връзките им с ЦК. Уреждат се куриерски връзки помежду им. В това отношение особено голяма помощ оказва БОНСС. Създава се голяма мрежа от студенти, които се използват за връзка между ЦК и организациите в страната.

През декември 1941 г. става провал в ЦК. Арестувани са някои от членовете на ЦК, между които и Йорданка Чан-

кова. Др. Адалберт Антонов (Малчика) възглавява ЦК до есента на 1942 г., когато Й. Чанкова избягва от лагера и отново застава начело на ЦК на РМС.

Под ръководството на Партията ремсовите организационни ръководства в много кратък срок при пълна дисциплина преустрои своята работа на дълбоки нелегални основи съобразно с новите условия. С ботевски пламък и страст РМС се зае да изпълнява поставените от Партията задачи. Ръководени и напътствувани от партийните дейтели, ремсистите бяха организатори на диверсионни актове, повреждаха ж. п. линии, разстройваха вражеския тил и създаваха несигурност, те бяха организатори на много бойни и саботажни групи, чупеха машините във фабриките, саботираха производството, особено в ония фабрики, които работеха за немците, повреждаха вършачките и укриваха храните. За врага настанаха неспокойни дни, той се чувствуваше несигурен

Два дни след историческото заседание на Партията от 24 юни 1941 г. се появи и първата партизанска чета, сформирана от секретаря на Горноджумайския окръжен комитет на Партията — Никола Парапунов. През август 1941 г. в околностите на Дупнище възниква втората партизанска чета начело с Васил Демиревски. През лятото и есента на 1941 г. се появяват партизански чети и групи в Източното Средногорие — района на Чехларе, Ихтиманско, Баташко и др. Същевременно в страната действуват нелегални групи. От тях малко по-късно възникват нови партизански чети: Габрово, Севлиево, Ловеч и др.

Много от ръководителите на окръжните и околийски комитети на РМС от Софийския окръг минават в нелегалност още през 1941 г. и заедно с партийните другари поставят основите на партизанското движение. През 1941 г. също така заедно с партийните ръководства минават в нелегалност и ръководителите на РМС в Шумен. Впоследствие те организират партизански чети.

Още в тези първи стъпки на въоръжената борба, както и след това до народната победа на 9 септември 1944 г. няма такова мероприятие на Партията в освободителната борба, в което РМС да не е бил неин пръв помощник, където младежта да не е отдала своите сили и енергия. Около 60—70 процента от партизаните бяха членове или симпатизанти на РМС: повече от 3000 ремсисти проляха кръвта си във въоръ-

жената борба, а над 4 хиляди излежаваха присъди в затворите. Други 15 хиляди младежи бяха интернирани в черните роти и концлагери. Терорът и побоищата, въвеждането на смъртното наказание за малолетните, разстрелите по улиците без съд и присъда не бяха в състояние да разколебаят вярата на ремсистите в народната победа.

Така през 1941 г. и началото на 1942 г. се слагат основите на партизанското движение в страната като една от формите на въоръжена борба против фашизма. Заедно със създаването на партизанските чети Партията осигуряваше и постоянно ръководство над тях. Тя издаваше инструкции за работата на четите, за техните задачи и действия. В една от инструкциите се подчертава, че четникът като „политически деец“ не трябва да забравя, че „неговата сила се крие в тясното единение с народните маси“. И наистина народът беше истински закрилник на партизаните, защото в тяхно лице той виждаше своите защитници, борци за независимостта и свободата на родината.

Друга форма на съпротива против фашизма в този период бяха бойните групи. В тях, както и в партизанските групи, дейно участие вземаха ремсистите. Още в първите месеци Партията проведе редица мероприятия за създаване на такива групи, които действаха в легална и полулегална обстановка по градове, села, предприятия, квартали и учреждения. В групите участвуват обикновено от 3 до 5 бойци. В изработената директива от Партията се посочват и задачите на бойните групи: организиране на саботаж в промишлените предприятия и транспорта, работа сред армията, нападение на вражески групи или отделни полицаи за набавяне

Лиляна Димитрова

на оръжие. В инструкцията също така се указва бойните групи да се готвят за действие с оръжие в ръка за уличен бой в градовете, за превземане на обекти, преминаване на реки и пр.

РМС разгъна голяма дейност за включване на най-преданите и най-смелите младежи в бойните групи. И наистина в тях се проявиха десетки и стотици самоотвержени млади патриоти, които завоюваха любовта на младежта и са известни на цял народ като герои. Бойната група на Георги Григоров от Варна, състояща се от ремсисти, извършва ред саботажни акции през лятото и есента на 1941 г. Нейно дело е и подпалването на една влакова композиция с бензинови цистерни за германците. Пак във Варна бойните групи поставят взрив под две немски радиостанции. В Русе работникът Леон Йосиф Таджер подпалва един голям немски склад с бензин. Той бил заловен и обесен. Бойна група на ремсистите от Троян подпалва най-голямата в страната шперплатова фабрика, която произвеждала за немците.

Едни от първите саботажни акции в София бяха извършени от бойните групи на Славчо Радомирски и прекрасната ремсистка Виолета Якова. Те подпалват през 1942 г. намиращия се в центъра на София германски склад за кожухчета, предназначени за немските войници на Източния фронт. По указание на Партията тези групи ликвидират народните изедници — бившия военен министър генерал Луков, полковник Пантев, бивш директор на полицията, и др. Бойна група, възглавявана от прекрасния ремсист Менахем Папо, извършва в София редица саботажни действия.

По указание на Партията ремсистите в бойните групи засилват саботажната дейност в производството, насочена към понижаване на трудовата дисциплина, повреждане на машините, намаляване на производството и пр. Имало е случаи, когато в един ден в ж. п. работилница в София са се „повреждали“ по 13 струга. Организирането на саботажи довежда до намаляване на производството с 40—50 процента и повече.

Отначало партийци и ремсисти, а след тях и честни безпартийни хора от село също започват стопански саботаж. Той се изразява главно в повреждане на вършачки, подстре-

кателство да не се предават наряди на държавата, да се укриват храните и другите селскостопански произведения и пр.

Доколко саботажната дейност е взела широки размери в цялата страна, може да се види от донесенията на самата полиция. Още през 1942 г. в лично поверителния доклад до Дирекцията на полицията Шуменският областен полицейски началник съобщава, че докато през 1940 г. е нямало саботажни, то „в изпълнение нарежданията на ЦК на РП да се започнат системни и организирани действия бяха констатирани няколко такива в областта през 1941—42 година . . . Началото на тези действия се сложи през м. юни 1941 г.“ Разбира се, саботажните действия непрекъснато се засилват и разширяват, за да обхванат цялата страна. Само за 9 месеца (януари 1943 г. до 31 октомври с. г.) според една немска диаграма, изработена от щаба на немските окупационни войски, се показва, че от 12 саботажа в началото на годината през ноември техният брой достига до 280.

Дори в тези мрачни дни на свиреп фашистки терор, когато всичко честно и прогресивно се преследваше, когато само заради една обидна дума по адрес на хитлеристка Германия военните съдилища съдеха и осъждаха българските патриоти на дългогодишен затвор, РМС организираше и провеждаше масови протестни акции. Особено добре се проявяваше в това отношение народното студентство. Така на 1 ноември — празника на народните будители — на поздрава на Филов и Клечков студентите масово не отговарят, като с това показват, че твърдо следват заветите на нашите възрожденци. Ето как „Младежки информационен бюлетин“ описва антифашистките прояви на студентите на 8 декември 1941 г. — Деня на Софийския университет.

„Срещу жалките хвалебствия и овации с вдигната ръка от легионери, ратници, бранници и паисиевци на цар Борис, агента на фашистка Германия и палача Хитлер, българското народно студентство изрази смело омразата си към него, а с това и омразата си към фашизма и неговите агенти у нас.

На поздрава на царя над 1,500 народни студенти отговориха с лозунги „Да живее университетът!“, „Да живее науката!“, „Да живее народното студентство!“. След това с па-

дане на колене на площада пред Народния театър и изпяване „Обесването на Левски“ българското студентство заяви открито на всички честни патриоти пред очите на немците и техните агенти у нас, че България днес е заробена и че отново народните синове като Левски увисват на бесилките за свободата на българския народ.

Най-после конна полиция с побоища и арести успя да разгони народното студентство.“

По това време се упражнява твърде голям натиск върху България за откритото ѝ влизане във войната. Това наложи да се обърне изключително внимание както от Партията, така и от РМС на работата в армията. Задачата беше да се изтръгне войската от фашисткото командване и да не се позволи да бъде използвана в борбата против народа. „Нито един войник на Източния фронт!“ — това е главният лозунг, под който провеждат своята дейност Партията и РМС.

И наистина в резултат на разяснителната работа, която извърши Партията и РМС сред войската и сред населението, българската армия се „оказа“ ненадеждна за хитлеристките окупатори и те не се решиха да я използват за военни действия на Източния фронт. От друга страна, съпротивителното движение в страната беше взело такива размери, че повече от стохилядна армия и жандармерия бяха ангажирани за „поддържане“ на вътрешния ред.

Сред войниците, които бяха насилно изпращани в окупирани от немците територии на Югославия и Гърция, РМС провеждаше системна разяснителна дейност, като ги възпитаваше в дух на интернационализъм и истински пролетарски патриотизъм, зовеше ги да подпомагат с всички средства борбата на тези народи против фашизма, да бранят населението от издевателства на фашизираните офицери. В резултат не само зачестиха единичните случаи на побратимяване и преминаване на войници на страната на партизаните, но преминаха и цели войскове части, като поделението на подпоручик Дичо Петров, с което се постави основата на партизанския батальон „Христо Ботев“, а след това — цяла пехотна 1/123 дружина, която по-късно се преустройва в народоосвободителна бригада „Георги Димитров“. Не бяха редки случаите на преминаване на войници към партизаните

и във вътрешността на страната. Често ремсистите-войници изнасяха от казармите оръжие и боеприпаси и с тях се отправяха в Балкана.

За дейността на Партията и РМС сред войската може да се съди до известна степен и от разкритията, които фашисткото командване успя да направи. През декември 1941 г. бяха разкрити комунистически групи в щаба, в три батареи и пет поделения на 15-ти артилерийски полк. През 1942 г. бяха разкрити конспиративни групи в 72 поделения. Разбира се, разкритите конспиративни групи представляват само една незначителна част от онова, което беше извършено от Партията и РМС за спечелване на войската.

Тежка загуба понесе народното освободително движение през лятото на 1942 г. Бяха осъдени и разстреляни на 26 юни 1942 г. 18 политемигранти, дошли от Съветския съюз през есента на 1941 г. начело с изпитания борец на нашето работническо революционно движение Цвятко Радойнов. По провал на Централния комитет на Партията бяха осъдени 14 души на смърт (8 задочно) и бяха разстреляни на 23 юли 1942 г. другарите Антон Иванов, Антон Попов, Атанас Романов, Петър Богданов, Никола Вапцаров и Георги Минчев. Всички те посрещнаха смъртта с гордо вдигнати чела, с пълна увереност в крайната победа.

Разстрелването на едни от най-добрите синове на нашия народ и самоотвержени дейци на Партията не спря борбата против врага. Партията и ръководеният от нея Работнически младежки съюз стяхаха редиците си след всеки провал, с нов устрем и голяма вяра в бъдещето се захващаха отново в разгръщането на борбата. Цялата Партия получаваше ежедневно директивните указания на Георги Димитров по Радио „Христо Ботев“. Чрез радиостанция „Христо Ботев“ Партията поддържаше ежедневна връзка с трудещите се маси, със своята членска маса. Усилията на монархофашистите да задушат съпротивата на народа с чудовищните полицейски инквизиции, с концлагерите и разстрелите не дадоха желаните от фашистите резултати. Местата на убитите другари се заемаха от нови самоотвержени борци, закалени и възпитани от Партията.

ОБРАЗУВАНЕ НА ОТЕЧЕСТВЕНИЯ ФРОНТ. БОРБАТА ЗА ОБЕДИНЕНИЕ СИЛИТЕ НА МЛАДЕЖТА В АНТИФАШИСТКАТА БОРБА

През лятото на 1942 г. съотношението на силите на Източния фронт започна да се изменя. През есента на 1941 г. немците претърпяха първите поражения под Москва. Тяхното настъпление не само че беше спряно, но те бяха отхвърлени далеч назад. Рухна легендата за непобедимостта на хитлеристката армия. „Светкавичната“ война се затегна.

Победите на Съветската армия на Източния фронт създаваха благоприятни условия за разрастване на съпротивителното движение в поробените страни. Ако в първите месеци след войната, когато немските войски напредваха, сред някои по-неукрепнали и малодушни хора съществуваше неверие и изпадаха в песимизъм, то сега и тяхната вяра в победата се възвръщаше и се включваха в борбата.

Освен това победите на Съветската армия през есента на 1941—1942 г. изиграха решителна роля за преориентиране на левите буржоазни партии и по-конкретно на техните водачи за образуване на широк антифашистки фронт. За Партията беше ясно, че толкова по-успешна ще бъде борбата, колкото по-широко се въвлече народът в нея. За такова обединение на антифашистките и демократични сили огромна роля изигра създаденият от Партията по инициатива на Георги Димитров Отечествен фронт.

На 17 юни 1942 г. Радио „Христо Ботев“ обяви програмата на Отечествения фронт, в която се призоваваше българският народ и неговата армия да не допуснат въвлечането на страната във войната, да се скъса с хитлеристка Германия и се освободи българската земя от фашистите и гестаповците, да се възстановят политическите правдини на народа, особено свободата на печата, събранията, организирането, като се премахнат всички противонародни и противоконституционни закони; да се разтурят фашистките организации, да се обезвредят фашистките главорези и вземат мерки за тяхното наказание и пр.

Отечественият фронт си постави като най-близка своя задача смъкването от власт профашисткото правителство и създаване на едно истинско национално правителство на Отечествения фронт, способно да проведе на дело тази про-

грама. Програмата на Отечествения фронт е най-забележителният документ от периода на борбата против фашизма 1941—1944 г. Тя стана ръководство за действие за обединяването на антифашистките сили в страната.

Програмата на Отечествения фронт беше основа и за разгръщане активна дейност от РМС за обединение на младежките антифашистки сили. По онова време РМС бе единствената младежка организация, която съществуваше и смело се бореше против фашизма. Земеделският младежки съюз и Социалистическият младежки съюз нямаха свои самостоятелни низови организации. Въпреки усилията те продължаваха да стоят настрана от борбата. Започна се работа чрез лични срещи с отделни дейци. По-нататък вниманието се насочва към масовите младежки организации. Създават се известни връзки със ССМ. Поставя се задачата за изграждане на младежки отечественофронтовски комитети. Първите комитети възникват в Асеновградско. По-късно, през пролетта на 1943 г., е създаден Централен младежки отечественофронтовски комитет с представители на РМС, ЗМС, ССМ, на младежи-демократи и младежи от „Звено“. В издадения през март апел, подписан от горепосочените организации, след като се прави анализ на вътрешното и международното положение на страната, се призовава младежта да се бори за скъсване на страната с хитлеристката ос, за освобождаване на арестуваните, възстановяване на Търновската конституция, премахване на противонародното правителство и пр. В този и редица други позиви се апелира за смели действия против германските окупатори и техните наемници в България.

Броят на създадените комитети в страната беше твърде ограничен, анемична беше и тяхната дейност. Но затова пък РМС широко поде инициативата за привличане на честните безпартийни младежи, за тяхното сплотяване около РМС, а заедно с това и в борбата.

През изминалите години до 1941 г. ремсовите ръководства и организации бяха натрупали богат опит на масова работа. При новите условия те използвана този опит в изграждане единството на младежта и въвличането ѝ в борбата. Задачата беше да се спаси страната от гибел. На тази именно основа РМС съумя да обедини младото поколение и даде решителен отпор на опитите на буржоазията и немската аген-

тура да фашизира младежта и да я използва в престъпната война против Съветския съюз.

Буржоазията положи много усилия да създаде казионни младежки организации, в които по свой образ и подобие да възпитава младежта в ненавист към Съветския съюз и демократичните народи, към прогресивното движение в нашата страна. Само благодарение упоритата дългогодишна работа на РМС, непосредствено ръководен от Партията, фашизмът не можа да пусне корени сред младежта.

Но как РМС съумя да упражни такова влияние върху младежта, да изпълни партийната директива и да не допусне проникване на фашизма сред нея? Главно с това, че РМС поставяше пред младежта възвишени идеали.

Години наред още преди нападенето на хитлеристка Германия РМС провеждаше системна работа за правилното възпитание на българската младеж, като използваше средствата на печата, словото, организацията и пр. РМС правилно разясняваше сред младежта въпросите за патриотизма и националните интереси на българската младеж, сочеше единствен за младежта възвишен, високо благороден и исторически обосноваан идеал — борба за тържеството на социализма. Силата и несломеността на РМС, както и силата на Партията бяха в неговите идеи, в неговата идейна теоретическа основа.

РМС постави пред младежта въпроса за правилната оценка на историческото минало на нашия народ. Под ръководството на Партията и на РМС младежта измъкна от ръцете на фашизма знамето на Ботев, на нашите възрожденци и ги застави да млъкнат и да престанат да спекулират с величавите революционни идеи на нашето минало. Не фашистите, а народът, Комунистическата партия са истинските наследници и достойните продължители на революционните традиции на Левски, Ботев, Караджата, Каравелов. Те са истински патриоти и борци за свобода и независимост.

Много реферати, беседи, доклади, конференции и събрания на младежките организации държаха будно съзнанието на младежта. По онова време РМС широко използваше такива легални организации, като въздържателните дружества, спортните организации, туристическите дружества, дружествата на младежкия червен кръст, читалищата, кооператив-

ните групи и др., за да поддържа и разширява своите връзки с младежта и да я възпитава в духа на революционните идеи. Така например през учебната 1942—1943 г. благодарение усилената работа на РМС повече от 60—70 процента от учениците на Севлиевската гимназия се записаха за членове на туристическото дружество. Тук ръководството на дружеството беше под влияние на РМС. В туристическото дружество РМС успя да разгърне широка културно-просветна и политическа дейност и умело да го използва за легални прояви. Колко активна е била дейността на РМС може да се види от факта, че когато през пролетта на 1943 г. е поставена задачата туристическото дружество в гимназията да стане колективен член на „Бранник“, въпреки терора на фашизираните учители дружеството се саморазпуснало, но не се присъедини към „Бранник“.

В цялата своя дейност РМС ежедневно се ръководеше от указанията на Партията. Ремсистите и младежта слушаха с голям интерес и затаен дъх предаванията на радиостанция „Христо Ботев“. Те знаеха, че това е гласът на Партията, на Георги Димитров. Нерядко по Радио „Хр. Ботев“ се отправяха призови и указания направо към самата българска младеж. Ето какво се говори в едно от тези обръщения на 30 март 1942 г.:

„Млади сили, пламенни родолюбци, вие, в гърдите на които тупти ботевско сърце, в жилите на които тече кръвта на Левски, вие, потомци на Хаджи Димитър и Стефан Караджа, вдигайте се на решителна борба за спасението на нашата майка-родина. Въръжвайте се, събирайте се в народни въстанически дружини. Нападайте и разрушавайте германския тил у нас. Разпалвайте пламъка на общонародното въстание за събаряне на днешното предателско правителство, за създаване на истинско национално правителство, за свободна и независима България.“ И нашата младеж, всекидневно направлявана от Комунистическата партия, изпълняваше с чест този призив.

Създаването на Отечествения фронт оказва положително въздействие за разрастване на борбата. Реакцията беснееше, но тя не беше в състояние да се справи с нарасналата народна съпротива. Победите на Съветската армия на Източния фронт и непрестанното нарастване на съпротивата не да-

ваха покой на немската агентура в България. Терорът се засилваше, приемаше най-безогледни форми.

Според сведения на Министерството на народната отбрана само за две години и 8 месеца (от 1. I. 1942 г. до 4 септември 1944 г.) са били привлечени по подозрение и улики в конспиративна дейност повече от 64,345 души, много от които са младежи. Полицията непрекъснато разкриваше конспиративни ремсови организации по селата, градовете и училищата. Разбира се, разкрити бяха само една незначителна част от организираниите ремсисти.

Освен това, че арестуваните биваха пребивавани в полицейските участъци, много от тях бяха изпращани пред военните съдилища, други в концлагерите, а трети направо разстрелвани без съд и присъда. По хитлеристки образец в страната бяха открити няколко концлагери в Гонда вода, Царево село, Рибарица, Еникьой, Св. Анастасия и др. Повече от 15 хиляди антифашисти бяха интернирани, а други — над 10 хиляди, изпратени във военни трудови лагери. Беснееше реакцията, но тя бе безсилна да се справи с народното негодувание и решимост за борба.

Много са фактите, които говорят за жертвите на терора. Достатъчно е да се спомене тук едно донесение на Разложкия околийски управител за жертвите в Разлог. Убитите в това малко градче през 1941—1944 г. възлизат на 40 души, миналите през концлагерите — 206, интернирани — 354, опожарени къщи — 70, опожарени и срутени кошари и плевни — 150. Повече от 64 милиона лева даде фашистката власт като награди за предателите и убийците на народните синове.

Фашисткия терор не само, че не спъна борбата, но той още повече задълбочаваше и без това дълбоката пропаст между фашистката власт и народа. Разрастваше се съпротивителното партизанско движение, повишаваше се борческият дух на народа. В своя противонароден бяс властниците хвърлиха войската против партизанското движение. Те организираха през пролетта на 1943 г. голяма блокада на Средногорието с цел да се унищожат партизаните. В нея взеха участие над 20 хиляди полицаи и войници. Съотношението на силите беше близо 40:1. И тази акция се провали. „Паметни ще останат — казва Георги Димитров в доклада си пред Пе-

тия конгрес на Партията — героичните боеве през зимата на 1942—1943 г. на партизанските отряди в Средногорието, срещу които беше безуспешно хвърлена 20,000 армия и полиция.“ Съпротивителното движение получи нов тласък от огромните победи, които удържа Червената армия на Източния фронт през зимата на 1942 г. и началото на 1943 г. Борбата против фашизма премина на нов, по-висш етап.

РАЗРАСТВАНЕ НА АНТИФАШИСТКАТА БОРБА ПРЕЗ 1943—1944 ГОД. ГЕРОИЗМЪТ НА РЕМСИСТИТЕ

През 1942 и началото на 1943 година съотношението на силите на Източния фронт рязко се измени в полза на Съветския съюз и неговата Червена армия. Започна масово изгонване на нашествениците от територията на Съветската страна. Хитлеристка Германия все повече се изтощаваше и слабееше, докато СССР непрекъснато увеличаваше своите резерви и усилваше ударите си против врага. Началото на края настъпи с поражението на една 330-хилядна армия при Сталинград през февруари 1943 г. От този смъртоносен удар немската армия вече никога не можа да се оправи. Съветската армия мина в настъпление по целия фронт.

Всичко това даваше нов, голям тласък на народното освободително движение в нашата страна. Разширяваше се партизанското движение, усилваше се съпротивата на народа против фашизма, все по-ясни ставаха перспективите в крайната победа.

Вече старите организационни форми на партизанското движение бяха незадоволителни да отговорят на новите нужди. Премина се към реорганизация на ръководството на партизанското движение. През март-април 1943 г. по решение на ЦК на Партията страната бе разделена на 12 въстанически оперативни зони с общо военно ръководство — Главен щаб на народоосвободителната въстаническа войска. Партията проведе колосална работа за затягане на своите собствени редове и за разширяване на въоръжената борба. Неин пръв помощник и сега беше Работническият младежки съюз.

Във връзка с партийната директива за преустройство на партизанското движение през април 1943 г. ЦК на РМС из-

дава писмо. В него се задължават комитетите да набележат мерки за изпълняване на партийната директива, да се проведе широка работа с ремсистите, които отиват в армията, да се организират конференции с младежи-новобранци и пр. „Всички ремсови организации трябва твърдо да се ориентират към съзнателно, всестранио съдействие на Партията и отечественоосвободителната борба за бързото изграждане на широко партизанско движение във всеки окръг и оперативна зона.“

Наред с поставянето на тези политически задачи Централният комитет на РМС взема мерки за укрепване на отслабените и разбитите от полицията младежки организации. По това време в резултат на честите провали, на масовото преминаване на младежките дейци в партизанските отряди на някои места значително отслабна организационната работа на РМС. От друга страна, остро се поставяше въпросът за пренасяне работата в отрядите, за подбора на хората за тях, за техните връзки с легалните дейци и др. От Централния комитет са изпратени другари в помощ на младежките организации в Русенско, Сливен, Враца и др.

ЦК на РМС следи отблизо състоянието на организациите и ги подпомогна в тяхната работа. В едно решение от м. март 1943 г. се разглежда работата на Софийската организация. В него се отбелязват следните по-съществени моменти:

1. Да се премине от фазата на агитацията и пропагандата към конкретната боева работа за мобилизиране на народната младеж и включването ѝ във всенародната освободителна борба. Умело преминаване от по-малки към по-големи прояви, най-решителна борба с явна ориентация към въоръжено въстание за нова народна власт.

2. Усилване на специалната боева дейност против вражеските комуникации.

3. Численият състав на областната организация не е малък, но е недостатъчен съобразно броя на населението. Тук работят предприятия с първостепенно значение. Заети са в производството хиляди млади работници. Задачата на организацията е да обхване нови „хиляди млади работници и работнички, като силно изтласка напред на активна и отговорна работа най-дейните от тях“.

По-нататък се обръща внимание върху някои слабости на работата в училищата, върху нуждата от укрепване на революционната дисциплина и др.

И за най-големите неверници ставаше ясно неминуемото поражение на хитлеристка Германия. Това съдействуваше за разрастване на антифашистката освободителна борба. Но българските фашисти искаха докрай да останат верни на Хитлер. Те не само че не отслабиха, но многократно засилиха терора и преследването на прогресивните и демократични сили. Буквално те впрегнаха цялата войска, полиция и жандармерия, цялата военна и държавна машина в борбата против народа.

Макар и да беше задушавана всяка проява на демократичната младеж, РМС не престана да я организира и извежда даже и на улични акции и демонстрации.

Няма да забравят софиянци борбите, които народното студентство и младежта водеха и през годините на най-свирепия терор. По онова време продажната фашистка власт полагаше всички усилия да убие любовта на народа към Русия. Тя забраняваше чествуването на 3 март — Деня на освобождението на България от турско робство. Тя искаше нашата младеж да забрави своя славянски произход, той беше неудобен за насаждане на немското фашистко влияние тук. Затова беше забранено и чествуването на 24 май като ден на славянската писменост. Но РМС не остави тези светини за нашата младеж да бъдат осквернени, той организира борбите на младежта, той ставаше изразител на истинските патриотични и родолюбиви чувства на българската народна младеж.

Ремсисти пишеха масово писма до членове на правителството, в които енергично протестираха против забраната на тези празници. Нещо повече, РМС организираше открити демонстрации.

Под заглавие „Трети март окървавен“ „Младежка искра“ от март 1943 г. помества дописка за борбите на младежта от София.

„В София няколкохилядна младеж беше излязла да манифестира любовта и признателността си към дейците, герои от нашето освободително движение, и към руските ни братя-освободители.

... Стотици софийски младежи бяха натъпкани в полицейските камионетки, арестувани и бити заради светлото си патриотично чувство към народ и родина.“

В тази манифестация полицията убива прекрасния младежки деец — студента Марин Боев.

Партията разчиташе на силите на младежта. Защото на дело ремсистите показаха своята вярност към народа, своя висок патриотизъм и готовност да служат на партийното дело. Ремсистите считаха за свое висше задължение да изпълняват поръченията на Партията, на вожда на българския народ Георги Димитров. Нееднократно Партията се обръщаше направо към младежта и я призоваваше за борба. В позив от април 1943 г. Партията се обръща към младежта със следния призив:

„Младежи и девойки, учащи се,

Мракобесническото правителство на цар Борис—Филов превърна страната в тюрма на нищета и мракобесие, младежта — в безправен роб. То най-безмилостно експлоатира младежкия труд, разгонва всяка народна младежка организация и ви натрапва фашисткополицейската организация „Бранник“. Вие сте, които най-напред ще пролеете кръвта си във войната, що хвърлят българския народ. Правителството чрез своя черносотник, министъра на просветата Йоцов, обърна българския народен университет и училища във фашисткополицейски гнезда и се опитва да превърне учащата се младеж в безмозъчни и немислещи автомати, а учителите — в безволеви, безлични същества.

Млади патриоти, достойни синове на българския народ и верни последователи на Ботев, Левски, Караджата и Бенковски, вдигнете се на смела и решителна борба против кървавата и мракобесническа власт.

Счупете престъпната ръка на тия, които искат да ви превърнат в безправни роби и пушечно месо за задържане хитлеровото господство . . . “

Притокът на младежи в партизанските отряди се засили. Заподозрените и подгонени от полицията минаваха в нелегалност и ставаха бойци в народноосвободителната въстаническа армия. В откритото писмо на РМС до членовете на Съюза от септември 1943 г. се изтъква, че: „Срещу тази смъртна опасност, която застрашава България, на българ-

ския народ не остава нищо друго, освен да се вдигне на масова и решителна борба, да не позволи на Хитлера и неговите агенти да изпълнят неговите пъклени замисли спрямо нашата страна.

В тая трудна, но величава борба българската младеж ще има да играе огромна роля. Нейното място е в първите редове. Тя трябва да участва с всички свои сили, с цялата си преданост и смелост в народноосвободителната си борба, защото само така ще изпълни отечествения дълг към народ и родина...“ В това писмо се поставят задачите за укрепване на организациите и тяхното масовизиране, съсредоточаване вниманието на ремсовите организации върху работническата младеж и особено върху младежта от големите предприятия, усиляване работата сред селската младеж, усиляване борбата против фашистките организации и преди всичко против „Бранник“. Работата с казармената младеж е изключително важна задача на РМС — се изтъква в писмото; както никога досега РМС се налага да усили своята работа сред новобранската младеж и тая, която вече е облечена във войнишки мундири; на войнишката младеж трябва да се разяснява, че е престъпление армията да се използва за борба против народните партизани. По-нататък писмото поставяше задачата за най-активно участие на младежта в изграждането на Отечественния фронт — народната организирана сила в борбата против фашизма.

През септември 1943 година във вестник „Правда“ Георги Димитров публикува статия „Накъде върви България“, в която посочва, че са настъпили благоприятни условия за освобождаване на страната от фашисткото робство. В съответствие с тези указания последва окръжно № 1 на Партията, където се разработваха конкретните задачи пред Партията. Партийните организации и ремсистите се призовават на упорита работа за засилване въоръжената борба.

На 27 декември 1943 г. Г. Димитров публикува втора статия „Кризата в България“, след което последва окръжно № 2 на Партията, където се поставяха задачите: разширяване и активизиране на въоръжената борба, бърза, всестранна и конкретна подготовка на въоръженото въстание. „Цялата Партия и РМС да се поставят на боева нога...“

В партизанските редове се вливаха нови сили из средите на преданата народна младеж. По това време в страната дей-

ствуваха 11 партизански бригади и 37 отряда с общо над 18 хиляди партизани. Мрежата от ятаци и помагачи се разширяваше непрекъснато. Те наброяват повече от 200 хиляди. Борбата придобиваше наистина широк народен характер.

В началото на 1944 г. се състоя последното нелегално заседание на Централния комитет на РМС. На него др. Йорданка Чанкова — секретар на ЦК, прави обстоен и изчерпателен доклад за вътрешното и международното положение и задачите на РМС. Трябваше да се организират силите и да се премине незабавно към открит бой с врага. Необходимо беше да се укрепят партизанските чети и дружини, незабавно да се удари по немските комуникации, да се разстрои съвсем фашистката администрация и чрез непрекъснати саботажи и нападения да се вдигне народът на масово въоръжено въстание за изгонване на немците от България и за създаване правителство на Отечествения фронт.

Такава беше директивата на Партията. Всички членове на ЦК трябваше да заминат в различните обекти на страната и под ръководството на Партията да организират борбата на младежта. За много от тях беше последната среща — впоследствие загинаха геройски през май и юни другарите Йорданка Чанкова, Лиляна Димитрова, Александър Димитров и Свилен Русев. Паднаха и редица сътрудници на ЦК на РМС.

В изпълнение на партийната директива РМС разгръща активна дейност. Непрекъснато се увеличават неговите редове. В резултат на разгърнатата работа с неорганизираните младежи скоро те сами пожелаваха и встъпваха в редовете на РМС. За готовността на младежите да постъпят в партизанските отряди се съобщава в един отчет на окръжния комитет на РМС — Горна Оряховица. В едно село, където не очаквали, че може да се създаде организация, се оказва, че имало 15 младежи, които още при първата среща изявяват желание да станат партизани. Те предварително се готвили за това, имали и свой командир. В същия доклад се съобщава, че близо 70 процента от партизаните в окръга са ремсистите. А общо в окръга към средата на 1944 година има организирани 667 младежи в РМС и 70 ремсисти в партизанските отряди. Само в три околии на Софийски окръг — Радомирска, Трънска и Брезнишка, организирани ремсисти наброяват през лятото на 1944 година 930, а само в Ямболска околия близо 1,000.

Работническият младежки съюз посрещна 9 септември 1944 г. с една над 20-хилядна организирана армия от предани и смели младежи, доказали своята готовност да се борят за свободата на родината в кървавите битки с враговете.

Едни от най-смелите, най-самоотвержените, едни от най-способните бойци, командири и политкомандири в отрядите бяха членовете на РМС. Суровият партизански живот бе истинска бойна школа за тях. Врагът напразно се опитваше с най-жестоки удари да разгроми РМС. Но той остана монолитен и крепък, сплотен около Партията и неин пръв помощник в борбата. След всеки нов удар РМС се възправяше с нов устрем и с удвоени усилия се заемаше за работа. Често се случваше да се провали окръжен или околийски комитет и още следствието и процесът незавършили, в града вече е образувано ново ръководство, което се е захванало с работа. По примера на съветските комсомолци, под грижите на Партията и нейното ежедневно ръководство израснаха през този период плеада действително първокласни, способни и умели революционери млади борци, като Йорданка Чанкова, Александър Димитров, Адалберт Антонов, Христо Кърпачев, Емил Шекерджийски, Любчо Баръмов, Валентин Андреев, Боян Чонос, Иван Ивански, Лиляна Димитрова и десетки други с „деугасима — както казва Георги Димитров — омраза към фашизма и народните врагове, с безпределна преданост към работническата класа и дълбока любов към родината, с неизчерпаема жажда за знания и самообразование“. С такава безпределна преданост към делото на работническата класа и дълбока любов към родината бяха закърмени и нашите славни млади партизани и партизанки, които РМС изпрати в партизанските отряди. С пословична твърдост и стоицизъм ремсистите понасяха суровия партизански живот и най-жестоките полицейски инквизиции. Те се вдъхновяваха от славния живот на Ботев и Левски, окриляше ги героичният образ и пример на Георги Димитров. Съзнанието и чувството, че изпълняват своя дълг към народа и родината, им даваше сили, мъжество и твърдост пред лицето на смъртта.

Чудеса от героизъм и саможертва ремсистите проявяваха не само в бойните действия с врага. Когато те биваха предавани или залавяни и попадаха в ръцете на озверелия фашистки враг, те се държаха твърдо и не отстъпваха от клетвата нищо да не издават на врага.

Заловените млади партизани, брат и сестра, Гита и Георги Господинови от Чирпан, измъчвани жестоко, рязани на парчета, не издават партизаните. Пред очите на брата се гаврят със сестра му, режат парчета месо от единия и слагат в устата на другия, но нищо не може да сломи омразата към коварния враг. Те остават верни на ремсовата клетва.

Страшна, но славна и мъжествена е смъртта на смелия политкомисар на Кюстендилския отряд, известен на цялата младеж деец и талантлив млад журналист Емил Шекерджийски. Група партизани, между които е и Шекерджийски, са обкръжени от стотици полицаи. Те стрелят само със своите пистолети, докато врагът им праща бомби. Сред виковете „Смърт на фашизма“ Емил улавя вражеските бомби и ги връща обратно на врага, за да го бие със собственото му оръжие. Така Емил изпрати 9 бомби на врага. Едва десетата бомба се възпламенява и разкъсва смелия борец и прекрасния ремсов деятел.

Пред тая чудна храброст се удивил дори и майорът фашист, който ръководел палачите. „Ако тоя човек имаше шмайзер, ние всички бяхме загубени“ — казал той.

„Комунист съм и се гордея с това и нищо повече няма да узнаете от мен, гадове проклети“ — заявява пред палачите и съда скромният, умен и твърд като камък ръководител на Видинската окръжна организация на РМС Боян Чонос. Няма да забрави нашата младеж и младата партизанка Вела Пеева, която повече от месец живее в хралупата на едно дърво. Подло предадена, тя се сражава срещу няколкостотин полицаи и войници и така загива. В последните боеве на отряд „Антон Иванов“ се сражава и младата партизанка Сийка. След като изстреляла и последния куршум, тя удря с пистолета си фашистки офицер. Заловена жива, зверски изтезавана, офицерът ѝ изважда едното око. При страшни мъки и инквизиции Сийка се държи достойно и гордо извиква в лицето на самия палач: „Кучета проклети, иде съд за вас, народен съд!“

С оръжие в ръка загива като партизанка др. Йорданка Чанкова, член на Политбюро на ЦК на Партията и секретар на ЦК на РМС. Втора партизанска бригада, към чийто щаб беше Йорданка Чанкова заедно с другарите Владо Тричков, Начо Иванов и др., в началото на май води тежки и кръвопролитни боеве. От Царибродско бригадата се придвижва по

предварително разработен план на изток. На 23 май бригадата е в пълно обкръжение в землището на с. Батулия. В тежки сражения се откъсват групи от бригадата, пада в боя покосен от картечница славният командир на батальона „Христо Ботев“ Дичо Петров. В една такава откъснала се група е и Йорданка Чанкова, която на 31 май е обкръжена и ранена попада в ръцете на врага. След зверски инквизиции, при които врагът нищо не успява да изтръгне от народната героиня, рано сутринта на 1 юни тя заедно с група партизани е разстреляна.

Забележителен ще остане в историята на борбите на младежта прекрасният пример на геройско и твърдо държание пред врага на секретаря на ЦК на РМС Адалберт Антонов (Малчика)... „Комунист съм и не съжалявам за дейността, която съм проявил“ — е смисълът и съдържанието на неговите показания пред полицията. Сам врагът трябваше да потрепери пред неговата морална и физическа издръжливост. Сам врагът чрез устата на палача капитан Радев заяви: „Ако само една трета от комунистите бяха такива, една дума не бихме изтръгнали от тях“.

Цели 12 часа води сражение със стотина полицаи Лиляна Димитрова и накрая се самоубива, за да не попадне жива в ръцете на врага. Загива в сражение на 11 май 1944 г. като партизанин и друг член на ЦК на РМС — Свилен Русев.

Нападнат от засада, сражавайки се с врага, загина на 17 май 1944 г. в Пловдив и Александър Димитров — член на ЦК на РМС. С малки прекъсвания той е секретар на ЦК от 1938 до 1941 г. След излизането му от концлагера, в началото на 1944 г., той е изпратен в Пловдив по решение на ЦК на РМС.

Но това са само няколко примера за героичния подвиг на младежки герои. Няма околия и село, където младежта да не е издигнала свое знаме в антифашистката борба.

Ремсисите бяха не само прекрасни бойци и изпълняваха трудни задачи, поставяни им от партийните ръководители. Мнозина от тях бързо се издигнаха и проявяваха забележителни качества като командири, политкомисари. Такъв беше и командирът на Ботевградския отряд Стефан Халачев, който премина със своя отряд от Стара планина до Пирин, напдна с. Якоруда, спря влака, побратимиха се партизани и войници, стоя до вечерта в селото, взе храна, оръжие и боеприпаси и след един ден напдна Чамкория. След 9 септем-

ври Ст. Халачев, вече като полковник—командир на фронта, се бие против немците и героически загива. Такъв беше и ремсистът Асен Балкански, един от организаторите на партизанското движение в Пиротския край, известен със смелите си, дръзки нападения против народните врагове. Политкомисар на отряда „Антон Иванов“ е членът на окръжния комитет на РМС — Пловдив, Димитър Петров (Фантето), загинал заедно с още стотина младежи в неравната борба, която отрядът води през зимата на 1943 година. Известен в целия Ямболски край е командирът на отряда, възпитаник на РМС, Георги Калчев, известен като неуловим за полицията. Подло предаден през лятото на 1944 г., Георги Калчев пада убит, сражавайки се до последен миг заедно с двама свои другари с няколкоколотин полицаи.

Такава смела, самоотвержена беше нашата младеж в антифашистката борба. Любовта към народа и твърдата вяра във великото дело на Партията ѝ даваше смелост и сили, вдъхновяваше я към подвизи.

С окръжно №1, издадено от ЦК на РМС през м. юли 1944 г., се призоваваха ремсистите да разясняват прогерманската същност на новото Багряново правителство. Главният лозунг, под който трябва да се бори младежта, е: „Вън германците от България, незабавно скъсване с хитлеристка Германия, долу правителството на Багрянов, за истинско българско правителство на Отечествения фронт...“ По-нататък окръжното поставяше задачата за по-нататъшно увличане на младежта във въоръжената борба, като се обърне особено внимание на създаване на здрави връзки с казармената младеж. В окръжното се обявяваше акция за привличане на нови членове на РМС. Обявяваше се „Набор на четиримата“ в памет на загиналите членове на ЦК на РМС: Йорданка Чанкова, Ал. Димитров, Свилен Русев и Лиляна Димитрова.

Партията, подпомагана най-активно от РМС, отиваше към въоръжено въстание. Свърши се периодът, когато само челните части — партизанските отряди и бойните групи, водеха сблъсъците с армията и полицията. Започна се всенародното надигане, надигане на главните сили за решителен бой. Скритото недоволство в народ и армия прерасна в открито. Така писа вестник „Работническо дело“ в началото на 1944 г

За мобилизиране силите на младежта в антифашистката

борба РМС използваше широко младежкия печат. Засиленият терор и безмилостното унищожение на антифашистките борци направи невъзможно редовното излизане на печата. Но въпреки това, въпреки преследванията излязоха няколко броя на органа на ЦК на РМС „Младежка искра“. В тях се призоваваше младежта да засилва борбата, разобличаваше се противонародната политика на фашисткото правителство.

Трудностите по редовното издаване на „Младежка искра“ наложиха да се потърсят и други форми. РМС започна да издава „Младежки информационен бюлетин“, а в партизанските отряди и в окръжните комитети на РМС започнаха да излизат местни младежки вестници. „Младежки информационен бюлетин“ осведомяваше българската младеж за истината на Източния фронт, за победите на Червената армия, за развитието на партизанското движение в нашата страна. Той често даваше хроника за развитието на международното младежко движение, за по-важни събития в живота на Комсомола и пр.

Областният комитет на РМС — София, издава „Народна младеж“. Като орган на окръжния комитет на РМС — Горна Сряховица, излиза вестник „Младежка борба“.

Освен това окръжните, околийските и районни ремсови ръководства, ремсите по селата, предприятията и партизанските отряди пишеха и разпространяваха много позиви, на други места разпространяваха антифашистки карикатури (Пловдивско) и пр. И през тези най-тежки години младежният комунистически печат не умря, той високо държеше знамето на народната борба.

ПОБЕДОНОСНОТО ВЪСТАНИЕ НА 9 СЕПТЕМВРИ 1944 г. ОСВОБОЖДЕНИЕТО НА БЪЛГАРИЯ ОТ ФАШИСТКАТА РОБИЯ

Червената армия продължаваше своя победоносен ход на запад. Хитлеристите търпяха все по-големи поражения. Страх и смут цареше сред българските съюзници на Хитлер. Те си поставиха задача да не допуснат съветските войски в България, полагаха всички усилия да задържат властта, като разгромят партизанското движение. На власт беше извикано ново царедворско правителство начело с Багрянов, което по демантически начин се опита да излъже народа.

Неговата демагогия беше веднага разобличена по Радио „Христо Ботев“. Революционното възмущение нарастваше, в страната вече се беше създала революционна ситуация: управляващите кръгове не можеха повече да задържат властта със старите средства, а народът не желаше да живее по старому, а беше готов да излезе на улицата, да се бие и победи, не желаше повече да търпи. След партийната политика вървеше огромното мнозинство от народа и младежта. При тази обстановка изходът от кризата можеше да бъде само един — събаряне на противонародното фашистко правителство и установяване на ново правителство — на Отечествения фронт.

„За България удари дванадесети час — се казва в окръжно № 4 на Партията, издадено на 26 август 1944 г. — Съдбата на България днес зависи изключително от народа и патриотичното войнство. Всяко по-нататъшно оставане на власт, даже с един ден, натрапеното регентство и прогерманското правителство на Багрянов, всяко по-нататъшно продължаване на съюза с германците означава гибел и разгром на нашата родина.“

В окръжното се изтъкваше, че борбата трябва да се води под знамето на Отечествения фронт. На 27 август Георги Димитров изпрати до Централния комитет на Партията конкретни указания за действие. В тях се посочваше необходимостта да се вземат бързи мерки за обезоръжаване на гестаповците и немските войски в България, да се парира съпротивата против Червената армия, като се призват народните маси и войсковите части на борба за събаряне на фашисткото правителство и се подкрепят усилията на Националния комитет на Отечествения фронт за създаване на ново, народнодемократично правителство. За осъществяване на тази задача Партията се обърна с позив към българския народ за създаване на нова, народнодемократична власт.

На 2 септември Политбюро на Партията взе решение да бъде вдигната на 6 септември масова политическа стачка, съпроводена с въоръжени демонстрации като изходно начало за сваляне на фашистката власт. Стачката обхвана софийските трамвайни работници, гарата и редица други предприятия. Същия ден недалеч от гарата при охрана на бойните групи се организира голям митинг на Отечествения фронт. В Пловдив стачката обхвана почти цялото производство. На 7 септември се вдигат миньорите от Перник. С помощта на пар-

тизани от Радомирския отряд миньорите обезоръжават стражата от концлагера при рудник „Куциян“ и се отправят към дирекцията на мината. Полицията стреля и падат няколко жертви. Демонстрации стават на 7 и 8 и във Варна, Сливен и др. През тези дни вече са освободени някои градове от бойните групи и партизанските части.

На 8 септември се състоя последното нелегално заседание на Политбюро. Беше решено още същата нощ да бъде щурмувана и свалена централната власт. И този щурм беше блестящо осъществен. Рано сутринта на 9 септември вече бяха овладени основните стратегически обекти и беше съставено ново правителство на Отечествения фронт. Беше оповестено смъкването на фашистката диктатура. Осъществи се мечтата на най-добрите синове на нашия народ. Пред страната се разгърнаха светли перспективи за изграждането на ново, социалистическо общество.

Ремсистите взеха дейно участие при провеждането на въстанието както в столицата, така и по всички населени места на страната. Те масово участваха в стачките и демонстрациите на трамвайните работници в София, на пернишките миньори и пловдивските железничари на 7 и 8 септември. Младежките бойни групи участваха в обезвреждането на няколко легионерски банди в Сливен, които се готвеха да стрелят по освободените затворници. Младежите от Плевен заедно с гражданството вземат дейно участие при разбиване вратите на затвора и освобождаване на затворниците.

Навсякъде на 9 септември ремсистите са първи помощници на Партията при установяване на новата власт. Те постъпваха в редовете на новосформираната милиция и с пушка в ръка укрепваха завоеванията на новата власт.

Победата вътре в страната беше извоювана. На югозапад враг заплашваше нашата страна. Фашистките банди нападаха западните граници. Най-важната задача сега беше да се ускори разгромът на хитлеристка Германия, да се унищожи до корен фашизмът. От друга страна, нашето участие във великата освободителна война против фашизма трябваше да измие позора, който фашистките управници лепнаха на нашия народ като помагач в техните престъпни дела. Лозунгът „Всичко за фронта — всичко за победата!“ намери дълбок отзвук сред трудещия български народ и неговата младеж.

Стотици и хиляди младежи се стекоха на призива и заминаха доброволци за фронта. Над 40 хиляди ремсисти заставаха под бойните знамена. Голяма част от ръководството на РМС отидоха в армията като помощник-командири. Останалите вътре в страната развиха огромна дейност за подпомагане на фронта и на семействата на фронтоваците.

Излязъл от нелегалност, РМС за изключително кратко време стана притегателен център за трудещата се младеж. Един месец след народната победа в неговите редове вече манифестираха над 100 хиляди младежи и девойки. Никога дотогава в нашата страна не е съществувала такава многочислена младежка организация. Пред българската младеж се разкриха необятни възможности да се учи, да твори, да развива своите творчески сили и таланти. Поставяше се началото на един нов, щастлив живот за народа и младото поколение на нашата родина.

Политическата власт по места бързо премина в ръцете на народа. Оказваната тук-таме съпротива от войскове части и отделни фашисти беше бързо парализирана и сломена. Народът взе властта в своите ръце. На власт беше работническата класа в съюз със селяните, опрян на могъщата армия, обединена в Отечествения фронт. А в отечественофронтовските комитети ръководна роля играеха комунистите. Ръководството на войската премина отначало в ръцете на създадените войнишки комитети. Огромна роля за съпротивата на фашизираните офицери изигра помощниккомандирският апарат, който се състоеше от комунисти или предани антифашисти.

Непосредствено след 9 септември работническата класа и нейният авангард — Комунистическата партия — не заеха изведнъж всички позиции в държавния апарат и икономиката. Тези позиции работническата класа заемаше постепенно в борба с бясно съпротивяващите се капиталистически остатъци, с чуждата агентура и натиска на американските империалисти. Но възможност да бъдат завоювани тези позиции, да бъде сломена окончателно съпротивата на капиталистическата буржоазия създаде освободителната мисия на Съветската армия, която със самото свое присъствие в нашата страна парираше действията на врага. Тя спаси нашата страна от империалистическа окупация и гражданска война.

Деветосептемврийското народно антифашистко въстание далеч изскочи от рамките на едно обикновено въстание. С

него се постави начало на основно, коренно преобразяване на обществения строй в нашата страна, то разкри перспективата за построяване на социализма.

„На Девети септември 1944 година — казва Георги Димитров — политическата власт у нас беше изтръгната от ръцете на капиталистическата буржоазия, на експлоататорското монархофашистко малцинство и премина в ръцете на грамадното мнозинство на народа, на трудещите се от градове и села, при активната и ръководна роля на работническата класа и нейния комунистически авангард. Победило с решаващата помощ на героичната Съветска армия, Девето-септемврийското въстание откри пътя за построяване на социализма в нашата страна.“

СТ ПЕТРОВ

КАК СЕ СЪЗДАВА ДИМИТРОВСКИЯТ СЪЮЗ НА НАРОДНАТА МЛАДЕЖ

БОРБА ЗА МЛАДЕЖКО ЕДИНСТВО. ПЕРИОДЪТ НА МЛАДЕЖКИТЕ ОТЕЧЕСТВЕНОФРОНТОВСКИ КОМИСИИ

Димитровският съюз на народната младеж е резултат на дългогодишните усилия и борбата на българската трудеща се народна младеж за своето обединение. Изграждането на единството на народната младеж беше необходимо и по-рано, в условията на капиталистическата реакция и фашизма отпреди 9 септември 1944 година. Само по този път тя можеше да участва все по-активно и масово в народните борби против реакцията и фашизма и да се бори същевременно в защита на своите потъпкани права, за по-добро бъдеще. Историята на българското революционно и напредничаво младежко движение познава не една светла страница в тая насока. В Септемврийското въстание от 1923 година комсомолци и земсисти участваха рамо до рамо с пушка в ръка. След това те дадоха и своя принос в изграждането на единния фронт между Българската комунистическа партия и Българския земеделски народен съюз, чиято основна цел беше събарянето на фашистката диктатура.

Българската трудеща се младеж, обединена в своите не-легални политически организации, като Работнически младежки съюз (РМС), Земеделски младежки съюз (ЗМС), Съюз на социалистическата младеж (ССМ) и в някои легални масови организации (въздържателни, младежки кооперативни групи, читалищни младежки групи и други) взе дейно участие в борбите на нашия трудещ се народ през периода 1935—1939 година за победата на народния фронт, създаден по инициативата на Работническата партия. Чрез единното си участие в масовите легални организации, чрез

създаваните макар и за кратко време младежки конституционни и младежки народофронтovski комитети, чрез широката мрежа от младежки комитети в защита на мира и посредством редица други форми българската антифашистка младеж тогава закрепяше и утвърждаваше своето единство и още повече го разширяваше.

През годините на въоръжената народна борба против фашизма (1941—1944 година) РМС бе единствената младежка демократична организация, която въпреки свирепия терор съществуваеше и смело се бореше. Следвайки примера на образувания по инициатива на Комунистическата партия и лично на Георги Димитров Отечествен фронт през лятото на 1942 година, РМС се зае да сплоти всички демократични и антихитлеристки настроени младежи в младежки отечествен фронт. През март 1943 година в София се образува централен младежки отечественофронтovski комитет с участието на представители на РМС, бившите организации на ЗМС и ССМ, на младежи-демократи и младежи от политическия кръг „Звено“. Този комитет издаде няколко позива към българската народна младеж с апел за решителни и смели действия против немските окупатори и техните български слуги. Макар и в страната да бяха създадени само няколко младежки отечественофронтovski комитета, които не разгърнаха особена дейност, идеята за спасителния Отечествен фронт беше популярна и любима сред най-широки слоеве на народната младеж благодарение на неуморимата дейност на Комунистическата партия и Работническият младежки съюз, както и благодарение дейността на създадените по отделни места комитети на Отечествения фронт.

Дветосептемврийското въоръжено народно въстание от 1944 година, подпомогнато от всемирно-историческите победи на Съветската армия, откри пътя за изграждането на социализма в нашата страна. За първи път се създадоха реални възможности за подобряване условията на живота на трудещата се младеж от градове и села, за осъществяване и на най-смелите ѝ мечти за труд, учение и служба на народа.

Фашистките младежки организации, които бяха малочислени и насочваха младежта против нейните интереси, възпитаваха я в шовинистически и мракобеснически дух, бяха разтурени. Тяхната дейност бе забранена. Затова пък за първи път в историята на България бяха създадени условия за

огромното, преобладаващото мнозинство на младежта свободно и безпрепятствено да се обединява в свои организации, да издава свои вестници и списания, широко да разгръща своята самодейност и самоинициатива, активно да участва в политическия и културния живот на страната. Създадоха се най-благоприятни условия за изграждане на единството на народната младеж. И все пак то се изграждаше трудно, сравнително бавно, на етапи. Жестоко ударената капиталистическа реакция всячески се стремеше да разбие или най-малкото да разстрои изграденото в Отечествения фронт народно единство. Тя се боеше от всеки нов успех в осъществяването на единството на народната младеж и по всякакъв начин се стараше да го осуетява.

По пътя на младежкото единство значителна пречка се явяваше и наследената от миналото практика всяка отделна политическа партия да си има свое политическо подразделение от младежи. Трябваше да се проявява голямо търпение, такт и гъвкавост, за да се преодолее тая пречка.

Разбира се, положителният опит от миналото, хубавите традиции в това отношение (съвместната дейност на младежките демократични организации по времето на единния фронт, а по-сетне и на народния, Отечествения фронт), както и всяка новопостигната стъпка в единството на народната младеж, улесняваха и подпомагаха това благородно патриотично дело.

Крайната цел на борбите и усилията по изграждането на младежкото единство бе създаването на единна антифашистка младежка организация у нас. Инициатор на тази идея бяха Българската комунистическа партия и нейният вожд Георги Димитров. В писмото си до българската младеж от 26 февруари 1945 година Георги Димитров обоснова необходимостта от образуване на единна младежка организация у нас.

„Нашата младеж, за да изпълни грамадната своя роля в борбата против фашизма и в изграждането на нова, свободна, независима и силна България, се нуждае от единна младежка боева, прогресивна, антифашистка, обществено-културна организация.“ Осмият разширен пленум на ЦК на БКП се изказа ясно за нуждата от създаване на единна младежка организация!

„БРП (к) ще подкрепи инициативата за създаването на единна младежка антифашистка организация, която да обе-

динява цялата демократична младеж под знамето на Оте-
чествения фронт без разлика на идейна, религиозна и нацио-
нална принадлежност.“

В самото младежко демократично движение ролята на пионер и организатор за обединението на силите на народ-
ната антифашистка младеж както преди — в условията на
капиталистическата реакция, така и особено сега — при но-
вите условия след 9 септември 1944 година, изигра Рабо-
тческият младежки съюз. Наследник и пряк продължител на
делото на Българския комсомол, РМС можа успешно да из-
пълни тая роля за това, защото в сравнение с другите близки
нему демократични младежки организации той притежаваше
редица преимущества.

Главните усилия на РМС бяха насочени към все по-пъл-
ното изграждане на единството на народната младеж, към
разчистване на почвата и създаване на благоприятни усло-
вия за образуване на единна младежка антифашистка орга-
низация. Борбата за младежко единство не беше самоцел за
РМС. Тя беше изключително важно средство с оглед да се
осигури активното участие на колкото се може повече мла-
дежки кръгове и младежи във войната против хитлеристка
Германия, в работата за възстановяване на разрушеното на-
родно стопанство, в строителството на социализма.

В борбата за младежко единство до създаването на Ди-
митровския съюз на народната младеж могат да се отбеле-
жат два основни периода — тоя на младежките отечествено-
фронтovski комисии и периодът на комитетите на демокра-
тичната младеж. Нека разгледаме по-отблизо как се изграж-
даше младежкото единство в тези два периода, как се осъще-
ствяваше идеята за единна младежка антифашистка орга-
низация, как се създаде Димитровският съюз на народната
младеж.

Младежките отечественофронтovski комисии представля-
ваха органи за съгласуване на дейността на отделните мла-
дежки отечественофронтovski организации. В тях влизаха по
равно число представители само на политическите младежки
отечественофронтovski организации: РМС, ЗМС, ССМ, МНС
„Звено“ и младежите-радикали независимо от това, че тези
организации по своята численост и значение съвсем не бяха
еднакви. Младежките отечественофронтovski комисии се из-
граждаха към съответните комитети на Отечествения фронт,

ръководеха се от тях не само политически, но и организационно, зависеха финансово от тях.

Макар и твърде несъвършени като форми на младежкото единство, младежките отечественофронтовски комисии благодарение на активното и ръководещо участие на ремсистите в тях изиграха много важна роля за сближаването и сплотяването на народната младеж от различните младежки отечественофронтовски организации. В този период РМС извърши огромна работа по разобличаване на враговете на младежкото единство в лицето на тогавашното реакционно ръководство на ЗМС и реакционните ръководители в ССМ и МНС „Звено“. Същевременно РМС развиваше посредством младежките отечественофронтовски комисии все повече единната работа с честната членска маса в тази организация, която съставляваше в тях мнозинство, помагаше на истинските отечественофронтовци в ЗМС, ССМ и МНС „Звено“ да вземат връх, да поемат изцяло ръководството на своите организации. Тая работа се вършеше много трудно. Капиталистическата реакция, зашеметена от първите удари на Девети септември, скоро се съвзе. Тя с дълбока класова омраза посрещаше постоянно нарастващото влияние на РМС сред младежта. Стремеше се да отклони младежта от Отечествения фронт. Но това тя не можеше да върши открито и направо, тъй като влиянието и авторитетът на Отечествения фронт сред народа и младежта бяха изключително големи. За това капиталистическата реакция насочи своите усилия към овладяване, ръководствата на ЗМС, ССМ и МНС „Звено“, към противопоставянето тези организации на РМС. По такъв начин тя се стремеше да спъне изграждането на единството на народната младеж. Но капиталистическата реакция въпреки всичките си старания не успя да постигне своите намерения. Тя загуби всякакво влияние сред народната младеж, чието единство все повече укрепваше.

Младежките отечественофронтовски комисии по инициатива на РМС под лозунга „Всичко за фронта! Всичко за победата“ развиха голяма дейност за пращане на колети и писма за войниците на фронта. Това ободряваше духа на бойците, вдъхваше им нови сили във великата война рамо до рамо със Съветската армия, за разгрома на хитлеристка Германия.

Младежките отечественофронтовски комисии призоваха

младежта да участвува активно в урежданите тогава трудови младежки дни, които получиха широко разпространение особено по селата. Те имаха за цел предимно благоустройствени мероприятия: построяване на чешми и кладенци, прокарване на пътища, на водопроводи, канали и други подобни.

Централната младежка отечественофронтовска комисия развиваше все по-широка дейност за възпитанието на младежта в дух на истински патриотизъм и интернационализъм, всаждаше в нея привързаност и отзивчивост към идеите и инициативите на Отечествения фронт. Това тя вършеше главно със средствата на печатната пропаганда. Тя издаваше свой орган, вестник „Народна младеж“, който излизаше веднъж седмично. Вестник „Народна младеж“ отразяваше разностранната дейност на младежките отечественофронтовски комисии от цялата страна, даваше разнообразно и полезно четиво за младежта и все повече се превръщаше в неин любим вестник. По-сетне (след 14 май 1946 година) вестник „Народна младеж“ се превърна в орган на Централния комитет на демократичната младеж, а сега е вече всекидневник и орган на Димитровския съюз на народната младеж. По такъв начин вестник „Народна младеж“ е живо огледало на борбите и усилията на народната младеж в нашата страна да постигне своето пълно единство.

Централната младежка отечественофронтовска комисия издаваше илюстрираното, обществено-културно и литературно-художествено списание „Младежка трибуна“, както и редица популярни брошури за младежта.

От началото на 1945 година, ръководен и напътствуван от Комунистическата партия, като продължаваше да работи за по-нататъшното укрепване на младежките отечественофронтовски комисии, РМС съсредоточи своето внимание и силите си за практическото приложение на идеята за създаване на единна младежка организация. Тази идея беше много популярна сред младежта и единните младежки организации бързо никнеха една след друга по отделните места. Към август те наброяваха вече близо седемстотин.

РМС насочи своите усилия и към създаване на единни младежки организации в средните училища и висшите учебни заведения, както и за образуването на единна детско-юношеска организация. Това беше извънредно важна задача по

пътя на осъществяване младежкото единство. Сред децата и юношите наред със създадената по инициативата на РМС детско-юношеска организация „Септемврийче“ започнаха да възникват подобни организации и на другите младежки политически отечественофронтовски организации: на ЗМС — „Пламъче“, на ССМ — „Ластовичка“. В средните училища и във висшите учебни заведения съществуваха различни младежки политически организации, които често пъти дележа мегдан, а понякога и враждуваха помежду си. Всичко това криеше големи опасности за правилното политическо и гражданско възпитание на учащата се младеж, отклоняваше я от нейните палежащи и непосредствени задължения в училище, спъваше нейните усилия и стремежи към дълбоки и трайни знания.

По предложение на Българската комунистическа партия конгресът на отечественофронтовските комитети, състоял се през февруари 1945 година, по принцип се изказа за необходимостта от единна младежка антифашистка организация в нашата страна. Той реши в средните училища да се изгради само една-единствена антифашистка организация, каквато и бе създадена няколко месеца след това в лицето на Единния младежки общоученически съюз (ЕМОС). Органът на ЕМОС, в. „Средношколско единство“, изигра важна роля за организационното укрепване на Съюза, даде възможност да се проявят на неговите страници редица талантиливи представители на подрастващата най-млада литературна младеж.

Централната младежка комисия реши със съгласието на представители от всички младежки отечественофронтовски организации, че в страната трябва да се изгражда само една-единствена отечественофронтовска детско-юношеска организация „Септемврийче“. Това решение беше веднага приложено в живота, като за основа на тази организация послужи създадената при РМС още от ноември 1944 година детско-юношеска организация „Септемврийче“. Органът на тая организация вестник „Септемврийче“ се превърна в любимото вестниче на българските деца и юноши от села и градове. Примерът на „Септемврийче“ и ЕМОС ускори обединението на народното студентство в ОСНС — Общ съюз на народното студентство. ОСНС и неговият орган вестник

„Студентска трибуна“ твърде скоро получи широка популярност сред народното студентство.

Създаването на единните организации на средношколската младеж и народното студентство (ЕМОС и ОСНС), както и на детско-юношеската организация „Септемврийче“, съставлява най-големият успех по пътя на достигане пълно младежко единство, постигнат през периода на младежките отечественофронтовски комисии. На практика идеята за единна младежка антифашистка организация беше осъществена сред учащата се младеж. Плодотворната дейност на „Септемврийче“, ЕМОС и ОСНС бяха най-силното нагледно доказателство за жизнеността на идеята за ЕМО (така съкратено се наричаше тогава проектираната единна младежка антифашистка организация).

Крупно събитие в развитието на младежкото демократично движение през този период беше Петата национална конференция на РМС, състояла се на 25, 26 и 27 март 1945 година. Главният въпрос, с който се занимава конференцията и взе положително отношение към него, беше този за образуването на единна антифашистка младежка организация. На този въпрос беше посветен основният доклад, изнесен пред конференцията. Тя взе решение за провеждане в живота на партийната постановка по въпроса за ЕМО, особено ярко изразена в писмото на Георги Димитров до ЦК на РМС от 7 март 1945 година. От това писмо ясно личи, че Партията и нейният вожд ясно са съзнавали тогава, че идеята за ЕМО ще срещне съпротива от страна на реакционните ръководители на другите политически партии. Георги Димитров подчертаваше, че тази съпротива би следвало да накара ремсистите и другите поддръжници на идеята за единна народна младежка организация да работят още по-упорито, системно и дълбоко за нейното осъществяване, че такива крупни дела не се създават без продължителна подготовка и енергична идейна и политическа борба. В същото писмо Георги Димитров изтъкваше, че „Единната организация, както знаете, не е и не може да бъде самоцел, а само средство за постигане на определени цели в интереса на правилното обществено развитие, водено към унищожението на всеки икономически, политически и духовен гнет над младежта и нашия народ въобще, към осъществяването на социализма, а след това и на комунизма“.

В края на лятото 1945 година политическата обстановка в страната значително се измени във връзка с появяването на открита антинародна опозиция. След отлагането на изборите (26 август 1945 година) главно поради натиск отвън от страна на някои империалистически сили реакционните елементи в Земеделския съюз и Социалдемократическата партия начело с Никола Петков и Коста Лулчев напуснаха позициите на Отечествения фронт и се обособиха в открита антинародна позиция. Те ратуваха за интересите на повалената капиталистическа реакция, за установяването на компрометирания в лицето на широките народни маси режим на буржоазната демокрация. Реакционните елементи в ЗМС и ССМ също така се отцепиха и образуваха опозиционни младежки организации. Те съумяха временно да измамат една значителна част от честната членска маса на тези организации. Тяхната цел беше да отвоюват младежта от Отечествения фронт и преди всичко от РМС. Те всяваха неверие в силите и възможностите на българския народ и неговата младеж. Те, както и техните по-възрастни покровители и ръководители, всъщност служеха в интереса на чуждестранните империалисти. При изменилата се обстановка колебанията, които съществуваха в действително отечественофронтските среди на ЗМС и ССМ по въпроса за изграждане на ЕМО, както и в самите партии, които пряко направляваха тяхната дейност — Земеделският народен съюз, Социалдемократическата партия, — силно се засилиха. Ясно ставаше, че при така изменилите се условия задачата по непосредственото изграждане на ЕМО не можеше да се осъществи. Затова по инициатива на Комунистическата партия тази задача беше временно снета. ЕМО не може да бъде изградена по това време (1945) главно поради силната съпротива, оказана на реакционната опозиция, и сериозните колебания, проявени в другите партии на Отечествения фронт, тяхното желание да имат свои младежки подразделения в лицето на ЗМС, ССМ и МНС „Звено“. Известно влияние оказаха и някои грешки при изграждането на ЕМО, допуснати от РМС по места: прилагане на метода на командване, недостатъчно зачитане на съюзническите младежки организации и други.

Борбата за младежко единство обаче не преставаше. ЦК на БКП и лично Георги Димитров подпомогнаха РМС да заеме при новата обстановка правилно отношение по кон-

кретните пътища на изграждане на ЕМО. Партията препоръча още повече да се засили сътрудничеството с другите младежки отечественофронтовски организации, особено със ЗМС и ССМ, непрестанно да се укрепват „Септемврийче“, ЕМОС и ОСНС, търпеливо и настойчиво да се работи за пълното обединение на народната младеж.

Ръководен и напътствуван най-близко от Партията, РМС превръщаше нейните указания и съвети в живо дело.

Подкрепени от РМС, здравите отечественофронтовски елементи в ЗМС съумяха да вземат връх още през лятото на 1945 година и постоянно подобряваха своите позиции. Същото стана и в ССМ.

По инициатива на РМС младежките отечественофронтовски комисии ръководеха отделни области на младежката дейност, например уреждането на трудови младежки дни и пр. РМС прехвърляше своите художествени колективи и агитки към отечественофронтовските младежки комисии. По такъв начин младежките отечественофронтовски комисии все повече губеха своя характер на органи само за съгласуване и се превръщаха в истински орган за ръководство на общата младежка дейност, чийто кръг все повече се разширяваше. Все по-ясно ставаше, че младежките отечественофронтовски комисии са вече непригодна форма за изграждане на младежкото единство, че трябва да се направи нова решителна крачка напред. И тази крачка действително беше направена със създаването на комитетите на демократичната младеж, но за това по-нататък.

По това време българската народна младеж взе участие в учредяването на световната федерация на демократичната младеж. През ноември 1945 година Централната младежка комисия изпрати десетчленна делегация на световната конференция на демократичната младеж, състояла се в Лондон. На 10 ноември тая конференция реши да бъде образувана световна федерация на демократичната младеж, към която българската народна младеж веднага се присъедини.

Българската народна младеж и нейните организации, особено РМС, заработиха упорито за укрепване на дружбата и сътрудничеството с братската съветска младеж, с Ленинския комсомол. За това особено спомогна пристигналата по случай националната конференция на РМС голяма съветска младежка представителна делегация. За първи път в Бъл-

гария беше дошла съветска младежка делегация. Тя обиколити голяма част от страната, навсякъде посрещната с неопи-суем ентузиазъм и сърдечност.

Обиколката из България на югославската младежка делегация през есента на 1944 година се превърна в истинска манифестация на дружбата и братството с югославската младеж, с нова Югославия.

Нашата народна младеж и нейните организации взеха активно участие в Балканския младежки конгрес, състоял се през юли 1945 година в Белград.

По такъв начин нашата народна младеж установяваше връзки, запознаваше се с условията на живот и организациите на младежта в други страни, укрепваше своето сътрудничество и дружба с тях в борбата за демокрация, траен мир и по-добро бъдеще.

ПЕРИОДЪТ НА КОМИТЕТИТЕ НА ДЕМОКРАТИЧНАТА МЛАДЕЖ

Първият конгрес на демократичната младеж, състоял се на 24 май 1946 година, реши младежките отечественофронт-овски комисии да се преобразуват в комитети на демократичната младеж. Това не беше проста смяна на названието. То отбеляза нов етап по пътя на създаване единна младежка антифашистка организация. Комитетите на демократичната младеж бяха по-авторитетни от младежките отечественофронт-овски комисии. В тях влизаха представители не само на политическите, но и на масовите младежки организации. Комитетите на демократичната младеж обхванаха и ръководеха целокупната младежка трудова, културно-художествена и спортна дейност.

Конгресът на демократичната младеж се следеше с неотслабващо внимание от народната младеж в цялата страна. Той прие програмна декларация и правилник за дейността на комитетите на демократичната младеж. Конгресът предизвика небивал трудов ентузиазъм сред младежта. В заводите „Първи май“ във Варна младата текстилка-ремсистка Маруся Тодорова през лятото на 1946 година премина да работи на шест стана. Беше положено началото на многостаночното обслужване в нашата промишленост. През август 1946 година започна да работи първата младежка национал-

на строителна бригада „Георги Димитров“. Над две хиляди бригадири и бригадирки, младежи и девойки от всички краища на страната работеха самоотвержено по прокопаването на Хаинбоазкия проход, свързващ през Стара планина Северна и Южна България. Образуваха се първите местни младежки бригади. Укрепиха се младежките производствени бригади в промишлеността и се създадоха нови. Активно заработиха младежките бригади и звена в ТКЗС. Във всички тези трудови начинания участваха младежи и девойки от различни слоеве, от различна политическа и религиозна принадлежност. В общия задружен труд за изграждане на Народна република България растеше гражданското и политическо съзнание на народната трудеща се младеж, все повече крепеше нейното единство.

Голяма политическа школа за народната младеж беше нейното най-активно участие във всенародното допитване за народна република (8 септември 1946 година) и особено в изборите за Велико народно събрание (27 ноември 1946 година). И в двете тези големи кампании народната младеж и нейните организации участваха единно. По време на кампанията за изборите за Велико народно събрание организациите на отделните младежки политически организации РМС, ЗМС и ССМ престанаха да излизат. Те вляха своите сили в редакцията на вестник „Народна младеж“, който повече от месец излизаше всекидневно и извърши голяма работа по разобличаване на антинародната опозиция и нейните представители сред младежта, по сплотяване на народната младеж под знамето на Отечествения фронт.

На 8 септември 1946 година нашият народ почти единодушно се произнесе против монархията, за народна република. На изборите за Велико народно събрание Комунистическата партия и Отечественият фронт удържаха блестяща победа. Народната младеж още по-тясно се сплоти под знамето на Отечествения фронт, около Комунистическата партия. В хода на тези две кампании се заздравиха връзките и сътрудничеството между РМС и най-важните политически младежки организации ЗМС и ССМ, които укрепиха значително в борбата против съответните опозиционни младежки организации. Порасна авторитетът на комитетите на демократичната младеж.

Нашата народна младеж продължи да разширява и укрепва своите връзки и сътрудничество, с младежта и прогресивните младежки организации от другите страни. Особено се засили нейната дружба и непосредствено сътрудничество със съветската младеж, с Ленинския комсомол. Група младежки ръководители, работници в детско-юношеската организация „Септемврийче“ получиха възможност да се запознаят подробно с дейността и се поучат от богатия многогодишен опит на Ленинската пионерска организация в Съветския съюз. Това спомогна извънредно много да се подобри възпитателната и организационна работа на детско-юношеската организация „Септемврийче“.

През лятото на 1946 година по покана на съветската младеж една голяма наша представителна отечественофронтовска младежка делегация направи обиколка из Съветския съюз и се запозна на място с живота и дейността на съветската младеж. След своето завръщане в България членовете на тая делегация пред много младежки събрания и в книгата „В страната на младостта“ споделиха своите впечатления от Съветския съюз и съветската младеж.

На първия конгрес на демократичната младеж (24 май 1946 година) присъствуваха младежки представители от редица страни.

Крепнеше сътрудничеството с братската югославска младеж. Редовно се разменяха делегации с нея. Наша представителна младежка трудова бригада взе участие в югославското младежко бригадирско движение. През септември 1946 година наша младежка, предимно студентска делегация посети Франция и затвърди сътрудничеството с френската прогресивна младеж.

През следващата 1947 година младежкото бригадирско движение се превърна в масово, в действително народно младежко движение. Националната младежка строителна бригада „Георги Димитров“ наброяваше осемдесет и пет хиляди възторжени бригадири и бригадирки. Главният обект, на който работеха нейните многобройни батальони и отряди, беше строителството на Димитровград — градът на младежта. Други по-значителни строителни обекти на младежкото бригадирско движение бяха линията Перник—Волюяк, Хаинбозкият проход, язовир „Росица“ (сега „Ал. Стамболий-

Георги Димитров сред бригадири

ски“), язовир „Копришка“ (сега „Георги Димитров“), комбинатът „Мишкова махала“ (сега „Гаврил Генов“), линията Ловеч—Троян и други.

Народната младеж имаше да се справи с огромни трудности. Тя и нейните ръководители нямаша никакъв опит по организиране на строителството в такива грамадни мащаби. А техническият персонал в много случаи се отнасяше нехайно и бюрократически към своята работа и задължения. Чудеса от трудов героизъм прояви народната младеж особено по линията Перник-Волуяк, най-трудния по своя терен строителен обект. Широкият размах на младежкото бригадирско движение през лятото на 1947 година съвпадна с приемането и началото на прилагането на двегодишния държавностопански план. За големите строителни начинания на народната власт не стигаха работни ръце. Бригадирското движение изигра положителна и полезна роля в тази насока — значителна част от бригадирите придобиваха нови професии и оставаха да работят като постоянни работници по строителните обекти. Обаче младежкото бригадирско движение изигра много по-голяма роля за укрепване на здравето младежко

единство под знамето на Отечествения фронт, то беше прекрасна школа за възпитанието и политическото просвещаване на народната младеж. На самите строителни обекти полезният производителен труд беше съчетан с гимнастически упражнения, художествена самодейност, политическопросветни занятия и младежки игри и веселия. Набирането на младежите-бригадири, самото ръководство на младежкото бригадирско движение се извършваше от името и чрез комитетите на демократичната младеж. Това издигаше още повече техния авторитет и влияние сред младежта. В младежкото бригадирско движение взеха участие представители на младежки бригади от Югославия, Полша, Румъния, Унгария, Англия, Швеция, Дания и други страни. Така се укрепваше на дело братската дружба на нашата народна младеж с прогресивната младеж от другите страни.

В своето приветствие от 13 ноември 1947 година до бригадирите и бригадирките от Хаинбоаз Георги Димитров даде висока оценка на бригадирското движение:

„Героичният младежки труд е могъщ фактор в строителството на Народната република България и за защита на нейната национална независимост. Трудовите подвизи на младежта са прекрасен пример за целия български народ, който от своя страна не само може да се гордее със своята младеж, но я обгражда с искрена любов, признателност и благодарност.“

Широко развитие получи младежката художествена самодейност, която, ръководена вече от комитетите на демократичната младеж, беше наред с бригадирското движение важен фактор за укрепване на младежкото единство, за възпитанието на младежта. През май 1947 година се състоял за пръв път в нашата страна национален преглед на младежката и детска художествена самодейност. Нашите младежки художествени колективи и отделни изпълнители участваха с голям успех на международния младежки фестивал в Прага, състоял се през август 1947 година, където те получиха първи награди.

Голямо разпространение сред младежта получи колективното четене и разглеждане на хубави художествени, предимно съветски книги, което също се организираше вече от комитетите на демократичната младеж.

През лятото и есента на 1947 година станаха важни политически изменения в страната. Опозицията беше разбита политически, напълно изолирана от трудещите се. Това позволи нейните партии да бъдат разтурени. Ръководителите ѝ начело с Никола Петков бяха привлечени към сурова отговорност като организатори на нелегални фашистки организации и заговори, като чужди империалистически агенти и за национална измяна. Още повече се разшири влиянието на Комунистическата партия и Отечествения фронт. По инициатива на Комунистическата партия Националният съвет на Отечествения фронт и ръководствата на всички отечественофронтovski партии излязоха с декларация, в която единодушно поставяха въпроса за нуждата от преобразуване на Отечествения фронт в единна обществено-политическа организация, за приемане на нова програма и устав на Отечествения фронт с основна задача изграждането на социализма в нашата страна. Насрочи се Вторият конгрес на Отечествения фронт.

Тая вътрешнополитическа обстановка извънредно много ускори обединението на народната младеж. Политически изолирани и бити, опозиционните младежки организации сами прекратиха съществуването си. Състоялият се от 1 до 3 ноември 1947 година Пети редовен конгрес на РМС се ориентира към близкото изграждане на единен младежки демократичен съюз. За създаването на този съюз се произнесе и Единадесетият конгрес на ЗМС, състоял се по същото време.

Огромно значение за успешното и правилно обединение на народната младеж изигра известното приветствено писмо на Георги Димитров до конгресите на РМС и ЗМС. В това писмо ясно се очертават здравите идейни и организационни основи, върху които единствено можеше да се осъществи обединението: „Естествено е, че за добрия успех на общия съюз на демократичната младеж необходимо е той да има ясни цели и задачи, както и здрави организационни основи. Борба за окончателната ликвидация на фашизма, за обуздаването и пълното сломяване на капиталистическата реакция, за пълното затвърдяване на истинската народна демокрация, борба против капиталистическата агресия, против подпалвачите на нова световна война и непоколебима защита на национал-

ната независимост и суверенитет на нашата Народна република като активен фактор в международния демократичен и антиимпериалистически фронт начело със Съветския съюз и демократическите народи, против антидемократическия и империалистически лагер, възглавяван от американските империалисти — тия нови претенденти за световно господство; активно участие във възстановяването и реконструкцията на нашето народно стопанство, стопанство не за капиталистически печалби и натрупване несметни частни богатства, а за правилно удовлетворение жизнените нужди на народа, за повдигане на материалното и културното ниво на трудещите се от градове и села, за възможното най-голямо усилване на икономическата и отбранителната мощ на Народната република и за разчистване на пътя към освобождаване трудещите се от всяка експлоатация; неуморно просвещаване и възпитаване младежта и особено нейните кадри в духа на истинската демокрация в съгласие с принципите на прогресивната наука, в любов към творческия общественно-полезен труд и вяност към родината — в това именно по мое мнение биха се заключавали главните цели и задачи на Единния съюз на демократическата младеж.

При това нужна е ясна перспектива на пътя, по който вървят нашият народ и всички демократични народи. Тоя път е не назад, към капитализма — основният източник на всички народни бедствия и агресивни войни, а към социализма като общонародно спасително историческо дело.“

Силното колебание в ръководството на ССМ, което само два-три месеца преди това не прие предложението на РМС за свикване конгресите на отечественофронтовските младежки организации едновременно с оглед да се реши тяхното обединение, вече бе преодоляно. Завършили своята работа, конгресите на РМС и ЗМС съвместно с централните ръководства на ССМ и МНС „Звено“ в ентузиазизираното общо събрание в Народния театър приеха тържествена декларация за изграждането на Единен съюз на народната младеж в България. Общото заседание на всички ръководства на отечественофронтовските партии и масови организации, членуващи в Отечествения фронт, прие предложението на Комunistическата партия и младежките отечественофронтовски организации за създаване на Единен младежки съюз.

Делегати на Учредителния конгрес на Съюза на народната младеж

На 21 и 22 декември 1947 година в Народния театър в София се състоя Учредителен конгрес, на който с голям ентузиазъм бе образуван Съюзът на народната младеж. Още тогава единодушно беше желанието на младежта той да се нарече Димитровски, защото Георги Димитров беше за нея въплотение на Комунистическата партия и Отечествения фронт, на най-добрите черти на българския народ. Но самият Георги Димитров, който се отличаваше с удивителна скромност, отклони това предложение. След неговата смърт на Съюза на народната младеж бе присвоено името Димитровски.

Конгресът прие устав, в основата на който бяха залегнали определенията за характера и задачите на бъдещия съюз на демократическата младеж, дадени в приветствието на Георги Димитров до конгресите на РМС и ЗМС. Бе избран първият централен комитет на Съюза на народната младеж.

На конгреса, посрещнат с нескончаеми аплодисменти, Георги Димитров произнесе пламенна реч. В тази реч той посочи, че две основни задачи на българския народ повелително палатат здравето обединение на българската народна младеж в една единна младежка организация. Първата задача бе „с ускорени темпове планово да организираме и максимално да развием нашата национална промишленост и селското стопанство, да осигурим и ускорим индустриализацията и електрификацията на нашата страна“, да станем

икономически силни. „Втората задача произтича от необходимостта нашата народна република да затвърди завинаги своята национална независимост и държавен суверенитет против всяко посегателство, откъдето и да иде то.“ Призивът на Георги Димитров „Напред с мотиката, чука и сърпа, с перото и оръжието в ръка — на работа и борба!“ отекна дълбоко в сърцата на делегатите на народната младеж от градове и села.

Дългогодишните усилия на българската народна младеж за постигане своето пълно единство се увенчаха с бляскав успех. Откри се нова, светла страница в историята на младежкото движение в нашата страна.

А Т. С Т О Й К О В

ДИМИТРОВСКИЯТ СЪЮЗ НА НАРОДНАТА МЛАДЕЖ — ПОМОЩНИК И РЕЗЕРВ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ В СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО СТРОИТЕЛСТВО

ДИМИТРОВСКИЯТ СЪЮЗ НА НАРОДНАТА МЛАДЕЖ Е БОЕВИ ПОМОЩНИК И НАДЕЖДЕН РЕЗЕРВ НА ПАРТИЯТА

Учредителният конгрес на Димитровския съюз на народната младеж, който се състоя през декември 1947 година, сложи край на вредната практика, наследена от миналото „всяка политическа партия да си създава младежка организация като свое партийно поделение...“ (Георги Димитров, За младежта, стр. 21). Той реши окончателно въпроса за младежкото единство у нас, като обедини всички съществуващи дотогава младежки организации в единен и единствен младежки съюз — Съюза на народната младеж. Това спомогна за още по-тясното сплотяване на българската младеж около Комунистическата партия — ръководещата и направляваща сила на нашия народ, за бързото израстване и утвърждаване на новоизградения Съюз като неин верен помощник и надежден резерв.

Главната задача на Младежкия съюз като помощник на Комунистическата партия е да ѝ съдействува, да ѝ помага за възпитаването на младежта в комунистически дух. Целта на това възпитание е да се създадат високоидейни, безстрашни, бодри, уверени в силите си, непреклонни пред трудностите млади бойци за свободата и независимостта на нашата родина, за победата на комунизма.

В изпълнението на своята главна задача Димитровският съюз на народната младеж използва най-различни средства.

Измежду тях най-важното е възпитанието чрез участието на младежта в труда, в производството, чрез въвличането ѝ в социалистическото строителство. В. И. Ленин учеше, че комунистическото възпитание не е проповед на правила за нравственост. „Само в съвместния труд с работниците и селяните — казваше той — човек може да стане истински комунист“ (Ленин и Сталин за младежта, сборник, изд. „Народна младеж“, стр. 54).

Българската комунистическа партия винаги е държала за последователното провеждане на този основен принцип във възпитателната работа на ДСНМ и своевременно е оказвала ценна помощ за преодоляването на вредните тенденции към притъпяване на боевия характер на Съюза, към превръщането му в обикновена просветителска организация.

Това, разбира се, не означава, че Димитровският съюз на народната младеж се ограничава само с разгръщането на широка трудова дейност. Младежкият съюз, като организация предимно възпитателна, едновременно с изпълнението на практически задачи в социалистическото строителство трябва да върши и върши системна, упорита организаторска, политическа и културно-възпитателна работа. В противен случай той не би изпълнявал своето предназначение, защото и грубият практицизъм, и самоцелното, откъснатото от живота просветителство са еднакво вредни в младежката възпитателна дейност.

Напътствуван от Партията, Димитровският съюз на народната младеж успешно следва линията на съчетаване практическата работа по изпълнението на трудовите, производствените задачи с възпитателната работа, с комунистическата просвета и образование.

По такъв начин в Димитровския съюз на народната младеж младежите и девойките преминават още в ранна възраст незаменима школа, в която те придобиват ценни качества като активни строители на социализма. Затуй ДСНМ служи като постоянен, непресъхващ извор, като надежден резерв от кадри за Комунистическата партия, за многобройните и многостранни отрасли на държавното управление и за всички други обществени организации и институти.

ПЪРВИТЕ СТЪПКИ НА СЪЮЗА НА НАРОДНАТА МЛАДЕЖ

Съюзът на народната младеж се образува и започна своята дейност по времето, когато в нашата страна се извършваха дълбоки революционни промени. На 4 декември 1947 година бе приета от Великото народно събрание новата републиканска конституция, която по законодателен път закрепи историческите завоевания на Деветосептемврийското народно въстание и откри пътя за по-нататъшното развитие и укрепване на народнодемократичната власт. Само няколко дни по-късно, на 23 и 26 декември, бяха приети законите за национализация на индустриалните предприятия, мините и банките. С тези крупни икономически преобразования се завърши процесът на ликвидиране капиталистическата класа в града и се осигури плановото развитие на страната ни по пътя на социализма. Наред с това се извърши и едно друго важно политическо преобразование — преустройството на Отечествения фронт в единна обществено-политическа организация с нов устав и нова програма с главна задача — построяването на социализма в нашата страна.

Първият етап от развитието на нашата народна демокрация завърши. Създадоха се необходимите условия за пристъпване към съграждане основите на социалистическото общество в България.

Нови, необятни по своята широта хоризонти за съзидателен труд се разкриха пред младежта. Това породила велика творческа енергия у нея. По предприятията и във фабриките, по нивите и в МТС, по строежите и в транспорта, навсякъде, където работеха младежи, загоря необикновен трудов подем и ентузиазъм. Ролята на предана и ударна сила в този подем се падна на младежкото бригадирско движение. Родило се през 1946 година със създаването на двехилядната хайнбоазка бригада, взело масов характер със своите осемдесет и шест хиляди участници през 1947 година, бригадирското движение придобило през 1948 година необикновено голям размах и размери и се утвърди като важен фактор в изпълнението на двегодишния стопански план.

Образувани бяха пет национални бригади, които работиха на далекопровода Мездра—Горна Оряховица, на язови-

рите „Росица“ и „Георги Димитров“, на трасето на новата железопътна линия Ловеч—Троян и по строителните площадки на Димитровград. Наред с тях бяха изградени и 93 околийски и около 2,200 местни младежки бригади, от които 514 постоянни. Общият брой на бригадирите — младежи и девойки — достигна 255,000 души.

Макар че тази огромна армия от млади и ентузиазирани строители извърши гигантска по своите размери работа по строителните обекти на страната, нейните заслуги и значението на бригадирското движение не се изчерпваха само с икономическия ефект на доброволния бригадирски труд. Бригадирското движение успешно играеше ролята и на масова възпитателна школа за младежта. В бригадите младежите и девойките придобиха ново, положително отношение към физическия труд. В процеса на общественно-полезния труд у тях укрепнаха патриотичните и интернационалистическите им чувства, развиха се чувствата на другарска взаимопомощ и колективизъм.

В своето приветствено писмо до бригадирите от втори хаинбоазки батальон, написано по случай завършването на Прохода на републиката, Георги Димитров казваше:

„Една изключително голяма заслуга на бригадирското движение е, че в неговата среда се възпитават, закаляват и израстват новият българин и новата българка, за които физическият труд не е унижение, а чест и доблест, за които любовта и верността към Народната република е висш закон. Трудно е да се намерят достатъчно силни думи, за да се изрази възхищението от младежките бригади, които се явяват ковачница на истинска дружба, на честни и твърди характери, на освобождаващи се от влиянието на гнилюстта и корупцията на капитализма самоотвержени патриоти и непокълбими борци за благоденствието и щастливото бъдеще на нашия народ. Бригадите в същото време са школи за здраво идейнополитическо възпитание, за народно единство, осъществявано от Отчествения фронт, за славянска и международна солидарност“ (Г. Димитров, За младежта, изд. „Народна младеж“, стр. 161—162).

Наред с масовото бригадирско движение още в първите месеци от своето съществуване СНМ разви много нови ор-

ганизационни и културно-просветни инициативи. С изграждането на дружествата на СММ бързо се оформи неговата организационна скеля. Въведена бе картотека на съюзните членове, раздадени им бяха членски карти и значки. Председателите на дружествата преминаха през курсове и семинари за подготовка.

Значителен напредък отбеляза младежката художествена самодейност. През зимата и пролетта на 1948 година работеха повече от 1,000 младежки агитки и колектива и около 3,000 театрални трупи. Проведени бяха пунктови, околийски и областни прегледи на младежката художествена самодейност.

С навременната намеса на СММ бяха парирани опитите на реакционно настроени свещеници да се създаде детска религиозна организация „Християнче“.

Значителен успех на Съюза на народната младеж през 1948 година беше решителното подобряване и по-нататъшното развитие на младежкия печат. От октомври с. г. вестник „Народна младеж“, орган на ЦК на СММ, от седмичник става ежедневник, а тиражът му нарасна на 130,000 броя. През същата година беше създадено издателството на ЦК на СММ „Народна младеж“. Тиражът на седмичния вестник на пионерите „Септемврийче“ нарасна на 250,000.

В сравнение с трудовата и организационната дейност на Съюза идейно-политическата му работа сред младежта обаче изоставаше много. Липсата на пълна яснота по идеологията на новоизградения Съюз създаваше много затруднения в политико-просветната работа сред младежта. Тази неяснота се дължеше на обстоятелството, че в СММ се вляха младежи и девойки от различни политически организации, всяка от които имаше свой миросглед, свои принципи.

По-нататъшното развитие на идейно-възпитателната дейност на СММ и особено на неговата политико-просветна работа повелително изискваше да се сложи край на мутанията и грешките в областта на неговата идеология. Това се извърши на Втория (юни, 1948 г.) и на Третия (август, 1948 г.) пленум на ЦК на СММ. В решенията на Втория пленум бе записано ясно и категорично, че идеология на СММ е марк-

сизмът-ленинизмът. Третият пленум, като подчерта, че идейно-възпитателната дейност в революционния дух на марксистко-ленинското учение е основна задача на СНМ, очерта нейните насоки, форми и средства и изтъкна необходимостта от осигуряване на политическото ѝ ръководене от страна на Комunistическата партия и Отечествения фронт. В доклада за подобряване работата на Съюза сред учащата се младеж, изнесен пред същия пленум, бе отделено особено място на идеологическите проблеми и на въпроса за боевия характер на СНМ.

Неяснотата по идейните основи на СНМ, подценяването на неговия боеви характер и тенденциите към превръщането му в обикновена просветителска организация, които се проявиха в началния период от неговото съществуване, създадоха условия за навлизане в дружествата и в съюзните ръководства наред с честните младежи и девойки и на известен брой чужди, вражески и карьеристични елементи.

Опасността, която криеше това състояние на Съюза за по-нататъшното му развитие, бе навреме разкрита. Вторият пленум на ЦК на СНМ изнесе и разкритикува допуснатите грешки, разкри техните корени и посочи пътищата за отстраняването им, като се опита да изясни кой може да бъде член на СНМ.

След пленума от редовете на Съюза бяха изключени голям брой чужди и вражески елементи. Това беше един навременен и резултатен процес, чието благотворно влияние бързо се почувствува. Но поради неточност в някои формулировки в решенията на Втория пленум и на грешки в практическото им провеждане в този оздравителен процес проличаха сериозни сектантски забегки и увлечения. Те се изразиха в безразсъдни масови наказания и изключвания на съюзни членове било поради тяхната неактивност, било само заради греховете на родителите им. Нова опасност се появи за СНМ — да се откъсне от широките младежки маси, да се превърне в тясна сектантска организация. Това беше в разрез с указанията на В. И. Ленин, че младежкият съюз е школа за възпитание, школа, в която младежите влизат със своите недостатъци и в която те ги превъзмогват. Осъзната с помощта на Партията, тази слабост също бе преодоляна малко по-късно.

ДСНМ — ПОМОЩНИК НА БКП В БОРБАТА ЗА ПОСТРОЯВАНЕ ОСНОВИТЕ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО ОБЩЕСТВО В НАШАТА СТРАНА

След като бе утвърдена народнодемократичната власт като диктатура на пролетариата, след като бе затвърден съюзът на работническата класа с трудовото селячество и индустриалното ръководство премина в ръцете на държавата, пътят за построяването на социализма у нас бе окончателно разчистен.

В тази обстановка бе свикан през декември 1948 година историческият Пети конгрес на БКП, който разгледа и реши редица въпроси от изключително важно значение за по-нататъшното развитие на Партията и страната ни.

В политическия отчет на Централния комитет, изнесен от Георги Димитров, бе дадена задълбочена марксистко-ленинска оценка на миналото на Партията, бяха извлечени основните поуки и изводи от него за бъдещото развитие; Деветосептемврийското народно въстание бе охарактеризирано като преломен момент в историческото развитие на нашата страна; с определението на народната демокрация като власт на работническата класа в съюз с трудещите се от града и селото се внесе пълна яснота по въпроса за характера, ролята и перспективите на нашата народнодемократична държава; за мястото и ролята на обществените организации в нейната система.

Като утвърди генералната линия на Партията — построяването на социализма у нас, Петият конгрес набеляза пътищата и средствата за нейното осъществяване: индустриализация и електрификация на страната, механизация и коопериране на селското стопанство.

В резолюцията на Конгреса по първия петгодишен народностопански план бе начертана практическата програма за построяване основите на социалистическото общество.

Наред с това Петият конгрес даде на Партията остро оръжие в борбата за осъществяване на нейната генерална линия — разгърнати решения по работата на идеологическия фронт.

Заедно с целия български народ младежите и девойките посрещнаха с висок ентузиазъм решенията на историческия Пети конгрес на БКП. Пред СНМ, като помощник на Пар-

тията, изникна нова, голяма и отговорна задача — да канализира този ентузиазъм на младежта, да сплоти нейните сили, да ги организира и включи във всенародната борба за изпълнението на първия петилетен план.

С разрешаването на тази задача се зае Четвъртият пленум на ЦК на ССМ, състоял се през 1949 година. В решението на пленума бе записано: „Главната задача на ССМ в предстоящия период е активното му участие в изпълнение и преизпълнение на петгодишния план...“ За осъществяване на тази задача пленумът изтъкна необходимостта от разгръщане на още по-масово съревнование сред работническата младеж, за изпълнение и преизпълнение на производствените планове, за висока производителност на труда, за подобряване качеството на продукцията и снижаване на нейната себестойност. Като една от най-важните задачи на ССМ се постави задачата да участва активно в набирането и подготовката на нови десетки хиляди работници за строежите, индустрията и мините.

Пред селската младеж и пред организациите на ССМ на село пленумът постави задачите: да се окаже помощ на Партията и Отечествения фронт за засилване общественния сектор в селското стопанство, за изграждане и укрепване ТКЗС, ДЗС и МТС, да се увеличава броят на младежките звена, да се разгаря съревнованието за високи добиви, да се работи за усвояване от селската младеж на агротехнически и зоотехнически знания.

За подпомагане изпълнението на плана за първата година от петилетката бе решено през 1949 година да се привлекат 80,000 младежи и девойки в бригадите.

Осъществяването на тези отговорни задачи налагаше по-нататъшното организационно укрепване на Съюза, разгръщането на широка разяснителна работа за запознаване младежта с петгодишния народостопански план и системното изучаване на съветския опит в изграждането на социализма. По тези въпроси бяха приети съответни решения.

Поставяше се задачата да се работи за подобряването на социалния състав на Съюза чрез набиране на нови членове из средите на работническата, селската и занаятчийската трудеща се младеж. Това решение бе взето като допълнение и следствие на оценката на пленума, че в ССМ се

проявява вредно сектантско отклонение. Като основа на тази оценка послужи решението на ЦК на БКП от 12 февруари 1949 година относно характера на СММ. В своето решение ЦК на БКП обръщаше сериозно внимание на левите забегки, допуснати по отношение ръста и членския състав на Съюза, които го водят до откъсване от широката маса на народната младеж и особено от младежите на село. На Съюза се препоръчваше да прекрати изключването на съюзни членове само заради техния нетрудов произход, заради греховете на техните родители, като за в бъдеще изключването и наказването става преди всичко и въз основа на лични вражески и противоуставни прояви.

В разгърнатата програма на социалистическото строителство, чиито насоки бяха очертани от Пети конгрес на БКП, важно място заемаше широкото капитално строителство. Младежкото бригадирско движение даде своя голям принос при разрешаването задачите на това строителство. През 1949 година на шест национални и 30 околийски обекти работиха 78,200 бригадири и бригадирки, а в 726 постоянни и 447 непостоянни местни бригади — други 47,000 младежи и девойки. Те реализираха за народното стопанство към 900,000,000 лева икономии и построиха десетки километри ж. п. линии, шосета, високоволтови далекопроводи, мостове, канали, училища, здравни и детски домове и т. н.

През следващата 1950 година броят на младежките строителни бригади и числото на участващите в тях младежи чувствително намаля. В края на същата година бе прекратено напълно изграждането на постоянни доброволни младежки строителни бригади.

Младежкото бригадирско движение несъмнено изигра голяма роля в строителството на нова България и във възпитанието на младото поколение. Най-яркото доказателство за това е високата оценка, дадена в отчетния доклад на ЦК на БКП пред Пети конгрес на Партията за строителните подвизи на българската младеж: „Много от нашите крупни строителства ще носят гордото и почитено име „младежко строителство“.

Появило се, когато народната власт трябваше да лекува раните от стопанската разруха, нанесени от войната, дало своя принос в изпълнението на двегодишния народостопан-

ски план — 1947—1948 година, изиграло ролята на незаменима възпитателна школа за младежта, бригадирското движение следваше да отстъпи място на нови по-важни и по-неотложни задачи на Съюза.

В условията на широко разгърналото се планово социалистическо строителство само доброволният бригадирски труд вече не можеше да разреши порасналите и усложнени строителни задачи. Стана очевидно, че Съюзът на народната младеж трябва да насочи своето внимание главно към грижите за подобряване трудовата дейност на младежите, ангажирани в промишленото и селскостопанско производство, пъм подпомагане на държавните и обществени органи, ръководещи строителството.

През май 1949 година по инициатива на ЦК на СМ и Централния съвет на ОРПС се проведе национална конференция на производствените бригади. Конференцията и нейните решения дадоха силен тласък на участието на работническата младеж в съревнованието. В непродължителен срок бяха изградени 3126 младежки производствени бригади с повече от 24 хиляди участници. Други 24 хиляди младежи участваха в смесени бригади. Работническата младеж, особено в крупните индустриални центрове, беше обхваната почти изцяло в съревнованието. Още през първата година на петилетката голям брой млади работници въведоха ценни рационализации и усъвършенствувания в производствения процес, с което допринесоха за ускоряване на производството и за реализирането на икономии. Така например младежката бригада „Христо Ботев“ в локомотивно-вагонния завод — София, приложи рационализация за свиване на ъгли на 15-тонни крикове, благодарение на която двама души, които по-рано свивали по два броя, след въвеждането на рационализацията започнали да свиват по 100 броя на смяна.

В борбата за изпълнението на петилетката не остана назад и селската младеж. Свиканата през септември 1948 година по инициатива на ЦК на СМ национална конференция на младежите от ТКЗС даде силен тласък на участието на селските младежи и девойки — членове на Съюза, в укрепването и изграждането на нови ТКЗС. Подхващайки лозунга, издигнат от Четвърти пленум на ЦК на СМ, „цялата трудеща се младеж на село — на социалистическо съревнование за високи добиви“, голям брой младежки звена към

Предаване на опит

ТКЗС достигнаха незапомнени дотогава добиви в нашето селско стопанство. Така например младежките звена в с. Богдан, Карловско, получиха през 1949 година: пшеница — по 448 кг на декар от 10 декара площ; ръж — по 204 кг на дка от 133 дка площ; царевица — по 270 кг от дка на площ от 78 дка площ. Младежкото звено от ТКЗС в с. Везенково, Котленско, получи по 378 кг ръж от дка на площ от 30 дка и по 395 кг пшеница на площ от 56 декара.

В резултат на партийно-политическата работа и на стопанските мероприятия на народната власт броят на ТКЗС през 1949 година нарасна значително. Докато през 1948 година в страната се наброяваха 1100 ТКЗС, през 1949 година техният брой достигна 1602. Този бурен ръст на кооперативното движение на село, както и решенията на Юнския пленум на ЦК на БКП за изправяне грешките и извращенията

в стопанската политика на село издигнаха нови задачи пред селските организации на СНМ. Във връзка с това на 25 юли 1949 година се състоя разширен пленум на ЦК на СНМ. Пленумът изслуша доклада „Решенията на Юнския пленум на ЦК на БКП и работата на СНМ сред селската младеж“. В доклада и решенията беше отбелязано като успех на Съюза на село спирането на отлива от редовете на СНМ, по-широкото участие на селските младежи и девойки в селскостопанските кампании и акции, в местното строителство, в бригадирското движение и културно-просветната работа. При все това работата на СНМ сред селската младеж се преценяваше като незадоволителна, като неотговаряща на темповете на социалистическото развитие на страната. Затова пленумът реши работата на СНМ да се устрои така, че да се осигури изпълнението на основната задача на селската младеж — борбата за високи добиви от единица площ, за по-високо производство и подобро качество на селскостопанските произведения.

За изпълнението на така поставената задача бяха набелязани редица организационни мероприятия: за изграждане на младежки звена във всяко ТКЗС, където има повече от 5 младежа, за образуване на заредни групи за младежта от частните стопанства, за подобряване работата на агротехническите кръжоци, за укрепването и подготовката на младежкия актив на село, за засилване връзките между кооперативната и некооперативната младеж, между младежите от ТКЗС и младите механизатори от МТС.

Петият пленум на ЦК на СНМ разгледа и въпроса за участието на младежта в изборите за народни съвети и съдебни заседатели, които бяха проведени на 15. V. 1949 година. В изборите, в които СНМ участвуваше за пръв път след учредяването си, Съюзът разви голяма политическа активност.

Пленумът отдели внимание и на назрелите въпроси на съюзната политикопросветна работа. След Третия пленум идейновъзпитателната работа се подобри — увеличи се броят на политическите кръжоци, в тях бе обхванат голям брой от организираната и неорганизирана младеж. Ползвайки се от опита на ВЛКСМ, Петият пленум внесе по-голяма организираност в политикопросветната работа на Съюза, като въведе учебната година в нейната система.

Наскоро след пленума Партията, целият български народ и младежта понесоха тежка загуба. На 2 юли 1949 година почина вождът и учителят на българския народ, забележителният деец на международното работническо и комунистическо движение Георги Димитров.

Траурният пленум на ЦК на СНМ, свикан на 9 юли 1949 година, ставайки изразител на искането на младежта, реши: „Съюзът на народната младеж да се именува Димитровски съюз на народната младеж“; „организация „Септемврийче“ да се именува Димитровска организация „Септемврийче“, защото „името на другаря Георги Димитров, като вожд и учител на нашия народ и вдъхновител на младежта, е тясно свързано с младежкото революционно движение в четридесетгодишното му развитие. Той ръководеше и направляваше това движение и бащински се грижеше за него. Другарят Димитров е основател на Съюза на народната младеж. Самата народна младеж от своя страна дълбоко и горещо обича другаря Георги Димитров като свой учител, вожд и баща. В негово лице тя вижда и чувства Партията, за нея той е въплъщение на всички най-хубави черти на нашия народ. В лицето на другаря Димитров младежта вижда верния ученик и съратник на Ленин и Сталин, пламенния и неустрашим борец за тяхното велико дело, за великото освободително дело на трудещите се.“

Приемайки името на Георги Димитров, Съюзът на народната младеж се свързва завинаги с героичното и безсмъртно дело на своя създател.

В деня на полагането тялото на Георги Димитров във величественния Мавзолей, издигнат в центъра на София, след историческата клетва на Партията и трудещия се народ, представителна група на Съюза положи тържествена клетва пред паметта на вожда. Тази клетва след това бе повторена от цялата българска младеж:

„Пред скъпата памет на нашия мъдър вожд, учител и баща ние даваме свещена младежка клетва:

Димитровското дело ще живее вечно в нашите сърца.

Ще бъдем верни и предани на Българската комунистическа партия, която води народа ни към социализъм и щастие. Ще сплотяваме младото поколение около Партията на Димитров.

С Димитровска любов ще обичаме нашата хубава родина, ще пазим нейната свобода и независимост като зеницата на очите си. Ще служим доблестно и вярно на своя героичен народ, както му служи другарят Димитров.

Ще бъдем винаги предани на нашия двоен освободител и покровител — братския Съветски съюз. Ще укрепваме и изграждаме несъкрушимата българо-съветска дружба, както ни учеше другарят Димитров . . .

Ще бъдем верни на пролетарския интернационализъм, ще се борим за укрепване силите на мира, демокрацията и социализма в целия свят.

Кълнем се, че с Димитровска воля и устрем начело с Комunistическата партия, под знамето на Отечествения фронт, ще изградим могъща социалистическа България. Неспирно и упорито ще овладяваме науката и културата, великото и всепобеждаващо учение марксизма-ленинизма.

Кълнем се, другарю Димитров, да възпитаваме у себе си Димитровските революционни добродетели. Да израстваме безстрашни и твърди, честни и правдиви, бодри и скромни, силни и културни млади димитровци — достойна димитровска смяна . . .

Окриляни от безсмъртния ти образ, сплотени в Димитровския съюз на народната младеж, упорито ще осъществяваме твоите велики завети, вдъхновено ще строим социализма и комунизма.“

Подобна клетва произнесоха и членовете на Димитровската пионерска организация „Септемврийче“.

Приел името на своя обичан учител Георги Димитров, ДСНМ с още по-твърда решимост закрачи по пътя на социализма, по пътя, начертан от Партията-ръководителка.

С делата си Младежният съюз доказа, че той, общо взето, правилно е провеждал и провежда политиката на Партията сред младежта. Отклоненията на Съюза от тази линия винаги своевременно биваха разкривани от ЦК на БКП, който посочваше и пътищата за тяхното изправяне. В работата по осъществяване на решенията на Политбюро от 12. II. 1949 година бяха разкрити и някои други недостатъци в съюзната работа. Преди всичко това беше недостатъчното осигуряване на партийното ръководство в цялостната работа на Съюза.

Тази слабост бе посочена и разкритикувана в решението на ЦК на БКП от 23. II. 1950 година. В него, като се даваше

оценка, че ДСНМ, общо взето, правилно провежда партийната линия, се казваше: „Обаче на практика няма създадени такива взаимоотношения между ЦК на БКП и ЦК на ДСНМ, както и между съответните партийни и младежки комитети по места, които да осигуряват всекидневното ръководство на Партията над ДСНМ“.

За да се избягнат за в бъдеще всякакви по-нататъшни съмнения и неясноти относно характера, ролята и задачите на Младежкия съюз, в решението на ЦК на БКП бе записано: „... ДСНМ трябва да се изгражда и развива като масова организация на работническата и селската младеж, организация непартийна, но най-близкостояща до Партията. Той има за задача да помага на Партията за възпитание на младото поколение в духа на социализма. Той дава млади резерви за всички останали масови пролетарски организации във всички клонове на управлението“ (БКП за младежта, сборник, изд. „Народна младеж“, 1955, стр. 84—85).

Това партийно решение въоръжи Съюза с остро оръжие в борбата за изправяне на посочените му недостатъци и грешки.

Преди всичко със съдържащото се в решението ясно и точно определение на характера, ролята и задачите на ДСНМ се сложи край на лутанията и колебанията по този важен въпрос. Това имаше важно практическо значение за по-нататъшното развитие на Младежкия съюз.

Защо ДСНМ е „масова организация на работническата и селската младеж“? Защото ДСНМ не е някаква тясна, затворена в себе си и откъсната от останалата младеж малка групичка. Чрез дейна и разностранна политическа и организаторска работа той влияе върху най-широките слоеве на младежта, привлича я в своите редове, за да я възпитава в духа на социализма.

Какво означава, че ДСНМ е организация непартийна, но най-близкостояща до Партията? Това значи, че ДСНМ не е и не трябва да бъде младежко копие на Комунистическата партия, нито нейна младежка фракция. Младежкият съюз няма за задача както Комунистическата партия да ръководи и направлява икономическия и обществено-политически живот в страната. Средствата и методите на работа в Съюза, като се изхожда от интересите и възрастовите особености на членовете му, в никой случай не трябва да бъдат копирани

от Партията. Но при това той е организация най-близкостояща до Партията, организация политическа, защото се бори за постигане целта на Комунистическата партия — изграждането на комунистическото общество, защото идеологията на Партията — марксизмът-ленинизмът, е и негова идеология, защото той изпълнява всички поръчения на Партията.

Ролята на Младежкия съюз в системата на пролетарската диктатура у нас се изразява в назначението му да служи като трансмисия между Партията-ръководителка и широките маси на българската младеж, да бъде проводник на партийното влияние сред младото поколение. Оттук произтича и неговата основна, най-главна задача — да помага на Партията за възпитанието на младежите и девойките в духа на социализма, да дава млади резерви за всички масови пролетарски организации.

Несъмнено тази характеристика на ДСНМ, която се покрива с характеристиката на ВЛКСМ, даваше основание на заключението, че „между ДСНМ и Комсомола няма и не може да има никаква принципиална разлика“. Този извод имаше голямо практическо значение за изучаването и приложението на комсомолския опит в работата на ДСНМ.

Това правилно марксистко-ленинско разбиране за партийното ръководство над ДСНМ трябваше да се разясни на младежта и да се внедри в ежедневната практическа дейност на съюзните членове и ръководните органи.

Такава беше задачата на Осмия пленум на ЦК на ДСНМ, състоял се на 24 и 25 март 1950 година. Той разгледа състоянието и работата на Съюза в светлината на решенията на ЦК на БКП и на Януарския пленум на ЦК на БКП. Централно място в работата на Осмия пленум зае въпросът за осигуряване на всекидневното партийно ръководство над ДСНМ. „Ежедневното търсене и обезпечаване на ръководството, контролът и помощта на Партията, на нейните комитети и организации по места — подчерта пленумът — трябва да бъде закон в работата на ДСНМ.“

Пленумът отдели особено внимание ■ прие съответните решения и по въпросите за засилване боевото социалистическо възпитание на младото поколение, за организиране участието на младежта в борбата за изпълнение на народостопанския план за 1950 година и за участието на Съюза в работата по създаване на социалистическа интелигенция.

Провеждането на решенията на Осмия пленум на ЦК на ДСНМ и на Третата партийна конференция, състояла се през юни 1950 година, се отрази особено благотворно върху все-странната политическа и организационна работа на Съюза. С нови сили ДСНМ се хвърли в борбата за изпълнението и преизпълнението на петгодишния план.

През 1950 година нашата социалистическа индустриализация постигна нови големи успехи. Завършени бяха и влязоха в експлоатация такива крупни обекти на социалистическото строителство като двата авторемонтни завода -- в София и Пловдив, азбесто-циментовия завод в Димитровград, слаботоковия завод „К. Ворошилов“, Бѐленско-Никополската и Свищовската напоителни системи. През годината се сложи началото на редица нови почини в производството. В сравнение с 1949 година производителността на труда се увеличи с 18.3%. Широко приложение намери методът на многомашиното обслужване в текстилното производство. Само в Габрово 730 младежи и девойки заработиха на повече от определените им по норма машини. В борбата за икономии и за високо качество, против разточителството и нередностите в производството важна роля изиграха младежките контролни постове, чието устройство и задачи бяха изяснени от ЦК на ДСНМ.

По отношение на производствената квалификация на младите работници също бяха положени значителни грижи. За периода от 1948 до края на 1950 година в предприятията бяха проведени над 4,000 различни курса, в които повишиха своята квалификация над 120,000 работници, 70% от които бяха младежи. Броят на създадените по примера на Съветския съюз фабрично-заводски училища нарасна на 46 с повече от 5000 ученици.

През годината ДСНМ взе особено дейно участие в социалистическото преустройство на нашето село.

Икономическото развитие на нашата страна с голяма острота постави пред Партията въпроса за засилване мероприятията по социалистическото преустройство на селското стопанство. В края на 1949 година промишлената продукция надхвърли повече от 2.5 пъти равнището от 1939 година, а продукцията на селското стопанство по същото време се колебаеше около равнището на предвоенната 1939 година. Налице бе голямо изоставане на селското стопанство от темпо-

вете на промишленото развитие. Причината за това явно беше дребностоковият частнособственически характер на нашето селско стопанство. Пътят за разрешаване на тази диспропорция между социалистическата индустрия и селското стопанство, в което все още преобладаваше частният сектор, беше пътят на масовото коопериране на селските стопани.

Към началото на 1950 година в резултат на редица партийни и правителствени мероприятия като аграрната реформа, изкупуването на едрия земеделски инвентар, изземването на мелниците и другите индустриални предприятия от кулаците, премахването на изполицата, изграждането на МТС и съсредоточаването на основната селскостопанска техника в тях се създадоха почти всички главни предварителни условия за масовото коопериране на селското стопанство. Липсваше още едно много важно условие — масово движение сред трудещите се селяни за навлизане в ТКЗС. За създаване на това движение бе нужно да се убедят селяните в предимствата на кооперативното стопанисване на земята, в тяхната лична изгода от него. Данните за средните добиви от зърнените култури от 1950 година, както и от предшестващите години се наложиха като убедително доказателство, че трудово-кооперативните земеделски стопанства осигуряват по-високи добиви от частните земеделски стопанства. Така например в края на селскостопанската година стана очевидно, че средният добив на пшеницата на ТКЗС във Видинска околия превъзхожда с 38.7% средния добив на частните стопанства, в Русенска околия — с 14.7%, в Ямболска — с 11.7% и т. н. Благодарение на успехите в кооперативния сектор само през последното тримесечие на 1950 година броят на стопанствата, обединени в ТКЗС, се увеличи 3 и половина пъти, а кооперираната площ — повече от 4 пъти. Това бележеше несъмнено решителен прелом в развитието на нашето селско стопанство по социалистическия път.

През 1950 година в страната беше проведена кампания за срочното събиране на държавните зърнодоставки, която в небивало кратки срокове осигури напълно нуждите на страната от зърнени храни за цяла година.

Подробен анализ на кампанията по прибиране на задължителните държавни зърнени доставки и извличане на всички поуки от нея бе направен на Октомврийския пленум на

ЦК на БКП. В доклада, изнесен пред пленумъ, бе дадена висока оценка на работата на ДСНМ по време на кампанията.

„С чест участвува в кампанията по държавните зърнодоставки нашата димитровска младеж. Почти навсякъде тя под ръководството на Партията с въодушевление се бе включила в работата по жътвата, вършитбата, отвозването и предаването на храните. Младежките звена в много трудово-кооперативни земеделски стопанства стояха начело и заразяваха със своя пример и останалите кооператори за срочното и предсрочно ожънване, за стопроцентова подметка на стърнищата, за срочното извършване на вършитбата и организиране кервани с държавните доставки . . .

Димитровският съюз на народната младеж даде в кампанията хиляди и хиляди младежки агитатори. Само в Старозагорски окръг работеха 2700 младежки агитатори, а в Русенски окръг — 3700 души. Активно участваха младежите и при всички общоселски, махленски и квартални събрания, на които излизаха с отделни свои обещания. На призива на Партията за ударна жътва в Пловдивския окръг се включиха 30,000 младежи под лозунга: „На поход към нивите!“ С ентузиазъм работеха младежите от машинно-тракторните станции. Около тях се сформираха доброволни младежки бригади в помощ на полската работа на войнишките и бригадирски семейства.

Нашият Димитровски съюз на народната младеж натрупа действително през време на кампанията нов, голям практически и политически опит, който непременно ще се отрази благотворно под ръководството на Партията на цялата по-нататъшна работа в младежките организации.“ (В. Червенков. Поуките от тазгодишната кампания за прибиране на задължителните държавни зърнодоставки, стр. 57—58).

В края на октомври се състоя Деветият пленум на ЦК на ДСНМ, който обсъди въпроса за участието на ДСНМ в кампанията по прибирането на задължителните държавни зърнодоставки в светлината на поуките и изводите на Октомврийския пленум на ЦК на БКП. В своите решения Деветият пленум наблегна върху необходимостта да се изгради дееспособен младежки актив към селските дружества на Съюза, да се съчетава умело практическата работа на младежките кадри с тяхната теоретическа подготовка.

Наред с това пленумът взе решение да се свика през февруари 1951 година Втори конгрес на ДСНМ.

Международната обстановка по това време се характеризираше с все по-засилващата се агресивност на американо-английските империалисти и с преминаването им от подготовка на нова война към подпалването на войната в Корея. От друга страна, растяха и крепнеха силите на мира, демокрацията и социализма в целия свят. Под ръководството на Болшевишката партия съветските народи бяха завършили изпълнението на първата следвоенна петилетка и с бързи крачки осъществяваха прехода от социализъм към комунизъм. Окончателно вече бяха укрепнали новите народни демокрации в Европа. Те решително поемаха пътя на социалистическото строителство. Героичният корейски народ, подпомогнат от доблестните китайски доброволци, громеше американските бандити. В целия свят растеше могъщото движение на борците за мир против подготвящата от американските милиардери нова империалистическа война.

Резултатите от изпълнението на народостопанския план през 1950 година показваха, че започващата 1951 година ще бъде решителна година за предсрочното изпълнение на петилетката.

На своя Втори конгрес ДСНМ се яви като единна младежка организация, тясно сплотена около Партията, около нейния Централен комитет. На конгреса бяха представени 737,000 членове на Съюза, организирани в 10,202 дружества. От учредителния конгрес до своя Втори конгрес Съюзът беше пораснал с 200,000 члена. С голяма гордост и радост Конгресът и цялата народна младеж посрещнаха приветствието на ЦК на БКП. Централният комитет на Партията даде най-висока оценка на постиженията на младежта и на нейния Съюз, който се оказа достоен наследник и продължител на борческите традиции на младежкото революционно движение. Давайки тази висока оценка, Партията призова младежта към нови, славни дела в борбата за построяването на социализма.

Главните задачи, които Партията постави пред ДСНМ, бяха: овладяването на новата съветска техника, непрестанното повишаване производителността на труда, усвояването на прогресивната наука и култура. На конгреса поднесе приветствие и ръководителят на делегацията на ВЛКСМ, неговите думи „Комсомолът счита ДСНМ за свой брат и боеви

другар“ бяха посрещнати с огромна радост от цялата българска младеж.

Вторият конгрес на ДСНМ отчете изминатия тригодишен път от създаването на Съюза. Решенията, приети на конгреса, бяха пропити от боевия дух на приветствията на ЦК на БКП, от примера и опита на Ленинския комсомол. На централно място конгресът постави задачата за включване на младежта в борбата за изпълнението на петгодишния народостопански план за четири години. В решенията беше разработен и въпросът за комунистическото възпитание на младежта, за идеологическата работа на Съюза и за усвояването на марксизма-ленинизма от неговите членове. Конгресът задължи членовете на ДСНМ с още по-голяма активност да участвуват в борбата на нашия народ заедно с народите от целия свят за мир против американо-английските подпалвачи на война. Конгресът прие редица изменения в Устава на Съюза.

На конгреса беше изнесен и специален доклад по работата на ДСНМ в училищата, по който се взеха и съответни решения. Конгресът внесе по-голяма яснота по редица въпроси от работата на ДСНМ сред пионерите, средношколците и студентите. Преди всичко бяха посочени и остро разкритикувани някои слабости на съюзната работа в учебните заведения — формализмът, шаблонът, претрупаността в обществената работа, подценяването на самодейността и инициативността на учащите се и като резултат на всичко това — сериозните слабости в борбата за трайни знания. Тази правилна критика на слабостите помогна за формулирането на задачите за по-нататъшното подобряване на работата сред учащите се. На първо място бе поставена задачата: „цялата дейност на ученическите организации на ДСНМ и „Септемврийче“ да бъде неразривно свързана и подчинена на учебно-възпитателните задачи на училището за овладяване на дълбоки и трайни знания . . .“ По-нататък се разглеждаха поотделно специфичните въпроси от дейността на ДСНМ в средните и висшите учебни заведения и на пионерската организация.

Решенията на Втория конгрес на ДСНМ издигнаха на високо равнище цялата организационна, идейно-политическа и културно-масова работа на Съюза. Показател за това беше настъпилото след конгреса активизиране на българската младеж в борбата за мир, в акциите за подпомагане на геро-

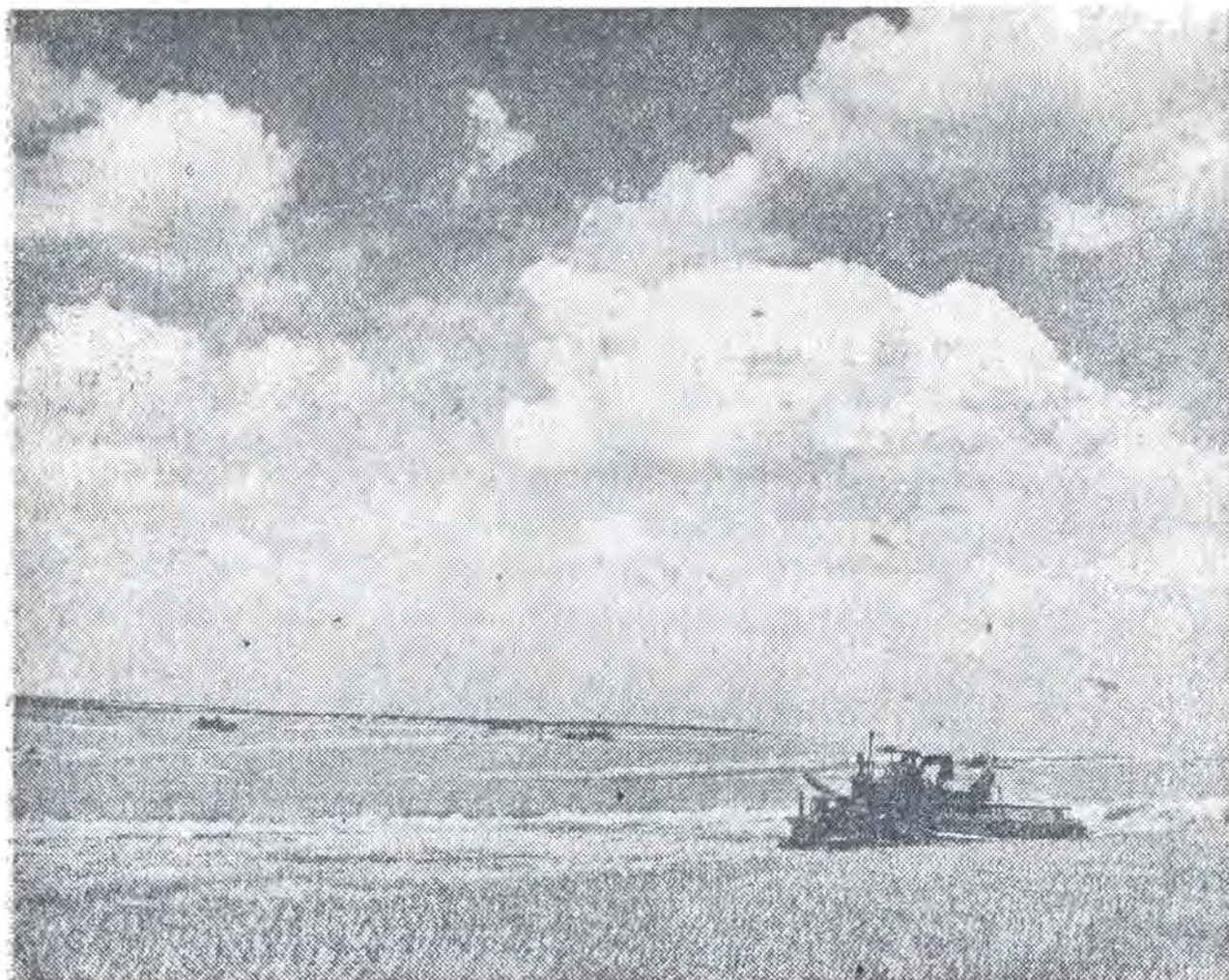
ичния корейски народ, в успехите на нашата представителна група на Третия световен фестивал на студентите и младежта в Берлин през лятото на 1951 година.

Най-големи постижения Димитровската младеж завоюва в борбата за предсрочното изпълнение на нашата първа петилетка.

Младите строители на Димитровград, които съставляваха 70% от работническия колектив, вдъхновени от пламенния призив на Комунистическата партия за съкращаване сроковете за изграждането на гигантските строежи на химкомбината „Сталин“ и ТЕЦ „Марица 3“, със своите героични трудови подвизи записаха златна страница в социалистическото строителство на нашата родина. Редица обекти от строителството на химкомбината и топлоелектрическата централа — цех 132, цех 114, котелният цех, производство 500, бяха обявени за младежки обекти. В резултат на самоотвержения труд на младите строители и монтажници, благодарение на упоритото изучаване и усвояване на съветския опит в строителните и монтажни работи младежките обекти цех 132 и цех 114 бяха завършени предсрочно — първият два месеца, а вторият — един месец. Младите монтажници от котелния цех предадоха котела за пробна експлоатация пет дни преди срока. На 6 ноември 1951 година бе завършен напълно първенецът на първата петилетка — химическият комбинат „Сталин“. С тази победа на нашия народ работническата младеж от Димитровград заслужено се гордее, защото в нейното извоюване тя взе най-дейно участие от първите копки до монтажа на последния агрегат.

През май 1951 година младежите от производство 500 при химкомбината „Сталин“ по примера на комсомолците от съветския азотноторов завод „Кл. Ворошилов“ поеха високо патриотичния почин за овладяване на техниката. Този почин намери топъл прием сред работническата младеж от цялата страна и бързо се разпространи сред колективите на всички промишлени предприятия. В Сливен той бе подет от 850 младежи, в Димитрово — от 617, в Търновски окръг — от 670, в Хасковски — от 1500.

През ноември 1951 година градският комитет на БКП в София организира съвещание във връзка с прилагането на почин на съветските работници Левченко и Муханов за снижение себестойността на продукцията при всяка производст-

Жътва в ТКЗС

вена операция. Софийската работническа младеж поде това патриотично начинание. Първи комунистите и членовете на ДСНМ от комбината „Руно“ прегърнаха новия почин. Те бяха последвани от 16,000 млади работници от софийските предприятия. След тях работници от цялата страна се включиха в това движение.

Социалистическото съревнование взе широк размах сред работническата младеж. В Сталин и Пловдив 95% от младите работници се включиха в съревнованието. Нарасна броят на младите работници-многомашинници. Само в текстилните предприятия те брояха над 6,000 души. Младите миньори започнаха да работят по многозабойната и цикличната системи. Транспортната младеж извози 2,099 тежкотоварни влака с 366,585 тона наднормен товар.

Под ръководството на Партията в изпълнение решенията на Втория конгрес на ДСНМ взе активно участие в социалис-

тическото преустройство на нашето селско стопанство, в борбата за високи добиви, за продуктивно обществено животновъдство. С помощта на дружествата на ДСНМ на село бяха изградени над 2,000 младежки звена, някои от които получиха почетното звание „лауреат на Димитровска награда“. В голям брой ТКЗС, ДЗС и МТС младежите поеха високопатриотични обещания пред Партията за високи добиви. На призива на ЦК на ДСНМ за младежки поход към животновъдните ферми се отзоваха над 3,500 младежи и девойки. Разгърна се на широка основа агротехническата просвета. Броят на агротехническите кръжоци достигна 2,030 с 47,000 участници. С близкото съдействие на комитетите на ДСНМ Министерството на земеделието подготви над 5,000 комбайнери, помощник-комбайнери, трактористи, 70% от които бяха младежи и девойки.

По предложение на Партията и Правителството бяха наградени от Президиума на Народното събрание с високи правителствени ордени и отличия първенците от промишлеността и селското стопанство, голяма част от които бяха членове на ДСНМ. Между първите герои на социалистическия труд се числяха и членовете на ДСНМ: текстилците Анка Петрова, Божана Златанова, Лиляна Димитрова, Пенка Галова, трактористът Иван Горанов, звеноводите Виктор Младенов, Донка Панайотова и Цонка Акмаджова, свиневъдът Петър Пазачев.

В защита на сигурността и спокойствието на родината редом с имената на трудовите герои станаха известни и имената на десетки членове на ДСНМ, взели активно участие в залавянето на диверсанти и в опазването на родните граници. Още позече укрепнаха и подобриха своята работа организациите на ДСНМ в народната войска. По почина на сержант Лазар Митов в народната войска се сложи начало на патриотичното движение на скорострелците.

За правилното изпълнение задачите по патриотичното възпитание на младежта и по въвличането ѝ в още по-активно участие в социалистическото строителство от особено важно значение беше обезпечаването на постоянно и конкретно партийно ръководство над комитетите и дружествата на ДСНМ. „Решаващо условие за осъществяването на тази задача — както бе отбелязано в решението на ЦК на БКП от 18. X. 1951 година — е осигуряването на достатъчен брой добре

подготвени членове и кандидат-членове на БКП за работа в ДСНМ“ (БКП за младежта, сборник, изд. „Народна младеж“, 1955 г., стр. 120—121).

Ето защо ЦК на БКП обърна сериозно внимание на окръжните, околийски и градски комитети на Партията върху необходимостта да се вземат мерки за подобряване работата по подготовката и приемането на кандидат-партийни членове от средата на членовете на ДСНМ.

Важен момент в живота на ДСНМ след Втория конгрес беше провеждането на Четвъртия пленум на ЦК на ДСНМ. По указание на Партията той се занима с въпросите на патриотичното възпитание на младежта. Пленумът препоръча на организациите на Съюза да възпитават своите членове по примера на българските възрожденци, на героите от Септемврийското въстание, от антифашистката и отечествената война; да се борят срещу буржоазните влияния, да издигат боевата революционна бдителност срещу попълзновенията на врага.

Четвъртият пленум разгледа и въпроса за работата на ДСНМ във ВУЗ.

След 9 септември 1944 година и особено в годините след Петия конгрес на БКП Партията и народната власт преустрои системата на висшето образование: подобри се социалният състав на студентите, изменени бяха учебните планове и програми на висшите учебни заведения, откриха се отдели за задочно обучение към някои факултети, създаде се аспирантура за подготовка на научни кадри и т. н. Всичко това се извърши, за да могат висшите учебни заведения да подготвят кадри за достигане на нови успехи в изграждането на материално-техническата база на социализма, кадри, годни да внедряват науката в производствената практика и да обогатяват науката с опита на практиката.

Пленумът записа на първо място в своите решения, че главната задача на Съюза във висшите и полувисши учебни заведения е да оказва помощ на Комунистическата партия и Правителството в подготовката на квалифицирани кадри от специалисти за народното стопанство. Пленумът посочи, че цялата дейност на Съюза трябва да се организира и насочва към изпълнението на тези задачи. Формите на учебно-помощната работа, идейно-политическата, културно-масовата и физкултурната дейност трябва да подпомагат учебния процес.

Решенията и докладът на пленума помогнаха много за правилното осветляване и на редица други страни от работата на ДСНМ сред студентите — по производствената им практика, по студентската научна самодейност, по усвояването на марксизма-ленинизма, по културно-масовата и физкультурна работа и т. н.

С успешното изпълнение на плана за третата година от първата петилетка възникнаха реални условия за осъществяване на лозунга „Петилетката за четири години“. Напрегнатият план за 1952 година изискваше масово внедряване на положителния опит на челниците, борба на широк фронт за повишаване производителността на труда, за снижаване себестойността на продукцията паралелно с подобряване на качеството им. Решителна роля в разрешаването на тези задачи изиграха проведените още в края на 1951 година национални конференции и съвещания на челниците в социалистическото строителство (национална конференция на първенците от ТКЗС — 8 и 9. XI. 1951 година, национално съвещание на първенците от МТС и ДЗС — 1 и 2. XII. 1951 година, национално съвещание на челниците от промишлеността, транспорта и строителството — 12 и 13. XII. 1951 година).

Тези национални конференции и съвещания не само показваха, че у нас е израснала и продължава да расте могъща армия от нови хора, но и дадоха силен тласък на движението за предсрочното завършване на първия петилетен план, което взе общонароден характер. Започнало в началото на 1952 година с даването на отделни индивидуални и колективни обещания за преизпълнение на годишния план, това движение до май обхвана всички работници и служещи, целия инженеро-технически персонал в страната. Към него се присъединиха и трудещите се селяни, особено тези от социалистическия сектор на селското стопанство. Съревнованието стана масово, повсеместно. Високопатриотичните и прогресивни методи в производството взеха необикновено големи мащаби. Особено ценно беше това, че във всички клонове на стопанството цели бригади, отдели, цехове, дори и заводи започнаха да прилагат новите почини и методи на работа.

Активното участие на ДСНМ във всенародното движение за съкращаване срока на изпълнение на петилетния план с една година бе незаменима практическа школа за младежта

и нейния Съюз. В нея ДСНМ се утвърди още по-здраво като верен помощник на Партията.

Заедно с ДСНМ през този период израсна и укрепна като единствена, любима, масова, патриотична организация на децата и юношите и Димитровската пионерска организация „Септемврийче“. Тя придоби определен облик и утвърди своя самодееен характер, стана важен фактор за възпитанието на децата и юношите.

Въпреки тези очевидни успехи дейността на пионерската организация и работата на ДСНМ по нейното непосредствено ръководене се спъваха от някои неизживени слабости и недостатъци, които бяха посочени и анализирани в решението на ЦК на БКП за Димитровската пионерска организация „Септемврийче“, взето на 2 юни 1952 година.

С отстраняването на тези недостатъци и с по-нататъшното подобрене на работата на Съюза сред децата се зае Петият пленум на ЦК на ДСНМ, проведен на 6 юни същата година. Пленумът отдели особено внимание на задължението на пионерските отряди и дружини да подпомагат учителите при провеждането на урока, да приучват пионерите към самостоятелна работа над книгата, към изработване и спазване на определен дневен режим на ученика. Работата на пионерската организация е неделима от училището, затова цялата нейна обществена дейност трябва да се организира така, че да не претоварва пионерите, да не пречи на тяхното основно задължение — усвояването на науката. Наред с това обръщаше се особено внимание на комитетите на ДСНМ върху необходимостта от подобряването на цялостната възпитателна работа в пионерската организация чрез засилване на нейната самодейност, чрез разгръщане на трудови и физкултурни инициативи, чрез организиране на съдържателни сборове, вечери на занимателната наука, конкурси, олимпиади и пр.

Както винаги, когато нашият народ е решавал големи задачи под ръководството на Партията, така и сега във все-народната борба за предсрочното изпълнение на петилетката ДСНМ участвуваше особено активно и ентузиазирано. Висока и заслужена оценка на неговите заслуги в социалистическото строителство беше дадена в приветствието на ЦК на БКП по случай 40-годишнината на младежкото революционно движение в България, която се чествува тържествено на 1 септември 1952 година.

„Под прякото ръководство на Димитровския съюз на народната младеж българските младежи и девойки във фабрики, заводи и строежи, в ТКЗС, ДЗС и МТС, в учрежденията и учебните заведения израстват като предани, високосъзнателни, активни строители на социализма и смели защитници на мира и независимостта на нашата страна.“

Най-светлите страници в историята на младежкото движение, най-прекрасните образи на младежки дейци и патриоти се сочат като пример за подражание от младото поколение на нашата страна:

„Нека примерът на славните наши комсомолци и комсомолки, ремсисти и ремсистки — се казваше в приветствието, — борци за свободата на родината ни, примерът на младите стахановци, ударници и рационализатори, герои на социалистическия труд, лауреати на Димитровска награда вдъхновява и вдига на неуморен съзидателен труд цялата наша пламенна младеж за изпълнение на Димитровската петилетка в четири години, за високи добиви в селското стопанство, за построяването на социалистическото общество в нашата страна“ (БКП за младежта, стр. 149—152).

ЦК на БКП призова ДСНМ да се учи упорито от ВЛКСМ, от героичното минало на нашето революционно младежко движение, да възпитава младежите и девойките в дух на пламенен патриотизъм и пролетарски интернационализъм, в любов към БКП.

Високият патриотичен подем на работническата класа, на трудовото селячество и народната интелигенция, пламенният творчески ентузиазъм на младежта завоюваха за страната нова голяма победа — петгодишният народостопански план бе изпълнен за четири години, а специално в областта на промишлеността и строителството — за три години и десет месеца.

За четири години индустриалното производство се увеличи 2.3 пъти в сравнение с 1948 година и повече от четири пъти в сравнение с довоенното равнище. Особено важно постижение на социалистическата ни индустриализация бе нарастването на производството на средства за производство, което се увеличи през 1952 година 2.5 пъти в сравнение с 1948 година и 6.5 пъти в сравнение с 1939 година. В съответствие с това нарасна и леката и хранителна промишленост. В сравнение с 1948 година тя увеличи през 1952 година своята продукция повече от два пъти.

В резултат от изпълнението на задачите на първата петилетка настъпи рязко изменение в структурата на нашето материално производство — промени се съотношението между леката и тежката промишленост, между промишленото и селскостопанското производство.

Съотношението между промишленото производство и производството на селското стопанство през 1948 година беше 38.8 към 66.2. През 1952 година то стана 66.6 към 33.4 в полза на промишлеността, при това селскостопанското производство показва значителен ръст през периода между двете съпоставени години. Дълбока промяна настъпи и в съотношението между производството на тежката и леката промишленост — от 20.6 към 79.4 през 1939 година то стана 43.9 към 56.1 през 1952 година.

Посочените данни показват, че първата петилетка измени решително стопанския облик на нашата родина. От изостанала аграрна страна тя се превърна в индустриално-аграрна.

На основата на успехите на социалистическата промишленост селското стопанство завоюва също така значителни постижения. Площта на кооперираната земя от 6.2% през 1948 година достигна до 60.5% през 1952 година. Основните зърнопроизводителни райони в страната бяха кооперирани почти стопроцентово. Броят на ТКЗС достигна 2,747, на ДЗС — 100, на МТС — 140.

И тъй с изпълнението и преизпълнението на задачите на първия петгодишен план в нашата страна бяха построени основите на социализма.

ДСНМ НАЧЕЛО НА БЪЛГАРСКАТА МЛАДЕЖ В БОРБАТА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ВТОРИЯ ПЕТГОДИШЕН СТОПАНСКИ ПЛАН

Изключително важно място в живота на Партията, на нашата народнодемократична държава, на целия трудещ се народ заема Шестият конгрес на БКП, който се състоя от 25. II до 3. III. 1954 година. Той отчете завършеното вече построяване на икономическите и културни основи на социалистическото общество у нас и обяви преминаването към нов, по-висш етап в нашето развитие — към изграждане на самата сграда на социализма.

Конгресът единодушно одобри политическата линия и практическата работа на ЦК на Партията през отчетния период, обсъди задачите на втория петгодишен план и прие директивата по него — конкретна програма на Партията и българския народ в социалистическото строителство през следващите четири години. Конгресът внесе някои изменения в устава на Партията.

Основните насоки на по-нататъшния растеж на народното стопанство целяха решаването на централната задача на втората петилетка: рязко да се подобри материалното и културно благосъстояние на трудещите се.

Шестият конгрес на Партията постави пред ДСНМ, пред цялата наша младеж големи и отговорни задачи. Тези задачи залегнаха в основата на решенията, които прие Третият конгрес на ДСНМ.

Третият конгрес на ДСНМ се състоя на 13, 14 и 15 май 1954 година. Той одобри работата на ЦК на ДСНМ за отчетния период и направи констатацията, че под ръководството на Партията Съюзът е завоювал успехи в комунистическото възпитание на младежта. Преценявайки обаче, че дейността на Съюза не отговаря на порасналите потребности, конгресът посочи, че най-важната задача, върху която ДСНМ трябва да съсредоточи своето внимание, за да може общата му работа да се издигне на нужната висота, това е комунистическо възпитание в труда. В светлината на този извод беше разгледана цялата досегашна и предстоящата работа на Съюза сред работническата, селската и учащата младеж. Отделено бе особено внимание на задачите за издигане на по-високо равнище идейновъзпитателната работа на Съюза, на работата му за физическото възпитание на младежта и подобряване на организационната и кадрова работа с оглед на създаването на крепки и дееспособни дружества на ДСНМ.

В приветствието си до Третия конгрес на ДСНМ Централният комитет на Партията постави изключително важната и отговорна задача пред Съюза: да мобилизира и насочва младежта към все по-масово и активно участие във всенародната борба за успешно изпълнение на втория петгодишен народостопански план, за нови победи във всички области на социалистическото строителство. Тези ценни указания на

Комунистическата партия залегнаха като здрава основа в цялата възпитателна и организаторска работа на Съюза.

Всъщност работата на ДСНМ по изпълнение задачите на новата петилетка започна още през 1953 година. Първата година на втория петилетен план започна с нов, висок подем на трудещата се младеж, който се изрази в широко разгърнатото се социалистическо съревнование, в нарасналия брой на нови почини и рационализации. През 1953 година транспортната младеж извози 1,282,402 тона наднормен товар. Младият машинист Иван Станков от ж. п. депо—София, сложи началото на „безводните рейсове“, увеличи с десет километра средната скорост на локомотива. През годината в почти всички по-големи предприятия се проведеха младежки конференции на първенците от производството.

В строителството навлязоха първите девически мазачески бригади. В курсовете и школите само на строителните организации към Министерството на строежите от 1949 до 1953 година бяха обучени 7,650 младежи.

Селската младеж вземаше активно участие в изпълнение постановлението на ЦК на БКП за по-нататъшен подем на селското стопанство. Разгърна се съревнование сред младежите от МТС за участие в окръжните конференции на младите механизатори в селското стопанство. От 5,310 млади механизатори, които можеха да участвуват в съревнованието, 4,610 се включиха в него. Към 1 септември 1564 или 33% от тях преизпълниха своите годишни планове. Само в Плевенски окръг от 818 млади механизатори 324 изпълниха необходимите условия.

След своя Трети конгрес ДСНМ отдели голямо внимание на включването на младежта в борбата за бързото развитие на каменовъглената и електродобивната промишленост, която партийният конгрес издигна като първостепенна задача в промишлеността.

Организациите на ДСНМ в мините и електроцентралите подобриха своята работа. Те проведеха голяма организаторска и политиковъзпитателна работа сред младежта от мините и строителните обекти във връзка с провеждането на конференциите на първенците в производството. В мина „Георги Димитров“ — Димитрово, в съревнованието за изпълнение условията на конференцията на първенците се включиха 3,200 млади миньори. На тази конференция взеха

участие 888 миньори, изпълнили всичките условия за избирането им като делегати.

На най-трудните обекти в мините се създадоха нови младежки бригади, смени и участъци. Организациите на ДСНМ в мина „Марбас“ — Димитровград, извършиха голяма работа по организирането на нови 25 младежки бригади, два младежки участъка и три младежки смени. През есента на 1954 година в мината се проведе конференция на първенците в производството. В социалистическото съревнование за изпълнение условията за избиране делегати на конференцията участваха 1,574 младежи, от които 545 изпълниха условията.

В Софийски окръг се проведе окръжна конференция с участието на 1,800 млади механизатори от мините, с цел да се засили работата сред младежите за овладяване новата техника и приложението на прогресивните методи на работа.

Голяма роля за засилване работата сред младежите по овладяване новата техника изигра организираната от заводския комитет на ДСНМ при химкомбината „Сталин“ младежка техническа конференция. В подготовката на конференцията се подобри значително работата по пропагандата на научни и технически знания.

От всички задачи, които решаваха организациите и дружествата на ДСНМ в промишлеността, като най-важна изпъкнала задачата за непрекъснатото повишаване производителността на труда — необходимо условие за по-нататъшния подем на народното стопанство. Положиха се особени грижи за масово включване на младежта в социалистическото съревнование чрез организиране поемането на обещания от младите работници пред Партията и Правителството за предсрочното изпълнение на производствените планове, чрез различни други полезни почини и средства. Особено полезна бе инициативата на организацията на ДСНМ в Габрово, подета и широко разгърната в Димитровски район — София, всеки млад работник да стане носител на трудово отличие.

Овладяването на новата техника и пълното използване мощностите на машините от младите работници стана постоянна грижа на дружествата и организациите на ДСНМ. През 1956 година 12,000 млади работници се учеха без откъсване от производството в 114 вечерни гимназии и прогимназии и в 20 вечерни техникуми.

Всички сили на ДСНМ на село се насочиха към изпълнение на задачата да се увлече младежта от ТКЗС и частните стопанства в най-активна работа за получаване високи добиви от всички селскостопански култури, за висока продуктивност на животновъдството на основата на най-широко внедряване на агротехническите и зоотехническите правила.

Благодарение на разяснителната работа на дружествата и организациите на ДСНМ повече от 10,000 младежи и девойки отидоха на работа в животновъдните ферми.

Починът на младите кооператори от Пловдивска околия за изготвяне на 2,600,000 торови саксийки през пролетта и на 20,000,000 през есента на 1954 година бе подет от младежите в цялата страна. Отбелязвайки насърчителните резултати от приложението на този почин, Министерството на земеделието и ЦК на ДСНМ обявиха съвместно решение за масовото внедряване на торовите саксийки. Те предложиха на окръжните и околийски организации на ДСНМ през 1955 година да бъдат направени общо 25 милиона саксийки. Само Пловдивската окръжна организация на ДСНМ отчете направата на повече от 20 милиона саксийки при план 15 милиона. Общо в цялата страна бяха направени над 40 милиона торови саксийки.

Широко разпространение сред селската младеж доби и задачата за подготвяне на силаж за добитъка. ЦК на ДСНМ и Министерството на земеделието определиха дните от 15 до 30 септември 1954 година за ударни дни на младежкото изпълнение на плана за силажирането. Резултатите бяха отлични, силажирана беше общо 153,000 тона зелена маса. С това планът за силажирането бе изпълнен 102.1%.

През пролетта на 1955 година за пръв път у нас квадратно-гнездовата сеитба навлезе широко в масовата практика на ТКЗС и ДЗС. Младежките дружества и организации развиха енергична работа за разясняване предимствата на този прогресивен метод и за подготовката на млади механизатори за работа с гнездосеялките.

По примера на младежкото звено от ТКЗС в с. Съдиево, Новозагорско, много младежки звена в ТКЗС поеха задължение да обработват образцово своите участъци.

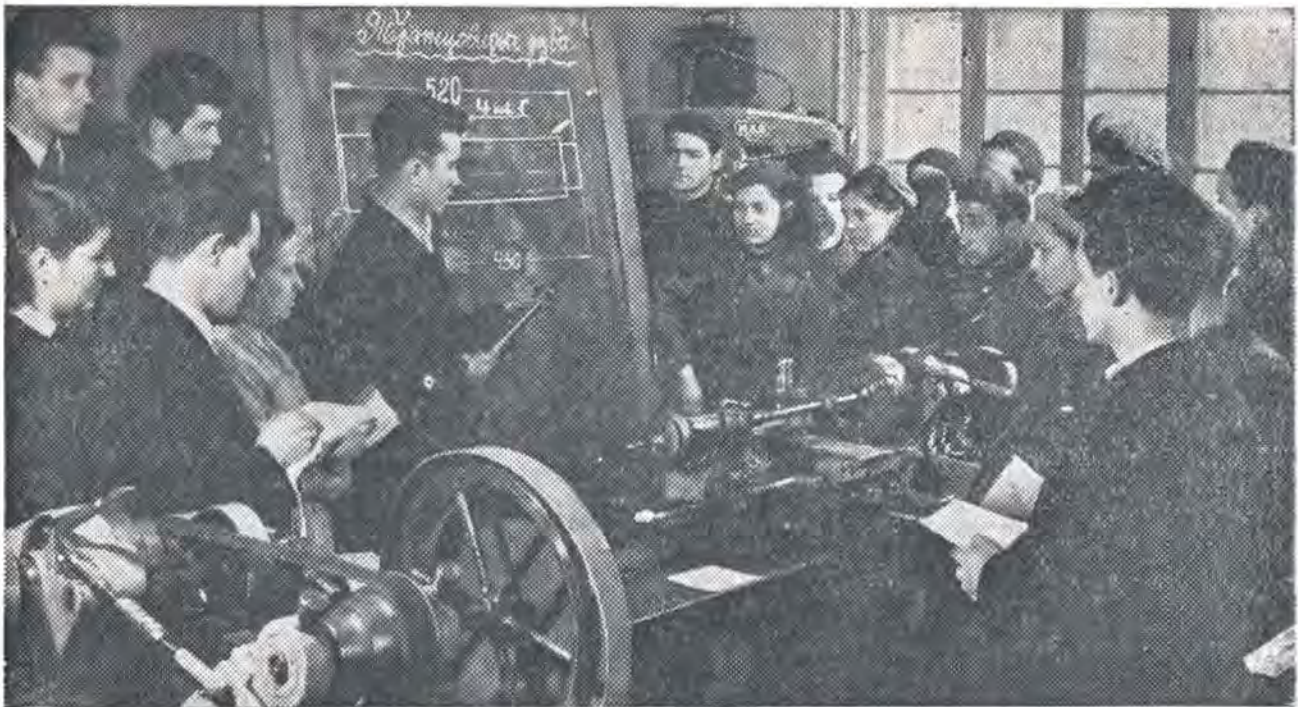
Задачата да се подобри материалното и културно благосъстояние на трудещите се, поставена от Шести партиен конгрес, наложи да се подобрява и развива животновъдството

като важен източник на суровини за леката промишленост. Това от своя страна извика нуждата от особени грижи за фуражната база и по-специално за царевицата като най-подходяща зърнена култура за фураж на добитъка. Младежта стана пионер в борбата за все по-големи добиви от царевицата и за нейното повсеместно силажиране в млечно-восъчна зрялост. През 1955 година Министерството на земеделието, Министерството на доставките и ЦК на ДСНМ излязоха със съвместно решение през следващата година да бъдат засети със силите на младежта 230 хиляди декара семенни хибридни участъци.

Това мероприятие бе единодушно одобрено от Петия пленум на ЦК на ДСНМ, състоял се през 1955 година. Нещо повече, пленумът, като призна, че организациите и органите на ДСНМ трябва „да считат увличането на селската младеж в практически дела за постигане на високи добиви най-важно средство за комунистическото ѝ възпитание“, набеляза още редица конкретни задачи за 1956 година. Решено бе: да се извозят 12 милиона тона местни торове, да се изработят 20 милиона квадратни метра рогозки за отглеждане на здрав и качествен тютюнев разсад, да се засадят от младежите и пионерите 600 хиляди черничеви дръвчета, да се направят не по-малко от 50 милиона торови саксийки за пикиране на разсад за ранно производство на зеленчуци, да се изпратят нови 5,000 младежи и девойки на работа в животновъдните ферми на ТКЗС и ДЗС, голяма част от които да са със средно образование.

Наред с грижите за повишаване материалното положение на българския народ през годините на втората петилетка се отделя голямо внимание и на въпросите на културния ръст на нашия народ. У нас са създадени всички благоприятни условия за всестранно развитие на трудещите се, за непрекъснато повишаване на тяхното общообразователно и културно равнище.

Българските младежи и девойки знаят, че без наука и култура не могат да станат истински строители на социализма. Те никога не забравят мъдрите думи на великия Ленин, че комунист можеш да станеш само тогава, когато обогатиш паметта си със знанието на всички онези богатства, които е изработило човечеството.

Димитровската младеж на учение

Димитровският съюз на народната младеж е играл и играе голяма роля в борбата за образование на младежта. Под ръководството на Комунистическата партия той съдействува активно за укрепването на народните училища и за повишаване успеха и дисциплината на учащите се. ДСНМ работи упорито за внедряване сред учащата се младеж на любов към прогресивната наука и култура, стремеж към задълбочено, творческо, а не зубраческо усвояване на научните знания чрез подходящи форми на извънкласната и извънучилищната работа. При непосредствената помощ и ръководство на учителите и преподавателите дружествата и организациите на ДСНМ помагат на училището не само за засилване на научната самодейност чрез създаване на предметни кръжоци, организиране на олимпиади, конкурси, но и за издигането на социалистическото съзнание и развитието на талантите и творческите заложби на учащите се.

ДСНМ във висшите учебни заведения насочва цялата своя възпитателна работа към подготовката на висококвалифицирани специалисти за народното стопанство, овладели задълбочено научните знания, делови, принципиални, силно привързани към своята професия. За осъществяване на тази

благородна задача дружествата и организациите на ДСНМ във висшите учебни заведения помагат на студентите за най-рационално организиране на тяхната самостоятелна работа, грижат се за подобряване дейността на студентските научни дружества, разгръщат разнообразни инициативи и форми на работа.

Плод на разнообразната възпитателна работа на ДСНМ сред учащите и студентите са инициативите, които се родиха сред тях във връзка с указанието на Партията да се изпратят нови квалифицирани кадри в помощ на селското стопанство и да се засили научната помощ на ТКЗС.

През 1955 година, отговаряйки на призива на Комунистическата партия, студентите агрономи и зоотехници от пети курс на Висшия селскостопански институт „Г. Димитров“ в София поеа задължението да завършат в срок и подадоха заявления до градския комитет на ДСНМ да бъдат изпратени на работа в село. Тази високопатриотична инициатива намери жив отклик у студентите и учащите се от много други учебни заведения. 152 млади селскостопански специалисти, завършили през същата година Висшия селскостопански институт „В. Коларов“ в Пловдив, изявиха желание да постъпят на работа в родните села. За постъпване на постоянна работа в село подадоха заявления още 317 млади специалисти от учебните заведения в Хасково.

Окръжният комитет на ДСНМ в Пловдив и Висшия селскостопански институт „В. Коларов“ подеха инициативата за близко сътрудничество между научните работници и студентите от Института и младите кооператори и трактористи, за да се съкрати пътят на новото до масовата селскостопанска практика. Тази инициатива бе поздравена от Третия пленум на ЦК на ДСНМ и препоръчана за следване от целия Съюз.

В резултат на богатата и разностранна дейност, която ДСНМ като помощник на БКП води сред работническата и селска младеж, сред учащите се от средните училища и студентите във ВУЗ, в нашата родина израстват нови хора, очистени от отровната зараза на буржоазното влияние, влюбени в своята професия, хора с развито чувство към новото в живота, които мислят за благо на трудовия народ и слагат народните интереси по-високо от своите лични интереси и съображения за удобство.

Основна черта на младежите от заводите и фабриките, от ТКЗС и МТС, от средните и висши учебни заведения, които се възпитават в редовете на ДСНМ като строители на социализма, е тяхната пламенна любов към социалистическата родина, предаността им към Комунистическата партия, в патриотичното им чувство е изворът на тяхната трудова доблест, залогът на техните успехи. В него се коренят любовта им към труда, чувството на другарско сътрудничество и взаимомощ, високата съзнателна дисциплина в производството и учението, гордостта от съзнанието, че са синове на малък, но трудолюбив и героичен народ.

СТ. РАДНЕВ

ОРГАНИЗАЦИОНЕН СТРОЕЖ НА ДИМИТРОВСКИЯ СЪЮЗ НА НАРОДНАТА МЛАДЕЖ

УСТАВЪТ НА ДСНМ — ОСНОВЕН ЗАКОН В СЪЮЗНИЯ ЖИВОТ

Пред младежта в нашата страна стоят големи задачи в социалистическото строителство. От една страна, задачата за построяването на комунизма стои в известен смисъл преди всичко пред младежта. От друга страна, единствено в съвместната борба с работниците и селяните за построяването на новото комунистическо общество младежта ще израсне като истинска комунистическа младеж, ни учи В. И. Ленин. На друго място В. И. Ленин изтъква, че главното оръжие в ръцете на пролетариата, който се е заел да свали буржоазията и построи комунизма, е неговата организираност и сплотеност. В съответствие с тези положения главната задача на младежкия комунистически съюз е да организира, сплотява и увлича младежта в съвместната борба с работниците и селяните за построяване на комунистическото общество.

ДСНМ е призван да сплоти цялата българска трудеща се младеж в едно, та да може под здравото ръководство на Партията тя да насочи своите усилия там, където е най-необходимо, при най-голямо идейно и организационно единство в действията. Нужно е почти цялата трудеща се младеж да се обхване в редовете на единна сплотена младежка организация, в действията на която да е осъществен централизъм в поставянето на основните задачи и здраво единство в работата за изпълнението им.

Димитровският съюз на народната младеж е призван да осъществява чрез участието на всеки млад човек на дело в социалистическото строителство възпитанието на младежта

в комунистически дух. Следователно необходимо е да се осигурят условия за самодейно най-активно участие на младежта в цялостния живот на организацията, в борбата за изпълнение на главните нейни задачи. Това положение налага животът на организацията да бъде така устроен, че да осигури най-широка самодейност и демократизъм в работата на всяко отделно дружество. Тези са общите принципи, изисквания, на които трябва да отговаря и на които е основан организационният строеж на ДСНМ.

Те са въплотени в Устава на Съюза.

Уставът на ДСНМ — това е основният закон за съюзния живот на всички дружества, на целия Съюз. Уставът на ДСНМ е изграден върху здравите ленински принципи и норми за партиен живот и за задачите и живота на младежките комунистически съюзи. В Устава е обобщен и усвоен ценният опит на българското младежко революционно движение от неговото основаване до наши дни. Уставът на ДСНМ е основен закон в съюзния живот, защото в него са определени основните задачи, изисквания, задължения и правата, които Съюзът поставя както пред отделните свои членове, така и пред всички свои организации. Не само това. Посочени са и най-общите пътища, начини и средства, чрез които се осъществяват тези задачи. Най-сетне в Устава са определени характерът, съдържанието и формата на всички съюзни органи (дружество, организация, комитет) и взаимоотношенията между тях. Това личи и от най-бегъл преглед на съдържанието на Устава. В увода, встъпителната част, е изяснен характерът на ДСНМ, неговите главни задачи и въпросът за партийното ръководство в работата на ДСНМ. Глава първа от Устава разглежда въпросите, свързани с членуването на младежите в Съюза, техните права и задължения. Глава втора определя какъв е организационният строеж на ДСНМ, изяснява въпросите за вътрешно-съюзната демокрация и съюзната дисциплина, тяхното значение за живота на Съюза. Глава трета е посветена на висшите органи на ДСНМ: какво представляват и какви са техните задачи. В глава четвърта и пета са определени главните положения по отношение на окръжните, околийските, градските и районните организации на ДСНМ. В глава шеста обстойно са изложени въпросите за организирането, задачите, ръководството и вътрешно-съюзният живот на дружествата на ДСНМ ка-

то основа на Съюза. Глава седма определя основните принципи на живота и дейността на Димитровската пионерска организация „Септемврийче“, а глава осма — организациите на ДСНМ във въоръжените сили на Народна република България. Последната глава девета разглежда основните парични въпроси на Съюза: какъв членски внос плащат членовете на Съюза и как се разпределя той.

Уставът на ДСНМ е приет и може да се допълва и изменя само от най-висшия орган на Съюза — Конгреса. Така уставът, по който сега се ръководят организациите на ДСНМ, е приет на III-я конгрес на Съюза през 1954 година.

КОИ МОЖЕ ДА БЪДЕ ЧЛЕН НА ДСНМ? ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ЧЛЕНОВЕТЕ НА ДСНМ

Димитровският съюз на народната младеж е наследник на най-хубавото и ценното от младежкото революционно движение. ДСНМ носи името на Димитров, вожда и учителя на българския народ, и се стреми във всяка своя стъпка и дейност да бъде достоен за неговото име и завети. Със своята работа, с полезните дела, които извършва, Съюзът се е наложил като единствена авторитетна, политическа организация на българската младеж. Да е член на ДСНМ е чест и гордост за всеки младеж. От друга страна, от това, какви ще бъдат членовете на Съюза, какви задължения те ще изпълняват в организацията и с какви права ще се ползват, зависи и цялостната ползотворна работа на Съюза. Ето защо въпросът за членовете на ДСНМ, за техните права и задължения е определен още в първата глава на Съюзния устав.

Член първи от Устава гласи:

„Член на Димитровския съюз на народната младеж може да бъде всеки младеж, приет в редовете на Съюза, на възраст от 14 до 26 години, който приема Устава на Димитровския съюз на народната младеж, работи в едно от неговите дружества, изпълнява всички решения на Съюза и плаща редовно членския си внос.“

Първото условие за членство в Съюза е приемането на младежа или девойката за член в една от съюзните организации по установения от Устава ред. Второто важно условие

е да „приема Устава на ДСНМ“, т. е. не може да бъде член на Съюза този, който не приема Устава. Още от деня на своето встъпване в Съюза младежът се задължава от Устава както в живота в организацията, така и в цялостната своя трудова и обществена дейност и личен живот. Третото важно условие за членство в Съюза, това е „да работи в едно от неговите дружества“. Това уставно положение не позволява да има членове на Съюза, които само ще се кичат с името член на ДСНМ, а на дело няма нищо да допринасят за неговата дейност. И от друга страна, няма да се делеят съюзните членове на едни, които ще работят и изпълняват съюзните задачи в дружествата, и други, които ще стоят над тях. Всички членове наравно, без оглед на общественото и всякакво друго положение, трябва да работят в едно от младежките дружества. По този начин се осигурява и сплотяването на всички членове в дружеството, а с това и в общия колектив на Съюза. Четвъртото условие да бъде един младеж член на Съюза това е „да изпълнява всички решения на Съюза“. Още тук в определението за членството в Съюза е поставено това най-важно условие за сплотеност и единство на организацията. Всеки член да изпълнява всички решения — спазването на това изискване към членовете е предназначено да осигури изпълнението на съюзните задачи във всички звена на Съюза.

Членове 2, 3 и 4 на Устава определят реда за приемане на членовете на ДСНМ, получаването и носенето на членската карта на Съюза, реда за прехвърляне от едно дружество в друго.

Особено важен е член 5 от Устава. Той определя задълженията на всеки член на ДСНМ:

„а) да разяснява политиката на Българската комунистическа партия сред младежта и да вземе активно участие в борбата за претворяването им в живота.

Постоянно да повишава своята политическа грамотност, като изучава учението на Маркс—Енгелс—Ленин—Сталин. Да овладява знанията, науката, културата, техниката, да служи за пример на социалистическо отношение към учението, непрекъснато да се учи и повишава своята производствена и делова квалификация, като свързва всяка стъпка от учението, възпитанието и образованието си с участие в строителството на социализма;

б) да изучава военното дело. Да бъде беззаветно предан на своята социалистическа родина и готов да отдаде за нея всичките си сили, а ако се наложи — и своя живот;

в) да пази единството и сплотеността на Съюза. Най-строгото съблюдаване на съюзната дисциплина е първостепенно задължение на всеки член. Съюзът има една дисциплина, един закон за всички членове на Димитровския съюз на народната младеж.

Членът на Димитровския съюз на народната младеж трябва активно да участва в работата на своето дружество, редовно да посещава неговите събрания, бързо и точно да изпълнява поставените от организацията задачи, като довежда докрай всяка започната работа;

г) зорко да пази и укрепва социалистическата — държавна и кооперативна — собственост като свещена и неприкосновена основа на народнодемократическия строй, решително да се бори с нарушенията на социалистическата законност и ред;

д) да пази държавната и съюзната тайна, да проявява революционна бдителност към класовите врагове, като помни, че бдителността е едно от първостепенните задължения на члена на Съюза на всеки участък, където работи, и при всяка обстановка;

е) да бъде искрен, честен и правдив. Да предпазва другарите си от лоши постъпки, да зачита и уважава правилата на социалистическото общество, да се бори с пиянството, хулиганството, с религиозните предразсъдъци, с недругарските отношения към жената, за създаване на здрави, другарски отношения между младежите и девойките.“

Задълженията на члена на Съюза, формулирани в Устава, определят най-важните, основните моменти в неговото поведение и живот. Първо, това е дейното, примерно за другите участие в изпълнението на политиката на БКП, условие за което е изучаването учението на марксизма-ленинизма. Второ, беззаветната преданост към социалистическата родина и готовността да отдаде всичко за нея. Трето, защитата на единството и сплотеността на Съюза и активното участие в неговата работа. Четвърто, отношението към другарите и борбата против всички остатъци от миналото в съзнанието и морала на младежта. Задълженията на члена на Съюза са израз на най-чистите революционни добродетели на младеж-

та, изявени в живота и дейността на стотиците и хилядите младежи-герои, дали живота си за свободата на народа. Тези революционни и трудови добродетели и сега се проявяват в работата на хиляди младежи и девойки, скромни и самоотвержени борци за делото на социализма.

В следващия член 6 са определени основните права на всеки член на ДСНМ:

„а) да участва в обсъждането на всички въпроси по работата на Съюза на събрания и в съюзния печат;

б) да избира и да бъде избран в ръководните органи на Съюза;

в) да критикува на събрания дейността на всеки член или ръководител на Димитровския съюз на народната младеж, а също така и съюзните органи.

Членовете на Димитровския съюз на народната младеж могат да критикуват работата на своите изборни органи, на своите ръководители, да се борят за премахване на канцеларско-бюрократичния метод на работа, да отстраняват от ръководствата дърдорковците, хората, които задушават критиката, които бягат от делова, практическа работа.

Обсъждането на въпросите по работата на дружествата и организациите на Димитровския съюз на народната младеж трябва да има за цел по-доброто изпълнение на решенията на Партията, още по-тясното сплотяване на Съюза около Българската комунистическа партия. Обсъждането на всички спорни въпроси в работата на Димитровския съюз на народната младеж е възможно до вземането на решения;

г) да участва лично във всички случаи, когато ще се вземе решение за неговата дейност и поведение;

д) да се обръща с всякакви въпроси, оплаквания и заявления към който и да е ръководен орган на Съюза, включително и Централния комитет на Димитровския съюз на народната младеж.“

Правата на членовете на Съюза, така както са изложени в Устава, определят необходимите условия да може всеки член като стопанин на своята организация да взема най-широко участие в цялостния живот не само на дружеството, в което членува, но и на целия Съюз. Определянето на тези права на всеки член на ДСНМ предпазва Съюза от опасността да се превърне той в казионна организация, в която

ръководствата биха работили над мнението и волята на членовете на Съюза.

Член 7 от Устава предвижда, когато не се изпълняват решенията на по-горестоящите комитети или за други простъпки, налагането на наказания както на дружествата и организациите, така и на отделните членове. Тези наказания са различни по степен в съответствие с провинението. Те имат за цел не да отблъснат наказания от организацията, но преди всичко да му помогнат да осъзнае своята грешка, да види вината си и вече да не я повтаря.

ДРУЖЕСТВОТО – ОСНОВА НА ДИМИТРОВСКИЯ СЪЮЗ НА НАРОДНАТА МЛАДЕЖ

Къде и по какъв принцип се организират дружествата на ДСНМ? Ние сме членове на дружествата на ДСНМ там, където работим — в кооперативното стопанство, в учебното заведение, в предприятието, в учредението.

Ясно е, че организацията, която иска да бъде сила, сплотяваща ума и ръцете на всички млади хора в борбата за построяване на социализма, трябва така да е построена, че да е най-близо до младежите там, където те работят и учат, където участвуват практически в построяването на социализма. „Димитровският съюз на народната младеж се изгражда по териториално производствен признак“ определя член 12 от Устава, а в член 38 се казва: „Дружествата . . . се изграждат в предприятия, в транспорта, ТКЗС, МТС, ДЗС, трудово-производителни кооперации, училища, висши учебни заведения, строителни и горскостопански обекти, села, войскове подразделения, учредения, квартали . . .“ Следователно в организационния строеж на Съюза последователно е прокарано изискването младежите и девойките да се организират в дружества на Съюза там, където работят или учат.

Исключенията в това отношение носят временен характер. Така в кварталните дружества в градовете членуват младежи и девойки, които не работят, нито учат и се организират в дружество само въз основа на това, че те живеят в един квартал. Че това положение е временно, сочи най-добре членският състав на кварталните организации. Той постоянно се мени: младежите, които поради завършване на уче-

нието си или военната служба временно не работят, постъпват на работа и напускат кварталното дружество. На тяхно място идват други. Териториалните дружества в селата, в които членуват младежи от частния сектор, стават все по-малко. ДСНМ се изгражда по принцип в съответствие с партийната структура с оглед да има по-близко партийно ръководство от страна на съответната партийна организация.

Дружества на Димитровския съюз на народната младеж може да се учредят навсякъде, където има поне трима членове на Съюза, които работят или живеят там. Всяко новообразувано дружество се утвърждава от съответния околийски (градски, районен) комитет на ДСНМ в зависимост от това, къде се намира то. Ако в предприятието, строителния обект и др. няма изобщо членове на Съюза, такива случаи са много рядко, околийският комитет на ДСНМ провежда младежко събрание, на което се разясняват целите и задачите на нашия Съюз, приема заявленията на младежите, които желаят да станат членове на Съюза, и след като утвърди първите от тях, то вече новообразуваното дружество обсъжда останалите кандидатури и приема нови членове.

Член 39 на Устава доуяснява организацията на дружествата на ДСНМ там, където има повече младежи: „В големите предприятия, учреждения, ТКЗС, учебни заведения и други, където има повече от 80 члена на Димитровския съюз на народната младеж, могат да бъдат изградени (при всеки отделен случай с решение на съответния околийски, градски или районен комитет) дружества по цехове, паралелки, факултети, курсове, отдели и др., обединени в организации, които избират комитет“. В едно голямо село организацията на ДСНМ има следния вид: в бригадите и фермите на ТКЗС, в канцеларията на ТКЗС, при учителите са образувани дружества, като всяко си е избрало дружествено бюро от 3 до 5 души; при учителите и при служителите в селсъвета, пощата и селкоопа има две дружества, всяко от които поради малкия брой на членовете си е избрало не бюро, а само секретар; всички членове на ДСНМ от селото, които членуват в тези отделни дружества, на общо събрание на организацията на ДСНМ в селото са избрали общоселски комитет на ДСНМ от девет души, който под ръководството на партийната организация организира и направлява дейността на цялата организация на ДСНМ.

Уставът дава възможност на членовете на дружествата по свое усмотрение да се организират в групи. Така ако ли в едно дружество към ТКЗС има 50—60 члена, дружественото събрание може да реши те да се организират в групи според това, къде работят: група към животновъдната ферма, към канцеларията, към всяка от полевъдните бригади и т. н. Групата си избира групов отговорник, който се утвърждава на дружествено събрание и работи задружно за изпълнение на общите задачи на дружеството, както и по всички въпроси, които засягат или интересуват младежите от групата.

„Дружествата са основа на Димитровския съюз на народната младеж“ (чл. 38 от Устава). Какво означава това? Това означава, че младежите и девойките вземат участие в изпълнението на всички съюзни задачи в дружеството, в което членуват. Там се осъществява всъщност цялата практическа дейност на Съюза.

В крайна сметка съдбата на всяка задача, която стои пред Съюза, се решава от работата на редовите членове, от работата в младежкото дружество. Това положение е ясно отразено в член 40 от Устава, който определя обстойно задачите на дружеството във всестранната дейност на Съюза. „Дружеството на Димитровския съюз на народната младеж обединява членовете на Съюза, въвлича ги в активна обществена работа, непосредствено свързва Съюза с широките младежки маси.“

Чрез дейността на дружеството на ДСНМ, чрез конкретните дела, които то провежда, големите партийни задачи стигат до всеки отделен младеж и девойка, превръщат се в живо дело. Да речем, голямата задача, която поставя Партията, ДСНМ да съдействува най-активно за осигуряване подем на нашето селско стопанство. Във всяко дружество съобразно условията в съответното кооперативно стопанство младежите се заемат и правят торови саксийки, силажират фураж за добитъка, борят се за високи добиви, за съзнателно отношение към труда. Погледнато дружеството само за себе си, неговата работа може би да се стори, че няма бог знае какво значение. Но в дребната наглед работа, която се извършва във всяко едно дружество, се изграждат големите дела на ДСНМ: само през 1956 година 1,850,000

тона силаж, 5 милиона броя засадени дръвчета, 81 милиона броя торови саксийки за ран зеленчук и много други дела, които не се побират в тези сухи цифри. Като заангажира в работата по отделните стопански задачи или в работата на хора, на театралния колектив много младежи, някои от които не са и членове на Съюза, дружеството на ДСНМ ги свързва със Съюза, увелича ги в изпълнението на съюзните задачи. По-нататък в същия член от Устава се изреждат конкретните задачи на дружеството по отношение възпитанието на младежта в духа на социализма и комунизма и нейното активно участие в построяването на социализма: политическата просвета на младежта; мобилизирането на младежта от градовете и селата за изпълнение на производствените планове, укрепване на производствената дисциплина, разгръщането на социалистическото съревнование; овладяване на знанията, културата, науката и техниката от младежта; подобряване условията на труда и бита на младежта; борбата против бюрократизма, разгочителството, лентяйството; развитието на физкултурата и спорта сред младежта.

Разбира се, в зависимост от характера на дружеството една или друга от тези задачи стои на първо място в неговата дейност. Така за дружествата в промишлеността и строителството най-важна задача това е мобилизирането на силите на младежта за качествено и срочно изпълнение на производствените планове. Дружествата на село насочват главните си усилия за укрепване на кооперативните стопанства и повишаване на добивите от селското стопанство. Дружествата в учебните заведения отделят най-голямо внимание на трайното и задълбочено овладяване на научните знания от страна на членовете. От друга страна, работата на дружеството се съобразява и с това, кое е най-важно в даден момент за това отделно дружество. Дали укрепването на организационната дисциплина, дали провеждането на някое физкултурно мероприятие, или разпространението на младежкия печат и т. н. Това е задача на дружествения комитет да обмисли и насочи най-вярно и правилно усилията на дружеството към онази работа, която е най-важна в момента.

Дружеството на ДСНМ е задължено да организира изпълнението на всички задачи, които поставя по-горният ръководен орган на Съюза. Дружеството на ДСНМ обаче е на-

пълно самостоятелно в това, какви форми и средства ще избере, за да проведе най-целесъобразно задачите, поставени от по-горния комитет. То е не само свободно, но и задължено да организира разнообразни мероприятия в съответствие с интересите и желанията на младежите, които да способствуват за изпълнението на главната задача на ДСНМ — комунистическото възпитание на младежта.

Например по време на избирателна кампания пред всички дружества на ДСНМ е поставена една задача — да разясняват партийната политика и партийната програма сред трудещите се. Но всяко дружество обмисля и решава какви разнообразни инициативи да проведе, за да изпълни тази задача. Организира събрания, групови беседи, нагледна агитация, агитки, театрален колектив, спортни прояви, провеждат се беседи с младите избиратели и още десетки и десетки други неща изникват в негласното съревнование, което пламва между дружествата по време на избирателна кампания. В много дружества се подема инициативи, които сетне се подхващат в работата на целия Съюз. През 1956 година дружествата на ДСНМ от град Бургас, водени от желанието да помогнат по-добре на народното стопанство, започнаха борба за осъществяване на планови икономии. Техният пример последваха веднага много дружества в страната. Ето как инициативата на дружествата от Бургас сложи началото на едно общосъюзно полезно дело. В дружествата на ДСНМ членовете постоянно предлагат нови неща с искреното желание да помогнат за по-доброто изпълнение на съюзните задачи. Бързото и творческо обмисляне на тези предложения и незабавната подкрепа на всичко онова, което е смислено и разумно в тях, е една от най-важните задачи на комитетите на ДСНМ. Затова в Устава на ДСНМ е записано:

„Всяко дружество трябва да проявява широка инициатива в обсъждането и поставянето пред партийните и други организации на всички въпроси, свързани с подобряването на работата в предприятието, ТКЗС, учреждението или учебното заведение“.

Всички важни въпроси на дружеството членовете решават на дружествено събрание. То е ръководен орган на дружеството. На него всички членове имат възможност да се изкажат за дейността на дружеството, да предложат пре-

поръки за подобрене на работата, да си разпределят задачите. Решенията на дружественото събрание са задължителни за дружествения комитет и всички членове на дружеството. Но за водене на текущата работа дружественото събрание избира комитет на дружеството, а в цеховите, факултетните и паралелковите дружества — дружествено бюро за срок от една година.

ОКОЛИЙСКИ И ОКРЪЖНИ ОРГАНИЗАЦИИ НА ДСНМ. РЪКОВОДНИ ОРГАНИ НА ДСНМ

Дружествата на Димитровския съюз на народната младеж в нашата страна са много. Невъзможно е всички те да осъществяват пряко помежду си връзка и взаимодействие, та да могат да сплотяват и насочват усилията си за изпълнение на общите задачи, които стоят пред ДСНМ. От друга страна, необходимо е организационната структура на Съюза да съответствува на административното деление на страната. Във всяка околия, окръг си има специфични задачи, които са жизнено важни за трудещите се от околията или окръга. Дружествата на ДСНМ са заинтересовани най-активно да участвуват в разрешаването на тези задачи.

Необходима е следователно такава организация на работата, която да осигури взаимодействието и взаимната връзка в дейността на дружествата и от своя страна да бъде в съответствие с административното деление на страната. Как се осъществява това?

Дружествата в един голям завод или едно училище се обединяват в една общозаводска, съответно общоучилищна организация на ДСНМ. В една цяла околия дружествата от училищата, предприятията, кооперативните стопанства, машинно-тракторните станции, учрежденията и всички останали се обединяват в околийската организация на ДСНМ. Всички членове на Съюза от тези дружества живеят и работят в тази околия, техните селища са близо едно до друго и те се срещат на събори и митинги, на съвещания и конференции. Те са заинтересовани животът в тяхната околия да става по-добър, по-уреден, затова и събират своите сили общо — в околийската организация. Така сплотени те си избират свой

орган, който да организира и ръководи работата на дружествата, цялостния живот на околийската организация. Но околията са също много на брой и околийските организации сами не могат да се сговорят и успешно да сплотяват своите сили. Ето защо на същия принцип като околийските се изграждат окръжни организации на ДСНМ, които обхващат всички дружества и организации на Съюза в окръга. Окръжната организация също има свой ръководен орган. В градовете се изграждат градски организации на ДСНМ. В малките градове те съответствуват на общоселските организации и са част от околийската организация; в по-големите градове те са равноправни с околийската организация; градската организация в град София съответствува на окръжна организация и заедно с останалите окръжни организации образува нашия единен Съюз. С оглед да се осигури единството в дейността на всички окръжни организации и на градската организация София, а оттук и на целия Съюз се избират висши ръководни органи на Съюза.

Как Уставът определя мястото и задачите на тези ръководни органи на ДСНМ?

Ръководен орган на околийската организация на Димитровския съюз на народната младеж е околийската конференция. На нея присъствуват делегати от всички дружества на ДСНМ процентно на броя на членовете на отделното дружество, като нормите за представителство се определят от околийския комитет. Задачата на околийската конференция се определя в член 33 на Устава така:

„Околийската (градската, районната) конференция на Димитровския съюз на народната младеж се свиква от околийския (градския, районния) комитет най-малко един път в годината.

Околийската (градската, районната) конференция изслушва и утвърждава отчет на околийския (градския, районния) комитет, на ревизионната комисия, избира околийски (градски, районен) комитет, ревизионна комисия и делегати за окръжната конференция на Димитровския съюз на народната младеж.“ Решенията на околийската конференция са задължителни за всички членове и дружества на Съюза в съответната околия.

Усно е, обаче, че околийската конференция няма възможност да се събира често, за да ръководи пряко практическата работа на околийската организация. Ето защо на своето заседание годишната отчетно-изборна конференция, след като изслуша отчетния доклад на околийския комитет и направи оценка за работата на околийската организация през годината, приема съответни решения за работата на организацията през следващата година и избира околийски комитет и околийска ревизионна комисия. Околийският комитет има задача да ръководи околийската организация за времето от една конференция до друга, в съответствие с решенията на конференцията, с решенията и указанията на по-горните ръководни съюзни органи и разбира се, в най-строго съответствие с Устава на Съюза и изискванията на партийната политика. Задачата на околийската ревизионна комисия е да контролира бързото и правилно придвижване на делата в околийския комитет и дружествените комитети, изправността на апарата на околийския комитет, касата и упражнението на бюджета на околийския комитет.

Уставът задължава околийския (градския, районния) комитет на Димитровския съюз на народната младеж да се събира на заседания за обсъждане въпросите на ръководството на околийската организация най-малко веднъж в три месеца. Разбира се, това е съвсем недостатъчно, за да може околийският комитет да се занимава и разрешава всички практически въпроси, които изникват в работата на околийската организация. От друга страна, не е и възможно околийският комитет често да се свиква и да се претрупва с различни ежедневни въпроси, които изникват в работата на отделните дружества. Ето защо за ръководство на ежедневната практическа работа на околийската организация от едно заседание на околийския комитет до друго комитетът избира от своя състав бюро и секретари на околийския, съответно на градския или районния комитет на Димитровския съюз на народната младеж. Бюрото ръководи работата на околийската организация и е отговорно за своята дейност пред околийския комитет. За да може да се осъществява правилно ръководството на дружествата в околията, да им се оказва навреме помощ и да се проверява изпълнението на задачите,

бюрото на комитета издига на щатна работа в комитета младежи и девойки от околията, проявили качества и желание да работят в младежката организация, като ги подбира предимно измежду членовете на околийския комитет. Секретарите на комитета и част или всички членове на бюрото са също на щатна работа в околийския комитет. Бюрото на комитета се събира винаги когато е необходимо и решава от името на околийския комитет всички въпроси, които се отнасят до работата на околийската организация с оглед да осигури навременно и точно изпълнение на задачите, поставени от Партията, ръководните органи на нашия Съюз или произтичащи от Устава на Съюза.

Висш ръководен орган за окръжната организация на Димитровския съюз на народната младеж или за софийската градска организация, която е съответно приравнена на окръжна организация, е окръжната конференция на ДСНМ (конференцията на Софийска градска организация). Формите и задачите на окръжния комитет, неговото бюро, на окръжната ревизионна комисия са като тези на съответните органи в околийския комитет, но в мащаба на окръжната организация. В своята дейност окръжната конференция, а между конференциите окръжният комитет „се ръководят от решенията на конгреса и Централния комитет на Димитровския съюз на народната младеж“ (чл. 27). Според Устава „окръжният комитет на Димитровския съюз на народната младеж има най-малко едно пленарно заседание на 4 месеца“ (чл. 31).

Висш орган на целия наш Съюз е конгресът на Димитровския съюз на народната младеж. Той се свиква най-много веднъж в четири години. Редът за неговото свикване е определен в член 18 от Устава:

„Свикването на конгреса и дневният ред се обявяват най-късно един месец и половина преди конгреса. Нормите за представителство на конгреса и начинът за избиране на делегатите се определят от Централния комитет на Димитровския съюз на народната младеж.“

Каква е задачата на конгреса на нашия Съюз? На конгреса делегатите изслушват доклади от Централния комитет и от Централната ревизионна комисия за тяхната дейност

през времето между двата конгреса, за това, как са ръководили работата на Съюза и изпълнили ли са възложените им от конгреса поръчения. Делегатите обстойно обсъждаат работата на Централния комитет и Централната ревизионна комисия, дейността на целия Съюз през отчетния период и приемат решения, в които набелязват насоките и конкретните задачи за бъдещата дейност на организацията. Конгресът преглежда Устава на Съюза и ако има някои положения остарели или се налага да се отразят някои нови задачи, Конгресът прави изменения в Устава. Тъй като всеки член има право да се обръща с молби и заявления и до Конгреса на Съюза, то ако има постъпили такива молби или предложения, Конгресът ги разглежда и приема по тях съответни решения. На края на своята работа Конгресът избира Централен комитет, който ръководи Съюза до следващия конгрес, и Централна ревизионна комисия.

Състава на Централния комитет и на Централната ревизионна комисия определя Конгресът, който ги избира. Избират се членове и кандидат-членове на Централния комитет. Ако по някакви причини от състава на ЦК излязат някои членове, Централният комитет привлича за свои членове измежду избраните на Конгреса кандидат-членове. Най-малко веднъж на 5 месеца Централният комитет е задължен да се събира на пленарно заседание, за да обсъжда най-важните въпроси в работата на Съюза. Централният комитет „избира из своя състав за ръководене на цялата работа на Съюза между пленумите бюро на Централния комитет и за текущата работа от организационно-изпълнителен характер — Секретариат в състав, определен от Централния комитет на Димитровския съюз на народната младеж“ (чл. 22).

В Устава са определени основните задължения на Централния комитет: да ръководи между конгресите цялата работа на Съюза, да представлява Съюза в държавните учреждения и организации; да назначава редакционна колегия на централния орган на Съюза в „Народна младеж“ и редакции, на другите издания на ЦК; да разпределя и контролира средствата на Съюза. Като много важно задължение на Централния комитет в Устава е отбелязано, че той трябва редовно да информира организациите на ДСНМ за своята работа. Това става чрез публикуване на различни материали

във в. „Народна младеж“, чрез изпращане до организациите материали, които се обсъждат на събрания, или по друг начин, който е най-целесъобразен. Задачата на Централната ревизионна комисия е да контролира „бързото и правилно придвижване на делата в централните органи на Съюза и изправността на апарата на Централния комитет, а също касата и упражнението на бюджета на Централния комитет“ (чл. 26).

ДЕМОКРАТИЧНИЯТ ЦЕНТРАЛИЗЪМ — РЪКОВОДНО НАЧАЛО В ОРГАНИЗАЦИОННОТО ИЗГРАЖДАНЕ НА ДСНМ

В чл. 11 на Устава се казва, че ръководно начало при организационното изграждане на Димитровския съюз на народната младеж е демократичният централизъм. Що означава това? В какво се изразява демократичният централизъм?

Първо, всички ръководни органи на нашия Съюз от долу до горе са изборни и се избират от долу на горе.

Второ, съюзните ръководни органи са длъжни периодично да се отчитат пред съответните организации и дружества на ДСНМ, които са ги избирали:

Трето, демократичният централизъм се изразява в спазването на строга съюзна дисциплина и подчинение малцинството на мнозинството при решаването на всички съюзни въпроси.

Четвърто, демократичният централизъм определя, че решенията на по-висшите органи на Съюза са безусловно задължителни за по-висшите органи и за всички съюзни членове.

Защо именно тези принципи, формулирани общо като демократичен централизъм, са поставени като ръководно начало в организационното изграждане на нашия Съюз?

Пръв В. И. Ленин теоретически разгледа и обоснова организационния строеж на Партията като организация на пролетариата. Своите възгледи Ленин блестящо проведе в живота при създаването и изграждането на болшевишката партия.

Принципите на демократическия централизъм получиха пълно потвърждение в дейността не само на КПСС, но и на

останалите комунистически партии като начало в организационното изграждане на всяка пролетарска организация, която иска действено, на дело да сплотява и води масите в борбата за социализъм. Ето защо и у нас демократическият централизъм е възприет не само от БКП, но и от масовите организации на трудещите, каквито са профсъюзите, Отечественият фронт и Димитровският съюз на народната младеж.

Как на практика принципите на демократичния централизъм намират приложение в живота на ДСНМ?

Членовете на дружеството си избират дружествен комитет; избраните от тях делегати избират околийски комитет на ДСНМ, делегатите на всички дружества, събрани на околийска конференция, избират околийски комитет и делегати из своята среда за окръжната конференция; делегатите на окръжната конференция избират окръжен комитет и на четири години веднъж делегати за Конгреса — висшия ръководен орган на Съюза; Конгресът, състоящ се от представители на цялата страна, избира Централния комитет и Централната ревизионна комисия; Централният комитет из своя състав избира бюро и секретариат на ЦК. Ясно се вижда, че като започнем от дружествения комитет до бюрото и секретариата на ЦК, всички ръководни органи на нашия Съюз се избират последователно от долу до горе в съответствие с принципите на демократизма.

Уставът задължава околийските и окръжни комитети, както и дружествените комитети най-малко веднъж в годината да дават подробен отчет за цялостната своя дейност пред околийската или окръжната организация, а дружественият комитет, въпреки че неговата дейност е всеки ден пред очите на членовете, е пак задължен да се отчита пред годишно-отчетното събрание, а и пред всяко редовно събрание, когато стане нужда. Централният комитет също е задължен постоянно да информира Съюза за своята дейност.

Осъществяването на изложените два принципа се явява едната страна на демократическия централизъм — демократизма. В ДСНМ единствени и пълновластни стопани са членовете, които се вдъхновяват от идеите на комунизма и затова именно са възприели доброволно ръководството на БКП. Принципите на демократизма дават възможност на

членовете на Съюза да осъществяват най-пълно своята власт и права в живота на организацията, осигуряват истински демократичния, младежки, а не казионен характер на Съюза.

Цялата дейност на Съюза е основана на строгата съюзна дисциплина и подчинение малцинството на болшинството. При вземането на решения както в дружеството, така и в Централния комитет на ДСНМ разисквания, обсъждания и обмяна на противоречиви мнения са позволени до момента, когато се гласува за вземането на решение. Щом като повече другари са си казали мнението и подкрепили едно от двете становища, щом като вече е гласувано, то тези, които са останали в малцинство, са длъжни да се подчиняват и да работят с всички сили за провеждането на общото решение. Несъгласието на някакъв член с взетото решение му позволява да отнесе въпроса до по-горния орган на Съюза, да се оплаче в окръжния или Централния комитет на ДСНМ или дори пред Конгреса на Съюза, но това не го освобождава от задължението му да работи за изпълнение на взетото решение до момента, докато то не бъде отменено. Всяко дружество безусловно изпълнява решенията на Централния комитет, на окръжния комитет, на околийския комитет. Околийският комитет от своя страна изпълнява безусловно решенията на окръжния и Централния комитет на ДСНМ, но за него не са задължителни решенията и препоръките на дружеството на ДСНМ, въпреки че трябва да ги има предвид, когато те са правилни. За окръжния комитет съответно са задължителни решенията на Централния комитет. В това се състои пък централизъмът в изграждането на Съюза, без което не би имало единодействие и сплотеност в дейността на всички дружества и организации на ДСНМ.

В живота на Съюза принципите на демократизма и централизма са неразривно свързани. Не може да се провежда правилно цялостната възпитателна работа в организациите на ДСНМ, да бъдат те божии помощник на партийните организации, ако не се осъществяват принципите както на демократизма, така и на централизма. Ето защо не бива да се допуска омаловажаване на демократизма, което води до снижаване на самодейността на членовете и отгук до намаляване възпитателната роля на Съюза. Не бива да се допуска омаловажаване и на централизма, защото това може да доведе

до нарушаване непоклатимото единство на Съюза, до различие в дейността на организациите и оттук да навреди на навременното изпълнение на съюзните задачи.

Демократическият централизъм като основен ръководен принцип при организационното изграждане на нашия Съюз дава възможност за осъществяване онези изисквания, които поставя животът пред нашата организация. Допълнени с положенията на Устава, които определят правата и задълженията на съюзните членове, принципите на организационния строеж на Съюза дават всички необходими условия за осъществяване демократизма в живота на организацията като най-важно условие за правилното възпитание на нейните членове и на централизма, като необходимо условие за здравето, боево единство в работата на целия наш Съюз, за неговата плодотворна дейност.

Правилно се осъществява демократическият централизъм в живота на организацията, когато ръководните органи от дружествения комитет до Централния комитет на Съюза провеждат своята дейност в съответствие с изпитаните партийни методи.

Прилагането на колективния метод на ръководство от долу до горе позволява да се осъществяват правилно и двете страни на демократическия централизъм. Задълбоченото широко обсъждане с младежите на всеки важен въпрос създава условия навреме да се сочат и отстраняват допусканите слабости в работата на ръководния орган, а не да се чака да дойде време, когато той специално ще се отчита за своята дейност. Задълбоченото обсъждане позволява да се уяснят гледниците, да се убедят неправите и тогава подчинението на малцинството на болшинството не е механично налагане на едно мнение, а утвърждаване действително най-разумното и целесъобразното.

Навременният контрол, проверката на изпълнението и оказването на практическа, действена помощ на по-ниско стоящите органи от страна на по-горните ръководни органи в Съюза е също много важно. Без проверка на изпълнението и без оказване всемерна, навременна и конкретна помощ за осигуряване изпълнението на поставената задача залегналият и в Устава принцип, че решенията на по-горните органи са безусловно задължителни за по-долните, може да се превърне в пуста фраза.

Основа на организационното единство на Съюза е идейното единство. Още в увода на Устава на Димитровския съюз на народната младеж се подчертава:

„Димитровският съюз на народната младеж стои най-близо до Българската комунистическа партия и е неин резерв и помощник. Под ръководството на Комунистическата партия Димитровският съюз на народната младеж възпитава младежта в марксистко-ленински, комунистически дух, на гореща любов към социалистическата родина, към Българската комунистическа партия, на беззаветна преданост и вяност към принципите на пролетарския интернационализъм, към българо-съветската дружба, към заветите на Георги Димитров.

Учейки се от всемирно-историческия опит на Комунистическата партия на Съветския съюз, от опита на Всесъюзния Ленински комунистически съюз на младежта, следвайки бойните традиции на Българската комунистическа партия, Димитровският съюз на народната младеж е силен със своята идейна убеденост и преданост към Комунистическата партия.

С всички сили Димитровският съюз на народната младеж участва в борбата за изпълнение на главните задачи на Българската комунистическа партия . . . Димитровският съюз на народната младеж провежда цялата своя работа под ръководството на Българската комунистическа партия . . . Всеки член на Димитровския съюз на народната младеж счита за своя най-голяма чест да стане член на Българската комунистическа партия и с цялата си дейност и учение се подготвя за встъпване в нейните редове.“

Ето тази непоколебима решимост да се борят като един човек за изпълнение задачите, поставени от Българската комунистическа партия, за тържеството на идеите на комунизма прави младежите от всички дружества единни, дружни в своята работа, дава сили на младежта да върви с все по-големи крачки напред.

В Л. КОСТОВ

МЕЖДУНАРОДНОТО МЛАДЕЖКО ДВИЖЕНИЕ И ДИМИТРОВСКИЯТ СЪЮЗ НА НАРОДНАТА МЛАДЕЖ

В сърцето на нашата младеж винаги са горели силни, могъщи, интернационални чувства. Тежките години на робството, суровите борби с капитализма и фашизма — цялата родна история, са създавали в нашия народ особена омраза към всякакво насилие над трудовия човек; раждали са революционна, братска симпатия към всички борци за свобода и правда. Живи са у всеки млад българин безсмъртните традиции на Левски и Ботев, на Благоев и Димитров. Идеите на пролетарския интернационализъм са били винаги в основата на дейността и на Съюза на работническата социалдемократическа младеж, и на БКМС и РМС.

В своето приветствие до Третия конгрес на ДСНМ Централният комитет на Българската комунистическа партия още веднъж ясно и точно обобщи интернационалните задачи на нашата младеж: „Членовете на Димитровския съюз на народната младеж трябва да се възпитават в дух на беззаветна българо-съветска дружба — слънцето и въздухът за правилното развитие на нашия народ, в дух на пролетарски интернационализъм и международна солидарност. Пръв дълг на Димитровския съюз на народната младеж е непрестанно да укрепва и разширява дружбата на българската младеж с героичната съветска младеж, с младежта от народен Китай, от страните на народната демокрация, с прогресивната и трудолюбивата младеж от цял свят, да се бори активно за укрепване единството на световната демократична младеж, за пълното тържество на делото на мира.“

Вярно на поставените от Партията задачи, нашето младо

поколение участвува в международното младежко движение под знамето на Световната федерация на демократичната младеж, енергично и всеотдайно, с мисъл и дело поддържа демократичните стремежи, укрепва напредничавите сили на младежта в света.

ПО ПЪТЯ НА ЕДИНСТВОТО

Когато бурните ветрове на 1945 година разгониха черните барутни облаци и разкъсаха телените мрежи, оплели изранената земя, пред погледа на младите хора, които вдигнаха очи от мерника на пушката, се рисуваха светли надежди. Те, които години бяха заровени в окопите, които воюваха с фашизма в партизанските отряди, които се бореха за мира, имаха право на такива надежди.

За едни бъдещето беше ясно: предстоеше създаване или възстановяване на социалистическото стопанство, нови, свободни стъпки към по-висши обществени отношения; за други — за тези от капиталистическите страни — то беше пълно и с тревога, но непреклонна беше фронтовашката решимост за борба за по-добър живот, за социални права, за прогрес на човечеството.

Историята поставяше сложни, отговорни задачи пред младостта на света. И свободната, и поробената младеж можеше да ги разрешава само ако имаше мир, само ако съществуваха крепко младежко единство и взаимопомощ. Въпреки че пътищата не бяха още разгадани и разчистени, не бяха равни и широки, световното младежко движение неустрашимо и дръзко тръгна по тях — към повече светлина, към повече щастие.

Войната разбуди младата енергия на милиони младежи и девойки. В защита на родината, на живота си, на националната си независимост се вдигнаха големи младежки маси. Под ръководството на комунистите във Франция, Чехословакия, Полша, Югославия, Гърция се създадоха патриотични, антифашистки обединения, засили се дейността на нелегалните младежки организации в окупираните и зависими от нацистите страни. Общите действия срещу врага изличаваха отделни различия между младежта от различни политически направления, общата ненавист срещу поробителя създаваше

основа за сплотяване на младежта под лозунга за борба със свирепия фашизъм.

Съветската младеж, проявила невиджана твърдост и саможертва, даде първа ярък пример, като установи дружески връзки и делови контакт с борещата се младеж от другите страни чрез създадения през 1941 година Антифашистки комитет на съветската младеж от представители на комсомолските, студентските, спортните и други организации. Много прогресивни младежки организации в Англия, САЩ, Франция, Скандинавските страни също започнаха да създават свои координационни комитети, комисии за общо действие и национални съвети, в които се включиха представители на десетки младежки съюзи, движения, дружества с различни насоки, цели и характер (например „Младите граждани на Британия“, „Американската младеж за демокрация“, „Патриотичният съюз на младежките организации във Франция“, ЕПОН в Гърция, „Обединен съюз на антифашистката младеж на Югославия“ и др.). У нас Работническият младежки съюз по указание на Партията също успя през март 1943 година да образува Централен младежки отечественофронтовски комитет с участието на някои други младежки организации, като се обърна с призив за заздравяване на младежкото единство.

Практическата работа по обединяване на младежките сили в единен национален младежки фронт доведе естествено и логично до мисълта за укрепване и на интернационалното младежко единство. През ноември 1942 година в Лондон от представители на 28 страни бе създаден Световен младежки съвет, който направи полезни и резултатни опити за единодействие на прогресивната световна младеж: по негова инициатива например за пръв път през 1943 година първата седмица на пролетта (21—28 март) бе чествувана като Световна младежка седмица.

Първата връзка на българската младеж със Съвета бе установена веднага след Девети септември 1944 година. В първото си писмо до Съвета Централната младежка комисия при Националния комитет на Отечествения фронт одобри програмата на Съвета, открито се присъедини към него, запозна го с борбите на българската младеж, с жертвите, които е дала тя, и изказа готовност да участва в неговите акции

и мероприятия. В отговора, получен през февруари 1945 година, се изрази радостта на световната бореща се младеж от присъединяване усилията на българската младеж към общата борба и дейност. Особено силно впечатление на Съвета и цялата демократична младеж направи топлата грижа на нашата младеж за приютяване на 12,000 югославски деца през тежката зима на 1944—1945 година и изпращането на дрехи, храни, въглища за Югославия.

Най-голямо дело на Съвета беше подготовката и свикването на Световната младежка конференция през есента на 1945 година. Това първо световно младежко събрание след войната трябваше да стане в сложна международна обстановка, при опити на големите империалистически сили за натиск срещу Съветския съюз и младите народодемократични страни. Собственият ни опит ни убеждава в това: освен икономическите трудности, беше крайно изострено политическото положение у нас, опозицията апелираше за чужда намеса, САЩ отправяха цинични ултиматуми; опозицията възкреси грубо партизанските методи на оклеветяване, политически шантаж, с което нанасяше тежки удари върху националната ни кауза. Претърпели неуспех в желанието си да създадат своя масова база в страната, реставраторските опозиционни младежки съюзи при николапетковата и дулчевата опозиционни партии се стремяха да получат авторитетно признание в чужбина. Те пращаха писма и телеграми до чужди вестници, с които искаха да спънат изпращането на нашата представителна младежка делегация в Лондон.

Творческа, пълна с хубави, оригинални инициативи бе подготовката за конференцията у нас. Централната младежка комисия обяви масова анкета сред цялата младеж по следните въпроси, тясно свързани с тогавашното положение:

„1. Необходимо ли е младежта да има политически права, защо и какви?

2. Какво може да допринесе младежта, за да се избягнат в бъдеще войните?

3. Може ли да се изгради здрав мир, ако не се зачита националната независимост на народите?

4. Истинската любов към родината съвместима ли е с шовинизма?“

Младежта от градове и села посрещна с интерес анкетата. До деня на замишаването на делегацията бяха получени и прочетени 6,291 писма — отговори на въпросите. На многолюдни събрания, митинги и събори народната младеж приемаше поръчения до делегатите, срещаше се с тях. На 7 октомври 1945 година в София стана величествен митинг на младежта от предприятията, училищата и околните села, на който единодушно бяха приети поръчения: пълно военно, икономическо и идейно разоръжаване на Германия и Япония, строго наказание за военнопръстъпниците, сътрудничество и приятелство между народите, укрепване на демокрацията във всички страни. Под тези поръчения до замишаването на делегацията можаха да бъдат преброени само част от подписите — 133,623.

Световната младежка конференция се състоя в Лондон от 29 октомври до 10 ноември 1945 година. На нея бяха представени 30 милиона младежи от 63 страни. Конференцията започна и протече бойко, въодушевено, въпреки че се бяха събрали делегати с различни убеждения — млади комунисти, либерали, консерватори, социалисти, привърженици на течения, свързани с католически, православни, протестантски, евангелистки, баптистки, униатски, мюсюлмански и пр. религиозен мироглед. Само 3.2% от общия брой на делегатите и наблюдателите бяха представители на комунистически младежки организации. Имаше пратеници на младежки спортни, кооперативни, културни, професионални, скаутски и други организации. Този състав на конференцията показва нейната широта и разобличава разни брътвежи с по-късна дата за „комунистическия“ ѝ характер. Приветствия до конференцията изпратиха английският крал, президентът на САЩ, министър-председателят на Англия, маршал Рокосовски и много други видни политически, културни и научни дейци.

В началото на конференцията делегатът на Тринидад, негърът Едрик Конор, произнесе тържествено думите на младежката клетва, която всички делегати, станали прави, повтаряха с възненение:

„Кълнем се, че ще пазим единството, изковано през октомври 1945 година, не само днес, не само тази седмица, не само тази година, но винаги, докато построим света, за който мечтаем и се борим.

Ние ще се борим за единство на младежта в цял свят, за единство на младежта от всички раси, от всички цветове на кожата, от всички националности и религии, ние ще се борим за дълбока, искрена дружба на народите, за справедлив и траен мир, за изкореняване на нуждата и безработицата. Ние се събрахме тук, за да потвърдим с дела единството на цялата младеж, за да почетем паметта на нашите другари, които загинаха в борбата. Да дадем нашата дума, че сръчните ръце, острият ум, младият ентузиазъм никога не ще се използват за война.

Ние ще построим свят, който ще бъде красив, свободен, ще изковем нашето единство.“

Историческо дело на конференцията бе учредяването на Световната федерация на демократичната младеж. Това беше голяма победа на световното младежко движение, голям принос към всеобщата борба на народите за мир. Дори реакционният в. „Таймс“ трябваше в тези дни да признае значението на СФДМ, като писа: „... Фактът, че в сегашните изключителни и трудни условия представителите на повече от 60 страни можаха да се съберат — вдъхва безгранична вяра, ентузиазъм, решимост и енергия...“ Денят на рождението на федерацията — 10 ноември, стана традиционен Световен младежки ден.

Уставът на СФДМ бе приет след широко обсъждане и след решително отхвърляне на единични опити да се премахне или омаловажи демократичният ѝ антифашистки характер. Първа задача на федерацията, се казваше в Устава, е да се бори за тясно международно разбирателство и сътрудничество между младежта в областта на икономическата, политическата, образователната и социалната дейност, при зачитане на различието на идеите и националните условия; да направи най-голям принос за премахване фашизма във всичките му форми; да помогне за заздравяване на мира и сигурността, за демократично възпитание на младото поколение и за издигане равнището на неговия живот. СФДМ решително се обяви против всякакви ограничения и дискриминации, свързани с пол, метод на образование, дом, собственост, обществено положение, религия, политически възгледи, цвят или раса. Затова във федерацията могат да членуват всички младежки международни и национални организации

при запазване най-пълна автономия на цялата тяхна дейност. Висш орган на СФДМ е Световният конгрес, който разглежда най-важните въпроси на младежкото движение и се свиква на три-четири години; веднъж годишно се събира Съвет на федерацията, който се състои от представители на всички организации-членки; Изпълнителният комитет на СФДМ, избран от Съвета, ръководи федерацията в многостранната ѝ дейност с помощта на секретариат.

Политическите и организационните основи на федерацията осигуряват правилни, демократични, широко приемливи методи на работа. Пълната самостоятелност във вътрешната дейност на организациите-членки, допитването, широкото обсъждане, свободните дискусии, взаимното зачитане и търпимост, проявени още при изграждането на федерацията, станали постоянни в цялата ѝ по-нататъшна дейност и спечелиха за нея умовете и сърцата на милиони млади хора.

ПОД ЗНАМЕТО НА СФДМ

Българската младеж с гордост участва в създаването на световната федерация на демократическата младеж. На много събрания, на които направиха отчет завърналите се делегати, беше изразена готовността на нашата младеж активно да участва в работата на федерацията. През януари 1946 година се състоя Първата конференция на демократичната младеж, която най-конкретно обсъди предстоящите задачи във връзка със създаването на СФДМ, одобри работата на нашата делегация в Лондон, ратифицира Устава на федерацията и прие резолюция, която има особено голямо значение в историята на нашето младежко движение. В нея се посочваше здравият интернационализъм на нашата младеж, разобличаваха се вражеските елементи, чертаеха се нови, по-смели стъпки към изграждане младежкото единство у нас. В приетия апел към всички младежи и девойки се определяше нашето отношение към новата организация, която за пръв път в историята обедини толкова широки младежки кръгове:

„Когато нашите партизани се сражаваха в Балкана те чертаеха с оръжие образа на днешното световно младежко единство. Когато след Девети септември горяхме фашистката язва от нашата снага, когато нашите бойци миеха с чиста

младежка кръв фашисткия позор от челото на нашата родина, когато нашите млади работници осъмваха край станове в треската на съревнованието, а селските момци забиваха ралото в синурите, когато градяхме нашето единство — ние вършехме делото на СФДМ.

Днес изградената вече СФДМ на свой ред ни протяга своята мощна десница.

Младежи и девойки! Да отговорим с дела на пламенния позив на СФДМ!“

Но не така посрещнаха създаването на организирано демократично международно младежко движение реакционните среди и партии, империалистическите правителства и всички врагове на мира. Епископът на Трал в Малта анатемоса от амвоните федерацията в специална проповед; английските власти не издаваха визи на нейните дейци; френското правителство направи смешен опит да „разпусне“ федерацията през 1951 година, като забрани пребиваването на ръководните ѝ органи във Франция; редица процеси бяха устроени срещу съюзи—членове на СФДМ в САЩ, Англия, Австралия, Нова Зеландия; жестоки полицейски гонения станаха срещу Съюза на демократичната младеж в Южна Корея, Временния комитет на демократичната младеж в Сиам, Лигата на младите бразилски комунисти и десетки други. Наред с провокациите и насилията, внушенията и забраните СФДМ трябваше в първите години на своето съществуване да преодолява и организационни трудности, липсваше опит, средства. Въпреки това федерацията бързо успя да разгърне голяма дейност, започна широка информационна работа чрез различни свои издания на много езици.

Най-голям и радостен факт в развитието на следвоенното младежко движение е участието в СФДМ на масовите, калени, боеви младежки организации на Съветския съюз и страните с народна демокрация. Неоценим е приносът на Всесъюзния ленински комунистически съюз на младежта и на другите съветски младежки спортни и културни организации за възмъжаването на федерацията. Като неин най-голям, най-масов член, съветската младеж винаги най-безкористно е подпомагала младежкото движение, бидейки в първите редици на всички млади борци. Вярна на принципите на пролетарския интернационализъм, възпитавана в духа на безсмъртните ленински идеи от Комунистическата партия на Съвет-

ския съюз, съветската младеж в годините след войната укрепиха връзките си с младежта от всички страни на света. Хиляди пратеници на най-различни организации на младежта посетиха съветската страна — Москва, Ленинград, Сталинград, социалистически индустриални обекти, совхози и колхози, училища и университети. През 1956 година вместо Антифашисткия комитет на съветската младеж бе създаден Комитет на младежките организации на Съветския съюз, който поддържа активни дружески отношения с прогресивната младеж в чужбина, организира размяна на делегации, културни материали, издания. Челното място на съветската младеж в международното младежко движение пролича отново по време на неவிжданата по размах подготовка за Шестия световен фестивал, в която комсомолците вложиха целия си пламък, много находчивост и показаха на дело как разбират своя интернационален дълг.

В периода, когато демократичното младежко движение за мир, независимост и по-добър живот трябваше да оформя своя облик, се изграждаха единни младежки съюзи в народнодемократичните страни. Това беше процес не само на изграждане на националното младежко единство — важен исторически момент в цялото обществено развитие на социалистическите страни, но и процес на все по-активна подкрепа на федерацията, на все по-пълно, по-разнообразно участие в международните младежки дела. Съвсем конкретен дял в това разширяване на международната младежка солидарност има и Димитровският съюз на народната младеж, създаден с усилията на РМС и другите прогресивни политически и масови организации на конгреса от 21—22 декември 1947 година. Не само на учредителния конгрес СФДМ чрез свои представители приветствува обединението на българската младеж: на своята сесия в Рим от 16 до 24 февруари 1948 година Изпълнителният комитет на федерацията реши: „Счита като голям принос за укрепването на международното младежко единство създаването на единна организация на народната младеж в България“.

Димитровският съюз на народната младеж още от първите дни след своето създаване богато осведомяваше цялата наша младеж за дейността на федерацията, популяризираше и участвуваше във всички нейни инициативи, разпространяваше изданията ѝ, тържествено чествуваше Световната мла-

дежка седмица, Световния младежки ден, Световния студентски ден (17 ноември), Международния ден за борба против колониализма (21 февруари), събираше помощ за различните фондове на СФДМ. Нашата младеж помогна за създаване младежка дружба чрез труда, чрез доброволните трудови младежки бригади. Със съдействието на СФДМ от 1946 до 1949 година хиляди младежи от Дания, Швеция, Норвегия, Белгия, Швейцария, Австрия, Полша, Чехословакия, Унгария, Албания, Франция, Италия, Англия и редица други страни работиха на нашите обекти рамо до рамо с българските младежи и девойки. В белгийския печат през есента на 1948 година бе публикувано открито писмо от членовете на белгийската бригада „Люсиен Весли“ до българските бригадири: „... Нашият кратък съвместен живот — пишеха те — ще ни свърже завинаги, защото ние отнасяме със себе си вашия ентузиазъм за изграждане на социализма. Ние отнасяме с нас спомена за вашето голямо приятелство. Незабравим ще остане пред нашите очи вашият пример... В нашето отечество — „раят“ на капитализма, ние ще бъдем вашите най-добри защитници. На клеветническите статии, маришешци на долари, публикувани от нашите реакционни вестници, ние ще отговорим с изживени примери. Да живеят българските бригадири и бригадирки. Да живее белгийско-българската дружба. Да живее Съюзът на световната младеж.“

Наред с ВЛКСМ (около 18,500,000 членове), с ДСНМ (около 1,060,000 членове към III конгрес на Съюза) в световното младежко движение най-живо участвуват Комунистическият съюз на китайската младеж (23,000,000 членове), Съюзът на трудовата младеж на Албания (115,000 членове), Федерацията на младежта на Виетнам (1,000,000 членове), Съюзът на свободната германска младеж (1,400,000 членове), Съюзът на демократичната младеж на КНДР (811,000 членове), Революционният съюз на младежта в Монголия (43,000 членове), Съюзът на трудовата младеж на Румъния (2,000,000 членове), Чехословашкият съюз на младежта (1,100,000 членове), младежта на Полша и Унгария, която сега извършва някои реорганизации на своите съюзи. Освен тези авторитетни организации в СФДМ участвуват много младежки организации от цял свят, което показва на дело, че СФДМ е единствена от всички международни младежки организации, която обединява младежи от всички кон-

тиненти. В нея участвуват и Съюзите на комунистическата младеж и девойките, Общата спортна федерация на труда, организация „Труд и култура“ и други от Франция; федерациите на комунистическата младеж, социалистическата младеж, Съюзът за народен спорт от Италия; младите комунисти; Студентската лейбъристка федерация, южнолондонската черква на младите английски приятели, комитетът на СФДМ в Шотландия, националният фестивален комитет и други от Англия; Обединената социалистическа младеж на Швеция и редица други от цяла Европа; младежката индийска културна организация, Каликата Юба Сангха, Всеиндийската студентска федерация и други от Индия; Народната младеж на Индонезия; Съюзът на демократичната младеж и студентите на Малая; Народната младеж на Иран; Съюзът на демократичната младеж от Ирак и други от Близкия и Средния изток; прогресивни младежки групи от САЩ; Федерацията на комунистическата младеж на Бразилия, Федерацията на бразилската младеж; Конфедерацията на мексиканската младеж, комунистическата младеж и народната младеж на Мексико и много други обединения и движения от Латинска Америка и Канада; Младежният съюз на Судан; „Африканското обединение на младежта“, което има поделения в почти всички френски владения в Африка; младежи от Мароко, Сенегал, Того и други африкански страни; младежният съюз „Еврика“ от Австралия. Някои младежки организации членуват в СФДМ на базата на нейната културна програма или на базата на спортната програма. Това означава, че те са съгласни с културните и спортни мероприятия на федерацията — фестивали, състезания, турнири, международни лагери, туризъм и др. и... участвуват в тях, но засега се въздържат по различни причини да се присъединят изцяло към нейната основна програма и принципи като например защитата на мира и правата на младежта, антиколониализма и др.

Дейно участие в международното младежко движение взема и Международният студентски съюз, основан през 1946 година в Прага. Той е автономен асоцииран член на федерацията и сега наброява в своите редове над 5,000,000 члена от 71 страни. Между СФДМ и МСС съществува най-тясно сътрудничество и единодействие; много инициативи в различни области на младежкия живот през десетте години на

тяхната съвместна работа бяха осъществени от двете международни младежки организации.

Младежкото демократично международно движение е част от общото демократично движение на народите за мир, социална справедливост и благоденствие. СФДМ и МСС поддържат тесни връзки със Световния съвет на мира, със Световната федерация на профсъюзите и други прогресивни международни обединения. Напоследък особено се засили дейността на световната младеж в подкрепа на идеите на Организацията на обединените народи, създават се дружества за ООН и поделения на Международното студентско движение за ООН. СФДМ и МСС сътрудничат на Организацията за образование, наука и култура при ООН—Юнеско, участвуват в нейни мероприятия.

В света съществуват различни международни младежки формации на най-пъстра политическа, културна, професионална, религиозна, пацифистка, туристическа, спортна и пр. основа. Обективна основа за съвместна дейност на международното младежко демократично движение с тези сдружения е защитата на мира, равноправието и младежките интереси, разбирани в цялата им широта. СФДМ многократно е правила опити да установи допир и да осъществява общи цели с всички международни младежки организации. С една от тях — Световното събрание на младежта, организация, замислена и създадена от реакционни младежки кръгове в противовес на СФДМ — федерацията няма достатъчно връзки въпреки многократните си търпеливи опити да преодолее упорито враждебното отношение на Събранието към световната демократична младеж. Без отговор остана и приветствената телеграма на Сесията на Съвета на СФДМ в София през 1956 година до Събранието, свикано в същото време в Западен Берлин. Няма връзки между федерацията и Международния съюз на социалистическата младеж, а КОСЕК (координационният секретариат) на Международната студентска конференция — обединение на студентската младеж, под влияние на западните капиталистически страни — също отказва да сътрудничи с МСС. С други организации — като например Световния алианс на младежките християнски дружества (ИМКА), Световната асоциация на младите християнки (ИВКА) — федерацията разменя информации, гледища, урежда съвместни срещи. Редица други меж-

дународни организации — за отдих и почивка, детски, туристически и др. — участвуват в мероприятията на федерацията. През 1955 година в Карачи бе създадена „Международна лига на мюсюлманската младеж“ с антиимпериалистически характер, която също желае да сътрудничи със СФДМ.

Наред с подобряване разбирателството и сътрудничеството на Световната федерация на демократичната младеж с другите международни младежки организации федерацията слага ударението върху укрепването единството и сътрудничеството на младежта и младежките организации в национален мащаб. И в устава на СФДМ се препоръчва приобщаването на младежките организации от всяка страна към федерацията да става чрез широки национални комитети, като членовете на федерацията не бива да позволяват пропагандирането на каквато и да е омраза или разпространението на теории, чиято цел е да се подбуди част от демократичната младеж към разединителни дела или становища против някоя друга категория хора в своята или друга страна, а трябва да работят за постигане хармония между младежките организации в своята страна. Цялата дейност на федерацията и многообразието на нейните форми на работа облекчават изграждането на по-широко младежко единство в отделните страни. Не е случаен яркият факт, че благодарение на многостранните непрекъснати усилия на СФДМ в следвоенния период възникнаха нови десетки национални младежки организации във всички краища на света и особено в колониалните и зависими страни — в Япония, Индия, арабския Изток, в „черния континент“ — Африка, в латиноамериканските страни. Не е случайно и това, че ако от време на време отделни, не особено демократични международни младежки обединения, въпреки реакционните си лидери, приемат някое делово предложение на федерацията, това се дължи преди всичко на натиска на националните организации, членуващи в тези международни обединения и особено непосредствено чувстващи нуждата от младежко единство в практическата си работа.

Развитието на международното младежко движение под знамето на СФДМ не вървеше винаги гладко. В периода 1947—1949 при крайно изострена международна обстановка наред с огромните успехи имаше и някои разногласия. Голяма група организации от някои страни начело със секретаря на СФДМ Свенд Педерсен (Дания) започнаха кам-

пания под лозунга „Вън всяка политика от СФДМ!“ Това означаваше отклоняване на федерацията и световната младеж от борбата за мир, за солидарност с колониалните народи, за защита на младежките права и затваряне нейната дейност само в тесните рамки на туризма, личната преписка, летните лагери, филателията. Педерсен заяви, че Скандинавските страни няма да участвуват в Първия световен фестивал на демократичната младеж в Прага, ако там се допусне например манифестиране в подкрепа на колониалните народи, ако федерацията подпомага и занаяпред борбата на някои национални младежки организации (Испания, Гърция), ако се изрази отрицателно отношение към плана Маршал и други подобни. През 1948 година ИК на СФДМ изключи Педерсен от федерацията и даде отпор на басните за „различия между източната и западната младеж“. Наред с това обаче федерацията допусна грешка, като позволи някои скандинавски организации, национални студентски съюзи и национални младежки съвети да излязат от нея. През 1955 година бе отменено и друго прибързано решение на СФДМ и МСС — за изключването на югославските младежки организации, станало през 1950 година.

Независимо от слабостите, които зряло и успешно се преодоляват от СФДМ, организираното прогресивно международно младежко движение расте, влиянието на федерацията се чувствава все по-силно. Следните цифри показват растежа на членския състав, а следователно и на авторитета на федерацията:

Година	Към кое събитие	Членове	Страни
1945	Световна младежка конференция — Лондон . .	30,000,000	63
1949	Втори световен конгрес на младежта — Будапеща	60,000,000	72
1953	Трети световен конгрес на младежта — Букурещ	83,000,000	90
1956	Сесия на Съвета на СФДМ — София	87,000,000	97

През лятото на 1957 година в Киев — столица на Съветска Украйна, ще се състои Четвъртият конгрес на СФДМ, който ще разкрие нови хоризонти за международното младежко движение.

ЗА МИР И ПО-ДОБРО БЪДЕШЕ

Сърцевина на цялата дейност на прогресивната младеж е борбата за мир, за мирно съвместно съществуване на различните държави и народи. „Най-актуалната и основна задача на световната демократична младеж днес — казваше Георги Димитров — е да се бори решително и без всяко колебание против подпалвачите на нови агресивни войни и за установяване траен и здрав демократичен мир в света.“

Димитровската младеж участва живо в борбата за мир в света под знамето на СФДМ. С негодувание нашата младеж многократно изрази своята подкрепа на младежта, която се бори с остатъците от фашизма, изобличаваше франкисткия режим в Испания, отбелязва всяка година 14 април — Деня на солидарност с борещата се испанска републиканска младеж, участва в гневния протест на световната младеж срещу осъдените на смърт Кристино Гарсна, Игнацио Галега, Хулио Санчес и десетки други млади испански патриоти. Хиляди открити картички, писма и резолюции бяха изпратени до ООН в защита на младежта от Барселона и Каталония. В резултат на големите акции фашистите бяха принудени да освободят от затвора Лопес Раймундо, един от ръководителите на испанската младеж. Наред с другите членки на федерацията българската младеж се обяви рязко против преследването на прогресивната гръцка младеж, против масовите екзекуции на ръководители и членове на ЕПОН и против опитите да се провокира война на Балканите. В специална брошура бяха изнесени жестоки факти от островите-затвори и зловещия Макронисос, хиляди гръцки деца получиха братски прием.

Нееднократно нашата младеж изрази своята подкрепа към младежта на Кипър, за ликвидиране английския режим на насилия, арести, смърт.

Голяма, все по-напрегната борба води младежта срещу стремежа на Съединените американски щати, Англия, Франция и Западна Германия да натрапят волята си на други страни чрез икономически и политически натиск, заплахи и военна агресия, срещу опитите на световния империализъм да задуши работническото, младежкото, общодемократичното и националноосвободителното движение, срещу военната психоза, надпреварването във въоръженията и взаимното

подозрение. Делегации на СФДМ изучиха проблемите на германската и японската младеж, бяха изпратени от федерацията редица писма и меморандуми до ООН и Съвета на министрите на външните работи на четирите велики сили с искане за спазване потсдамските решения, организирани бяха внушителни демонстрации, срещи и конференции против сключването на агресивни пактове и съюзи като Атлантическия пакт, Европейския отбранителен договор, лондонските и парижките съглашения. Наши представители участваха в конференцията на делегати от 23 европейски страни в Берлин през 1954 година, на която бе обсъден въпросът за опасността от ремилитаризирането на Западна Германия. Още веднъж европейската младеж протестира през 1957 г. срещу назначаването на нацисткия генерал Шпайдел в командването на войските на НАТО.

Хиляди младежи и девойки у нас и в чужбина пламенно изразиха своята солидарност с хвърлените в затвора млади борци за мир Раймонда Диен, Анри Мартен, Манолис Глезос, Никос Белоянис, Лопес Раймундо, Юп Ангефорт, Пит ван Ставерен, Етел и Юлиус Розенберг, а когато огнищата на войната горяха в Корея, Виетнам, Египет и СФДМ, и нашият Съюз настояха пред световното обществено мнение за незабавно спиране на военните действия. С възмущение и тревога нашата младеж следеше опитите на контрареволуцията в Унгария, рязко изобличи опитите да се използва унгарската младеж от реакцията и предана на своя интернационален дълг, за най-кратко време събра големи помощи за унгарските си другари.

За голямата роля на димитровската младеж в борбата за мир говори и активното участие на наши младежки представители в общите български делегации на Първия световен конгрес на борците за мир (Париж—Прага, април, 1949 година), на Втория световен конгрес на борците за мир (Варшава, ноември, 1950 година), на Конгреса на народите за защита на мира (Виена, декември, 1952 година). След публикуването на Стокхолмското възвание за забрана на атомното оръжие и осъждане на агресията (март, 1950 година) и на Възванието за сключване Пакт на мира между петте велики сили (февруари, 1951 година) в изпълнение на нарочните апели на СФДМ нашата младеж се зае да събира подписи под тези важни документи. Над един милион бъл-

гарски младежи и девойки сложиха своя подпис, като одобриха мирната политика на своето народно правителство и пожелаха мирно разрешаване на спорните международни проблеми. Наред с това нашият Съюз участва в Балканските спортни игри и щафети на мира, организира събори и срещи по границите под лозунгите за мир и дружба и поддържа във всяка младежка душа винаги трептящо и неугасимо яркото пламъче на мира.

Международното младежко движение и Световната федерация на демократичната младеж умело съчетават борбата за мир със защитата на правата и нуждите на младежта. Комисии и делегации на СФДМ и МСС посетиха десетки страни, проучиха най-подробно следвоенното положение на различни слоеве на младежта и обобщиха в редица писма до ООН изобличителните факти за положението на младежта при капитализма поради рязкото нарастване на военните бюджети, увеличаването на безработицата и оскъдицата, влошаването на битовите условия, неувереността в утрешния ден, упадъка на буржоазната култура, моралното разложение сред някои среди на младежта. Федерацията не беше прост регистратор и статистик на данните за положението на младежта — тя се стремеше да анализира материалните, социалните и психологическите причини за това състояние, старееше се да помогне на здравето народно ядро на младежта от капиталистическите страни в борбата ѝ за по-добро бъдеще. Съветската младеж и младежта от народнодемократичните страни, горди със своите социалистически придобивки, винаги са били дейни участници в многобройните инициативи за подобряване условията за живот на младежта.

Едно от най-големите мероприятия на световната младеж в това отношение беше Международната конференция на работническата младеж през 1948 година, за която СФДМ извърши голяма подготовка, като публикува предварително „Харта за правата на младежта“ и предложи на своите членове да организират национални конференции на работническата младеж. В „Хартата“ се издигаха следните искания: право на труд, право на минимална заплата, осигуряваща приличен стандарт на живота, право за равен труд да се получава равна заплата, забрана чрез закон на труда на деца под 14 години, съкратен работен ден за по-младите от 16 години, платен годишен отпуск, професионално обучение за

работниците, достъпност на образованието, включително и на висшето, право на спортна и културна дейност и отдих, право на социално осигуряване и на безплатно медицинско обслужване, охрана и хигиена на труда, икономическа помощ на младоженците, право на организирана борба за икономически и политически права. „Хартата“ бе обсъдена на националните конференции на работническата младеж в Италия, Канада, Чехословакия, Франция, Триест, Дания, Норвегия, Холандия, Швейцария, Куба, Мексико, Англия, Финландия, Мароко, Алжир, Австрия.

У нас Централният комитет на СММ популяризира призива на СФДМ и проведе подготовката под лозунга „Работническата младеж — гръбнак на Младежкия съюз“. Подготовката на националната конференция на работническата младеж — една хубава страница от младежката ни история, съвпадна с важен момент — национализирането на индустриалните предприятия, пробуди много сили у младите работници, помогна за укрепване трудовата дисциплина в народните предприятия и показа голямото място на работническата младеж в общественото промишлено производство. Станаха много местни конференции в индустриалните райони — София, Габрово, Варна, Пловдив, появиха се нови млади ударници. За пръв път у нас в чест на международната конференция се организираха младежки контролни постове в бургаската фабрика „Верига“, а особено голямо бе раздвижването на младежта от мини Перник, от локомотивно-вагонния завод „Георги Димитров“ и текстилните фабрики „България“, „Памучен текстил“ и „Памук“. На националната конференция през юни 1948 година се събраха най-добрите млади труженици от цялата страна, обсъдиха своите задачи и избраха нашите делегати за международната конференция, между които миньорът Симо Димитров, текстилката Виолета Бербенкова, бригадирката от отряд „Чайка“ в Хаинбоаз Мария Никова, младата бригадирка в ТКЗС Радка Георгиева. През август във Варшава се състоя Международната конференция на работническата младеж, на която бяха представени 45 милиона младежи и девойки от 46 страни. Разгледани бяха въпроси за единството на младежта, за борбата срещу мизерията, за правото на труд, за професионалното обучение, за ролята на младежта в профсъюзите, за трудовото законодателство, за културното и физическото развитие на

младите работници. Конференцията се обърна с „Апел към цялата световна работническа младеж“, в който прикани младежта да се бори срещу военната истерия, за свобода и независимост, за своите трудови права.

Нова голяма проява на международното младежко движение бе свикването на международната конференция за защита правата на младежта, състояла се във Виена през март 1953 година. Идеята за тази конференция възникна у младите холандски работници от захарния завод „Вестер“ в Амстердам, които приеха обръщение към цялата младеж с предложение да се свика световна среща, на която младежта да разкаже за своите постижения и нужди. СФДМ веднага подкрепи тази идея, разпространи я сред своите организации. Ръководен център на подготовката стана Международният инициативен комитет, в който бяха избрани десетки прогресивни обществени и културни дейци от цял свят. В подготовката за конференцията участва младежта от повече от 75 страни. У нас беше проведено голямо съвещание с представители на ДСНМ, профсъюзите, културните организации и други. Беше избран национален подготвителен комитет, който организира нашето участие в конференцията. В продължение на 21 месеца младежите от заводите, канторите, училищата, селата и университетите в капиталистическите и зависимите страни издигаха свои искания, създаваха комитети за защита правата на младежта. На международната конференция след обширни обсъждания бяха взети резолюции, сумиращи исканията на цялата младеж и поотделно на младите работници, селяни, учащи се, на девойките и младите жени, и бе прието „Обръщение на международната конференция за защита правата на младежта“, в което се поставяха демократични задачи пред младежта и се предлагаше на младежките организации и ръководства, на профсъюзните и женските организации, на хората на науката и изкуството да подкрепят борбата на младежта за нейните интереси. Решенията на конференцията имаха широк отзвук в работата на СФДМ, МСС и националните организации.

Подготовката за международната среща на селската младеж, която стана през декември 1954 година във Виена, надмина по своето богатство от форми и съдържание всички подобни прояви на СФДМ и заслужи привързаността към

федерацията на една доста забравена, разпръсната на отдалечени места и с по-особен бит част на младежта. Предложението на младите италиански селяни от Сан Алберто, в провинцията Равена, за свикване на срещата бе радушно възприето от СФДМ, изработена бе „Харта за исканията на селската младеж“, издадени бяха десетки специални вестници, брошури, позиви, афиши, фототабла, които можеха да се срещнат и в глухите джунгли на Африка, и в пампасите на Южна Америка, и в плантациите на Индонезия, и в арабските оазиси. Обявен бе голям конкурс за литературни творби из живота на селската младеж, бродирание, резбарство, рисуване или чрез събрани народни песни, приказки, поговорки, танци и други фолклорни материали. Събуди се значителен интерес и сред градската младеж и студентите — агрономи, ветеринари, икономисти. За членове на инициативния комитет от името на българската младеж бяха посочени героите на социалистическия труд звеноводката Донка Панайотова и трактористът Парашкев Гъдуларов, а голяма делегация на младите български селяни участва в срещата — първата в историята толкова широка среща на селската младеж. Успехите и свободният труд на нашите млади кооператори и механизатори учудиха делегатите от капиталистическите и колониалните страни. Гласувано бе единодушно „Световна харта за основните искания на селската младеж“, в която бяха отразени желанията на милиони млади селяни от капиталистическите страни: работа и по-високо възнаграждение на труда, забрана на всички незаплатени и принудителни работи, предоставяне на земя на нуждаещите се, унищожаване на всички феодални остатъци, намаляване на данъците, отпускане на дългосрочни държавни заеми, помощ при неплодородие и стихийни бедствия, равно заплащане на женския труд, държавна помощ на бременните жени, създаване родилни домове, ясли, детски градини в селата, помощ на многодетните семейства и забрана на принудителните бракове, закрила на детския труд, категорична забрана на продажбата на деца и на телесните наказания и пр. Срещата намери най-широк отзвук в цял свят — това беше изключително, първо по рода си събитие не само в международното младежко движение, но и въобще в живота на международните демократични организации. В резултат на срещата се засили и борбата на селската младеж за мир, тъй като тя по-добре

разбра, че във война, подготвена от империалистите, селяните представляват пехотата, която бива масово изстребвана, че през всички войни земята бива погазена, селата разрушени, нивите смазани от танковите гъсеници. Като използва приетото „Писмо на участниците в международната среща на селската младеж до всички международни организации“, СФДМ направи постъпки пред органите на ООН за защита на исканията на селската младеж, направи нови предложения за съвместна работа с други световни младежки организации.

Общественият кураж, широтата на всички акции и дела на СФДМ, нейната смелост и принципност, с които тя е защищавала младото поколение, не могат да се обхванат с един поглед. Федерацията не се ограничавала с ролята на даровит и речовит адвокат в световното младежко движение. СФДМ е била и е вдъхновител на милиони младежки маси, тяхна уважавана, близка интернационална организация. В борбата за защита правата и бъдещето на младежта най-силно се проявява общият стремеж към единство, трайно и здраво се изгражда международната младежка солидарност.

СВОБОДА НА КОЛОНИАЛНАТА МЛАДЕЖ

Трима младежи — бял, жълт и черен, на фона на земното кълбо — това е емблемата на СФДМ. И това не е демагогско-сентиментална агитация, към която прибегват много международни младежки обединения, а дълбок символ на антиколониализма на световната демократична младеж. Няма друга международна младежка организация, в която да е така силна омразата към всяко национално и расово подтисничество, и затова не съществува друга младежка организация, която да има такъв небивал авторитет сред младото поколение на колониалните и зависимите страни, както СФДМ. А измъчената, героична, борческа колониална младеж не отдава никому без проверка своята обич, своите истински симпатии.

Едно от най-великите събития на нашето време е разпадането на колониалната система на империализма. През последното десетилетие се освободиха от колониална и полуколониална зависимост над 1,200,000,000 души — почти поло-

вината от населението на цялото земно кълбо. В Китай победи социалистическата революция, изходът от войната в Корея, Индокитай, Индонезия и Египет показва, че дори с въоръжена сила не може повече да се държат в робство народите. Държавна независимост получи втората по брой на населението страна в света — Индия, а също и Бирма, Египет, Сирия, Ливан, Судан, Мароко, Тунис, Гана и други.

Световната младеж допринесе за този неவிждаи размах на антиколониализма. Специални комисии на СФДМ, комплектувани от делегати на различни страни и организации и с участието на МСС посетиха много колониални и зависими страни, проучиха положението на младежта във всички области и насоки, установиха връзка с местните младежки организации, упознаха тяхната борба, сила, традиции и особености и разпространиха принципите на федерацията. Успехът на тези мисии беше неоценим. Отчетите и докладите, получаваните материали и информации и организационните връзки с членовете на СФДМ позволиха на федерацията да каже на света чрез периодични и специални издания, радиоемисии и осведомителни окръжни и писма истината за трагичното положение на младежта, създадено от умъртвяващата ръка на империализма в колониите. Особено голяма роля за освободителното младежко движение изигра конференцията на младежта от Югоизточна Азия, организирана от СФДМ и МСС през февруари 1948 година в Калкута. В деня на откриването ѝ, на 21 февруари, над 100,000 младежи и девойки устройоха грандиозна антиимпериалистическа манифестация. Имайки предвид, че на 21 февруари 1946 година младите индийски моряци от английския флот вдигнаха въстание в Бомбай, че през февруари 1947 година египетските младежи и студенти излязоха с искане английските войски да напуснат Египет, че беше обявена всеобща стачка и в Кайро и Александрия имаше десетки ранени — федерацията реши този ден да се чествува всяка година като Международен ден за солидарност с колониалната младеж. По предложение на студентите от Азия сесията на Съвета на СФДМ в София през 1956 година реши този ден да се чествува занапред на 24 април (деня на закриване историческата антиимпериалистическа Бандунгска конференция на 29 азиатски и африкански страни) като Международен ден на младежта против колониализма, за мирно съжителство.

С подкрепата на федерацията през май 1948 година се състоя конгрес на демократичната младеж от Латинска Америка, в който освен пратениците на СФДМ взеха участие младежи от Мексико, Куба, Венецуела, Аржентина, Порто Рико, Панама, Гватемала, Колумбия, Салвадор, Еквадор, Парагвай, а специални обръщения в подкрепа на конгреса изпратиха младежта на Перу, Чили, Бразилия и Боливия. Конгресът разобличи американския империализъм като най-голяма заплаха за Латинска Америка, порица предвижданото унифициране на всички армии на тези страни под командването на САЩ и плана Клайтон, който осигуряваше на американските монополи икономическо проникване в тези страни.

Особено внимание отделяха конгресите и съветите на СФДМ и МСС на труда, бита, образованието и колониалната младеж, а Съветът на федерацията през август 1954 година в Пекин имаше за главна точка в дневния ред обсъждане „Движението на младежта в колониалните и слабо развитите страни за нейните права и национална независимост“. Съветът отчете, че от основаването на федерацията до 1954 година организациите — членки на СФДМ, от колониалните страни са увеличени шест пъти. В приетия апел към световната младеж, след като извести за нуждите на колониалната младеж, съветът призоваваше: „Младежи от всички страни, младежи от метрополиите! Колониализмът и колониалните войни обричат и вас, както и младежите от колониалните страни, на постоянно влошаване на условията за вашия живот, създават заплаха за вашето мирно бъдеще. Ние ви призоваваме да оказвате най-активна помощ в подкрепа на младежта от колониалните и зависимите страни в нейната благородна борба. Разширявайте връзките и укрепвайте сътрудничеството си с младежта от колониалните и зависимите страни.“ Димитровската младеж, изпълнена с най-хубави чувства към поробените си млади братя, всеотдайно подпомага тяхната борба, участва в учредения от СФДМ Международен фонд на солидарността и им оказва морална и материална подкрепа във вид на санитарен, технически, училищен, спортен инвентар. У нас се учат студенти от колониалните и изостанали страни, приети с изключително гостоприемство от българските си колеги.

Сякаш най-кратка, но цялостна оценка на антиколониалната дейност на федерацията даде активистът на една

мюсюлманска организация младият египтянин Махмуд Абудсуд: „Световната федерация на демократичната младеж придобива все по-голямо значение. Без да щади своите сили, тя се бори за обединението на младежта от цял свят под знамето на свободата. За нашата епоха е позорен фактът, че и досега много страни се намират в състояние на империалистическо робство, а населението на тези страни е лишено от най-елементарни човешки права. Именно затова радостно е да се види, че младежта и от най-империалистическите страни участва в борбата за освобождение на угнетените колонии. По мое мнение тази борба не бива да се ограничава само със задоволяване на общонационални искания, а трябва да бъде също и борба за даване човешки права на населението от цял свят. Ето защо СФДМ и нейните идеи с радост се посрещат от всички съзнателни хора независимо от техните вярвания или раса.“

Наистина, справедливи думи!

ПЕСЕН ДРУЖЕСКА ЗАПЯВА МЛАДЕЖТА

Особено обаяние сред нашата младеж имат всички прояви за културно упознаване и сътрудничество на световната демократична младеж. В размяната на делегации, туристически групи, изложби, книги, писма, филми, в уреждането на спортни състезания, на международни концерти и конкурси участва с готовност и нашият Съюз. Така например само през 1955 година младежки представители на 68 страни посетиха нашата страна по покана на ДСНМ, а техният брой се увеличава с гостувалите в България младежи като туристи или по покана на други организации и учреждения. Всяко лято нашият Съюз организира в хубавия дом на профсъюзите край град Пещера Международен младежки и студентски лагер, в който почиват в дружеска обстановка много младежи и девойки с най-различни убеждения от десетки страни в света, а край град Варна, на брега на знойното Черно море, всяка година работи Международен пионерски лагер за децата на трудещите се от социалистически и капиталистически страни.

Първо място обаче сред всички тези разнообразни инициативи под знамето на СФДМ безспорно принадлежи на

световните младежки фестивали, които се подготвят от широк международен комитет. Те станаха блестяща традиция на международното младежко движение. Най-широки кръгове от всички страни признават тяхната политическа и културна ефективност и значимост. Тяхната роля за развитието на световната култура, за взаимно обогатяване на националните култури е наистина неocenима. Никакво перо, никакви илюстрации и филми не могат изцяло да предадат атмосферата на фестивалите, чудесната непринуденост, неподражаемостта на майсторството на младите, излезли из народните недра таланти, невъзможно е да се опише живописният букет на разнонационалните младежки групи, могъществото на проявяваното единство.

Много и много месеци, преди да бъде тържествено издигнато фестивалното знаме, Национален фестивален комитет у нас, обединил най-добри майстори на културата, по поръка на Партията изработва представителна програма в духа на народното изкуство, наблюдава и ръководи подготовката, в която участвуват най-широко хиляди младежи и девойки. С трепет участвуват самодейците в прегледите, в конкурсите и другите предфестивални културни събития. В резултат на грижливата подготовка нашите младежки групи и на петте фестивала завоюваха много челни места, редица млади хора на изкуството получиха званието „Лауреат на световния младежки фестивал“ и прославиха нашата родина сред приятелите на мира и дружбата. Само на V световен фестивал във Варшава нашите народни певци, инструменталисти и вокални изпълнители взеха десет първи и тридесет и три други награди, а българските 26 концерта бяха изслушани от повече от 100,000 души. Значителни успехи имаха и нашите спортисти, участвували в международните младежки спортни игри, които се провеждат по време на фестивалите.

Подготовката за фестивалите се извърша с голям подем, в трудово и културно съревнование във всички социалистически страни. Удивителна е и активността на младежта в капиталистическите страни — въпреки забраните, задържането на цели влакове с делегати, въпреки полицейските кордони, дипломатическите, валутните, идеологическите и други пречки, които с особена страст правят империалистическите среди. Устройват се местни, национални и регионални фе-

стивали, срещи, събори, събират се средства, избират се пратеници — цялата тази дейност се отразява в специалния вестник „Фестивал“, който излиза на много езици. По време на фестивалите освен художествените конкурси, изложбите, карнавалите, вечерните огньовете, излетите, манифестациите и другите масови прояви (по 400—500 всеки ден) стават и много срещи: на младежи с еднаква професия, на младежи от близки географски райони, на девойките, на младежта от великите държави и пр., които сближават младите хора и помагат за по-добро взаимно разбирателство.

Ето какво говорят данните за състоялите се досега световни фестивали на младежта и студентите, организирани от СФДМ и МСС:

№ по ред	Кога се е състоял	Къде се е състоял	Участници		
			страни	делегати	от страната домакин
1	20 юли—17 авг. 1947 г.	Прага—Чехословакия	71	17,000	100,000
2	14 — 28 август 1949 г.	Будапеща — Унгария	90	10,000	250,000
3	5 — 19 август 1951 г.	Берлин — ГДР	104	26,000	2,000,000
4	2 — 16 август 1953 г.	Букурещ — Румъния	111	30,000	300,000
5	31 юли—14 авг. 1955 г.	Варшава — Полша	114	30,000	300,000

Шестият световен фестивал, който се състоя през лятото на 1957 година, подготвен изключително грижливо от съветската и цялата световна младеж, е нов бисер във фестивалното съзвездие.

* * *

Световното демократично младежко движение в следвоенните години издържа велик изпит. Въпреки несгодите и изпитанията Световната федерация на демократичната младеж завоюва сериозни успехи, доказва на дело, че служи с чест на мира, демокрацията и прогреса. Димитровският съюз на народната младеж — един от учредителите на федерацията и активен неин член — с право я счита за най-любима, най-силна и най-нужна международна младежка организация.

Българската младеж най-остро осъжда всички опити да се отрече или охули световното демократично младежко движение и СФДМ, както това правят с озлобление вражеските империалистически централи. В наше време международната реакция обръща особено внимание за идеологическото разложение на младото борещо се поколение на света, за обезверяването, дезориентирането, омаломощаването му. Съчинителите на „доктрината Айзенхауер“, зловещите генерали от агресивните блокове, старите майстори на заплахите и терора, на подкупите и шантажа, на отровата и диверсията, на демагогията и ласкателството и техните проводници сред младежта — всички сили, които олицетворяват съвременния монополистически капитализъм, се стремят да заразят здравия младежки организъм с пагубна апатия към назрелите международни проблеми, да превземат крепостите отвътре. Никнат една след друга „нови“ теории за „естествено“, „автоматично“ развитие на капитализма в социализъм, за „национален комунизъм“, за „остарялост“ на революционния пролетарски интернационализъм и неговите безсмъртни лозунги, за „нормален разцвет на космополитизма“ и национален нихилизъм и пр., и пр. Целият този идеологически хаос, в който първо място се пада на ревизионизма, е насочен преди всичко към замъгляване бистрото съзнание на младежта, към отслабване нейната борба.

Българската младеж, правилно осъзнала своите големи интернационални задачи, твърдо се противопоставя на всякакви опити за разцепление на световното младежко демократично движение, за омаловажаване ролята и значението на СФДМ и защитава нейните жизнени идеи от враждебни и ревизионистки покушения. Като усъвършенствува и непрекъснато подобрява своите методи, като преодолява грешките и недостатъците и проявява гъвкавост и разсъдливост, Световната федерация на демократичната младеж ще придобие още по-голяма популярност и влияние сред младите борци за мир и дружба между народите.

Бъдещето се извоюва с борба. И затова милионите младежки ръце все по-високо издигат гордо бялото знаме с емблемата на СФДМ и с чудесния боеви лозунг: „Младежи, обединявайте се! Напред за траен мир!“

СЪДЪРЖАНИЕ

	стр.
Ст. Мирчев	
БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ — ОРГАНИЗАТОР И РЪКОВОДИТЕЛ НА ДИМИТРОВСКИЯ СЪЮЗ НА НАРОДНАТА МЛАДЕЖ .	5
Ролята на младежта в революционната борба на пролетариата	5
В. И. Ленин за задачите на младежките съюзи	10
БКП — създател и ръководител на младежкото революционно движение	16
Партийното ръководство — главното в работата на ДСНМ	23
Цв. Тодорова	
ПЪРВИ СЪПЪККИ НА РЕВОЛЮЦИОННОТО РАБОТНИЧЕСКО МЛАДЕЖКО ДВИЖЕНИЕ У НАС	28
Най-ранни прояви на младежко движение. Ученически кръжоци и ученически бунтове	28
Социални корени за възникване на революционно младежко движение. Влиянието на буржоазната идеология сред младежта	36
Трудещата се младеж се възпитава и бори под влиянието и в редовете на БРСДП (т. с.). Общоработнически марксистически кръжоци, просветни дружества, вечерни и неделни училища	40
Създаване на младежки организации. Образование на Съюза на социалдемократическата младеж в България .	52

Т. Колева

**СЪЮЗЪТ НА РАБОТНИЧЕСКАТА СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА МЛАДЕЖ
В БЪЛГАРИЯ И НЕГОВАТА ДЕЙНОСТ 61**

„ **Българската работническа социалдемократическа партия (т. с.) — организатор и ръководител на Съюза на работническата социалдемократическа младеж. Характер на СРСДМ 61**

Съюзът на работническата социалдемократическа младеж през периода на Балканската и Междусъюзническата война. Първата редовна конференция на СРСДМ 68

СРСДМ по време на Първата световна война. Участието на младежта в борбата на Партията против войната 73

Т. Колева

**БЪЛГАРСКИЯТ КОМУНИСТИЧЕСКИ МЛАДЕЖКИ СЪЮЗ ПРЕЗ ВРЕМЕТО
НА СЛЕДВОЕННАТА РЕВОЛЮЦИОННА КРИЗА 80**

Влошаване положението на младежта след войната. Участието на младежите в революционното движение на масите. Третата конференция на Младежкия съюз и началото на неговата болшевизация 80

Конгресът на БКМС през 1920 г. Характер на БКМС 89

Как БКМС организираше работническата, селската и ученическата младеж. Начало на детското комунистическо движение 94

БКМС възпитава българската младеж в дух на пролетарски интернационализъм 97

Борбата на БКМС под ръководството на БКП против настъпването на фашизма в нашата страна и против буржоазните младежки организации 100

Ф. Панайотов

МЛАДЕЖТА В СЕПТЕМВРИЙСКОТО ВЪСТАНИЕ 1923 г : 112

Деветоюнският военнофашистки преврат и участието на младежта в юнското народно въстание. БКМС

и борбата на възравите сили в Партията за изпращане на деветоюнската тактика	113
Подготовка на Септемврийското въстание. Борба за изграждане на единен младежки фронт. Първи сблъсквания с фашистката власт	115
Обявяване на Септемврийското въстание. Масово участие на младежта във въоръжената борба. Значение на Септемврийското въстание за младежкото комунистическо движение	121
Борбата на българската младеж срещу фашизма след разгрома на Септемврийското въстание. Възстановяване на комсомолските организации. Участието на Комсомола в подготовката на ново въоръжено въстание	135

И. Димитров

РАБОТНИЧЕСКИЯТ МЛАДЕЖКИ СЪЮЗ (РМС) И ПЪРВИТЕ МУ БОРБИ ПРОТИВ ФАШИЗМА	140
Трудещата се българска младеж в условията на фашистката диктатура. Възстановяването на Комсомола след априлските събития — 1925 година	140
Борба за легално проявление на Комсомола. Вестник „Младежка дума“	148
Изграждане на работнически младежки дружества на места. Учредителна конференция на РМС	157
РМС начело на борбата за защита на интересите на трудещата се младеж. Образуване на БОНСС	166
Левосектантският курс в Партията и неговото отражение в работата на Комсомола и РМС	176

С т. Колев

БОРБАТА ЗА ИЗГРАЖДАНЕ ЕДИНСТВО В РЕДОВЕТЕ НА БЪЛГАРСКАТА МЛАДЕЖ В УСЛОВИЯТА НА ОТКРИТАТА МОНАРХОФАШИСТКА ДИКТАТУРА	183
Политическото и икономическото положение на трудещата се младеж в условията на откритата монархофашистка диктатура	183

Преустройство в дейността на БКМС и РМС и борбата за изграждане единен младежки антифашистки фронт	186
Единофронтовските младежки кампании — важно средство за изграждане единството на трудещата се младеж	198
Борбата на народната младеж против създаването на фашистката младежка организация, за изграждане на единен младежки съюз	201
Борбата на трудещата се младеж за защита на икономическите си интереси, за мир и запазване националната независимост на страната	207

С т. Петров

**ПО ПРИЗИВА НА ПАРТИЯТА — НА ВЪОРЪЖЕНА БОРБА ПРОТИВ
ФАШИЗМА**

Причини и характер на Втората световна война. Борбата на РМС за защита интересите на младежта, против настъплението на фашизма	213
Хитлеристкото разбойническо нападение срещу СССР. Начало и разрастване на въоръжената борба против фашизма и участието на младежта в нея	222
Образуване на Отечествения фронт. Борбата за обединение силите на младежта в антифашистката борба	234
Разрастване на антифашистката борба през 1943—1944 г. Героизмът на ремсистите	239
Победоносното въстание на 9 септември 1944 г. Освобождението на България от фашистката робия	249

А т. Стойков

КАК СЕ СЪЗДАДЕ ДИМИТРОВСКИЯТ СЪЮЗ НА НАРОДНАТА МЛАДЕЖ

Борбата за младежко единство. Периодът на младежките отечественофронтовски комисии	251
--	-----

Ст. Раднев

ДИМИТРОВСКИЯТ СЪЮЗ НА НАРОДНАТА МЛАДЕЖ — ПОМОЩНИК И РЕЗЕРВ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ В СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО СТРОИТЕЛСТВО	273
--	-----

Димитровският съюз на народната младеж е боеви помощник и надежден резерв на Партията	273
---	-----

Първите стъпки на Съюза на народната младеж	275
---	-----

ДСНМ — помощник на БКП в борбата за построяване основите на социалистическото общество в нашата страна	279
--	-----

ДСНМ начело на българската младеж в борбата за изпълнението на втория петгодишен стопански план	301
---	-----

Вл. Костов

ОРГАНИЗАЦИОНЕН СТРОЕЖ НА ДИМИТРОВСКИЯ СЪЮЗ НА НАРОДНАТА МЛАДЕЖ	310
--	-----

Уставът на ДСНМ — основен закон в съюзния живот	310
---	-----

Кой може да бъде член на ДСНМ? Права и задължения на членовете на ДСНМ	312
--	-----

Дружеството — основа на Димитровския съюз на народната младеж	316
---	-----

Околийски и окръжни организации на ДСНМ. Ръководни органи на ДСНМ	321
---	-----

Демократичният централизъм — ръководно начало в организационното изграждане на ДСНМ	326
---	-----

Г. Тодорчев

МЕЖДУНАРОДНОТО МЛАДЕЖКО ДВИЖЕНИЕ И ДИМИТРОВСКИЯТ СЪЮЗ НА НАРОДНА МЛАДЕЖ	331
---	-----

По пътя на единството	332
---------------------------------	-----

Под знамето на СФДМ	337
-------------------------------	-----

За мир и по-добро бъдеще	345
------------------------------------	-----

Свобода на колониалната младеж	351
--	-----

Песен дружеска запява младежта	354
--	-----

КОРИЦА И ТИТУЛКА
ДАНАИЛ ДОНКОВ

ВИНАГИ ВЕРНИ НА ПАРТИЯТА
сборник

Второ допълнено издание

*

Редактор Илчо Димитров
Худ. редактор Михаил Руев
Техн. редактор Жак Битев
Коректор Маргарита Енгъзова

*

Дадена за набор на 31. V. 1957 г.
Излязла от печат на 30. VII. 1957 г.
Поръчка № 104. Тираж 15.000. Формат 1/16⁸⁰/64
Печатни коли 22·75

*

Издателство на ЦК на ДСНМ „Народна младеж“
Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“
София, 1957

ДРАГИ ЧИТАТЕЛЮ,

Издателството ви моли да изпратите отзиви, бележки и препоръки за тази книга и за прочетените от вас други наши издания както за съдържанието, така и за художественото им оформление, техническо и полиграфическо изпълнение. Пишете ни какво ви харесва и какво не одобрявате, какви книги най-много ви интересуват, какви теми и жанрове желаете да бъдат застъпени в нашите издания.

В анкетата посочвайте адреса, възрастта и професията си.

Издателството моли също така библиотечните и читалищни работници да съобщават периодично какъв интерес проявяват читателите към тази книга и към други наши издания, да съобщават и ни изпращат читателски отзиви.

Пишете на адрес:

Издателство на ЦК на ДСНМ „Народна младеж“,
ул. Калоян 10 — София